PEDAGÓGIAI PROGRAM

Petneházy Dávid Általános Iskola

és AMI

2020.

TARTALOM

BEVEZETÉS **4**

Az intézmény köznevelési és egyéb alapfeladata: 5

Az iskola küldetésnyilatkozata 6

Az iskola jövőképe 7

1. NEVELÉSI PROGRAM **8**

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai 8

1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai, a pedagógusok, osztályfőnökök feladatai 12

1.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 18

1.4. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, egészségnevelési és környezeti nevelési elvek 20

1.5. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 34

1.5.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai teendők 35

1.5.2. Beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő tanulók 36

1.5.3. Sajátos nevelési igényű tanulók 38

1.5.4. Kerettanterv a sajátos nevelési igényű tanulók számára 40

1.5.5. A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program 184

Az iskolánkra vonatkozó elvárható követelmény rendszer 187

1.5.6. Tehetséges tanulók fejlesztése - tehetséggondozás 217

1.6. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 219

1.7. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái 228

1.8. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai 230

1.9. A felvétel és az átvétel szabályai 234

1.10. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv 235

2. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE **237**

2.1. A választott kerettanterv megnevezése, jellemzői 2020 237

2.2. A választott kerettanterv megnevezése, jellemzői NAT 2012 242

2.3. Alapfokú művészetoktatás 247

2.4. A helyi tanterv tantárgyai, tartalmai 309

2.5. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei 309

2.6. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei 309

2.7. A tankönyvek térítésmenetes igénybevétele 310

2.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása 310

2.9. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, a tanulók fizikai állapotának mérése 312

2.10. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése 314

2.10.1. Az írásbeli és szóbeli feladatok, az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai 319

2.10.2. Az írásbeli beszámoltatás formái 320

2.10.3. Oktatási eredményvizsgálatok 321

2.10.4. A tanulók teljesítményének értékelése 321

2.10.5. Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig 322

2.10.6. Mondatbank 322

2.10.7. A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai 333

2.11. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek 335

2.12. A tanulók továbbhaladása 339

2.12.1. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei 339

2.13. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 340

3. PÁLYÁZATOK, PROGRAMOK 341

4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM HATÁLYBA LÉPÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA 344

4.1. Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai 345

4.2. A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék 346

4.3. Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat 347

BEVEZETÉS

„Vedd észre, hogy a gyermeket nem lehet kényszerrel tanítani.
A puszta léted, a viselkedésed az, ami formálja.
Éreztesd meg vele, mi a helyes, mi nem.
Támogasd, és tégy meg mindent azért,
hogyha felnő, elégedett és boldog legyen.”

(J. Wagele)

A Pedagógiai Program az intézményünkben folyó nevelő-oktató munka alapdokumentuma.

Tartalmazza mindazokat a normákat és elvárásokat, amelyek biztosítják a ránk bízott gyerek harmonikus, komplex személyiségfejlesztését.

A szülők, együttmüködő partnereink és minden érdeklődő e dokumentumból tájékozódhat pedagógiai munkánk jellemzőiről, arról, hogy mit igér az iskola, milyen ellátást, oktatást nyújt a hozzánk beiratkozott tanulóknak.

Az intézmény működését befolyásoló szabályzatok, tervek ezen a dokumentumon alapulnak.

Az intézmény hivatalos neve: Petneházy Dávid Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Székhelye: 4542 Petneháza, Arany János utca 11-13

Email: petnehaza.iskola@gmail.com

Telefon: 45/496006

OM azonosító: 033495

Tankerületi kód: **SD1701**

Évfolyamok száma: 1-8 évfolyam

Az intézmény fenntartója: Kisvárdai Tankerületi Központ

Székhelye: 4600 Kisvárda, Kodály Zoltán utca 15/A

Az intézmény köznevelési és egyéb alapfeladata:

- általános iskola nevelés-oktatás
  - nappali rendszerű iskolai oktatás
  - alsó tagozat, felső tagozat
  - sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása
  - integrációs felkészítés
- alapfokú művészetoktatás
  - képző- és iparművészeti ág
  - szín- és bábművészeti ág
- egyéb köznevelési foglalkozás
- fejlesztő nevelés-oktatás

Az iskola küldetésnyilatkozata

1. Alapvető feladatunknak tekintjük a gyerekek tehetségének kibontakoztatását, tanulásának minőségi fejlesztését, a pedagógiai program és a tanterv hatékony és sikeres megvalósítását.

2. A társadalmi és tanulási tapasztalatok széles körét kívánjuk biztosítani diákjaink számára, figyelembe véve életkori sajátosságaikat, képességeiket és igényeiket.

3. Az iskolai munka folyamán a nevelői szerep alkotó jellegét hangsúlyozzuk, amely az adott szituációban eredetiséget, kreativitást kíván. Elvekben egységességre, megoldási módokban az adott szituációtól függő sokszínűségre törekszünk.

4. Minden kapcsolatunkat az őszinteség és a felelősségérzet irányítja, elismerjük az egyén jogait, és kiemeljük a szociális érzékenység és tudás fontosságát.

5. A közösségi viselkedésrend keretei között az egyének sokoldalú kibontakoztatására törekszünk felelős feladat és tevékenységrendszer biztosításával.

6. Kialakítjuk és fenntartjuk a tanuláshoz szükséges szakmai feltételeket.

7. A tudatos pozitív érzelmeket keltő, személyiséget bátorító nevelői attitűdöt hangsúlyozzuk.

8. Az iskola életének és munkájának minden területén folyamatos fejlődésre törekszünk.

9. Tovább folytatjuk hagyományaink ápolását.

10. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolai szintű rendezvényeink, ünnepélyeink egyaránt hassanak az értelemre és az érzelemre, maradandó élményt nyújtsanak diákoknak, vendégeknek egyaránt.

Az iskola jövőképe

Napjaink rohanó világában minden tanulónak szüksége van egy olyan nevelő-oktató környezetre, ahol szeretik, elfogadják, meghallgatják és tartalmassá teszik a mindennapjait. Törekvésünk, hogy iskolánk belső világa egymás elfogadására, szeretetére és megbecsülésére épüljön.

Munkánk középpontjában a gyermek áll, de aktív részese és alakítója a szülő is, aki a nevelés szempontjából a legfontosabb szerepet játssza és a legnagyobb felelősséget viseli. Az iskola a szülő parnere ebben a folyamatban.

Azon munkálkodunk, hogy a művészetekre fogékony, alkotó, az egészségmegőrzés feltételeit ismerő, gyakorló, a szabadidő tartalmas, aktív eltöltését igénylő gyermeket neveljünk, amihez iskolánk művészeti csoportjai és egyébb lehetőségek (színház, mozilátogatás) is hozzájárulnak.

Mindezek mellett az iskola eredményeinek megőrzése, továbbfejlesztése és hagyományaink ápolása sem maradhat el. A tanévenként ismétlődő ünnepélyeink, évfordulókhoz kapcsolódó megemlékezéseink, rendezvényeink, a tudatosan kialakított szokások, jelképek: sál, nyakkendő, erősítik az iskolához tartozást.

Arra törekszünk, hogy a nálunk végzett fiatalok bármely középiskolában megállják a heyüket és valamennyi élethelyzetben érvényesülni tudjanak.

1. NEVELÉSI PROGRAM

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai

Pedagógiai munkánkat meghatározó értékeink

- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre.

Iskolánk céljai a tanulók sikeres nevelés-oktatása érdekében

- Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat. Ennek keretében a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk, a gyermekeket bevonjuk saját iskolai életünk megszervezésébe. Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
- Az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk tanuló és tanuló, tanuló és nevelő, szülő és nevelő valamint nevelő és nevelő között.
- A tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak – lehetőség szerint – egyénre szabott fejlesztése, differenciálás.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az aktív tanulásra, melyben a tanuló aktív résztvevője a tanulási tevékenységeknek. A tevékenységre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót az ismeretek megszerzésében és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit. Szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen.
- Támogatjuk a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együtt működésen alapuló tanulást.
- Az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése.

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása.
- Korszerű természettudományos és társadalomtudományos műveltségkép kialakítása, melyet tanulóink eszközként használhatnak a valóság viszonyrendszerének megértéséhez, és alkalmazhatnak különböző cselekvésformákban.
- Hazáját ismerő és szerető, a nemzeti hagyományokat és az iskolai tradíciókat őrző fiatalok nevelése.
- Iskolánk – elsősorban a szülőkkel ápolt kapcsolatok révén- folyamatosan részt kíván venni lakóhelyünk életében. Ennek érdekében rendszeresen kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal, igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységeiről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint községünk érdeklődő polgárai. Lehetőségeinkhez mérten támogatjuk a községi rendezvényeket.
- A tehetség kibontakozásának a segítése, a differenciálással történő fejlesztés és a hátránykompenzálás az iskolai élet minden területén.
- Tanulóink önismeretének fejlesztése, autonóm személyiségek kialakítása. Olyan személyiségek fejlesztése, akik kellő önismerettel rendelkeznek, akik önállóan döntenek képességeiket, lehetőségeiket ismerve. Így egy következő életszakaszban képesek az önmegvalósításra. Felkészítjük őket az esetleges kudarcok elviselésére is.
- Az anyanyelv helyes használata szóban és írásban, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Célunk, hogy tanulóink megismerjék az egészséges életmód legfontosabb szabályait, tisztában legyenek az egészséges táplálkozás, a rendszeres mozgás egészséget befolyásoló hatásával, a testi-lelki higiéné fontosságával.
- Az ökotudatos magatartásformák kialakítása a tanulóban.
- A diákok morális és esztétikai szemléletének alakítása, az értékes alkotások iránti igény megalapozása.
- Az önálló, felelős állásfoglalás, cselekvés alapjait és az életkornak, fejlettségi foknak, saját személyiségjegyeknek megfelelő készségeit kimunkáló pedagógiai tevékenység.

- Arra törekszünk, hogy közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen tanulóink minél több tulajdonsággal rendelkezzenek az alábbiak közül:
    - tiszteli az alapvető emberi értékeket,
    - ismeri és szereti hazáját, a magyar nemzeti hagyományokat,
    - fegyelmezett,
    - művelt,
    - kötelességtudő,
    - érdeklődő és nyitott,
    - kreatív,
    - becsüli a szorgalmas tanulást és munkát,
    - képes a problémák érzékelésére és megoldására,
    - gyakorlatias,
    - képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
    - jó eredmények elérésére törekszik,
    - ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
    - öntevékeny,
    - képes tudását tovább fejleszteni és önállóan ismeretek szerezni
    - képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban
    - ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat
    - viselkedése udvarias, beszéde kulturált, társaival együttműködik
    - szüleit, társait, nevelőit szereti és tiszteli, képes szeretet adni és kapni
    - megérti és tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket
    - megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolt és gondozott.

Az alapfokú művészetoktatás cél-és feladatrendszere

Képző- és iparművészet

Lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi emlékezetet és képzeletet.

Fejleszti a kézügyességet, technikai érzékenységet, kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését.

Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket.

A képzőművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészeti kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében, és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

A képzőművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai. Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.

Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit. Ismertesse meg a kommunikáció művészeti formáit, a képzőművészet műfaji sajátosságait. Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására

Színművészet-bábművészet

Az alapfokú színművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészi kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait előzetes ilyen irányú tapasztalatait.

A képzés lehetővé teszi a színművészet területén:

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt,
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését,
- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széleskörű alkalmazását,
- alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését,
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését,

– azt, hogy a tanulók az élet más területén elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják, – minél több élő és felvett színházi előadás megtekintését
– a színházi-drámai formával való kísérletezést, a színjátéknak, mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását,
– azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, a létrejött előadást bemutathassák, a közös alkotómunka örömteli együttlétét,
– az önkifejezést
– az önértékelést, annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai, eszközei, eljárásai, a pedagógusok, osztályfőnökök feladatai

Iskolánk nevelési célja a tanulók személyiségének formálása, esélyeinek növelése, kibontakozásuk támogatása.

Kiemelt feladataink

- Minden tanulónk számára biztosítani kell az alapkészségek elsajátítását, melyek a társadalomba való beilleszkedéshez, a további ismeretszerzéshez és az önmegvalósításhoz szükségesek.
- A tanulók problémamegoldó gondolkodásának, az összefüggések felismerésének fejlesztése az osztályfőnöki órák, vezetői és közösséget érintő intézkedések, a tantárgyak tananyagának elsajátítása során. A tanulók igényének kialakítása az egyéni ismeretszerzésre.
- Tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal az egyéni képességek kibontakozásának támogatása. A munkafolyamatok megszervezése során a tanulók egyéni képességeinek figyelembevétele, egyéni, hatékony tanulási módszerek kifejlesztése.
- Elő kell segíteni az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását a programokban, az órai munkában és a tanórán kívüli tevékenységekben.
- Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése az adott életszakaszra kidolgozott tanterv szerint. Tartalomalapú nyelvoktatás.
- A diákok számára életkoruknak megfelelő formájú és jelentőségű döntési helyzetek teremtése.
- Ismert és elismert személyiségek által követésre méltó példák felmutatása.

- A személyes meggyőződés és világkép kialakítása, és érzelmi-szellemi megerősítésének elősegítése személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.
- Konstruktív, jellegzetes, tartalmas és felelős, szellemi arculattal rendelkező alkotó (kis) közösségek létrehozása, ahol a tanuló a közösségben való élet során fejleszti önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
- Az iskolarendszerben meglévő szelektív hatások mérséklése, az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség biztosítása.
- Azon hátrányoknak a csökkentése, amelyek a tanulók szociokulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.
- A lassúbb ütemben fejlődő, lemaradó tanulók beillesztése – lehetőség szerint – korosztályuknak megfelelő tanulócsoportba való integrációjuk révén.
- Szegregációmentes, együttnevelési környezet kialakítása (inkluzivitás).
- Az élet, az emberi kapcsolatok tisztelete, védelme. A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.
- A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.
- Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.
- Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).
- Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.
- Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.

- A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt.
- A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.
- Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.
- A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.

A feladatok megvalósítását szolgáló eszközök, módszerek.

- Újszerű tanulásszervezési eljárások bevezetésével a tanulók motiváltságának növelése.
- Önálló intézményi innovációk megvalósítása, folyamatossá tétele.
- Az infokommunikációs technológia alkalmazásának folyamatos fejlesztése (internet, e-tananyagok, digitális projektmunkák).
- Magas színvonalú és sokrétű ismeretközléssel és hatékony szakmai munkával a tanulók önálló problémamegoldó, gondolkodó képességének és kreativitásuknak a fejlesztése.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	- Követelés. - Gyakoroltatás. - Segítségadás. - Ellenőrzés. - Ösztönzés.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Közös célok kitűzése, elfogadtatása. - Hagyományok kialakítása. - Ellenőrzés - Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- A nevelő személyes példamutatása. - Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	- Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. - Vita.

Nevelési céljaink megvalósítása érdekében:

- Minden tanár legyen tudatában annak, hogy elsősorban saját élete példájával nevel.
- Az iskolai élet egészére figyelve segítse a közösség tagjainak emberi kibontakozását.
- Személyi ügyekben a szeretetről és diszkrécióról se feledkezzen meg.
- Rendszeres önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel fejlessze szakmai és pedagógiai műveltségét.
- Tartson rendszeres kapcsolatot diákjai osztályfőnökével, nevelőtanáraival, szüleivel, többi tanárával.
- Tantárgyanként, osztályonként, illetve csoportonként megtervezett egész tanévi munkáját, a megvalósulás dokumentálását, a reflexiók beépítését a munkája minőségének emelése és mind tudatosabbá tétele érdekében időben elvégzi.
- Szakmailag és módszertanilag alaposan felkészül. Munkáját pontosság jellemzi.
- A szaktanár saját órájáról indokolt esetben tanulót elengedhet.
- Szakmai munkaközösségével egyetértésben megszervezi a tehetséggondozás és felzárkóztatás teendőit.

- Ismeri és alkalmazza az iskola nevelési dokumentumaiban megfogalmazott elveket az ellenőrzés-értékelés feladataiban. Ezek szerint cselekszik.
- Részt vesz a nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken. Az intézmény működési rendjében felmerülő elfoglaltságokba bekapcsolódik.
- A munkatervben előirt tanulmányi kirándulásokon, iskolai rendezvényeken részt vesz.
- A tantermekben, szertárban, tornateremben rendet biztosít, a leltározásban részt vesz.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai:

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- javító, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,

- tanítás nélküli munkanapon az intézményvezető által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az egységes iskolai követelményrendszert minden pedagógus köteles betartani. A szaktanárok minden tanév első tantárgyi óráján ismertetik a tanulókkal (és az első szülői értekezleten, illetve a fogadóórákon a szülőkkel) a tantárgy követelmény- és értékelési rendszerét, a pótlási és javítási lehetőségeket.

A pedagógus a tanuló értékeléséről a tájékoztató füzeten (e-naplón) keresztül rendszeresen értesíti a szülőket. A tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt bejegyzések beírását pótoltatja.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az azonos évfolyamra járó, azon belül közös tanulócsoportot alkotó tanulók egy osztályközösséget alkotnak. Az osztályközösségek diákjai a tanórák - foglalkozások - túlnyomó többségét az órarend szerint közösen látogatják.

Az osztályközösség élén mint pedagógusvezető, az osztályfőnök áll. Az osztályfőnököt a felsős munkaközösség-vezető javaslatát figyelembe véve az intézményvezető bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszert figyelembe véve. Az osztályfőnök jogosult az egy osztályban tanító pedagógusok értekezletének összehívására.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre:

A pedagógia elvei és gyakorlata szerint neveli tanítványait. Célzatosan összehangolja osztályukban a nevelési tényezőket, mindent megtesz azért, hogy osztálya jó közösségé váljon, amelyben minden tanuló otthon van. Tanítványai családi hátterének és személyiségének alapos megismerésére törekedve, az intézmény nevelési céljainak megfelelően, azokkal mélyen azonosulva, formálja személyiségüket, segíti önismeretük, hivatástudatuk fejlődését.

Igyekszik folyamatos jelenlétével is kifejezni az osztályával való törődését (szünetekben, kirándulásokon, iskolai rendezvényeken való részvételével).

Az osztályfőnök

- alaposan ismeri tanítványait,
- az intézmény pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit, a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe veszi,
- együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását,
- koordinálja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját és látogathatja óráikat,
- aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a tanítványaival foglalkozó nevelő tanárokkal és a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (pszichológus, logopédus, gyógytestnevelő, gyermekvédelmi feladatokkal megbízott pedagógus),
- figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók segítésére,
- minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti,
- szülői értekezletet, fogadó órát tart, az ellenőrző könyv/tájékoztató füzet/ , e-napló útján rendszeresen informálja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről,
- ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat,
- saját hatáskörében - indokolt esetben - évi három nap távollétet engedélyezhet osztálya tanulójának, igazolja a tanulók hiányzását,
- segíti osztálya kötelező orvosi vizsgálatát,
- osztálya tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében,
- az érdekeltekkel egyetértésben javaslatot tesz a tanulók jutalmazására és büntetésére,
- részt vesz a munkaközössége munkájában, javaslataival és észrevételeivel a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.

1.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét széles körűen fejlessze. Célkitűzéseink alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket. Az értelmi nevelés területén nagy hangsúlyt fektetünk a kulcskompetenciák fejlesztésére.

A Nat az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.

További releváns kompetenciaterületek

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő nevelési területek fejlesztése áll pedagógiai munkánk középpontjában:

- A tanulók erkölcsi nevelése: Az erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.
- A tanulók munkára nevelése: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.
- Egészséges életmódra nevelés, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá az egészségmegőrzést is szervesen magában foglalja.
- Környezettudatos magatartás, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrál.
- Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása (szociális kompetencia).
- Tanulásirányítás – önálló tanulás képessége.

- Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége),amelynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás.
- Értékorientációk, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák), elsősorban az etikai alapú megközelítésmód paradigmája.
- Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok diszkriminációjára.
- A szülőhely, a haza, a Kárpát-medencei magyarság múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.
- Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

1.4. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok, egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

A teljes körű egészségfejlesztési program az iskola közössége életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgálja, amelynek célja az életminőség, ezen keresztül az egészségi állapot javítása, olyan problémakezelési módszer, amely az iskola közösségének aktív részvételére épít.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy egészségfejlesztési alapfeladat rendszeres végzését jelenti a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálójában szereplők ésszerű bevonásával:

- egészséges táplálkozás megvalósítása (lehetőleg a helyi termelés helyi fogyasztás összekapcsolásával);
- mindennapi testnevelés/testedzés minden tanulónak (ennek részeként sok más szakmai elvárás közt tartásjavító torna, relaxáció és tánc is);
- a tanulók érett személyiséggé válásának elősegítése személyközpontú pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával (ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok stb.);

- számos egyéb téma között környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi és családi életre nevelést is magában foglaló egészségfejlesztési tematika oktatása.

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában:

- Az egészség fogalma
- A környezet egészsége
- Az egészséget befolyásoló tényezők
- A jó egészségi állapot megőrzése
- A betegség fogalma
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata
- Balesetek, baleset-megelőzés
- A lelki egészség
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái: illem és etika, erkölcs
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés)
- A média egészséget meghatározó szerepe
- Fogyasztóvédelem
- Iskola-egészségügy igénybevétele

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden tanuló részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Kiemelt felelősséggel tartozik az iskola, mint olyan intézmény, amely a tanulók ismereteinek, képességeinek és viselkedéseinek fejlesztésére hivatott. Az egészséges életmódra nevelést már kisgyermekkorban el kell kezdeni és az életfordulókon - serdülőkor - fokozottabban megerősíteni. A nevelési folyamatban nélkülözhetetlen - az alapvető értékek mellett – a testi-lelki-szociális egészség közvetítése, az élet egészségvédelme.

Jelentős szerepet kap benne a szülő, a család, az ifjúságvédő, a civil közösségek, sport- és egyéb egyesületek, média stb.

Az egészségkulturáltság maga az életmód. Az egészségvédelem szoros kapcsolatban áll az erkölcsi értékekkel, magatartással.

Már korai gyermekkortól kezdve számos befolyás éri a gyermeknek az egészségről alkotott fogalmát, de számos hatás éri viselkedésüket, magatartásukat is. Sokszor nincsenek tisztában a befolyásokkal, amelyek érik őket. Ezért fontos része az egészségnevelési programnak az is, hogy segítsen a tanulókban kialakítani olyan készségeket, amelyek lehetővé teszik saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását.

Az egészségfejlesztési program hozzásegíti a tanulókat

- az egészséges életvitel kialakításához,
- a helyes értékrend felépítéséhez,
- az egészségvédelem kérdéseinek megismeréséhez,
- az életmóddal kapcsolatos - biológiai-pszichés - tennivalók elsajátításához
- a képességek erősítéséhez, fejlesztéséhez,
- az egészségre káros szokások megismeréséhez, kiküszöböléséhez.

Mindennek legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló szerepe az egészség-érték tudatosításában. Ezek birtokában képesek lesznek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, az egészséges személyiség kimunkálására, a helyes egészségmagatartás kialakítására.

A programba beépül a folyamatkövetés és az eredményvizsgálat. Ehhez idő kell, fontos a többszintűség, a célok, feladatok követhetősége.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az egészségvédő életvitelhez szükséges képességek kialakítása hosszú folyamat, ezért elválaszthatatlan a nevelési folyamat egészétől.

Alapelve, célja:

- az egészségkulturáltság emelése,
- olyan tulajdonságok kifejlesztése, amelyek hozzásegítenek a tudás hasznosításához,
- a tanulók segítése a testi és a lelki egészség harmóniájának megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában,
- az életvezetési képességek fejlesztése,
- a tanulók felelősségérzetének fejlesztése egészségük megőrzéséért,
- a tanulók felkészítése a stressz-hatások feldolgozására,
- a környezeti- és egészség-tudatosság erősödésének előkészítése,
- a mindennapi testedzés megvalósítása a tanulók számára,
- a mentálhigiénés nevelésre való kiterjedése.

Tartalma:

- az egészségfejlesztéssel összefüggő célok, feladatok,
- a feladatok végrehajtását szolgáló program,
- az iskola-egészségügyi szolgálat munkája.

Kapcsolódó szakanyagok:

- módszertani szakanyag a tanulók fizikai állapotának méréséhez és minősítéséhez,
- módszertani anyag a mindennapos testneveléshez,
- az egész napos iskola programja,

Az egészségnevelés fő jellemzői:

- az egészség megtartása, fokozása,
- az egészség visszaszerzésére irányuló és a
- személyiség formálását elősegítő tevékenység.

Területei:

- Egészségmegőrzés, a helyes életmód kialakítása
- Mozgás, rendszeres testedzés, játéklehetőség
- Táplálkozási szokások kialakítása egészségünk érdekében

- Öltözködés
- Higiénia, tisztálkodás
- Egészségkárosító szenvedélyek (drog, alkohol, cigaretta, egyéb szenvedélybetegségek és függőségek) megelőzése
- Ésszerű napirend kialakítása

Szűrővizsgálatok

Iskolánk minden tanulóját a védőnő és az iskolaorvos, egy általuk elkészített, az iskola vezetőségével egyeztetett terv szerint szűr a következő területeken:

- Hallás
- Látás
- Gerinctartás
- Lúdtalp
- Fogászat Ennek eredményeképpen a tanulók időben szakorvosi ellátáshoz jutnak.

Az iskolai egészségvédelem főbb feladatait:

- Ismertesse meg az emberi szervezet működésének és a természeti, társadalmi, pszichés környezet kölcsönhatásának törvényeit.
- Fejtse ki az egészséges táplálkozásra, életmódra, valamint az egészséges környezet megteremtésére vonatkozó tudnivalókat, buzdítson azok megtartására.
- Valósítsa meg a személyes testi és lelki higiénia követelményeit.
- Szorgalmazza a testmozgás, aktív életmód, a sportolás rendszeressé tételét.
- Szolgáltasson módszereket (döntési helyzetmegoldásokat) a stresszhelyzetek megelőzésére és feloldására, a konfliktusok kezelésére.
- Ismertesse a szexuális kultúrával és a családtervezéssel, a nemi úton terjedő betegségek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókat.
- Tudatosítsa a szenvedélybetegségek káros hatásait és a rászokás elkerülésének módját.
- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének feltételeit és lehetőségeit.
- Adjon gyakorlati tanácsot, az egészséget és a testi épséget veszélyeztető tényezők, balesetveszélyek elkerülésének módjára, a lehetőségekhez mérten tanítsa meg az elsősegélynyújtás elemi tennivalóit.

- Fejlessze ki a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

Az iskola környezeti nevelési programja:

Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai:

- a tanulókban a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:

▪ a környezet fogalmával
▪ a földi rendszer egységével
▪ a környezetszennyezés formáival és hatásaival
▪ a környezetvédelem lehetőségeivel
▪ lakóhelyünk természeti értékeivel
▪ lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

a) a helyi tantervben szereplő Környezetismeret, Természetismeret, Biológia, Kémia, Földrajz tantárgyak tananyagai
b) az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek
c) a környezeti nevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
   - minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére

- évente egy környezetvédelemmel, természetvédelemmel foglalkozó témanap (projektnap) szervezése a „Föld napja” alkalmából játékos vetélkedővel, akadályversennyel az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
- minden tanévben lehetőleg legalább egy alkalommal „környezetvédelmi őrjárat” szervezése a településen;
- papírgyűjtés, lehetőség szerint szelektív hulladékgyűjtés megszervezése az iskolában.

Az iskolai teljes körű egészségfejlesztés színterei:

- Életviteli feladatok
- Tanórai feladatok
- Tanórán kívüli feladatok

a.) Életviteli feladatok

Az iskolai élet a nevelés-oktatás színtere. A nevelés dimenziói közt az egyik meghatározó tényező az egészség iránti igényre nevelés. A szó tartalmának meghatározása sugallja a feladatokat.

Az általános iskoláskorú gyermek és kamasz iskolában eltöltött idejét számtalan tevékenysége közt jellemezhetjük az egészsége megóvása érdekében végzett tevékenységekkel is. A napi rutinban a tanító/tanár folyamatosan neveli, megszólítja a gyermeket az elvárt higiéniai szokások betartására, az életviteli szokások kialakítására, azoknak mögöttes tartalmára.

Az egész napos iskola keretében számtalan lehetőség és szükség mutatkozik az egészségnevelésre. Az életkori sajátosságok figyelembevételével ezeknek a szokásoknak, elvárásoknak a beépítése a gyermek személyiségébe elsődleges feladatunk.

b.) Tanórai feladatok

<u>Az egészséges életmódra nevelés tananyagának tervezésénél megfogalmazott célok és feladatok:</u>

- járuljon hozzá a tanulók képességeinek sokoldalú fejlesztéséhez,
- életmódjuk, szokásaik értékekkel történő kialakításához,
- eddze akaratukat mentálisan, fizikálisan, szociálisan,
- bővítse ismereteiket.

<u>Kötelező tanórai keretben végzett egészségnevelés:</u>

- Tantárgyakba beépített egészségnevelés: osztályfőnöki óra, testnevelés óra, gyógytestnevelés, biológiaóra, egészségtan modul, természetismeret, irodalom, technika stb.

- Évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó egészségnap szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
- „Egészségóra” osztályfőnöki órán (a védőnő vagy iskolaorvos foglalkoztató előadása)

c.) Tanórán kívüli feladatok:

- Szakkörök
- Egészségnevelési akciók (előadás, témanap, témahét, projekt, egészségnap)
- Minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az ötödik-nyolcadik évfolyamos osztályoknak az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatosan;
- Előadások, csoportfoglalkozások, kiállítások
- Rendszeres, egészséges környezetben végzett túrák, kirándulások (minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra szervezése)

Mindennapi testedzés megvalósítása:

- Testnevelés órákon
- Egész napos iskolai foglalkozásokba beillesztve
- Szabadidőben rendszeres sportfoglalkozások keretében
- Egy-egy sportágnak az iskolában helyet adva, biztosítva a tanulók szervezett sportolási részvételét
- Sporttáborok szervezése
- Sportversenyek lebonyolítása
- Gyógytestnevelés
- Úszásoktatás;

A diáksport révén diákjaink bekapcsolódnak a különféle versenyekbe.

Egészségfejlesztést segítő hasznos módszerek:

- Játékok
- Foglalkoztató előadások
- Közösségépítés
- Művészetek
- Programok
- Projektek

Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők:

- Belső (iskolai) résztvevők: pedagógusok, osztályfőnökök, szaktanárok, iskolaorvos, védőnő.
- Külső partnerek: családsegítő szolgálat, szakszolgálati intézmény, egészségügyi szolgáltatók (pl. fogászati prevenciós csoport), sportlétesítmények vezetősége, szakrendelők.

d.) Egészségnevelés az iskolánkban:

Fontos szabály:

- a tájékozottság,
- a tanulók életkori jellemzői, adottságai,
- az évfolyamonkénti egymásra épülés.

A témák részletezése:

- Az egészség fogalma
- Az egészség, mint érték
- Az egészségkultúra kialakítása, fejlesztése
- Testkultúra, testápolás, testünk felépítése, serdülőkori változások
- Lelki egészségvédelem
- Az egészséges fiatal életmódja az iskolában, a családban
- Az egészséget veszélyeztető tényezők: helytelen életmód, kockázatos viselkedés, veszélyes környezet
- Egészségellenőrző vizsgálatok (testsúlyellenőrzés, vérnyomás-ellenőrzés, edzettségi önvizsgálat, mell önvizsgálata stb.)
- A betegségek megelőzései
- Orvoshoz fordulás
- Megelőzés

Táplálkozás – mozgás

- Étkezési kultúra – ízlés, szokások, rendszeresség
- Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban
- Az élelmiszerek összetevői: szénhidrátok, zsírok, fehérjék, vitaminok, ásványi anyagok

- A napi táplálkozás aránya
- Teljesítmény és táplálkozás
- Testsúlyellenőrzés
- Az energiaigény (pihenés, tanulás, olvasás, mozgás)
- Az egészséges táplálkozás kritériumai: mértékletesség, kiegyensúlyozottság, változatosság
- Aktív és passzív pihenés

A fittség paraméterei: egészséges táplálkozás, optimális testsúly, a szervezet napi edzése

Testedzés – eredmény: légzésjavulás, erő- és állóképesség-növelés, személyiségfejlesztés.

Szabadidő helyes felhasználása – a helyes napirend

- Az alvás, étkezés, tanulás, testedzés, szabadidő egységes összehangolása, rendszere
- Rendszerességg
- A tanulás egészségtana (időbeosztás, hely, testtartás stb.)
- Kifáradás, jelzőrendszer
- A pihenés szerepe – aktív-passzív
- Vakáció, szabadidő hasznos eltöltése

Testápolás – öltözködés – személyi higiéné

- Testünk felépítése és védelme
- Változások a serdülőkorban
- A külső megjelenés: ápoltság, tisztaság, esztétikum
- Testünk tisztántartása: testrészek higiéniája, fehérnemű szerepe, testápolószerek, napozás és veszélyei
- Öltözködés, divat, egészség

Társkapcsolatok

- A serdülés hatása a személyiségre
- Érzelmi problémák: jó-rossz, öröm-káröröm, gonosz, harag, rémület, félelem, szeretet-szerelem, bátorság
- Értékrend: önértékelés fejlődése, nagy igazságérzet

- Fiúk, lányok barátsága
- Kirívó magatartás, utánzás
- Nemi érés tudatosulása

Káros szenvedélyek – helyes döntések

- Élvezeti szerek hatásai
- Alapjelentések tudatosítása: szenvedély, szorongás, mérték, mértékletesség, hozzászokás, hiánytünetek, függőség
- Dohányzás: hatóanyag, aktív, passzív, hatása, megelőzés
- Alkohol: az ivás kultúrája, szokások, hatása a szervezetre, megelőzés
- Kábító hatású szerek: legális és illegális, a függőség fajai, következményei,
- Drogfogyasztó magatartás kialakulása, hatása
- Egyéb függőségfajták: élvezeti szerek (kávé, csokoládé), szerencsejátékok, gyógyszerfogyasztás, PC, TV, videó rabsága

Szexuális kultúra

- Érzelmek, barátság, változások kora
- Személyiségfejlődés
- Érettség
- Kapcsolati kultúra
- Felelősség, erkölcs
- Fogamzásgátlás, abortusz veszélyei
- Nemi egészség, harmónia
- Nemi betegségek: szifilisz, AIDS

Egészséges környezet védelme

- Környezetünk tisztasága: iskola, otthon, utca, természet
- Víz, levegő, talaj, növény- és állatvilág védelme
- Környezetvédelmi előírások: környezetkímélő, energiatakarékos
- Új technológiák káros következményei
- Hulladék csoportosítása

- Hulladék gyűjtése: fedett, szelektív, fertőzésveszély
- Egyéni felelősség a természeti környezetünk iránt

Balesetvédelem – elsősegélynyújtás

- Az emberi test felépítése
- Az elsősegélynyújtás fogalma, célja, feladatai
- Tennivalók vészhelyzetben: balesetek, tűzesetek, sebellátás
- Mindennapos betegségek előfordulása: otthon, szabadidőben, iskolában, utazás közben
- Korunk veszélyforrásai: AIDS, alkoholizmus, kábítószer
- Elsősegélykészlet

Az iskola egészségfejlesztési stratégiájának kimunkálása hosszú távú előrejelzés lehet a tanulók életminőségében, a romló tendenciák megfékezésében, a javulás feltételeinek megteremtésében. Célunk az, hogy megtanítsuk gyermekeinket arra, hogy törődjenek magukkal, fejlesszék magukban a teljes ember igényét. Ápolják érzelmeiket, ne váljon örömnélküli kötelességgé mindennapi munkájuk. Tudjanak örülni egymásnak, családjuknak, barátaiknak. Több megértéssel és elfogadással éljenek együtt másokkal, így biztosan egészségesebb életet élhetnek.

A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása:

A program megvalósulása a tanévek során, az iskola munkatervében megtervezetten történik. Az osztálytanítók, szaktanárok és osztályfőnökök, a diákönkormányzat és más alkalmanként felálló munkacsoportok a napi munka tervezésekor figyelemmel kísérik a program megvalósulását. A megvalósítás során a folyamatokat tervezzük, nyomon követjük, ellenőrizzük és értékeljük a megfogalmazott módszerek, értékek mentén.

A teljes körű egészségfejlesztési program megvalósításáért az iskola minden pedagógusa, dolgozója felelős.

e.) A program megvalósulásának ellenőrzése-értékelése

Életvitelszerűen megvalósuló tevékenységek:

A napi iskolai élet során folyamatosan végzett és irányított tevékenységekkel szemben az elvárás az, hogy beépüljenek a tanuló magatartásformái sorába, és spontán végzett cselekedetekké váljanak. A tanítók, később a tanárok a tanulók közt élve „érzékelik” a folyamat fejlődését, érését, és szükség szerint korrigálják azt.

Tanórai keretben megvalósuló fejlesztés:

A tananyaghoz kapcsolódóan elsajátítandó ismeretek ellenőrizhetők, mérhetők. Részei a tanulási folyamatnak. A tananyag számonkérésének folyamatában ellenőrizhető, hogy az életvitelszerűen rögzítendő elemek valóban beépültek-e a tanuló viselkedési kultúrájába.

Tanórán kívüli tevékenységek (egyéb foglalkozások) során megvalósuló fejlesztés:

A munkaterv szerint megszervezett témanapok, témahetek, projektek egyrészt a fejlesztési folyamat előre tervezett elemei, másrészt a hiányosságok észlelését követő korrekciók. Az átadott ismeretek, a megtapasztalt egészségnevelési elemek a programok során be kell épüljenek a tanuló és adott esetben a családja napi életviteli kultúrájába, annak szerves részévé kell váljanak. Ezek a programok igen gyakran versenyeztetéssel együtt valósulnak meg, így az eredmények követhetőek.

f.) Visszacsatolás:

Az adott események, a tanév értékelése során elért eredmények reális feltérképezése adja a következő tervezési időszak szakmai alapját. Az elsajátítandó ismereteknek spirálisan fejlődniük kell, el kell, hogy mélyüljenek.
Ezt az iskola és a tanárok az éves munkatervben, a program- és a foglalkozási tervekben tervezik meg.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A jogszabály által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható teszteket használunk, amelyek mutatják a tanulók fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése, motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

Komplex intézményi mozgásprogram

1. Egészséges életmód tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fittségi és más sportprogramokon).

2. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.

3. Az egész napos iskolai (szabadidős), napközis és tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint a szabadidős tevékenységekben a testmozgás különféle formái jelenjenek meg.

4. Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – változatos programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).

5. Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – szánkózás) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, amely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.

6. Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportegyesülettel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.

7. A tanulmányi kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.

8. A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásain tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.

9. Az uniós és a központi költségvetési források felhasználásával, az ezekre épülő anyagi alapokra támaszkodva a legkülönfélébb sportprogramok kerüljenek megszervezésre.

10. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

A komplex intézményi mozgásprogram adott tanéve aktualizált feladatterve az éves munkaterv mellékleteként kerül kidolgozásra.

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek:

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését beemelték az országos mérések sorába. Ennek értelmében kell eljárni a mérésre felkészítés és a mérés elvégzése tekintetében.
A mérésre előírt időintervallum adott év április-május hónap, tanévenkénti időzítéssel.

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező.

A fizikai aktivitás jellemzője az

- az egészséges testsúly,
- az állóképesség és az izomerő.

E képességek szintjének emelését az oktatásnak kell megoldania a megújított iskolai testneveléssel és sporttal. A jövőben az alapoknál – a 6-14 éveseknél – kell kezdeni. A fizikai képességek folyamatos, fokozatos teljesítésére nagyobb gondot kell fordítani.
Tudatosítani kell a tanulókban a mozgásos tevékenységek, a testnevelés és a sport preventív értékeit. El kell érni, még a kevésbé jó biológiai és testi adottságokat öröklő tanuló esetében is, hogy a sportolás iránti igényük, szeretetük olyan erős és szilárd legyen, hogy tanulmányaik befejezése után is a rendszeres sportolás állandó életmódelemük legyen.

1.5. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Iskolai nevelő és oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fejlesztése, melynek alapja a tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Munkánk során kiemelten kezeljük

- a sajátos nevelési igényű;
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
- a kiemelten tehetséges;
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű

tanulók egyéni fejlesztését.

1.5.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai teendők

A hátrányos helyzetű tanulók nevelése az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés pedagógiai rendszere (IPR) módszertani elemeinek adaptációja alapján folyik az iskolában. Pedagógiai rendszerünk kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek rendkívül sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le, és nem korlátozhatók valamely tantárgyban elért iskolai eredményekben megmutatkozó különbségekre.

A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és a tehetségneveléssel, a differenciálás tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik.

A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésünk, oktatásunk igazodik a tanulóhoz, és ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek tanulóink részesei.

Alapelveink:

- Olyan emberek nevelése a cél, akik egész életükön át nyitottak a folyamatos tanulásra, információk szerzésére.
- A tanulókkal szemben az egyéni fejlődésnek megfelelő elvárásokat és ezzel harmonizáló feladatokat szükséges megfogalmazni, biztosítani.
- A tanulókat alapvető, korszerű kompetenciák (anyanyelvi, idegen nyelvi, matematikai, informatikai, természettudományi, társadalomtudományi, esztétikai, etikai) birtokába kell juttatni.

Általános céljaink:

- A kompetenciaalapú oktatás és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációs programjának összekapcsolása (a NAT és IPR).
- Az iskolai program – építve több hazai és nemzetközi iskolafejlesztő program legjobb tapasztalataira – egy olyan nyitott iskolamodellt vázol fel, amely alapvetően fontosnak tartja a tanuló szükségleteire, viselkedésére, tulajdonságaira való reagálást, illetve érdekeltté, motiválttá akarja tenni őt saját nevelődési, tanulási folyamataiban. Az egyén fejlesztésén keresztül – azzal kölcsönhatásban – fejleszti a befogadó közösséget, s a közösen végzett tevékenységek, együttes élmények, az egész személyiség érzelmi, morális fejlődését segítik.

- A program a mások iránti nyitottságot és elfogadást, a szorgalmat kiemelt értéknek tekinti. Az egész személyiséget fejlesztve tanít. Meghatározó benne a gyermekközpontúság, a pedagógus és a tanuló kapcsolata. A tanulókon keresztül az iskolába járó gyermekek családjaira is hat.

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési- és oktatásszervezési keretünket mihamarabb az alábbi kívánalmak jellemezzék:

- Biztosítjuk minden gyermek számára a lehetőséget képességei kibontakoztatásához.
- Az előzetes, otthonról hozott tudást, kultúrát minden gyermek értékként képviselheti.
- Tudatosan figyeljük és fejlesztjük a gyermekek csoport-szociális készségeit.
- A szülő, a család (mint partner) résztvevője az iskolai folyamatoknak, erős a család-iskola-gyermek közötti kommunikáció.
- Együttműködő, elfogadó, előítéletek nélküli környezetben dolgozunk.
- Megvalósul az oktatásban, nevelésben érintett intézmények szervezett, tudatos együttműködése.
- Az iskolai hatékonyság visszajelzésére tanulókövetést végzünk.
- Pedagógusaink állandóan gazdagítják az ebben felhasználható pedagógiai, módszertani repertoárjukat.

1.5.2. Beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő tanulók

A beilleszkedési, tanulási és magatartási zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés, valamint a tanulási képességek zavara. Olyan különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók, akik a nevelési tanácsadó vagy a szakértői bizottságszakértői véleménye alapján az életkorukhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesítenek, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzdenek, közösségbe való beilleszkedésük, továbbá személyiségfejlődésük nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősülnek sajátos nevelési igényűnek.

Iskolánkban tanulási nehézséggel küzdő tanulók oktatása folyik.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő tanulókat.

Ezért az iskola feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Elvárt az együttműködés a gyógypedagógusokkal, pedagógiai szakszolgálatok szakembereivel és az egészségügyi intézményekkel.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarok enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézménnyel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- differenciálás a tanórákon a módszerek kiválasztásában, házi feladat mennyiségében, számonkérés formájában, felkészülési időben
- esetlegesen felzárkóztató órák,
- egyéni foglalkozások;
- nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- a gyógypedagógus és a gyermeket tanító pedagógusok folyamatos kapcsolattartása
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- fejlesztőpedagógus támogatásával egyéni fejlesztés, tanulmányi támogatás,
- többségi órákon támogató légkör kialakításával, békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával,
- a felnőttek és a serdülők közötti barátságos viszony kialakításával, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzeteiben bizalommal fordulhat tanítójához, tanáraihoz,
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával,
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával, a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással),
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással,
- az egy osztályban tanító tanárok együttműködésével, egységes nevelési elvek alkalmazásával;

- az osztályközösség segítő erejének mozgósításával,
- a közös iskolai és iskolán kívüli programok során a peremhelyzetű tanulók bevonásával,
- következetes – a fegyelmi vétségek súlyával arányos büntetési rendszer kialakításával,
- a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott pedagógussal való együttműködéssel,
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével.

A tanulók fejlesztése a rendelkezésre álló törvényi óraszámok alapján, az éves tantárgyfelosztásban meghatározott módon történik. A fejlesztést fejlesztő pedagógus/szaktanár végzi.

1.5.3. Sajátos nevelési igényű tanulók

Iskolánk fogadja a beiskolázási körzet sajátos nevelési igényű tanulóit, kiemelt feladatunknak tekintjük az iskola életébe való maradéktalan integrálásukat. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük meg.

A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.

Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához esetlegesen igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.

Sajátos nevelési igényű tanuló az, aki az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az integráció olyan neveléssszervezési forma, amely speciális nevelési szükségletű gyermekek számára az adott körülmények között lehetővé teszi, hogy a lakóhelyükön saját korosztályukba tartozó, hasonló eltéréseket nem mutató gyermekekkel együtt vehessenek részt az intézményes nevelésben. Az integráltan oktatott gyermek nevelése és oktatása a többi tanulóval együtt azonos osztályban és csoportban történik.

Az SNI tanulók nevelése-oktatása állapotuknak megfelelően a vonatkozó jogszabályi előírások szerinti speciális implementációjú tanterv szerint történik. A használt módszerek igazodnak hiányosságaikhoz, fogyatékosságukhoz. Értékelésük egyéni elbírálás alapján, a vonatkozó szabályozók által megfogalmazott metódusnak megfelelően folyik.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- óraadó gyógypedagógus alkalmazása
- a gyógypedagógus együttműködése a gyermeket tanító pedagógusokkal,
- kapcsolattartás a családdal,
- a fogyatékosság típusának megfelelő tanulási segédletek,
- a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás (differenciálás a módszerekben, a tananyag tartalmában, óraszervezésben, a segítségadás módjában.)
- a fogyatékos tanulók részére kidolgozott, számonkérési, értékelési formák alkalmazása,
- tanulást segítő technikai eszközök,
- képességfejlesztő játékok, eszközök,
- esetlegesen számítógépes fejlesztő programokkal.

Azoknak az SNI tanulóknak kerül sor a többségi tanulókkal történő együttnevelésére, akiknek nevelését-oktatását a szakértői bizottságok integrált osztályban javasolják. Ezek a tanulók többségi társaikkal együtt végzik iskolai feladataikat, de a szükséges területeken támogatást kapnak. Ez jelenti a fokozott toleranciát, az egyéni fejlesztést, más munkaszervezési formák alkalmazását, speciális tankönyv használatát, az ellenőrzés és értékelés szigorú igazítását a tanuló képességeihez, s az egyéni foglalkozásokat.

A tanulók fejlesztése a törvényben rendelkezésre álló időkeretek (habilitációs és rehabilitációs órakeret) és csoportszervezési előírások megtartásával speciális szakemberek igénybevételével folyik.

Iskolánkban az alábbi sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása folyik integráltan:

- beszédhibás tanuló
- enyhe értelmi fogyatékos
- pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

  - diszlexia,

  - diszgráfia,

- diszkalkulia
- fentiek együtt járása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok,
- hiperaktivitás és figyelemzavar.

- mozgásszervi fogyatékos

Jellemző:

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együtt járást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki.

1.5.4. Kerettanterv a sajátos nevelési igényű tanulók számára

SZAKMAI TERVEZET

KERETTANTERV A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK SZÁMÁRA

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását ellátó

általános iskolák (1-8 évfolyam) számára

Ez a kerettanterv a 2/2005. (III. 1.) OM rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelésének, oktatásának irányelve alapján készült. Választható az általános iskola, az előkészítő szakiskola, a speciális szakiskola 9–10. évfolyamain az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását végző közoktatási intézmények számára.

Sajátosságai:

- iskolaszakaszokra készült, biztosítva a dokumentum alapján pedagógiai programot készítő intézmények számára a nagyobb mozgásteret;
- tantárgyi struktúrája igazodik az enyhe értelmi fogyatékosságból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz:
- integrált természetismereti tantárgyakat tartalmaz;
- az élő idegen nyelv tanítása 7. évfolyamon kezdődik, helyi döntés alapján ezt megelőzően is megkezdhető;
- az informatika tantárgyban hosszú előkészítő időszakot biztosít;

- a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs, és az életvezetési kompetenciákra;
- szerkezetében egymással szorosan kapcsolódó egységekből épül fel;
- az intézményi folyamattervezéshez a fejlesztési feladatok megvalósítását segítő konkrét prioritásokat ad;
- fejlesztési feladatainak szerkezete lehetővé teszi a tanulók egyéni haladási ütemének figyelembe vételét.

Célok, feladatok

A kerettanterv valamennyi képzési szakaszban megjeleníti a tantárgyi célokat, a fejlesztési feladatokat.

Fejlesztési feladatok

A fejlesztési feladatok megjelölik az adott képzési szakaszban, az adott tantárgyban a sajátos nevelési igényű tanulók esetében leginkább fejleszthető kulcskompetenciákat.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

A kerettanterv témakörei (altémái) a képzési tartalmat jelenítik meg. A témakörök a tantárgy sajátosságainak, az *Irányelv*ben leírtaknak megfelelően egymásra épülő ismeretegységeket, problémaköröket, tevékenységeket, eljárásokat, összefüggéseket, tényeket stb. fogalmaznak meg.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A tantárgyhoz kötődő habilitációs/rehabilitációs célú tevékenység a sajátos nevelési igényből adódó gyógypedagógiai teendőket foglalja össze, segítve az egyéni habilitációs/rehabilitációs fejlesztő programcsomagok összeállítását.

A tanulók értékelésének elvei

Iránymutató valamennyi tantárgy esetében. Az értékelési elvekben leírt sérülésspecifikus szempontok útmutatást adnak az egyéni sajátosságokhoz igazodó fejlesztő értékelés alkalmazásához.

Elvárható követelmények

Az iskolai szakaszok végére elvárható követelmény olyan tantervi elemként jelenik meg a kerettantervben, amely többféle szerepet tölt be.

Egyrészt képzési szakaszra fogalmazódik meg, a közoktatásról szóló törvény és a NAT szellemiségéhez igazodva magában hordozza a képességfejlesztésre fordítható hosszabb időkeretet is.

Másrészt orientáló, figyelemfelhívó szerepe van. Meghatározza, hogy az adott képzési szakaszban mely tanulói tevékenységek, mely elemi ismeretek szükségesek, ezeket milyen szinten kívánatos elsajátítani ahhoz, hogy a következő elemek erre ráépülhessenek, és az értelmi fogyatékos tanuló képes legyen a következő képzési szakasz tartalmával, tevékenységrendszerével eredményesen megbirkózni.

Az elvárható követelmény a fejlesztési feladattal, a kiemelt habilitációs/rehabilitációs célokkal egységben értelmezhető.

A kerettanterv célja és feladata

*A **bevezető szakasz*** célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

Feladatai:

Olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésnek, az állapotnak megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen.

Fogékonnyá, befogadóvá tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Tág teret adni az életkornak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Felkelteni érdeklődést a tanulás iránt.

A ***kezdő szakasz*** kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése.

Feladatai:

A kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, amely fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket.

A tanulók személyisége érésének, önismeretük fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével.

A sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Az ***alapozó, a fejlesztő szakasz*** célja, hogy szerves folytatást biztosítson az előző szakaszokra alapozva.

Feladatai:

Az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás, lehetőségeinek megteremtésével.

A konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve.

A tantárgyi tartalmak, tevékenységek, feladatok, terápiás célú eljárások igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez.

A tanulók felkészítése az önálló életvitelre, a képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A ***megszilárdító szakasz*** [1]

A megszilárdító szakaszban elsődleges cél az előző képzési szakaszban folyó nevelés-oktatás tartalmi, szemléleti összehangolása, szintetizálása.

Feladatai:

A tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása.

Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése.

A társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

---

a) [1] Az iskolarendszer jelenlegi tagozódása miatt a megszilárdító szakasz az előzőktől csak formailag különül el. A gyógypedagógiai nevelésnek, fejlesztésnek egyik kiemelt feladata, hogy a nevelés–oktatás–képzés folyamatában szoros egységet teremtsen az alapozó, a fejlesztő és a megszilárdító képzési szakasz között.

MŰVELTSÉGI TERÜLETEK ÉS TANTÁRGYAK VISZONYA

Bevezető és kezdő szakasz (1–4. évfolyam)

NAT műveltségi területek (részterületek)	Tantárgyak – Szakaszok			
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz	
	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom Ember és társadalom	Magyar nyelv és irodalom		Magyar nyelv és irodalom	
Matematika	Matematika		Matematika	
Informatika	–		Informatika	
Ember a természetben Ember és társadalom	Környezetismeret		Környezetismeret	
Művészetek Ének-zene – tánc Vizuális kultúra	Ének-zene		Ének-zene – tánc	
	Rajz és kézművesség		Rajz és kézművesség	
Életvitel és gyakorlati ismeretek Ember és társadalom	Életvitel és gyakorlati ismeretek		Életvitel és gyakorlati ismeretek	
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport		Testnevelés és sport	

Alapozó és fejlesztő szakasz (5–8. évfolyam)

NAT műveltségi területek (részterületek)	Tantárgyak – Szakaszok			
	Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom Művészetek – dráma	Magyar nyelv és irodalom – dráma		Magyar nyelv és irodalom – dráma	
Élő idegen nyelv	–		Idegen nyelv	
Ember és társadalom (hon- és népismeret)	Történelem és társadalmi ismeretek (hon- és népismeret)		Történelem és társadalmi ismeretek (hon- és népismeret)	
Matematika	Matematika		Matematika	
Informatika	Informatika		Informatika	
Ember a természetben (hon- és népismeret)	Természetismeret (hon- és népismeret)		Természetismeret – Biológia, egészségtan Természetismeret – Fizika, kémia	
Földünk és környezetünk	Földrajz		Földrajz	
Művészetek	Ének-zene – tánc		Ének-zene	
	Rajz és kézművesség (vizuális kultúra)		Rajz és médiaismeret (mozgóképkultúra)	
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gyakorlati ismeretek		Életvitel és gyakorlati ismeretek	
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport		Testnevelés és sport	
Emberismeret, etika	Osztályfőnöki		Osztályfőnöki	

TANTÁRGYI RENDSZER ÉS ÓRASZÁMOK AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK ÁLTALÁNOS ISKOLÁI SZÁMÁRA (1–8. évfolyam)

Tantárgyak	**Szakaszok – Évfolyamok**							
	Bevezető szakasz		**Kezdő szakasz**		**Alapozó szakasz**		**Fejlesztő szakasz**	
	1. évfolyam	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**	**5. évfolyam**	**6. évfolyam**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7				
Magyar nyelv és irodalom – dráma					5	4	4	4
Élő idegen nyelv							1	1
Matematika	4	4	4	4	4	4	4	4
Informatika			0,5	1	1	1	1	1
Környezetismeret	1,5	1,5	2	2				
Történelem és társadalomi ismeretek (hon- és népismeret)					1,5	1,5	2	2
Természetismeret					2	2		
Természetismeret – Fizika, kémia							1,5	1,5
Természetismeret – Biológia, egészségtan							1,5	1,5
Ének-zene							1	1
Ének-zene – tánc	1	1	1	1	1	1		
Rajz és kézművesség	1	1	1	1	1	1		
Rajz és médiaismeret							1	1
Földrajz						1,5	1,5	1,5
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	1	1	2,5	2,5	2,5	3	3
Testnevelés és sport	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Kötött óraszám	**18,5**	**18,5**	**19**	**21**	**21,5**	**22,5**	**25**	**25**
Kötelező óraszám	**20**	**20**	**20**	**22,5**	**22,5**	**22,5**	**25**	**25**
Szabadon tervezhető órák	**1,5**	**1,5**	**1**	**1,5**	**1**	**0**	**0**	**0**

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok									
	Bevezető szakasz		**Kezdő szakasz**		**Alapozó szakasz**		**Fejlesztő szakasz**		**Megszilárdító szakasz**	
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Heti óraszám	7	7	7	7	5	4	4	4	4	4
Éves óraszám	259	259	259	259	185	148	148	148	148	148

Témakörök ütemezése

Témakörök	**Bevezető szakasz (1–2. évf.)**	**Kezdő szakasz (3–4. évf.)**	**Alapozó szakasz (5–6. évf.)**	**Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)**	**Megszilárdító szakasz (9–10. évf.)**
Kommunikáció	x	x	x	x	x
Nyelvi ismeretek	x	x			
Nyelvtani ismeretek			x	x	x
Olvasás, szövegértés	x	x			
Olvasás, ismerkedés az irodalommal			x		
Irodalomolvasás, tájékozódás az irodalmi kifejezésformákban				x	x
Írás, íráshasználat	x	x			
Fogalmazási ismeretek, szövegértés, szövegalkotás			x	x	x
Dráma			x	x	

BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZ

(1–4. évfolyam)

Célok

A kulturált nyelvi magatartás alapozása a nyelvi kommunikációhoz, társas együttműködéshez szükséges képességek fejlesztésével, a szövegértő képesség, olvasási készség megalapozásával.

Feladatok

Az anyanyelv igényes köznyelvi formájának megismertetése, használata.

A tanuláshoz, önálló ismeretszerzéshez szükséges alapkészségek kialakítása.

A szépirodalmi művek befogadásának alapozása, az erkölcsi, esztétikai ítélőképesség fejlesztése. Az olvasás iránti igény felkeltése.

Az önismeret, az önkifejezés, az érzelemvilág formálása az anyanyelvi nevelés sajátos eszközeivel.

A nyelvi fejlődés zavarainak, hátrányainak kompenzálása, a személyiségzavarok enyhítése, a szocializáció segítése.

A beszédpercepció, beszédmegértés fejlesztése.

Érthető, megközelítőleg természetes ritmusú beszéd kialakítása.

A kommunikációs helyzetnek megfelelő szövegalkotás elsajátítása.

Egyre nagyobb önállóság elérése a mindennapi nyelvi érintkezés formuláinak alkalmazásában. Ösztönzés önálló véleményalkotásra.

A tanulók beszédének közelítése a köznyelvi kiejtés normáihoz.

A hangos és néma olvasás elsajátítása.

Szöveghű olvasásra törekvés.

Szövegértés fejlesztése.

Szövegértést bizonyító feladatoknál az önállóság megalapozása.

Az írás eszközszintű használatának kialakítása.

Az íráskészség fejlesztése.

A nyelvhasználat tudatosabbá tétele, zavarainak enyhítése.

A tanult helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása.

A tanulók érzelemvilágának gazdagítása a műveltségi terület sajátos eszközeivel.

Jártasság az információkeresés technikáinak alkalmazásában.

Önállóság fejlesztése a könyvek, gyermeklexikonok használatában.

Ösztönzés a könyvtár használatára. Olvasási szokások kiépítése.

Az olvasás iránti érzelmi, gondolati érdeklődés felkeltése.

Nemzeti kultúránk hagyományainak megismertetése, az anyanyelv megbecsülésére nevelés.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célja

A nyelvi készségek, képességek elsajátítását akadályozó pszichikai, fiziológiai funkciózavarok feltárása, diagnosztizálása.

A részképességek zavarainak korrigálása.

Az auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése, intermodalitás fejlesztése.

Beszédhibák javítása, helyes artikuláció kialakítása.

Beszédpercepció, beszédmegértés területén tapasztalható hiányosságok, lemaradások enyhítése.

Aktív, passzív szókincs gyarapítása.

Beszédkésztetés fokozása, beszédgátlások oldása.

A térbeli és síkbeli tájékozódás zavarainak enyhítése.

Finommozgások, az íráskoordináció területén tapasztalható hiányosságok korrigálása.

Gondolkodási képességek fejlesztése (analízis, szintézis, általánosítás, összehasonlítás, rendszerezés, csoportosítás).

A személyiségzavarok enyhítése, szociális képességek, kommunikációs képesség fejlesztése szituációs játékokkal, különféle terápiákkal, a konfliktusok kezelésének gyakoroltatásával.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés

folyamatos, differenciált, személyre szóló, figyelembe veszi a tanuló sérülésspecifikumait, egyéni képességeit, önmagához mért fejlődését;

szempontjai között szerepet kap a tanuló tantárgyhoz való viszonya, érdeklődése, feladattudata, szorgalma, együttműködése, önállósága a feladatmegoldásban;

képet ad a nyelvi készségek, képességek, tantárgyi ismeretek elsajátításának szintjéről (a beszédmegértésről, a kommunikáció jellemzőiről, az olvasás, szövegértés szintjéről, az írás, helyesírás, a nyelvi, irodalmi ismeretek elsajátításáról);

előremutató, célja a fejlesztés, az egyéni segítségnyújtás;

kijelöli a fejlődéshez, továbbhaladáshoz szükséges feladatokat;

hozzájárul a tanuló önismeretének fejlődéséhez, az önelfogadáshoz.

A szülő folyamatos szóbeli és szöveges írásbeli tájékoztatásában hangsúlyt kap a tanuló egyéni haladása.

BEVEZETŐ SZAKASZ

(1–2. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Kommunikáció Köznyelvi kiejtés, beszéd Szóbeli szövegalkotás	Beszédtechnikai gyakorlatok. Beszédlégzés, helyes artikuláció, időtartam, hangsúly, hanglejtés, hangerő. A beszédhelyzetnek megfelelő kommunikáció. Kapcsolatteremtés: köszönés, bemutatkozás, megszólítás. Üzenet átadása. A nem verbális kommunikáció elemeinek megfigyelése. A mindennapi társas érintkezés nyelvi fordulatai. Mondatok tartalmi bővítése, pontosítása: ki?, mi?, hol?, mit?, mikor? kérdésekre válaszoló szavakkal. Dramatikus játékok, szituációs gyakorlatok a mindennapi élethelyzettel kapcsolatban. Szövegalkotás alapozása. Mondatok alkotása képsorról, eseményekről, élményekről. Időrend megállapítása. Egyszerű erkölcsi, esztétikai véleményalkotás mindennapi, különféle élményekről, tapasztalatokról. A szép–csúnya, jó– rossz, szomorú–vidám fogalompárok használata a beszélgetésekben.
Nyelvi ismeretek Helyesírás	Nyelvi, nyelvtani jelenségek felismerése gyakorlati tudás alapján: hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg differenciálása. Beszédhangok felismerése szavakban. Az ábécé betűi. Magánhangzók, mássalhangzók időtartama, ejtésük, jelölésük írásban. Szótagolás. Mondatok, nevek helyesírása. A „j” hang kétféle jelölése a tanult szavakban.
Olvasás, szövegértés Olvasási képesség	Az olvasás jelrendszere, technikája a választott módszernek megfelelően. A tanult betűk összeolvasása, szótagolás, szóképes olvasás. Értő olvasás a tanult betűkre szerkesztett szavakon, szövegeken. Versek, mesék olvasása. Szövegértést bizonyító feladatok megoldása (jelölés, egyeztetés, kiegészítés, válaszadás, tartalom elmondása). Olvasmányok feldolgozása irányítással. Egyszerű ítéletalkotás az olvasmányok szereplőiről, magatartásukról. A szép–csúnya, jó–rossz, igazságos–igazságtalan fogalompárok használata az olvasottak feldolgozása során. Versek, mesék hangulatának felismerése (szomorú–vidám). Versek, mesék, mondókák, nyelvtörők, közmondások. Népi játékok dramatizált formái, mesék (részletek) dramatizálása. A vers jellemző jegyeinek megfigyelése (versszakok, rímek, rímelő szavak keresése).
Írás, íráshasználat	Vonalvezetési gyakorlatok. Betűelemek, betűk alakítása, kapcsolása. Füzethasználat. Írás vonalrendszerbe. Az írás jelrendszere. Szavak, mondatok, rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. Betűk tollbamondása. Szavak, mondatok írása tollbamondás után, emlékezetből, előkészítéssel. Feladatok megoldása íráshasználattal. Önellenőrzés.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Gyakorlatok a beszédtechnika fejlesztésére (artikuláció, hangerő, ritmus, hangsúly)

Térbeli tájékozódás fejlesztése.

Tájékozódási gyakorlatok (térben, síkban, testen, irányok megfigyelése).

Térbeli helyzetek megfogalmazása.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A mindennapi társas érintkezésben, játékos szituációs gyakorlatokban a helyzethez alkalmazkodó kommunikációs formák alkalmazása (köszönés, megszólítás, kérdezés, válaszadás, üzenet átadása).

Szóbeli szövegalkotási képesség fejlesztése.

Eseményekről, képekről mondatok alkotása időrend betartásával.

Szókincsbővítés

A megismert új kifejezések használata, szógyűjtések, mondatok bővítése.

Az olvasás, írás elsajátításának háttérképességeit fejlesztő gyakorlatok (vizuális, auditív percepció, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése).

Hanganalízis, betűk felismerése, hangoztatása, differenciálása, rendezésük, válogatásuk adott szempont alapján irányítással vagy differenciáltan önálló és csoportos feladatmegoldással.

A hangos olvasás technikájának fejlesztése változatos gyakorlatokkal (párbeszédes olvasás, válogató olvasás adott szempontok szerint).

Szövegértő képesség fejlesztése

Némán olvasott szövegek megértésének bizonyítása feladatmegoldással, változatos tanulásszervezési formákban (egyeztetés, kiegészítés, kiemelés, válaszadás, tartalomelmondás irányítással, önállóan).

Finommozgások, vizuomotoros koordináció fejlesztése

Betűelemek, betűk vázolása, írása.

Másolás írottról, nyomtatottról, tollbamondás, írás emlékezetből.

A tanult nyelvi fogalmak felidézésének, alkalmazásának képessége

Gyakorlatok a mondatok, nevek helyesírására, hangok időtartamának jelölése, a j–ly használata a tanult szavakban.

Önellenőrzési képesség fejlesztése. Hibajavítás segítséggel.

Ismeretszerzési képességek, az önálló tanulás alapozása.

Ismeretek, adatok gyűjtése irányítással.

Önállóság fejlesztése az írásos információhordozók (pl. gyermeklexikonok) használatában.

2. Általános képességek fejlesztése

Gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése (megfigyelés, összehasonlítás, elemzés, általánosítás, rendezés, csoportosítás)

Tartós figyelem, koncentráció, térbeli tájékozódás, mozgáskoordináció fejlesztése.

Az önálló ismeretszerzés alapozása.

Önismeret, önértékelés formálása. Együttműködési készség, szociális képességek fejlesztése.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló tudjon beszélgetésekbe bekapcsolódni.

Alkalmazza a tanult nyelvi formákat a mindennapi kommunikációs helyzetekben.

Tudja összefüggően kifejezni a gondolatait.

Legyen képes adott témában 4-5 mondat alkotására.

Ismerje a tanult nyelvtani fogalmakat (mondatfajták, szófajok, magánhangzók, mássalhangzók, betűrend, szótagolás).

Alkalmazza a megismert helyesírási szabályokat.

Ismerje a „j” hang kétféle jelölését a gyakorolt szavakban.

Legyen képes a feldolgozott szövegek folyamatos olvasására.

Alkalmazza eszközszerűen az olvasást és az írást a tartalmi megértést bizonyító egyszerű feladatok megoldásában.

Tudja az olvasott történetek, mesék szereplőiről, magatartásukról véleményét röviden megfogalmazni.

Tudjon az olvasottakról összefüggően beszámolni.

Írásképe legyen tiszta, rendezett, olvasható.

Legyen képes előkészítés után tollbamondással 4-5 mondat leírására.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Kommunikáció Beszéd	Beszédtechnikát fejlesztő gyakorlatok (hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangerőváltás, ritmus. Kiejtési tréningek (kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok, hosszú mássalhangzók helyes ejtése). Bekapcsolódás beszélgetésekbe. Saját vélemény megfogalmazása. A társas érintkezés alapvető formáinak helyzethez illő alkalmazása. A nem verbális kommunikáció (gesztus, mimika) néhány elemének megfigyelése, alkalmazása. Beszédhelyzetnek megfelelő szövegalkotási gyakorlatok. Különféle mondatok használata a közlési célnak, szándéknak megfelelően. Mindennapi élmények, mozgóképélmények, olvasottak tartalmának elmondása. Saját vélemény megfogalmazása. Szókincsbővítő gyakorlatok. Fogalmazási alapismeretek: az anyaggyűjtés módja, címadás, lényegkiemelés, tömörítés. Ismert szövegek megjelenítése dramatizálással. Szituációs játékok.
Nyelvi ismeretek, helyesírás	Az ábécé ismerete. Magánhangzók, mássalhangzók. Betűrend, szótagolás, elválasztás. Szavak jelentése. Szófaji ismeretek (ige, főnév, melléknév, számnév). A szó szerkezete (szótő, toldalék). Szavak elválasztása. Toldalékok és helyesírásuk. Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. J–ly a tanult szavakban. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának jelölése. Mondat szavakra tagolása. Mondatfajták a beszélő szándéka szerint. Mondatok helyesírása. Tulajdonnevek, földrajzi nevek. A tanult nyelvtani szabályok, ismeretek alkalmazása tollbamondásnál, emlékezetből írásnál segítséggel, irányítással vagy önállóan.
Olvasás, szövegértés Olvasási képesség	Szóképes, folyamatos hangos olvasás. A hangos olvasás technikáját fejlesztő gyakorlatok. Hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Néma olvasás után szövegértést bizonyító feladatok megoldása (tartalom, elmondás, válaszadás kérdésekre, jelölés, kiegészítés, egyeztetés). Véleményformálás, ítéletalkotás az olvasmányok szereplőiről, magatartásukról. Tapasztalatszerzés információk gyűjtéséről. Az ismeretszerzés technikái. Könyv- és könyvtárhasználat, verbális és képi információk. Tartalomjegyzék. Gyermeklexikonok használata.
Irodalmi ismeretek	Népköltészet – népdalok, népmesék, szólások, közmondások, találós kérdések. Népi játékok dramatizált formái. Elemi ismeretek írókról, költőkről, művekről. Próza és vers.

	A mesék jellemzői.
Írás, íráshasználat	Írástechnikát fejlesztő gyakorlatok. Másolás, írás tollbamondás után, emlékezetből. Gyakorlatok az írás eszközszintű használatára. Mondatalkotás néhány mondat összekapcsolásával. Szövegalkotás. Címadás, szövegrendezés, önellenőrzés, hibajavítás.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Kommunikációs képességek fejlesztése .

Beszédtechnikai gyakorlatok (artikuláció, hangerő, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Szövegalkotási képesség fejlesztése.

Szituációkhoz kapcsolódó nyelvi formulák alkalmazása.

Eseményekkel, élményekkel kapcsolatban vélemény megfogalmazása.

Vizuális és auditív figyelem, dramatizáció, emlékezet fejlesztése.

Gondolkodási műveletek – elemzés, általánosítás, összehasonlítás, rendezés, csoportosítás gyakorlása változatos tanulásszervezési formákban (irányítással, önállóan, csoportmunkában).

Hangok, betűk különböző szempontú csoportosítása.

Szavak elemeikre bontása (szótő, toldalék).

Szótagolás, elválasztás.

Gyakorlatok a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölésére.

Szavak csoportosítása jelentésük, szerkezetük alapján.

Mondatok tagolása, átalakítása (szűkítés, bővítés).

Mondatfajták felismerésének gyakorlása.

Mondatok csoportosítása a beszélő szándéka szerint.

A grammatikai szintekhez kapcsolódó helyesírási gyakorlatok.

Önellenőrzési képesség fejlesztése.

Hibajavítás.

Vizuális, auditív figyelem, emlékezet.

Íráskoordináció, finommotorika fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből való írással.

Az eszközszintű íráshasználat kialakítása feladatmegoldással.

Írásbeli szövegalkotási képesség fejlesztése.

Néhány mondatból álló írásbeli szövegek alkotásának gyakorlása.

Szövegértés fejlesztése változatos gyakorlatokkal, többféle tanulási szervezési formában.

Együttműködés a társakkal csoportmunkában.

Megértést bizonyító feladatok megoldása irányítással, önállóan.

Tények, adatok kiemelése, kiegészítés, válaszadás, tartalom elmondása.

Szövegelemző feladatok, szöveg átalakítása kérdések segítségével.

Címadási gyakorlatok. Lényegkiemelés, tömörítés.

Olvasási technika fejlesztése.

Gyakorlatok a helyes hangerő, hangsúly, hanglejtés alkalmazására.

Szöveg bemutató olvasása, gyorsolvasó gyakorlatok, párbeszédes olvasás, válogató olvasás.

Vers, próza jellemző jegyeinek megfigyelése, felismerése.

Rímelő szavak keresése, rímek pótlása.

Vers- és prózamondás, dramatizálás.

A mese jellemző jegyeinek megfigyeltetése.

Az irodalmi művek, olvasmányok megértését, befogadását segítő készségek, képességek (empátia, szereplőkkel való érzelmi azonosulás képessége, fantázia) fejlesztése.

Állásfoglalás, véleményalkotás gyakorlása.

Együttműködés a társakkal dramatizálásnál, szituációs játékokban.

Az önálló ismeretszerzés képességének alapozása.

Az önálló ismeretszerzés lépéseinek megtapasztalása.

Információkereső technikák gyakorlása irányítással, önállóan, csoportmunkában.

Gyakorlatok a gyermeklexikonok használatában való jártasság kialakítására.

2. Általános képességek fejlesztése

Vizuális, auditív figyelem, emlékezet fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése.

Az önálló ismeretszerzés alapozása.

Esztétikai, erkölcsi ítéletalkotás, kritikai érzék fejlesztése.

Önismeret, énkép formálása.

Szociális képességek fejlesztése (együttérzés, empátia).

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló legyen képes a mindennapi érintkezésben a kommunikációs helyzetnek megfelelő, néhány mondatos szöveg alkotására, véleményének egyszerű közlésére.

Tudjon kérdést feltenni, válaszolni, egyszerű üzenetek átadásában közreműködni.

Ismerje saját személyi adatait.

Beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, megfelelő ritmusban.

Legyen képes előkészítéssel, segítséggel szövegértést bizonyító feladatok megoldására, ismeretek, információk gyűjtésére.

Tudjon 1-2 mondatos véleményt megfogalmazni az olvasott, hallott szövegben szereplők magatartásával kapcsolatban.

Legyen képes felkészülés után egyenletes tempóban olvasni.

Írásképe legyen rendezett, olvasható.

Tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni írottról, nyomtatottról előkészítéssel, 3-4 betűből álló szavakat tollbamondás után leírni előkészítéssel.

Legyen képes alkalmazni a gyakorolt helyesírási szabályokat – előkészítés mellett alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt, a mondatvégi írásjeleket, legyen ismerete a „j” hang kétféle jelöléséről.

Legyen betűismerete a tanult betűk körében.

Legyen képes 3-4 mondóka vagy vers elmondására.

Rendelkezzen elemi műfaji ismeretekkel (vers, próza megkülönböztetése).

Tudjon szöveghűen elmondani emlékezetből 3-4 verset.

Legyen képes egyszerű esztétikai ítéletalkotásra a természeti környezetre, tárgyakra, életkorának megfelelő műalkotásokra vonatkozóan.

ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZ
(5–8. évfolyam)

Célok

A későbbi tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, melynek célja a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció kialakítása.

Olyan nyelvi integráció kialakítása a nyelvhasználatban, amely lehetővé teszi a biztonságos, az egyénre jellemző nyelvhasználati gyakorlat kialakulását.

A helyes erkölcsi, esztétikai érzék formálása, a személyiség gazdagítása az olvasott irodalmi műveken keresztül.

Feladatok

A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését alakító anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

A tanuló ön- és emberismeretének gazdagítása.

A társas nyelvhasználati, fogalmi, gondolkodásbeli, érzelmi, ízlésbeli, erkölcsi műveltségé továbbépítése.

A szövegalkotási és a szövegértési képesség folyamatos fejlesztése.

Önbizalom-növelő, az önismeretet elősegítő neveléssel a játékosság és az alkotóképesség fejlesztése.

A tanulók bevezetése az irodalmi szövegek feldolgozásával a magyar nyelv rendszerébe.

Az információszerzés, az információk rögzítésének segítése.

Hozzájárulás az aktív szókincs folyamatos gyarapításához, a választékos kifejezésmód elsajátíttatásához.

Az alkalmazkodó képesség formálása: szituációhoz, témához, beszédpartnerhez.

A rendszeres olvasási igény kiépítése az olvasási szokások kialakításával.

Képzeletvilág gazdagítása, differenciáló és lényegkiemelő képesség fejlesztése.

Helyesírási ismeretek bővítése az előírt normák eléréséért.

A szófajok és a mondatrészek körében elsajátított ismeretek analizálása, szintetizálása.

A közösségi kommunikációban történő biztonságos eligazodás segítése.

A különböző műfajú és tematikájú művek elemzésében való tájékozottság bővítése.

A nemzeti azonosságtudat fejlesztése.

A más tantárgyak tanulása során elsajátított ismeretek alkalmazásának fejlesztése.

A tantárgy kiemelt habilitációs, rehabilitációs célja

A beszédindíték, beszédkedv fokozása, a nyelvi/kifejezésbeli gátlások leküzdése.

A különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő, tartalmilag és formailag is helyes beszéd megerősítése.

A beszédfonetikai eszközök helyes használatának tudatosítása az olvasás és a beszéd során.

A szókincs gyarapítása, aktivizálása.

A szövegértés, szövegelemzés képességének fejlesztése (lényegkiemelés, differenciálás, összehasonlítás).

A véleményalkotó képesség, a kulturált vitakészség fejlesztése.

Az emlékezet, a figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése prózai, illetve verses részletek megtanulásával.

A nyelvi/nyelvhasználati zavarok korrigálása, megszüntetése.

A nyelvhelyességi és helyesírási szabályok szóbeli és írásbeli alkalmazásának gyakorlása.

Az írásbeli szövegalkotás fejlesztése.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés

folyamatos, differenciált, személyre szóló, figyelembe veszi a tanuló sérülésspecifikumait, egyéni képességeit, önmagához mért fejlődését;

szempontjai között szerepet kap a tanuló tantárgyhoz való viszonya, érdeklődése, feladattudata, szorgalma, együttműködése, önállósága a feladatmegoldásban;

képet ad a nyelvi készségek, képességek, tantárgyi ismeretek elsajátításának szintjéről (beszédmegértés, a kommunikáció jellemzőiről, az olvasás, szövegértés szintjéről, az írás, helyesírás, a nyelvi, irodalmi ismeretek) elsajátításáról;

előremutató, célja a fejlesztés, az egyéni segítségnyújtás;

kijelöli a fejlődéshez, továbbhaladáshoz szükséges feladatokat;

hozzájárul a tanuló önismeretének fejlődéséhez, az önelfogadáshoz.

A szülő folyamatos szóbeli és szöveges írásbeli tájékoztatásában hangsúlyt kap a tanuló egyéni haladása.

Szempontjai:

A kommunikációs képességek fejlődésének nyomon követése: részvétel a helyzetgyakorlatokban, beszélgetésekben, vitákban, válogató felolvasásban, drámajátékokban.

Az illemszabályok elsajátításának és alkalmazásának ellenőrzése: a napi viselkedés megfigyelésével minden köznapi helyzetben.

Az iskolai és tágabb környezet szabályainak betartása szituációs gyakorlatokon, játék- és egyéb szabadidős tevékenységek során.

Nyelvi-stiláris fejlődés ellenőrzése folyamatos megfigyeléssel: szóbeli felelet, beszámolók, írásbeli szövegalkotás, szógyűjtés, szinonimák keresése során szaktárgyi kifejezések ismeretének és alkalmazásának bizonyításával.

A tanulási szokások, ismeretszerzési képességek fejlődésének ellenőrzési formái: önállóság a tanulásban, a tanórai feladatvégzésben, szövegértés, utasítások megértése és végrehajtása, információgyűjtés – szelektálás, szövegtagolás, lényegkiemelés, vázlatkészítés, rövid beszámoló, írásos-rajzos feladatmegoldások, olvasónapló vezetése.

A koncentrálóképesség ellenőrzési formái: szöveghű olvasás, tématartó szövegalkotás, szabályok – memoriterek tanulása.

A differenciálóképesség ellenőrzési formái: adott szempontok alapján csoportosítások végzése, azonos és eltérő vonások felismerése.

A kognitív képességek fejlődését nyomon követő ellenőrzési formák: fogalmak, szövegek, információk megértése – képekből, szinonimákból, utasításokból.

Az olvasási képesség ellenőrzési formái: hangos olvasás, néma értő olvasás, bemutató felolvasás.

A helyesírási készség ellenőrzése: írásbeli feladatok, fogalmazások során.

Önellenőrzési – hibajavító képesség ellenőrzése: összehasonlítás a helyes megoldással, a hibák felismerése, a hibajavító jelek értelmezése és használata, javítás fokozatos önállósággal.

A gondolkodás műveleti szintjének fejlettségét bizonyító ellenőrzési módok: adott szempont szerinti elemzés irányítással, önállóan, analizálás – szintetizálás – általánosítás, szinonimákkal való behelyettesítéssel a mögöttes tartalmak megértésének bizonyítása, ok-okozati összefüggések elemzése, lényeges jegyek kiemelése, a tételmondat megfogalmazása, események időrendisége, ítéletalkotás.

Empátiás és együttműködési készség fejlődésének ellenőrzési módjai: helyzetekbe, jellemekbe, magatartásformákba való beleélés drámajátékkal, részvétel a frontális órai munkában, páros és csoportmunkában, gyűjtőmunkában, riportkészítésben, naplóvezetésben, házi feladat elkészítésében.

Tudásszint mérése: témazáró feladatlapokon, félévi, év végi tudásszintmérő feladatlapokon, helyesírási szintmérő feladatokon.

Folyamatos diagnosztizálás, a teljesítmény százalékos értékelése, osztályozás.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Kommunikáció Köznyelvi kiejtés Beszéd	Helyes légzéstechnika, artikuláció. Ritmusgyakorlatok. Időtartam, hangkapcsolatok ejtése, szünet. Mindennapi beszédhelyzeteink: kapcsolatfelvétel, szándék- és véleménynyilvánítás, az elemi udvariassági formák ismerete és alkalmazása. Szógyakorlatok a beszédkultúra továbbfejlesztésére. Légzéstechnikai ismeretek alkalmazása beszédben. Kommunikációs helyzetgyakorlatok. A tantárgyi szaknyelv használata.
Nyelvtani ismeretek	A hangképzés, a beszédhangok. Magánhangzók. Mássalhangzók. A szavak szerkezete: szótő, toldalék; egyszerű, összetett szó. Az elválasztás szabályai. Szavak csoportosítása jelentéstartalmuk alapján. Ige, igekötő, főnév, névelő, melléknév, számnév. Nyelvi egységek közötti egyszerűbb összefüggések. Nyelvhelyességi tudnivalók.
Helyesírás	Kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. Írásjelek a mondatok végén. Helyesírási alapelvek. Betűrend. Mondatfajták a beszélő szándéka szerint. Tulajdonnevek írása. Szóvégi magánhangzók írása főnevekben, melléknevekben. Fokozott és képzett melléknevek helyesírása. Postai űrlapok kitöltése. Helyesírási kézikönyvek, szótárak használata.
Fogalmazási ismeretek, szövegértés, szövegalkotás	Szövegszerkesztés különféle közlésformákban, közlésmódban: – elbeszélés, – leírás, – jellemzés, – tömörítés.
Az anyaggyűjtés és -elrendezés alapjai	Szövegelemzés különböző irodalmi műfajokban. Lényegkiemelés. Nyelvi megformálás, vélemény megfogalmazása, választékos szóhasználat olvasott vagy átélt élményről. A humor szerepe a mindennapokban és a műalkotásokban. A jó és a rossz, az igazság és az igazságosság megjelenítése néhány műben.
Olvasás, ismerkedés az irodalommal	Népköltészet. Népdalok, népmesék a klasszikus magyar és európai irodalomból (Benedek Elek, Arany László, Andersen, Grimm, La Fontaine).

	Válogatás a népmondák köréből. A Biblia. Bibliai történetek. A népballada (Kádár Kata, Kőmíves Kelemen). Gyermekekről szóló elbeszélések (Móra Ferenc, Gárdonyi Géza). Dramatizálás. Egy ifjúsági regény részlete. Kuruc költészet, végvári énekek. Magyar költők, írók. – Petőfi Sándor élete, versei, János vitéz. A regény és az elbeszélés. – Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részlet), – Fekete István, Lázár Ervin egy-egy művéből választott egy-egy részlet.
Dráma	Drámajátékok Érzékelő, ritmus- és fantáziagyakorlatok. Rövid mesék, versek. Életjátékok, dramatikus improvizáció.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Kommunikációs készségek fejlesztése.

Beszédtechnikai készség, szövegszerkesztési képesség fejlesztése.

A mindennapi érintkezés helyzeteinek és szóhasználatának megfigyelése, megjelenítése, a kulturált viselkedési formák, illemszabályok elsajátítása.

Beszédtechnikai és fonetikai gyakorlatok.

Nyelvtani, helyesírási ismeretek alkalmazása, önellenőrzés, hibajavítás fokozódó önállósággal. A tudatos nyelvhasználat fejlesztése.

Különböző szövegek néma és hangos olvasása.

Helyesírási gyakorlatok: szókészlet, a helyesírási segédkönyvek alapján (másolás, diktálás utáni írás, példák gyűjtése adott szempontok szerint).

A szövegtagolás, a lényegkiemelés, az időrendiség, a tömörítés gyakorlása.

Vélemény megfogalmazása – szóban és írásban – az olvasott szövegek szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről.

A beszédkultúra továbbfejlesztése: együttműködés a társakkal beszélgetésben, vitában, feladatmegoldásban.

Társas kapcsolatok fenntartására irányuló képesség.

A tanult nyelvtani fogalmak, szófajok gyűjtése irodalmi szövegből.

Könyvtári ismeretek az életkori sajátosságoknak megfelelően. Adatok rendszerezése – segítséggel.

Gyermeklexikonok, kézikönyvek megismerése, használata irányítással.

Erkölcsi, irodalmi értékek felfedeztetése (gyerekek–felnőttek viszonya, szeretet, féltés, próbatételek, hősiesség) az olvasott művek alapján.

Levélírás, boríték címzése, postai űrlapok kitöltése, feladása postán.

Szövegszerkesztési képességek fejlesztése.

A leírás, jellemzés, elbeszélés gyakorlása más tantárgyakból vett tárgyakról, személyekről, jellemzőik megfogalmazásával – segítséggel.

Gyakorlatok az írásmód tempójának és rendezettségének, a helyesírási biztonságnak továbbfejlesztésére.

A differenciáló-, összehasonlító képesség fejlesztése. A verbális emlékezet. Az empátia.

Beszámoló átélt vagy olvasói élményről szóban, írásban, rajzban.

Dramatizált, szituációs játékok.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló beszéljen tisztán, érthetően, alkalmazza a beszédfonetikai eszközöket.

Legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs helyzetekben.

Tartsa be a viselkedési és illemszabályokat.

Legyen gyakorlott egyszerű helyzetekben az önálló véleménynyilvánításban.

Ismerje fel a kérdőszavak alapján a tanult szófajokat, és igyekezzen fokozott önállósággal alkalmazni az ezekhez kapcsolódó nyelvtani szabályokat.

Ismerje fel a tanult irodalmi és fogalmazási műfajokat, tudjon egy-egy rövid mesét, verset elmondani.

Legyen képes szóban és írásban – az olvasott vagy átélt – élmények közlésére adott szempontsor szerint.

Tudjon írásbeli munkát készíteni – előkészítés után, segítséggel – a tanult műfajokban, a szövegszerkesztés szabályainak alkalmazásával, irányítás mellett.

Olvasson az osztályfoknak megfelelő jó tempóban, értelmesen, elemezze irányítással tartalmi és formai szempontból az olvasottakat.

Legyen képes – irányítással – a megismert irodalmi szövegekben a lényeg kiemelésére és a szöveg tömörítésére, elemzésére.

Vegyen részt aktívan dramatizálásban, gyűjtőmunkában.

Ismerje fel a tanult irodalmi művekben a pozitív és negatív hősöket, tudjon véleményt nyilvánítani – irányítással – a művekkel kapcsolatban.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Kommunikáció Beszédművelés	Beszédgyakorlatok: hangsúly, mondat- és szövegfonetika. Kommunikációs helyzetgyakorlatok a kulturált viselkedés, a tanult illemszabályok gyakorlására. Testbeszéd, arcjáték, szemkontaktus. Beszédtechnikai és szerkesztési ismeretek különböző stílusrétegekben (vita, állásfoglalás, érvelés, cáfolás, a konfliktusok feloldásának nyelvi eszközei).
Tömegkommunikáció	Kommunikációs helyzetekben való viselkedés. Tömegkommunikációs nyelv. Újság, rádió, TV. Tömegkommunikációs műfajú szövegek alkotása.
Nyelvtani ismeretek Nyelvhelyességi ismeretek	A szófaj fogalmi körének bővítése (névszó, névmás, határozószó, névutó, kötőszó). A mondat szerkezete. Fő mondatrészek és bővítményeik. Mondatelemzés.
Helyesírás	A magyar helyesírás elvei szerinti írásmód. A tanult szófajokban a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok jelölése. Ragozott és képzett szavak helyesírása. A mondattanhoz kapcsolódó helyesírási ismeretek. Helyesírási kézikönyvek használata.
Fogalmazási ismeretek, szövegértés, szövegalkotás	Szövegalkotás különböző műfajokban. Az elbeszélő fogalmazás – olvasott műből, élmény alapján, – anyaggyűjtési módok felhasználásával. Leírás fokozott önállósággal. Levélírás. Irodalmi mű szerkezeti felépítése. Stílusfejlesztő gyakorlatok. Vázlat alapján különböző műfajú szövegek alkotása.
Irodalomolvasás, tájékozódás az irodalmi kifejezésformákban	Szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek jelentései. Népballada – műballada. Műköltészet: – Arany János (élete, versei, Petőfi – Arany levelezése, Toldi). Olvasmányok az elbeszélő irodalom köréből (magyar- és világirodalom): – Mikszáth Kálmán, – Móricz Zsigmond elbeszélései. Légy jó mindhalálig (részlet – A pakk), – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, – a cselekmény tagolódása, – lényegkiemelés. Ok – okozati kapcsolatok, – irodalmi alakzatok felismerése. A reformkor: – Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, – Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet), Tegnapjaink. A Nyugat nemzedéke: válogatás Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, Szabó

	Lőrinc, Tóth Árpád, Juhász Gyula műveiből. Napjaink. Történetek a gyermekkorról. (Válogatás a magyar és a világirodalomból). Az irónia és a gúny.
Dráma	Jellemábrázolás hanggal és metakommunikatív úton. Improvizációk bábok alkalmazásával. Mozgásimprovizációk és gyakorlatok: – némajátékok, – pantomimes gyakorlatok, – jellemábrázolások.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Együttműködés a beszédpartnerekkel. Gyakorlatok a vitakultúra fejlesztésére.

Irodalmi olvasmányokhoz, mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó véleményalkotás, -nyilvánítás.

Szövegelemzés, a tanult nyelvi egységekről tanultak szintetizálása.

A mindennapi vagy irodalmi témákról ismeretek, példák gyűjtése a könyvtári katalógus, tartalomjegyzékek, prospektusok segítségével. A gyűjtött anyag válogatása, feldolgozása önállóan vagy csoportmunkában.

Tájékoztató és véleményformáló tömegkommunikációs műfajok gyűjtése, elkülönítése, ismertetése, készítése irányítással (cikk, hír, tudósítás, riport, hirdetés, reklám, glossza).

A gyakoribb tömegkommunikációs műfajok elemzése, értékelése.

Helyesírási, mondattani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokban, komplex elemzési gyakorlatok a szótan, mondattan körében.

Táblázatok, ábrák, rajzos útmutatók, feleléttervek készítése a tanult nyelvtani, szövegtani, irodalmi műfaji és kifejezőeszközbeli ismeretek rendszerezésére.

Beszámoló szóban, írásban az olvasott műről, látott vagy átélt élményről.

Elbeszélés, leírás, jellemzés, levélírás fokozott önállósággal.

Példák keresése a történelemnek az irodalomra gyakorolt hatásáról.

Összehasonlítások a hasonló műfaji jellemzők, a szerkezeti felépítés, a nyelvi kifejezések összevetésével.

Önálló szókincsgyűjtés lexikonokban, szótárakban.

Az olvasott szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése, önálló megfogalmazása, képi, zenei megjelenítése a társművészetek forrásainak felhasználásával.

A művészi kifejezésmódok, stíluseszközök funkcióinak megfigyelése, értelmezése.

Érzelmek, magatartások, jellemek, kapcsolatok, indítékok önálló bemutatása, például a jellemzés, az ismertetés műfajában.

Tanulást, információgyűjtést segítő könyvek használata.

Korokhoz kötődő témák, problémák meglátása irodalmi művekben.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló legyen tájékozott az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban.

Ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.

Tartsa tiszteletben mások véleményét.

Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.

Legyen képes a helyesírási segédkönyvek eszközszintű használatára.

Rendelkezzen olvasható írásmóddal. Tudjon önállóan 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.

Vegyen részt aktívan a közös dramatikus játékokban és az azokat elemző beszélgetéseken.

Olvasónaplóban, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni.

Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.

Legyen képes kitölteni, megírni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény).

Ismerje fel ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.

Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ezekhez viszonyulni.

Legyen képes egy-egy film – irányítás melletti – elemzésére.

Ismerjen néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Közéleti kommunikációs helyzetek elemzése, szóbeli és írásbeli kommunikációs műfajok gyakorlása.

A kritikai érzék és az önkontroll fejlesztése.

Kulturált vitakészség fejlesztése különböző kommunikációs szinteken.

Szókincsgyakorlatok, szólások, közmondások gyűjtése, megfelelő alkalmazása saját nyelvhasználatban.

ÉLŐ IDEGEN NYELV

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok			
	Fejlesztő szakasz		Megszilárdító szakasz	
	7.	8.	9.	10.
Heti óraszám	1	1	2	2
Éves óraszám	37	37	74	74

FEJLESZTŐ SZAKASZ (7–8. évfolyam)

Célok

A nyelvtanulás megkedveltetése, az ehhez szükséges motiváció kialakítása.

Feladatok

A tanulók érdeklődését felkeltő témák választásával a sikerélmény megteremtése.

A nyelvtanulás iránti érdeklődés folyamatos fenntartása.

A szenzoros készségek fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

Beszédszándék: az idegen nyelven történő megszólalás gátlásainak oldása.

Beszédértés: a témában feldolgozott, begyakorolt szavak értelmezésének, megértésének segítése, egyszerű kérdések, utasítások gyakorlása, a kapcsolatfelvétel technikáinak kialakítása.

Beszédkészség: az akusztikus észlelés fejlesztése a tanult szavak pontos értelmezése, érthető nyelvi megfogalmazása, kiejtése érdekében.

Témakörök, tartalmak

Kommunikációs szándék – beszédszándék

A társadalmi érintkezéshez szükséges beszédszándék, beszédkészség.

Közlések önmagamról – bemutatkozás, család, lakcím, köszönés, elköszönés.

Megszólítás, érdeklődés.

Foglalkozás.

Tárgyak, dolgok azonosítása – információcsere

Tárgyak az iskolában, a lakásban.

Játékok, kedvenc állatok.

Az étkezés – ételek, italok.

Az öltözködés, ruhadarabok.

Információkérés

Vásárlás – vásárolt tárgy kérése, megnevezése a napi fogyasztási cikkek köréből.

Mennyiségi viszonyok

Számok 1–20-ig, térbeli helyzetek, irányok.

Időbeli helyzetek, napszakok, napok.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A kommunikációs bátorság erősítése,

a vizuális, akusztikus észlelés pontosságának fejlesztése,

a pontos fonémahallás, hallásdifferenciálás,

az akusztikus emlékezet fejlesztése,

a szándékos tanulás erősítése.

A tanulók értékelésének elvei

Az idegen nyelv tanulásában kiemelt szerepe van a folyamatos és következetes értékelésnek. Az értékelés alapja a tanulók önmagukhoz mért fejlődése. Az értékelés legfontosabb célja az ösztönzés.

A szakasz végére elvárható követelmények

Mutasson érdeklődést, szándékot az idegen nyelv tanulása iránt.

Értse a begyakorolt szavakat, kérdéseket, utasításokat.

Tudjon bemutatkozni, köszönni.

Tudjon – a tanultak köréből – mondókát elmondani, dalt elénekelni.

Legyen képes használni a rendelkezésre álló segédanyagokat – képeket, szóképet, tárgyképet, hanganyagot – a nyelvtanulásban

MATEMATIKA

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok									
	Bevezető szakasz		**Kezdő szakasz**		**Alapozó szakasz**		**Fejlesztő szakasz**		**Megszilárdító szakasz**	
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Heti óraszám	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Éves óraszám	148	148	148	148	148	148	148	148	111	111

Témakörök ütemezése

Témakörök	**Bevezető szakasz (1–2. évf.)**	**Kezdő szakasz (3–4. évf.)**	**Alapozó szakasz (5–6. évf.)**	**Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)**	**Megszilárdító szakasz (9–10. évf.)**
Gondolkodási műveletek alapozása					
Számtan, algebra	x	x	x	x	x
Számfogalom, számköri ismeretek	x	x	x	x	x
Műveletek	x	x	x	x	x
Szöveges feladatok	x	x	x	x	x
Geometria, mérések					
Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	x	x	x	x	x
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	x	x	x	x	x
Szerkesztések			x	x	x
Összefüggések, függvények, sorozatok					
	x	x	x	x	x
Valószínűség, kombinatorika, statisztika					
			x	x	x

BEVEZETŐ SZAKASZ
(1–2. évfolyam)

Célok

Bevezetés a matematika által segített gondolkodási módok, alkotó tevékenységek használatába.

A matematika szerepének felfedezése a mindennapi életben és a szakmák eszközeként.

A megismerő és az alapvető matematikai képességek fejlesztése. Egyszerűbb gondolkodási műveletek végzése.

Feladatok

A matematika tanítása

Járuljon hozzá a valóság megtapasztalásához.

Fedeztesse fel a matematika szerepét a mindennapi életben.

Alakítsa ki a munkához szükséges együttműködést.

Tegyen képessé az adott feladat folyamatos végzésére.

Tegyen alkalmassá a hibák összehasonlítással való megtalálására, kijavítására.

Alakítsa ki a világ mennyiségi viszonyaiban való tájékozódást.

Segítse a műveletvégzést a matematikai modellekkel.

Fejlessze a megismerés képességét, az idő- és térszemléletet.

Fejlessze a tevékenységhez szükséges lényeglátás képességét.

Alakítsa ki az ismeretszerzéshez szükséges szokásokat.

Segítse a sikeres feladatmegoldást.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Tapasztalatszerzés a személyes környezet sajátosságairól, mennyiségi viszonyairól. Egyszerű matematikai fogalmak kialakítása.

A számfogalom, a számköri ismeretek megalapozása. A mennyiségek leképezése a számok, a mennyiségek változásának leképezése a műveletek szintjén. Cselekvéssorok elemi értelmezése.

A formaérzékelés és az összehasonlító-képesség, térbeli tájékozódás fejlesztése. Tapasztalatok gyűjtése, becslési képesség fejlesztése.

A lényeglátás képességének előkészítése. Az összehasonlító-képesség fejlesztése.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

A megismerési és felfedezési vágy fejlesztése. Hallási és vizuális érzékelés, figyelem és emlékezés fejlesztése. Gondolkodási képesség fejlesztése: összehasonlítás, csoportosítás.

Az önszervezési képesség fejlesztése. Az önismeret alapozása.

A csoport szintjén gyakorolható szociális viselkedési szokások kialakítása. Az együttműködés megtapasztalása.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Gondolkodási módszerek megalapozása	A közvetlen környezetben lévő személyek, tárgyak tulajdonságai. Csoportosítás azonosság és azonos tulajdonság alapján. Ciklikus sorok folytatása, sorozatok, sorrend, egymás utániság megfigyelése, leképezése. Válogatás, csoportosítás tulajdonságok alapján, tulajdonság jelölése jelkártyával. Tulajdonságok megfogalmazása állítások formájában, állításokhoz halmazok alkotása. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.
Számtan, algebra	
Számfogalom, számköri ismeretek	Számfogalom kialakításának előkészítése: határozatlan és határozott halmazok alkotása, összehasonlítása, mennyiségfogalmak érzékeltetése: *sok, kevés, semmi, több, kevesebb, ugyanannyi*. Relációs jelek. Számfogalom kialakítása: 5–10-es körben. Számkör bővítése 20-ig. Halmazok számosságának megállapítása – az elemek megszámlálása, egyeztetésük számnévvel, számképpel, számjeggyel. Számok viszonyítása, rendezése, számok helye a számsorban. Számok helye a számegyenesen, számszomszédok. Sorszámok, sorszámnevek. Páros, páratlan számok. 1, 2, 5, 10, 20 Ft-os pénzérmék használata. A természetes szám mint a mennyiségek mérőszáma. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságainak bemutatása. A helyi értékes írásmód tudatosítása. Az egyjegyű és kétjegyű szám fogalma. Soralkotások, növekvő, csökkenő számsorok. Számsorok állandó különbsége: 1, 2, 5. Mennyiségtartalom megerősítése. Pénzérme használata.
Műveletek	Szóbeli összeadás, kivonás 10-es számkörben. Műveletek előkészítése – kétjegyű számok bontása tízesek és egyesek összegére. A műveletek tartalmi értelmezése: halmazok bővítése – szűkítése; egyesítése – különbsége, halmazok összemérése – *több, kevesebb*. Szóbeli összeadás, kivonás, pótlás, tízes átlépés nélkül: kerek tízeshez egyjegyűek adása, teljes kétjegyű számhoz egyjegyű adása tízes átlépés nélkül (analógia). Műveleti jelek bevezetése. Műveletek megoldása matematikai eszközökkel, rajzban. A tagok felcserélhetősége.
Szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladat lejátszása, kirakása, megjelenítése, lerajzolása, lejegyzése, közös megoldás.

Geometria, mérések	
Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	Geometriai alakzatok létrehozása. Testek építése építőkockákból, rudakból minta alapján. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással; megadott feltétel szerint pálcikákból, lyukas táblán. Geometriai alakzatok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, csoportosításuk (gömbölyű, szögletes), szétválogatásuk megismert tulajdonságaik alapján. Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása (négyszög, háromszög, kör). Testek és síkidomok csoportosítása, rendezése adott tulajdonság alapján. Tájékozódás síkon. Síkbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása, létrehozása.
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	Mennyiségek összehasonlítása, összemérése. Mérési tapasztalatok gyűjtése. Mennyiségek mérése választott és szabvány mértékegységekkel (méter, liter, kilogramm). Tájékozódás térben. Tárgyak térbeli helyzetének megfigyelése, megfogalmazása, létrehozása. Az *alatt, fölött, mellett, előtt, mögött* fogalmak helyes használata. Az idő múlásának érzékeltetése: *óra, napszak, nap*.
Összefüggések, függvények, sorozatok	Összefüggések felismertetése: személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai kapcsolatok, halmazok számossága között. Relációk megfogalmazása szóban, jelölések használata (összekötés, nyíl, relációs jelek). Hozzárendelések párosító játékokban. Logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság változásával. Ciklikus sorok folytatása, növekvő, csökkenő számsorozatok. Sorozatok képzése adott szabály alapján.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a bevezető szakaszban

Alapvető téri irányok, viszonyok és a viszonyokat kifejező szavak megismerése.

A tárgyak, személyek, alakzatok mennyiségi tulajdonságainak, viszonyainak megismerése. A mennyiségi jellemzők kifejezése természetes számokkal.

Egy-egy dolog, jelenség megváltozásának megfigyelése az érzékszervek segítségével. Változások kifejezése szavakkal és egyszerű műveletekkel.

Hallott rövid történet képzeletben való követése, kirakása képekkel. Mindennapos problémák megoldásának elképzelése.

Számmemória fejlesztése nagymozgásos cselekvéssel. Lejátszódott eseményekre, egyszerű szóbeli információkra való emlékezés.

Gondolkodási funkciók és műveletek erősítése: összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Válogatás, osztályozás, sorba rendezés. Analógiák követése.

Fogalmak viszonyának rendezése cselekedtetéssel. Rendszerezést segítő eszközök megismerése.

Események megjelenítése rajzban. Képek reprodukálása részekből. Sorminta befejezése.

A matematika tanulásához szükséges szavak fokozatos megismerése. Saját gondolat kifejezése egy-egy mondattal.

A közös cselekvéshez, szükséges tulajdonságok, felépítése, szokások kialakítása.

A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés alapja a tanuló önmagához mért fejlődése.

Az elért teljesítmény tudatosítása a tanuló számára, amelyben a hangsúlyos szempont a tanulói erőfeszítés, akarat, szorgalom, feladattudat, személyiségfejlődés, a pontosságra törekvés.

A differenciált értékelés alkalmazása a tanulók különböző fejlődési lehetősségeinek (az ismeretek megszerzését, feldolgozását, alkalmazását hátráltató sérülések) figyelembevételével.

Év végi szintmérés, szöveges értékelés.

A szakasz végére elvárható követelmények

Legyen képes tárgyak, személyek tulajdonságainak megfigyelésére, megnevezésére.

Tudjon a megismert tulajdonságok alapján csoportosítani.

Tudjon kész csoportokat egy tulajdonsággal elnevezni.

Legyen biztos számfogalma, műveletfogalma a 10-es számkörben.

Tudja az egyszerű szöveges feladatot művelettel megjeleníteni, lejegyezni.

Legyenek elemi tapasztalatai térbeli helyzetekről, nagyságbeli viszonyokról.

Különböztesse meg a kerek, szögletes, gömbölyű alakzatokat.

Gyűjtsön tapasztalatokat a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom méréséhez.

Legyen képes legalább háromelemű szekvencia felidézésére.

Tudjon egyszerű sorozatokat alkotni megadott szabály alapján.

Ismerjen fel összefüggéseket személyek, tárgyak, számok között.

Tudja kifejezni a felismert összefüggéseket tevékenységgel, szóval.

Legyen képes dolgokat egymáshoz rendezni.

Megfelelő tapasztalati bázis megalapozásával:

természetes számfogalom, műveletfogalom kialakítása 20-as számkörben;

ismerkedés a geometriai alapformákkal;

a megszerzett tudás kipróbálása a mindennapi életben;

az egyéni és a csoportos munkavégzéshez szükséges viselkedési formák elsajátítása.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. évfolyam)

Célok

Bevezetés a valós világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésébe tapasztalati úton.

A matematikai gondolkodás megalapozása.

Feladatok

A térbeli tájékozódás fejlesztése.

A geometriai alapfogalmak elmélyítése és bővítése.

A fogalmi, analógiás gondolkodás alakítása.

A gyakorlati tapasztalatszerzés lehetőségeinek megteremtése az ismeretek bővítése érdekében.

A matematika gyakorlati szerepének tudatosítása a mindennapi életben.

Az önértékelés, és tevékenységszervezés képességének fejlesztése.

A tanulók szemléletének alakítása gyakorlati példákkal, a valóság és a matematikai modellek kapcsolatának felfedezésével.

Az együttműködéshez szükséges tulajdonságok fejlesztése.

A feladattartás kialakítása.

A hibák szóbeli irányítás mellett történő megtalálása, kijavítása.

A matematikai modellek és a valóság kapcsolatának feltárása.

A műveletvégzés segítése az analógiák megismerésével.

A megismerés képességének, az idő- és térszemléletnek a fejlesztése.

A tevékenységekhez kötött problémafelismerés, -megoldás fejlesztése.

Az ismeretszerzéshez szükséges szokások, módszerek fejlesztése.

Ösztönzés a kitartó munka végzésére.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

A környezet és a mennyiségek kapcsolatának felismerése. Analógiák követése, logikus gondolkodás fejlesztése.

A számfogalom, a számköri ismeretek megalapozása. A mennyiségek leképezése a számok, a mennyiségek változásának leképezése a műveletek szintjén.

Cselekvéssorok, tények értelmezése, lényegkiemelés.

A tárgyak mérhető tulajdonságainak megismerése. A formaérzékelés és a térbeli tájékozódás, térlátás fejlesztése. Becslési képesség, alkotóképesség fejlesztése.

A megfigyelő és az összehasonlító képesség fejlesztése. A megértési készség fejlesztése.

A kiegészítés képességének fejlesztése.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

Gondolkodási képesség fejlesztése: összehasonlítás, összefüggés meglátása, logikus és fogalmi gondolkodás fejlesztése. Kifejezőképesség fejlesztése.

Az önszervezési, a befogadóképesség fejlesztése. Az önértékelés az önismeret alapozása.

Helyes szociális viselkedési szokások kialakítása, megerősítése. Az együttműködés megtapasztalása, hasznossága.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Gondolkodási módszerek alapozása	Csoportosítások megadott és választott szempont szerint. Elemek rendezése adott vagy felismert szempontok alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása, tagadásuk megfogalmazása, jelölésük jelkártyával. Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Transzformációs játék két tulajdonság változásával. Nyitott mondatokba elemek, számok helyettesítése, igazságtartalmak eldöntése. Részhalmaz és kiegészítő halmaz előállítása változatos alaphalmazokon (személyek, tárgyak, logikai készlet).
Számtan, algebra Számfogalom, számköri ismeretek	Számkör bővítése 50-ig, majd 100-ig. Számfogalom elmélyítése 100-as számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságainak elmélyítése. A száz fogalma. Kerek tízesek, teljes kétjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Elemek megszámlálása, leszámlálása. Csoportosítás, tízes csoportok alkotása. Kétjegyű számok. Mennyiség egyeztetése számnévvel, számjeggyel. Mennyiségfogalom megerősítése gyakorlati példákkal. Számok viszonyítása, rendezése. Számok helye a számsorban, számszomszédok. Alaki érték, helyi érték, valódi érték közötti összefüggés elmélyítése. A mindennapi gyakorlatban előforduló római számok írása, olvasása 50-ig. Soralkotások, állandó különbség: 1, 2, 5, 10. Számok nagyságbeli viszonya, relációs rendezések, soralkotások. Műveletek előkészítése: kétjegyű számok bontása. 50-es, 100-as pénzérme használata, kifizetések különböző pénzérmékkel.

Műveletek	Szóbeli összeadás, kivonás tízes átlépéssel. Kétjegyű számok összeadása, kivonása tízes átlépés nélkül, analógia segítségével. Szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. A műveleti jelek bevezetése. Írásbeli összeadás: teljes kétjegyűek tízes átlépés nélkül, egyeseknél tízes átlépéssel. Írásbeli kivonás tízes átlépés nélkül elvétellel, pótlással. 10-es, 5-ös, 2-es, 4-es, 3-as, 6-os szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése. Műveletek megjelenítése cselekvéssel, tárgyakkal, rajzban. Műveletek közötti kapcsolat: összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás. Műveletfogalom előkészítése – teljes kétjegyű számok bontása. 200, 500, 1000-es pénznemek használata. Kifizetések.
Szöveges feladatok	Egyszerű szóbeli, írásbeli szöveges feladatok várható eredményének becslése, lejegyzése, megoldása, ellenőrzése, összehasonlítása a valósággal. Kérdések megválasztása. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása. A mennyiségi változás megjelenítése rajzban, lejegyzés művelettel.
Geometria, mérések	
Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	Testek építése, felismerése, megnevezése. Válogatások tulajdonságaik megadott tulajdonság alapján. Tükrözés síktükörrel. Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása. Tükrös alakzatok felismerése, előállításuk egy tükörtengellyel (kirakással, tépéssel, nyírással). Vonalak tulajdonságai. Pont és vonal helyzete. Síkidomok előállítása, megnevezésük határoló vonalak, határoló oldalak és csúcsok száma szerint. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Rajzolásuk négyzethálós papíron. Eltolás térben és síkban, az eltolás eredményének megfigyelése. A kerület fogalma. A terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	Mérés választott és szabvány egységekkel. Hosszúság (m, dm, cm); űrtartalom (l, dl); tömeg (kg, dkg) becslése, mérése. Időtartam érzékeltetése: *évszak, hónap, hét, nap, napszak, óra*. Időpont leolvasása (egész óra, perc). Egyenesek, félegyenesek, szakaszok, síkidomok rajzolása szabad kézzel és vonalzó segítségével.
Összefüggések, függvények, sorozatok	Összefüggések kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések felfedezése bővülő elemek megadásával. Szabályjáték logikai készlettel, számokkal egy, majd két tulajdonság változásával, számolási műveletekkel. Táblázatok kiegészítése adott szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok megadott, majd felismert szabály alapján. Hiányos sorozatok kiegészítése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a kezdő szakaszban

Tájékozódás a viszonyítási pont megváltoztatásával.

A mennyiségi jellemzők kifejezése természetes számokkal, választott mértékkel.

Folyamatok megfigyelése az érzékszervek együttműködése révén. Változások kifejezése mondatokkal, nyíllal és műveletekkel.

Hallott rövid történet képzeletben való követése, eljátszása. Egy mindennapos probléma megoldásának elképzelése. A megoldás összehasonlítása a tervekkel.

Számmemória fejlesztése mozgásokhoz kapcsolva. Emlékezés a részletekre, időrendre, szóbeli és rajzos információkra.

Gondolkodási funkciók és műveletek erősítése: összehasonlítás, a különbségek tudatosítása. Válogatás folytatása ismert szempont szerint. Osztályozás, sorba rendezés. Egyszerűbb kijelentések a fogalmak szintjén. Analógiák követése. Oksági kapcsolatok keresése.

Fogalmak viszonyának rendezése a képekkel.

A tanulás eszközeinek célszerű használata. Tanári, tanulói segítség elfogadása. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.

Ismeretek mozgósítása a tanult analóg helyzetekben, alkalmazás irányított cselekvéssel.

Történésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása a megoldási út kiválasztásával. Az eredmény ellenőrzése.

Események megjelenítése nyitott mondatokkal. Ábrák reprodukálása kiegészítéssel. Geometriai alakzatokból soralkotás

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés alapja a tanuló önmagához mért fejlődése.

Az elért teljesítmény tudatosítása a tanuló számára, amelyben a hangsúlyos szempont a tanulói erőfeszítés, akarat, szorgalom, feladattudat, személyiségfejlődés, a pontosságra törekvés.

A differenciált értékelés alkalmazása a tanulók különböző fejlődési lehetősségeinek (az ismeretek megszerzését, feldolgozását, alkalmazását hátráltató sérülések) figyelembevételével.

Év végi szintmérés, szöveges és minősítő értékelés.

A szakasz végére elvárható követelmények

Legyen jártas a tulajdonságok változásainak megfigyelésében, megfogalmazásában, a halmazok képzésében.

Tudjon megfogalmazni egyszerű állításokat és azok tagadását.

Legyen biztos számfogalma, műveletfogalma az adott számkörben.

Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatokat.

Legyen jártas egyszerű relációk értelmezésében, kifejezésében, megfogalmazásában, a számok nagyságának összehasonlításában.

Ismerjen fel egyszerűbb szabályokat, és tudja azokat megfogalmazni.

Tudjon egyszerű, állandó különbségű számsorozatot folytatni mindkét irányban.

Ismerje a téglalap és a négyzet tulajdonságait.

Legyen jártas a négyzet és a téglalap kerületének értelmezésében. Gyűjtsön tapasztalatokat a számításokban.

Ismerje fel a kockát, téglatestet, gömböt, hengert, négyzetet, kört, háromszöget; tudjon előállítani testeket gyurmából, síkidomokat vágással, tépéssel, rajzolással.

Ismerje a szabvány mértékegységeket.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Célok

A környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismertetése.

A matematika iránti vonzódás kialakítása annak gyakorlati hasznosíthatóságának szempontjából.

Feladatok

Gondolkodási műveletek bővítése. A matematikai fogalmak használata.

Az egész számok fogalmi megalapozása. A tanult számolási eljárások készségszintű ismerete a természetes számok körében. A műveletfogalom megalapozása az egész számokkal.

A mennyiségfogalom alakítása, bővítése.

Eszközhasználat megtanítása a geometriai feladatokban, szerkesztési algoritmusok kialakítása.

Önértékelés, tevékenységszervezés képességének kialakítása.

Segítse a közvetlen környezet összefüggéseinek a megismerését.

Késztesse a tanulót a meglévő ismereti kipróbálására.

Tegyen képessé az utasítások követésére, a társakkal való együttműködésre.

Tudatosítsa a feladatra való koncentrálást.

Tegyen alkalmassá a hibák egyszerű utasítással történő megtalálására, kijavítására.

Tárja fel a matematikai modellek és a műveletek közötti kapcsolatot.

Segítse a műveletvégzést az algoritmusok megismerésével.

Biztosítsa – változatos matematikai tevékenységek során, az életkor és az egyéni sajátosságok figyelembevételével – a megismerés képességének fejlődését.

Bővítse az ismeretszerzéshez szükséges szokásokat, módszereket.

Az ismeretek fokozatos bővítésével segítse a tantárgy szeretetét.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

A mennyiségek közötti összefüggések feltárása. Algoritmusok kialakítása, kauzális gondolkodás fejlesztése.

A számfogalom elmélyítése, számkörbővítés. A mennyiségek leképezése a számok viszonyában, a mennyiségek változásának leképezése a műveletvégzés magasabb szintjén. Cselekvéssorok, tények, jelenségek értelmezése, az adatok elemzésével.

A geometriai látásmód, mennyiségfogalom megalapozása. Jártasság a szerkesztőeszközök használatában. Analízis-, szintézisművelet fejlesztése. Becslési képesség fejlesztése.

Elemi logikai kapcsolatok felfedező képességének fejlesztése. Az ismeretek alkalmazása a matematika más témaköreiben. A rendezés, a rendszerezés az osztályozás képességének fejlesztése.

A tanulók szemléletformálása a valóság észleléséhez. Adatgyűjtési technikák fejlesztése.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

A tanulási igényszint kialakítása. Gondolkodási képesség fejlesztése. A fogalmi gondolkodás fejlesztése. Konkretizálás, általánosítás. A kifejezőképesség fejlesztése.

Az önellátási tevékenység fokozása. Az élményszerzés képességének kialakítása. Az önértékelés az egyéni adottságok árnyalt és pontos megfogalmazása.

Évfolyamszintű csoportméretben a szociális szokások, viselkedések alkalmazásának gyakoroltatása, a szabálykövető magatartás előnyeinek felismerése. Az együttműködés egyre önállóbb gyakoroltatása.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Gondolkodási módszerek alapozása	Két halmaz közös elemeinek keresése. Metszethalmaz képzése (személyek, tárgyak, matematikai eszközök). Metszethalmaz ábrázolása. Metszethalmaz számokkal, geometriai alakzatokkal. Állítások halmazábra részeiről. A logikai *"és"* értelmezése, "minden", *"van olyan", "van, amelyik nem", "egyik sem"* kifejezések használata. Az alap-, rész- és kiegészítő halmazok további vizsgálata, a halmazokról tanultak elmélyítése. Tagadások, a logikai "nem".
Számtan, algebra	
Számfogalom, számköri ismeretek	Számkör bővítése 10 000-ig. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának felelevenítése, elmélyítése. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága 1000-es, 10 000-es helyi értékig. Számképzés adott feltételekkel. Számok írása, olvasása, helyük a számegyesen, százas, ezres számszomszédok, teljes négyjegyű számok és kerek ezresek egyes szomszédjai. Tört fogalmának előkészítése, elmélyítése: előállítás tevékenységgel, a részek neve, az egész neve törtrésszel. Törtrészek ábrázolása, jelölés bevezetése: számláló, nevező, törtvonal. Törtszám írása, olvasása. Az egész különböző nevei. Negatív számok fogalmának előkészítése: hőmérő, adósság. Negatív számok a számegyenesen. Relációk azonos és különböző nagyságrendű számok között. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok. 2000, 5000, 10 000-es pénznemek használata, kifizetések.
Műveletek	Műveletfogalom előkészítése: kerek százasok bontása, helyi érték szerinti bontások, kerek számok szorzat alakja. Szóbeli összeadás, kivonás gyakorlása, pótlás kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel az egyjegyű számok analógiájára. A 8, 9, 7, szorzó-, bennfoglaló tábla kiépítése. Szorzó-, bennfoglaló táblák gyakorlása. Összefüggések a szorzótáblák között. Írásbeli összeadás, kivonás teljes háromjegyű számokkal, helypótló különböző helyi értékekben a tízes átlépés fokozatainak betartásával. Különbség változásának megfigyelése. Írásbeli szorzás, osztás egyjegyű szorzóval, osztóval, a fokozatok bemutatásával. Fokozatos körátlépéssel két- és háromjegyű számok szorzása egy, majd kétjegyű szorzóval – részletszorzatok lejegyzése. Két-, három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveleti tulajdonság: összeadásoknál a tagok, szorzásnál a tényezők felcserélhetősége. Műveletek közötti kapcsolat: összeadás – kivonás, összeadás – szorzás, szorzás – bennfoglalás. Műveletek közönséges törtekkel: azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. 1 egésznél kisebb törtszám pótlása 1 egészre eszközzel, majd eszköz nélkül.
Szöveges feladatok	Összetett szöveges feladatok: leírás nyitott mondattal, megoldás, ellenőrzés. Feltételek és a kérdés szétválasztása. Lejegyzés, megoldási sorrend felállítása, megoldás, ellenőrzés.

Geometria, mérések	
Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	Testek építése lapokból és egységkockákból. Síkidomok előállítása lyukas táblán, rajzolással. Tulajdonságaik megfigyelése, megfogalmazása, tulajdonságok bővítése. Csoportosítások határoló lapok tulajdonságai alapján (alak, nagyság, helyzet). Síkidomok bővülő tulajdonságai. Csoportosítások határoló vonalak, oldalak száma, nagysága, helyzete, átlók, szimmetriatengelyek száma alapján. Nagyítás eredeti elemekkel. A két alakzat összehasonlítása. A terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	Mérések választott és szabvány mértékegységekkel. Mértékegységrendszerek bővítése (km, mm, hl, cl, t, q, év, hónap, hét, nap). Mértékváltások tanult mértékegységekkel. Átváltások, beváltások. Négyzet és téglalap területének számítása. Négyzet és téglalap területének mérése lefedéssel.
Szerkesztések	Egyenesek és szakaszok kölcsönös helyzete. A szög fogalma, fajtái. Szög rajzolása, mérése szögmérővel. Sokszögek kerületének mérése, számítása. Szakaszok és szögek másolása. Különböző sugarú körök rajzolása körzővel. Párhuzamos, merőleges egyenesek, szögfelező és szakaszfelező egyenesek, négyzet, téglalap rajzolása derékszögű vonalzóval, majd szerkesztése. Tükrözés egy tükörtengellyel lyukas táblán. Nagyítás, kicsinyítés négyzethálón rajzban. A négyzet és a téglalap kerületének számítása (összeadással, szorzással), területének mérése, lefedése szabvány egységekkel.
Összefüggések, függvények, sorozatok	Szimmetrikus és nem szimmetrikus relációk rajzosan. Bontott alakú számok közötti kapcsolat, a nyíldiagram használata. Számok közötti relációk. Felismert szabály lejegyzése, szabály leolvasása nyíldiagramról. Egy- és két bemenetelű táblázatok kiegészítése adott szabály alapján. Relációk egyenlő nevezőjű közönséges törtek, mértékegységek, geometriai alakzatok között. Különbségsorozat egy-két, majd állandó és változó különbséggel. Hányados sorozatok megadott szabály alapján.
Valószínűség, kombinatorika, statisztika	Események megfigyelése, összeszámlálása (fej-írás játék, kockadobálás). Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása (járműforgalom). Megfigyelések, kísérletek a biztos és a lehetetlen megkülönböztetésére.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai az alapozó szakaszban

Tájékozódás a forgó test aktuális helyzetéhez képest, valamint a másik ember nézőpontja szerint. Térbeliség ábrázolása két dimenzióban.

A ciklusonként átélt idő lineáris időfogalomként kezelése; időtartam, időpont saját életből. Folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése.

Mérhető dolgok összehasonlítása, becslése, mennyiségek bővítése. A mennyiségi jellemzők kifejezése egész számokkal, adott mértékegységgel.

Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése, elemzése, kísérletek végzése. Változások kifejezése leírással.

Számmemória fejlesztése, összefüggésekre, mozgássorokra, kísérletekre való emlékezés. Szöveges feladat visszamondása, emlékezést segítő rajzok készítése.

Gondolkodási funkciók és műveletek erősítése: az azonosságok és különbségek elemzése. Válogatás folytatása a felismert szempont szerint. Osztályozás, soralkotás a felismert szabály szerint. Egyszerűbb kijelentések az összefüggések szintjén. Algoritmusok követése. Okok keresése, egylépéses következtetések levonása.

Fogalmak viszonyának rendezése halmazképzéssel. Rendszerezést segítő eszközök ismerete.

Ismeretek mozgósítása felismert analóg helyzetekben, alkalmazás önálló cselekvéssel algoritmusok mentén.

Egyszerűbb műveletekben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megoldása, több lehetséges megoldás közül. Az eredmény ellenőrzése.

Események megjelenítése műveleti modellekkel. Alakzatok reprodukálása részekből. Logikai sorrend reprodukálása. Fogalmak alkotása irányítás mellett.

A tanulók értékelésének elvei

A tanuló munkájának folyamatos megfigyelése, a tapasztalatok, mérések regisztrálása.

A tanuló személyisége alakulásának, a tanulási képesség fejlődésének figyelembevétele.

A szöveges és szummatív értékelés alkalmazása.

A dicséret, a biztatás alkalmazása a tanulói motiváció erősítésére.

Év végi szintmérés, szummatív és szöveges értékelés.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló tudjon gondolkodási műveletet végezni az ismert halmazok segítségével.

Értse és használja helyesen a logikai fogalmakat.

Legyen biztos számfogalma tízezres számkörben, a számok írásában.

Értse a közönséges tört szám és a negatív szám fogalmát.

Tudjon készségszinten számolni szóban és írásban.

Tudjon önállóan összetett szöveges feladatot megoldani.

Legyen jártas a természetes számok nagyság szerinti összehasonlításában.

Legyen képes összefüggések felismerésére és leírására a matematika különböző témaköreiben.

Felismert és megfogalmazott szabályokat tudjon lejegyezni.

Tudjon különbségsorozatot folytatni, hányadossorozatot alkotni.

Növekedjen gyakorlottsága a gyakorlati mérésekben, a pénzhasználatban.

Tudjon csoportosítani testeket és síkidomokat a tanult tulajdonságok alapján.

Ismerje a mértékegységeket és a mértékegységek közötti viszonyszámokat.

Legyen jártas a szögmérő használatában, a szögek mérésében.

Tudja a négyzet és a téglalap kerületét kiszámítani, területét lefedéssel mérni.

Tudja szerkeszteni a tanult geometriai alakzatokat.

Gyűjtsön adatokat, szerezzen tapasztalatokat a lejegyzési módban.

Végezzen csoportos valószínűségi kísérleteket.

Értse a „biztos” és a „lehetetlen” kifejezéseket.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Célok

A környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak fogalom szintű megismertetése.

A lényeglátás és az elvonatkoztató képesség, logikus gondolkodás fejlesztése. Az egyszerű matematikai problémák felismerése, megoldása

Feladatok

Természetes számfogalom, műveletfogalom kialakítása 1 000 000-es számkörben.

A racionális számfogalom megalapozása. Készségszintű számolás az egész számok körében.

Műveletvégzés a racionális számok körében.

A geometriai alakzatok tulajdonságainak bővítése, új szabványmértékek bevezetése.

A mérések és számítások alkalmazása életszerű helyzetekben.

Szerkesztési alapismeretek bővítése.

A mindennapi élethelyzetekben előforduló matematikai feladatok önálló megoldása, a továbbképzési igény egyszerűbb szintű kielégítése.

Önértékelés, tevékenységszervezés képességének fejlesztése.

A mindennapokban felmerülő problémák felismeréséhez segítség adása.

Ösztönzés a meglévő ismeretek alkalmazására.

A közös munkavégzés képességének alakítása.

A folyamatos munkavégzés képességének fejlesztése.

A matematikai műveletek és szabályok közötti kapcsolatok tudatosítása, a hibák megtalálásának és kijavítási igényének felkeltése.

Az alkotó képzelet fejlesztése.

A függvényszerű gondolkodás fejlesztése.

Az oksági összefüggések felismerésének fejlesztése, az ismeretszerzéshez szükséges szokások, módszerek egyénre jellemző kialakítása.

Az ismeretek gyakorlatban való megtapasztalása, a tanulás hasznosságának tudatosítása.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Az ismeretek elvonatkoztatása a műveletek szintjén. Analógiák kialakítása, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

A számfogalom elmélyítése, számkör bővítés. A mennyiségek leképezése a számok rendszerében, a műveletek értelmezése az alkalmazás szintjén. Cselekvéssorok, jelenségek, tények, értelmezése, mint problémamegoldás.

Tapasztalatszerzés a gyakorlati életben előforduló mérések területén. A térlátás fejlesztése, mértékváltás alkalmazása. A rész és egész viszonyának értelmezése.

Az összehasonlító-, az összefüggéseket felfogó és kiegészítő képesség fejlesztése. A függvényszerű gondolkodás megalapozása.

Az adatfeldolgozó, adatelemző képesség fejlesztése.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

A továbbtanulási szándék kiépítése. Gondolkodási képesség fejlesztése: a lényeglátás és az elvonatkoztató képesség fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítése.

Az önellátási tevékenység önálló végzése. Az élményszerzés és élménynyújtás képességének kialakítása. Az önértékelés az önismeret egyre árnyaltabb és pontosabb megfogalmazása.

Iskolaszintű csoportméretben a szociális szokások viselkedések alkalmazásának gyakoroltatása, a szabálykövet magatartás előnyeinek, hasznosságának felismerése. Az együttműködés önálló gyakoroltatása.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Gondolkodási műveletek alapozása	Halmazokkal végzett tevékenységek bővítése: elemek válogatása, elhelyezése, kördiagramok, halmazok sokféle kapcsolatának vizsgálata. Feltétel tagadása, több feltétel egyidejű teljesülése. Halmazok egyesítése, feltételek valamelyikének teljesülése, a logikai "vagy". A tanultak elmélyítése, bővítése: végtelen halmazok, az üres halmaz (egy dolog sem eleme).
Számtan, algebra Számfogalom, számköri ismeretek	 Számkör bővítése 1000000-ig. A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai. Teljes ötjegyű számok írása, olvasása, helypótló a különböző helyi értékeknél. Teljes hatjegyű számok írása, olvasása. Számok helye a számegyenesen. Bontás helyi érték szerint. Számképzés legalább két feltétellel. Törtszám fogalmának elmélyítése: tört számok összehasonlítása egyszerűsítéssel, bővítéssel. Közönséges törtek (10, 100, 1000 nevezőjű) írása tizedes alakban. Tizedes törtek írása, olvasása, értelmezése. Tized, század, ezred értelmezése, helyük a helyi érték táblázatban. A helyi értékes írásmód kiterjesztése tizedes törtekre. Összefüggések a tized, század, ezred között. Negatív számok fogalmának megerősítése többféle esetben. Negatív számok összehasonlítása egymással, a 0-val és a pozitív egész számokkal. Mennyiségtartalmak mindennapi, gyakorlati példákkal.
Műveletek Szöveges feladatok	Szóbeli összeadás, kivonás, pótlás kerek tízezresekkel. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval, osztóval szóban. Egész számok szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel szóban. Teljes öt- és hatjegyű számok összeadása, (többtagú) kivonása írásban. Két-, háromjegyű számok szorzása két-, háromjegyű szorzóval. Három-, négy-, ötjegyű szám osztása egy-, két-, háromjegyű osztóval. Különböző nevezőjű törtek összeadása, kivonása (közös nevező valamelyik tag nevezőjével azonos). Közönséges törtek szorzása közönséges törttel, közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel. A reciprok érték fogalma. Összeadás, kivonás tizedes törtekkel. Szorzás egész számmal, tizedes törttel, osztás egész számmal. Tizedes törtek szorzása, osztása 10-zel, 100-zal, 1000-rel. Egyszerű szöveges feladat készítése. Egyszerű és összetett szöveges feladathoz megfelelő matematikai modell keresése. Fordított szövegezésű szöveges feladatok megoldása.

Geometria, mérések	
Geometriai alakzatok, tulajdonságaik	Háromszögek tulajdonságai, osztályozásuk az oldalak és szögek nagysága szerint. A kör és alkotórésze. Testek építése testhálóból, egységkockákból. Testek–testhálók. A négyzetes oszlop, a kocka és a téglatest fogalmi jegyei. A henger és a kúp tulajdonságainak megismerése tapasztalati úton. A testek nézetei.
Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások	Mérések növekvő pontossággal. A terület mértékegységei: km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2. Gyakorlati mérések, mértékváltások gyakorlása. A négyzet és a téglalap kerületének és területének kiszámítása. A négyzetes oszlop, a téglatest és a kocka felszínének számítása. Térfogatuk mérése egységkockákkal. A térfogat mértékegységei: m^3, dm^3, cm^3. Összefüggések mértékegységek között.
Szerkesztések	Szakaszok, szögek szerkesztése, szögmásolás, szögfelezés. Tükrözés, kicsinyítés, nagyítás szerkesztéssel. Háromszög szerkesztése. Négyzet, téglalap, háromszög szerkesztése. Speciális négyszögek tulajdonságai. Tükrözés, kicsinyítés, nagyítás. A négyzetes oszlop, a kocka és a téglatest hálózatának rajzolása négyzethálós papíron.
Összefüggések, függvények, sorozatok	Kapcsolatok megfogalmazása szöveggel, nyitott mondattal, táblázattal, grafikonnal. Relációk a tanult számkörben, azonos nevezőjű és számlálójú közönséges törtek között. Negatív számok összehasonlítása egymással, 0-val, a pozitív számokkal. Állandó különbségű sorozatok közönséges és tizedes törtekkel. Hányados sorozatok. Táblázat adatainak kiegészítése, adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.
Valószínűség, kombinatorika, statisztika	Valószínűségi játékok: a *„lehet”*, a *„biztos”, a „lehetetlen”* kifejezések értelmezése, elmélyítése. Koordináta-rendszer bevezetése, helymeghatározások. Statisztikai adatok értelmezése, oszlopos grafikonok. Események gyakoriságának megfigyelése. Táblázatból, grafikonról adatok leolvasása, értelmezése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a fejlesztő szakaszban

Kísérletek végzése, a történés többszöri megfigyelése. A kimenet jóslása. Esemény szimbolikus jelekkel történő lejegyzése, nyitott mondat készítése.

Számmemória fejlesztése, összefüggésekre való emlékezés cselekvéssorokhoz kapcsolva. Adatokra, folyamatokra való emlékezés jegyzetek, szimbolikus rajzok alapján. A szöveges feladatban megjelenő problémára való emlékezés, emlékezést segítő ábrák készítése.

Gondolkodási funkciók és műveletek erősítése: az ismeretek rendezése, fogalmi gondolkodás megalapozása. Egyszerűbb kijelentések, tagadások igazságtartalmának eldöntése. Algoritmusok követése. Okok keresése, egyenlőségek megoldása következtetéssel.

Fogalmak viszonyának rendezése alá- és fölérendeléssel. Rendszerezést segítő eszközök megismerése.

A tanulás eszközeinek tervszerű használata. Tanári, tanulói segítség adekvát kérése, célszerű használata.

Tanult algoritmusok felismerése, ismeretek mozgósítása műveleti szinten modellkövetéssel.

Összetett műveletekben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása a tanult algoritmusok mentén. Az eredmény ellenőrzése.

A gondolkodás fejlesztését, a megjegyzés technikáit segítő módszerek megtalálása, alkalmazása: események megjelenítése gráfokkal és ábrákkal. Alakzatok reprodukálása kiegészítéssel. Elemek sorozatba rendezése. Fogalmak alkotása segítséggel.

A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek fejlesztése, szokások kialakítása.

A tanulók értékelésének elvei

A tanuló munkájának folyamatos megfigyelése, a tapasztalatok, mérések regisztrálása

A tanuló személyisége alakulásának, a tanulási képesség fejlődésének figyelembe vétele.

A szöveges és szummatív értékelés alkalmazása.

A dicséret, a bíztatás alkalmazása a tanulói motiváció erősítésére.

Év végi szintmérés, szummatív és szöveges értékelés.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló használja a matematika nyelvét a gondolkodási műveletek végzésekor.

Legyen biztos szám- és műveletfogalma az adott számkörben.

Tudjon összetett szöveges feladathoz megoldási tervet készíteni, több megoldást keresni.

Tudjon összehasonlítani racionális számokat.

Legyen képes összefüggések felfedezésére a szabály kiválasztásánál, különböző módon tudjon sorozatokat folytatni az adott számkörben.

Használja a logikai kifejezéseket.

Ismerje a statisztikai adatok feldolgozásának, rendezésének módját.

Legyen képes adott szabályú táblázatot kiegészíteni, adatokat ábrázolni koordináta-rendszerben. Tudjon grafikont készíteni leolvasott adatok alapján.

Legyen képes megállapítani a valószínűségi játékok és kísérletek kimenetelét.

Ismerje a fogalmakat.

Ismerje a testek és síkidomok tulajdonságait, alkotórészeit.

Tudjon területet, felszínt számolni, ismerje a terület mértékegységét.

Tudjon szerkeszteni a geometriai alakzatokat.

Tudjon síkidomot tükrözni, kicsinyíteni, nagyítani.

INFORMATIKA

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok							
	Kezdő szakasz		**Alapozó szakasz**		**Fejlesztő szakasz**		**Megszilárdító szakasz**	
	3.	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Heti óraszám	0,5	1	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	18.5	37	37	37	37	37	37	37

Témakörök ütemezése

Témák, altémák	**Szakaszok – évfolyamok**			
	Kezdő szakasz (3–4. évfolyam)	**Alapozó szakasz (5–6. évfolyam)**	**Fejlesztő szakasz (7–8. évfolyam)**	**Megszilárdító szakasz (9–10. évfolyam)**
Számítástechnika				
A számítástechnika alapjai	x	x	x	
Számítógép-kezelési alapismeretek		x	x	
Algoritmusok		x	x	x
Dokumentumkészítés				x
Adatkezelés				x
Táblázatkezelés				x
Számítógéppel segített problémamegoldás				x
Számítógépes hálózat				x
Könyvtárhasználati ismeretek				
Dokumentumismeret			x	x
Általános könyvtárhasználati ismeretek	x	x	x	x

KEZDŐ SZAKASZ

(3–4. évfolyam)

Célok

Bevezetés az informatika – közvetlenül érzékelhető – világába.

Az információszerzés, -feldolgozás, -átadás szerepének felfedeztetése a mindennapi életben.

Feladatok

Az érdeklődés felkeltése a számítógéppel végzett tevékenység iránt.

Jelenségek, cselekvések gyűjtése algoritmusokra, közvetlen tapasztalatszerzés alapján.

A közvetlenül tapasztalt algoritmusokban „talált” adatok értelmezése.

A tájékozódási képesség fejlesztése a közvetlen környezetben előforduló jelek üzenettartalma alapján.

Felfedező keresés az életkornak megfelelő könyvtári ismerethordozókban.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Közvetlen tapasztalatszerzés: irányított megfigyelések, szempontok alapján. Algoritmusok olvasása, rendezése.

Gyűjtött információk rendezése, csoportosítása, papíralapú táblázatok készítése.

Csoportmunkák.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
A számítástechnika alapjai	Jelek és kódok – a környezetben való tájékozódás irányai. Információs játékok – az információ jelentősége: találós kérdések, kereső, érzékelő játékok. Tapasztalati úton jelenségek gyűjtése a sorrendiségre, tulajdonságok felismerésére, ellentétpárok létrehozása. Játékos algoritmusok-irányjátékok a tanteremben, a szabadban, helymeghatározások relációk alapján. Hétköznapi algoritmusok – algoritmusok megfigyelése a mindennapos cselekvésekben. Közlekedés, vásárlás, napi-, hetirend. A megfigyelt cselekvési sorok képi ábrázolása jelekkel, mozgások megadott irányban, lejegyzés. Az iskolai élet jelei, beszélő képek, piktogramok. Látogatás a számítástechnika-teremben –a felsőbb évfolyamok tanulói tevékenységének megfigyelése.
Könyvtárhasználati alapismeretek	Könyvespolc berendezése az osztályban. Képes könyvek, gyermekfolyóiratok válogatása, nézegetése, olvasgatása. Témák megkeresése tartalomjegyzék alapján. Beszélgetés a látottakról, olvasottakról, átélt élményekről. Látogatás az iskolai könyvtárban, könyvkeresés a szabadpolcon. Ismerkedés a könyvtári információs feliratokkal, jelekkel. A könyvtár használata helyben, adott témához könyv, folyóirat keresése, olvasgatás – a betűrendes keresés, beszámolás az olvasottakról. A könyvtári viselkedés szabályai.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

Megfigyelő, felismerő képesség fejlesztése.

Vizuális és akusztikus érzékelés fejlesztése.

Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.

Szerialitás a cselekvésben.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés fejezze ki a tanuló önmagához mért fejlődését, differenciált, személyre szóló, a tanuló fejlettségéhez, állapotához igazított legyen.

Az értékelés alapja:

– a tantárgyi specifikumoknak megfelelő – begyakorolt – tanulási és munkaszokások ismerete,

– a cselekvésekben való közreműködés,

– aktivitás, érdeklődés,

– együttműködés.

A szakasz végére elvárható követelmények

A mindennapi életben szerzett közvetlen tapasztalatok alapján ismerje fel cselekvésekben, tevékenységekben az azonos elemek azonos sorrendben való megjelenését.

Ismerje fel a közvetlen környezetében található jelek és kódok üzenettartalmát.

Érdeklődéssel, örömmel vegyen részt a könyvekkel, folyóiratokkal kapcsolatos különböző tevékenységekben.

Tudjon a tantárgyakban tanultakhoz kapcsolódóan adott témához nyomtatott könyvtári ismerethordozót keresni.

ALAPOZÓ SZAKASZ

(5–6. évfolyam)

Célok

Az informatikai ismeretek, az informatikai környezet tudatos használatának alapozása.

Feladatok

A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás, a legszükségesebb perifériák megismerése.

A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos dokumentumok gépi megvalósítása.

Problémák informatikai jellegű megfogalmazása.

Adott feladat megoldásához algoritmusok keresése, megválasztása.

Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Ismerkedés az adott informatikai környezettel. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás ismert programokon keresztül.

Számítógépes játékok, egyszerű szoftverek használata.

Információ kifejezése beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel.

Egyszerű rajzos dokumentumok „kép- és betűnyomdák” készítése.

Az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében való eligazodás.

Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.

A főbb dokumentumfajták megkülönböztetése, tartalmának és adatainak megállapítása.

Rajzolás.

Gyűjtőmunka.

Dokumentumválasztás.

Adatgyűjtés – játék az adatokkal, csoportosítás, rendezés, összehasonlítás, elemzés.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Számítástechnika A számítástechnika alapjai. Számítógép-kezelési alapismeretek. Algoritmusok	A működő számítógép megfigyelése, a használathoz szükséges billentyűk funkciójának tapasztalati megismerése. Változások megfigyelése, létrehozása. Egyszerű játékprogramok, készségfejlesztő programok használata. A számítógép használatának rendje, biztonsági tudnivalók. Jelek és kódok – a kódolás, dekódolás –, titkosírás készítése, megfejtése. Régi korok képi és írásos üzenetei. Üzenetek osztálytársaknak, barátoknak, szülőknek rajzzal, képpel, írással. Információ képekben – állóképek, mozgóképek. Számítógépes alkotásokból nyerhető információk tapasztalat útján történő megismerése. Algoritmus és számítógép: játékos számítógépes környezetben algoritmusok értelmezése. Mozgások létrehozása a képernyőn irányítással, adott útvonal bejárásával. A billentyűzet és az egér használata – egyszerű rajz és rövid szöveg megjelenítése a képernyőn.
Könyvtárhasználati alapismeretek	A könyvtári kölcsönzés: adott témához keresés szerző és cím alapján. A kölcsönzés szabályai. Ismerkedés a katalógussal. Egyéb ismerethordozók használatának lehetősége a könyvtárban.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

Csoportosítások, következtetések.

Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Pontosság, finommotorika fejlesztése.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés fejezze ki a tanuló önmagához mért fejlődését, legyen differenciált, személyre szóló, a tanuló fejlettségéhez, állapotához igazított.

Az értékelés alapja:

– a tantárgyi specifikumoknak megfelelő – már begyakorolt – tanulási és munkaszokások,

– a cselekvésekben való részvétel, a részvétel önállósága,

– kezdeményező készség, aktivitás,

– a feladatmegoldások tudatossága.

A szakasz végére elvárható követelmények

Legyen képes néhány lépésből feladatsor algoritmusának összeállítására.

Tudjon egyszerű, elsősorban rajzos titkosírást készíteni, megfejteni.

Legyen tájékozott a képi információforrások körében.

Fokozódjon érdeklődése, aktivitása a számítógéppel végzett tevékenység iránt.

Legyen képes változások létrehozására a képernyőn.

Ismerje a billentyűzet és az egér használatát, tudjon egyszerű rajzot és rövid szöveget megjeleníteni a képernyőn.

Növekvő önállósággal legyen képes az iskolai könyvtár használatára.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7– 8. évfolyam)

Célok

Az információs kultúra alapjainak tevékenységcentrikus, gyakorlatorientált megismerésével a tanulók hozzásegítése a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához.

Feladatok

A számítógépes környezet elemeinek megismerése.

A számítógép perifériás egységeinek megismerése

Az informatikai alapfogalmakkal való megismerkedés.

Az operációs rendszer fogalmával, szerepével és funkcióival való megismerkedés.

Egyszerű számítógépes programok használata.

Készségfejlesztő és oktatóprogramok használatának megismerése, logikai játékok használata.

Fejlesztési feladatok tevékenységek, tanulásszervezés

Egyszerű zenés alkalmazások, animációk elkészítése és használata.

A feladatok megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.

Adatok csoportosítása, értelmezése.

Közhasznú információforrások értelmezése, felhasználása.

Informatikus eszközökkel történő problémamegoldás gyakorlása.

Egyszerű problémák megoldása szükség szerint segítséggel.

Egyszerűbb algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása.

Mindennapi adatok leírása.

Információszerzés az Internetről, irányított keresés

Az új informatikai eszközöket alkalmazó média egyes lehetőségeinek megismerése.

Szabadon felhasználható források megismerése.

Személyi információk, személyes adatok fogalmának tisztázása.

Az informatikai eszközök alkalmazásának etikai kérdései.

Szöveg készítése.

Bibliográfia készítése.

Tantárgyi-, tanulmányiátlag-számítás.

Saját mágneslemez készítése.

Szakkatalógus böngészése.

Saját hivatalos irat (pl. önéletrajz, pályázat) készítése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Számítástechnika	
A számítástechnika alapjai	A számítógép története – korai számolóeszközök. Az elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatikatörténet magyar vonatkozásai. A kalkulátor használata: egyszerű matematikai műveletek elvégzése. Számítógép-kezelési alapismeretek: a számítógép perifériális egységeinek, funkcióinak megismerése.
Számítókép-kezelési alapismeretek	Az operációs rendszer alapműködésének, alapvető parancsoknak a megismerése, futtatás, keresés, másolás. Mágneslemez formázása. A számítógépes információ tartalma, adat és jel közötti összefüggések.
Algoritmusok	Algoritmusok leírása szöveggel, rajzzal – játékos számítógépes környezet alkalmazásával. Egyszerű algoritmus kódolása. Algoritmus kipróbálása kész programokban. Gyakori problémák algoritmusai: nagyság szerinti rendezés, elemek keresése szempontok alapján, tantárgyi átlag, osztályátlag.

Könyvtárhasználati ismeretek	
Dokumentumismeret	Különböző dokumentumfajták megismerése, csoportosítása, szerepe a tantárgyi ismeretszerzésben: könyv, sajtótermékek, audiovizuális dokumentumok. Formai, szerkezeti jellemzők
Általános könyvtárhasználati ismeretek	A szabadpolcos könyvtári állomány. A kézikönyvtár használata. Direkt tájékoztató eszközök: lexikonok, enciklopédiák. Indirekt tájékoztató eszközök: a betűrendes katalógus használata szerző és cím szerint.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Érzékszervi megismerések.

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése.

A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.

A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség.

Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.

Analízis, szintézis.

Algoritmikus, problémamegoldó gondolkodás.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés kifejezi a tanuló önmagához mért fejlődését, differenciált, személyre szóló, a tanuló fejlettségéhez, állapotához igazított.

Az értékelés alapja nem csupán az adott helyzetnek való megfelelés, hanem a tantárgyi specifikumoknak megfelelő – már begyakorolt – tanulási és munkaszokások alkalmazása.

Az értékelés alapja:

a számítógépes környezet elemeinek ismerete,

a számítógép perifériás egységeinek és a tanult informatikai alapfogalmak ismerete,

az egyszerű számítógépes programok használata segítséggel,

az alkalmazott készségfejlesztő és oktató programokkal való tevékenység,

képes-e a megismert oktatóprogramokkal a program kívánalmai szerint tevékenykedni.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanulónak legyen ismerete a számítástechnika múltjáról, a jövőben betöltött szerepéről.

Ismerje fel a számítógép perifériális egységeit, ismerje fel alapvető funkcióit.

Legyen tájékozott a kalkulátorral való számolásban.

Legyenek elemi gyakorlati tapasztalatai az algoritmusok leírási lehetőségeiről.

Ismerje fel egy-egy algoritmus jelölését.

Legyen képes tanári segítséggel algoritmusok megjelenítésére játékos számítógépes környezetben.

Legyen képes a legfontosabb könyvtárban található dokumentumfajták megnevezésére, megkülönböztetésére.

Legyen képes információk keresésére lexikonokból, gyermekenciklopédiákból.

Legyen képes funkcióhoz kapcsoltan néhány egyszerű parancs bevitelére.

Tudjon kész programba adatokat beírni, eredményeket értelmezni.

Legyen képes tanári segítséggel értelmezni egyszerű ismétlődéseket, elágazásokat tartalmazó algoritmusokat.

Tudjon segítséggel készségfejlesztő és oktató programokat futtatni.

Ismerje a lakóhelyi (vagy legközelebbi) közkönyvtárat.

Használjon a tanuláshoz többféle könyvtári dokumentumot.

Legyen képes segítséggel a könyvtárban adott témában keresni, betűrendes katalógust használni.

KÖRNYEZETISMERET

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok			
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz	
	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám	1,5	1,5	2	2
Éves óraszám	53,5	53,5	74	74

Témakörök ütemezése

	Bevezető szakasz (1–2. évf.)		Kezdő szakasz (3–4. évf.)	
	1.	2.	3.	4.
Megismerési módszerek alapozása	x	x	x	x
Tájékozódás az élő és élettelen természetről	x	x	x	x
Tájékozódási alapismeretek	x	x	x	x
Testünk és egészségünk	x	x	x	x

Célok

Az élővilág és környezete kapcsolatainak, egymásra utaltságának tudatosításával a korszerű, elemi természettudományos műveltség alapozása.

A természet megszerettetése, kincseinek megóvása, az élő és élettelen környezet iránti érzékenység és felelősség kialakítása során a környezetvédő magatartásra nevelés.

Feladatok

Alapozza meg a természethez, a közösséghez, a szülőföldhöz, a hazához tartozás örömét és az ehhez kapcsolódó felelősségérzetet.

Keltse fel a tanulók érdeklődését közvetlen és tágabb környezetük tárgyai, jelenségei iránt. Motiváljon a gyermeki kíváncsiságra, a tapasztalatszerzésre, az együttműködésre környezete megismerésében.

Ismertesse meg elemi szinten az élőlények sajátosságait, a közvetlen természeti környezet változásait, jelenségeit.

Segítse a tanulók tér- és időbeli tájékozódóképességének fejlődését.

Mutassa be az élő és élettelen természet szépségét, sokszínűségét és érzékeltesse a körülöttünk lévő természet egységét.

Ismertesse meg a természet megfigyelésére alkalmas – életkoruknak megfelelő – módszereket.

Fedeztesse fel a tanulóval, hogy ő maga is a természet része.

Alakítsa ki az igényt a lakóhely közelében, majd a távolabbi környezetben előforduló élőlények jellemzőinek megfigyeléséhez.

Sajátíttassa el a biztonságos közlekedés alapszabályait.

A tanulók értékelésének szempontjai

A megismerési módszerek alkalmazása

Érzékelhető tulajdonságok felismerése, megnevezése, elemi kapcsolatok felismerése.

Térben, időben való tájékozódás

A kötetlen térben történő tájékozódás biztonsága, pontossága, a térbeli változás érzékelése.

Az idővel kapcsolatos elemi fogalmak ismerete, a ciklikusság, a periodikusság felismerése (hetek, napszakok, hónapok…).

Az időbeli változás észlelése, megfogalmazása segítséggel.

Gondolkodási műveletek

Összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, csoportosítás, becslés, mérés – fogalmak használata a tanultak szerint.

Személyiségfejlődés, önismeret, lakóhelyismeret: tájékozottság a családról, a lakóhelyről – egyszerű jellemzők megfogalmazása,

Önmaga külső jegyeinek ismerete, tulajdonságok felsorolása, alapvető viselkedési formák elsajátítása, fejlettségnek megfelelő alkalmazása.

A begyakorolt szokások, tanulási szokásrendek működési szintje.

A tartós figyelem, az emlékezet, a feladattudat, az együttműködés egyénhez mért fejlődése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Tanulási, viselkedési, megismerési szokások, szokásrendszerek kialakítása.

A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

A kommunikáció fejlesztése, kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazása.

A térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása.

Változás pontos észlelése, értelmezése időben, térben.

A gondolkodási funkciók, a gondolkodási műveletek fejlesztése.

A feladat értelmezése, megoldása, irányított ismeretszerzés, feladattartás.

BEVEZETŐ SZAKASZ
(1–2. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Megismerési módszerek alapozása	A közvetlen környezet tárgyainak, jelenségeinek megfigyelése, megnevezése. Néhány jellemző tulajdonság felfedezése. Elemi szintű összehasonlítások. Egyszerű változások felfedezése a természetben. Csoportosítás feltűnő tulajdonságok alapján tanári segítséggel. Fokozatos önállósodás az összehasonlítási, csoportosítási feladatok végzésében. A tárgyak jól érzékelhető tulajdonságainak becslése, mérése: nagyobb–kisebb, hosszabb–rövidebb, nehezebb–könnyebb, hidegebb–melegebb, sima–érdes.
Az élettelen természet vizsgálata	Tárgyak csoportosítása fizikai jellemzők alapján (szín, nagyság, anyag, hőmérséklet). A napszakok, az évszakok, az időjárás változásának megfigyelése. Az évszakok változásának nyomon követése. A legfontosabb csapadékformák felismerése. A napi időjárás nyomon követése tapasztalati szinten.
Az élő természet vizsgálata	A közvetlen környezet növényeinek és állatainak megfigyelése. A fa részei. A lombos fa évszakonkénti változásai. Az állatok csoportosítása: kültakaró, mozgás, táplálék, testfelépítés szerint. A tanuló kapcsolata a közvetlen közelében élő növényekkel és állatokkal. A környezet jellemző növényeinek, fák (akác, vadgesztenye, almafa), a kert virágainak (petúnia, muskátli), a zöldségeskert növényeinek (paradicsom, hagyma, retek) felismerése és megnevezése. A főbb növényi részek. Fű, fa, bokor, virágos növények megkülönböztetése. A növények ehető részei. A gyümölcsök vizsgálata: alma, szilva. A környezet állatainak megfigyelése. Néhány emlős (kutya, macska), madár (veréb), hal és rovar megismerése. Csoportosításuk: testfelépítésük, hangjuk, kültakarójuk, élőhelyük, szaporodásuk, könnyen felfedezhető külső jegyeik alapján. Az ember szerepe a növények változásában, az állatok viselkedésében.
Tájékozódási alapismeretek	Egyszerű téri és időbeli relációk, irányok: jobb–bal. A közvetlen iskolai környezet. Közlekedés az iskola környékén és az otthonig. Legfontosabb közlekedési szabályok és magatartási formák. Lakóhelyünk (település) neve. Saját lakcím megismerése. Az időbeli tájékozódás fejlesztése: régen volt, most van, később lesz. A hét napjai. Leggyakoribb ünnepeink periodikus ismétlődése. Ünnepnap-hétköznap. A térbeli tájékozódás fejlesztése. Az iskola helyiségeinek alaposabb ismerete. A környék gyalogos közlekedésének bővülő megismerése. Az iskola címe. A tanárok és osztálytársak neve. Helyes viselkedés a társas kapcsolatokban (család, osztály), szeretet, barátság.

Testünk és egészségünk	Az emberi test fő részei. Az érzékszerveink és védelmük (szemüveg, hallókészülék). A tisztálkodás fő szabályai és eszközei. Elemi ismeretek egészségünk óvásával kapcsolatban. A helyes napirend szerepe az egészséges életmód kialakításában. A testmozgás szerepe a fejlődésben, az egészség megóvásában. Az öltözködés és táplálkozás elemi szabályai. Az iskolai környezet rendjének megteremtése, megóvása. A hulladék elhelyezése az iskolában és az utcán.

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok

Percepciós készség, felismerő-, ráismerő-képesség, grafomotoros készség, elemzés képessége, a vizsgálódás képessége, megfigyelőképesség, sorba rendezés, szóbeli kifejezőképesség, kommunikációs változások észrevételének képessége, téri tájékozódás, időbeli tájékozódás képessége.

Gondolkodási képesség. Becslés, mérés képessége. Elemi szintű általánosítás képessége.

Megismerési módszerek (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás) alkalmazásának képessége.

A természettudományos ismeretszerzés képessége. Érdeklődés a természet iránt. Pozitív attitűd.

Összehasonlítás, csoportosítás képessége. A szűkebb, majd tágabb környezetben való biztonságosabb eligazodás képessége.

Folyamatos aktivitás, a cselekvésbe ágyazott megismerési tevékenység.

Tevékenységek

Megfigyelés, vizsgálódás, tapasztalatszerzés.

A tapasztalatok megfogalmazása szóban, kifejezése rajzban, alkotásban.

Mérések, becslések, összehasonlítások.

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok.

Kiadványok, képes gyermeklexikonok, képek, filmek megtekintése, irányított elemzés, a képi információk értelmezése.

Egyszerű következtetések megfogalmazása.

Egyszerű feladatok megoldása, rajzok készítése.

Gyakorlatok öltözködésre, a test tisztán tartására.

Közlekedés gyalogosan.

A szakasz végére elvárható követelmények

Alkalmazza a gyakorolt megismerési módszereket (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás).

Tudja kifejezni tapasztalatait szóban és rajzban.

Tudja az időjárás elemeinek, a napoknak, a napszakoknak és az évszakoknak a nevét.

Ismerje a fő csapadékfajtákat.

Értse az összehasonlítások során a tanár által használt kifejezéseket, relációkat.

Használja a téri és idői relációkat jelentő legegyszerűbb kifejezéseket.

Fokozatosan önállósodjon a gyalogos közlekedésben.

Ismerje fel és nevezze meg a megfigyelt növényeket és állatokat. Tudja, hogy a növényeknek emberi táplálkozásra alkalmas részeik vannak, melyek az egészséges táplálkozásban fontos szerepet játszanak.

Vegyen részt az életkorának megfelelő növényápolási és állatgazdálkodási munkákban.

Fokozódó önállósággal válassza meg az évszaknak, az időjárásnak megfelelő öltözéket.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Megismerési módszerek alapozása	Megfigyelések, összehasonlítások konkrét jegyek, tulajdonságok alapján. Mérések, becslések, az eredmények lejegyzése. Egyszerű összefüggések felismerése. Csoportosítások. Fontos és kevésbé lényeges tulajdonságok megkülönböztetése. Az érdeklődés fenntartása természeti környezetünk iránt. Az elsajátított ismeretszerzési módszerek önálló alkalmazása. Részvétel a tanári kísérletekben. A tanult fogalmak bővülő körének megjelenése a szóbeli beszámolókban. A szerzett tapasztalatok összegzése szóban és írott, rajzolt formában. Kérdések megfogalmazása a természet tárgyaival, élőlényeivel és jelenségeivel kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablók készítése. Ismeretszerzés tanórán kívüli forrásokból: könyvtár, rádió, újságok.
Az élettelen természet vizsgálata	Az élő és élettelen megkülönböztetése. Néhány anyag tulajdonságainak felfedezése. Vizsgálat: becslés, mérés összehasonlítás. A víz előfordulása a természetben. A halmazállapotok felfedezése megfigyeléssel és a legegyszerűbb kísérleti eszközökkel. Az anyagok vizsgálata érzékszervi úton. A szilárd, folyékony, légnemű fogalma. A levegő az élet feltétele. A levegő tulajdonságai. A hő hatása. Az anyagok viselkedése a hő növekedésekor és csökkenésekor. Az anyagok keveredése, az oldódás megfigyelése.

Az élő természet vizsgálata	Legfontosabb termesztett növényeink felismerése, megnevezése. Az ember által felhasznált részeik. Lombos és tűlevelű fák megkülönböztetése. A cserjék megismerése. A cserje és a fa összehasonlítása. Különböző növényi társulások megfigyelése. Az erdő, a mező, a víz és a vízpart növényei. A növények évszakonkénti változása. Állatok csoportosítása élőhely szerint. Vadon élők: erdőben, mezőn, vízparton, vízben élők (emlősök, halak, madarak). Néhány háziállat felismerése, megnevezése, jellemző tulajdonságaik megnevezése. Az állatok szerepe az ember táplálkozásában. A lakóhely környékének jellemző növényei és állatai. Lágy szárú és fás szárú növények. Termesztett növények a lakóhely környékén. A mezőgazdaság ágazatai. Védett természeti értékek a környezetben. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, a környezet változásainak érzékelése, szaporodás. A gyümölcs részei. Egy teljes virág részei. Az élővilág és környezetének egymásra utaltsága. Védett természeti értékek.
Tájékozódási alapismeretek	Időbeli tájékozódás bővítése: napi, heti, havi történések időrendbe állítása. Saját élettörténet, a születéstől máig. Az ünnepek periódusos ismétlődése. Téri tájékozódás: a lakás jellemző helyiségei, azok funkciói. A lakosságot kiszolgáló intézmények és üzletek a környéken. A lakóhely és környékének közlekedési eszközei. Rokonok neve, szerepe a családi munkamegosztásban. A tanulók környezetében élők munkájának megismerése. A lakóhely és környéke. A lakóhely közigazgatási, kulturális és egészségügyi intézményei. Felszíni formák, síkság, dombság, hegység. Felszíni vizek a lakóhelyen és környékén: patak, folyó, tó. Egyszerű alaprajzok, útvonalrajzok, térképvázlat. Fő világtájak. Tájékozódás világtájak szerint. Az iránytű. A nap járásának megfigyelése.
Testünk és egészségünk	A helyes táplálkozási szokások: változatosság, az ételek hőmérséklete, rendszeresség, étkezési rend. Az élvezeti szerek káros hatásai gyermekkorban. A fogmosás. Az érzékszervek védelme. Néhány gyermekkori fertőző betegség. Az orvos és a gyógyszerek szerepe a gyógyításban. Gyermekek, felnőttek, idősek a környezetünkben. Egymásra utaltság. Az ember fejlődésének szakaszai. Az egészséges életmód. A balesetek megelőzése a közlekedésben, az iskolai életben. A fertőző betegségek: terjedésük, megelőzésük. A levegő, a víz és a talaj lehetséges szennyező anyagai lakóhelyünkön. Mit tehet a gyermek környezete védelme érdekében? Környezetvédelmi napok, feladatok.

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek és tanulási szokások

Tájékozódás a tudományos megismerésről

Érdeklődés, motiváció felkeltése, inspiráció a kérdésfeltevésre.

Egyszerű, játékos megfigyelések, összehasonlítások, csoportosítások, elképzelések, hiedelmek megfogalmazása.

Egyszerű becslések, mérések.

Jellemzők számbavétele, változás felismerése.

Elemi képi és szöveges információk értelmezése irányítással, segítéssel; anyagok és halmazállapotok megkülönböztetése a hétköznapi élet példáival.

Az élőlényekkel kapcsolatos fogalmak gazdagítása, csoportokba sorolás.

Tájékozódás az élettelen természetről:

Tájékozódás a térben – térérzet megerősítése, irányok, távolságok, hosszúságok, nagyságrendek becslése, mérése – meghatározása.

Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése a természet könnyen megfigyelhető és felfogható ciklusaival kapcsolatban.

A mindennapok időviszonyai.

A helyváltoztatás és az eltelt idő kapcsolata a saját történéseire, életterére vonatkoztatva.

Állandóság és változás felfedezése irányítással, egyszerű példákkal.

Elemi tájékozódás a közvetlen környezetben, a szűkebb lakótérben, lakóhelyen.

Elemi ismeretek a földrajzi környezetből konkrét tapasztalatokból merítve.

Tájékozódás az életről

Az élő és élettelen közötti különbség, az életjelenségekhez kötött életértelmezés elemi ismeretei.

Az ember testrészei, érzékszervei – példák, konkrét tapasztalatok gyűjtésével.

Törekvés az ember számára fontos egészségmegőrző szokások elsajátítására: egészséges táplálkozás, tisztálkodás, mozgás.

Néhány könnyen felfogható példa a környezetnek az ember egészségére gyakorolt hatásaiból.

Gyermek- és fertőző betegségek, orvosi ellátás a saját tapasztalatból, a történetek elemezése, tudatosítás.

A szakasz végére elvárható követelmények

Tudjon csoportosítani adott szempontok alapján. Vegye észre, hogy a tulajdonságok egy része fontos, lényegi, míg mások kevésbé fontosak.

Tudja, hogy a víz és a levegő elengedhetetlen feltétele az élőlények létezésének.

Tapasztalja meg, hogy a halmazállapotok egymásba átalakulhatnak.

Fedezze fel az időbeli sorrendiséget a napi, havi történésekkel kapcsolatosan. Tudja az évszakok, hónapok, napok, napszakok nevét.

Tudja megkülönböztetni a tűlevelű és a lombos fát.

Legyen képes felsorolni segítséggel az életjelenségeket és az élethez szükséges környezeti feltételeket.

Sorolja fel kép vagy a valóság alapján a virág és a gyümölcs részeit.

Vegyen részt növényápolásban és a környezetében lévő állatok gondozásában.

Fedezze fel, hogy az évszakok változása periodikus változásokat okoz a növények életében.

Tudja felismerni a különböző élőhelyek jellemző állatait.

Ismerje fel a háziállatokat képen és lehetőség szerint a valóságban is.

Tudja, hogy az ember gondoskodik az állatokról és az állatok táplálékot nyújtanak az embernek.

Ismerje a helyes étkezési rendet és étkezési szokásokat.

Tudja, hogy betegség esetén orvoshoz kell fordulnia.

Használja tudatosan a szemétgyűjtőket.

Tájékozódjon biztonsággal az iskola épületében és a lakásban.

Ismerje az utat a lakástól az iskoláig.

Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vizeit.

Használja a földrajzi neveket, ismerje a fő világtájak nevét.

TÖRTÉNELEM ÉS TÁRSADALOMISMERET

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok					
	Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz		Megszilárdító szakasz	
	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Heti óraszám	1.5	1,5	2	2	2	2
Éves óraszám	55,5	55,5	74	74	74	74

Témakörök ütemezése

	Szakaszok – évfolyamok		
Témakörök	**Alapozó szakasz (5–6. évfolyam)**	**Fejlesztő szakasz (7–8. évfolyam)**	**Megszilárdító szakasz (9–10. évfolyam)**
Környezetünk történelmi és társadalmi jellemzői	x	x	x
A múlt történelme és társadalmai	x	x	
Korunk történelme és társadalma		x	x

A témakörökhöz tartozó tartalmak tagolása

Tartalmak	**Alapozó szakasz**	**Fejlesztő szakasz**	**Megszilárdító szakasz**
Környezetünk történelmi és társadalmi jellemzői Közvetlen környezetünk	x	x	x
A lakóhelytől a nagyvilágig	x	x	x
A múlt történelme és társadalmai	x		
A múlt megismerése	x		
Élet az őskorban	x		
Élet az ókori keleten	x		
Az ókori görögök	x		
Az ókori rómaiak	x		
A magyar történelem kezdetei	x		
Élet a középkori Európában	x		
Magyarország az Árpád-házi uralkodók idején	x		
Magyarország az érett középkorban	x		

A virágzó középkor Magyarországon	x		
Az újkor kezdete Európában	x		
Magyarország az újkor hajnalán	x		
A polgári átalakulás kora		x	
Polgárosodás Magyarországon		x	
A kiegyezés kora		x	
A késő újkor Európában		x	
Az első világháború		x	
A trianoni Magyarország		x	
A jelenkor kezdete, két háború között		x	
A második világháború. Hazánk a háborúban		x	
Korunk történelme és társadalma		x	x
Hazánk Európában és a nagyvilágban			x
A globalizálódó világ			x
Hazánk, a Magyar Köztársaság			x
A kormányzati rendszer			x
Az állam feladatai			x
Gazdasági ismeretek			x

Célok, feladatok

A tantárgy általános célkitűzése, hogy az 1–4. évfolyamon megalapozott társadalmi ismeretekre építve tárja a tanulók elé, valamint ismertesse meg velük a társadalomban élés múltbeli és jelenkori történéseit, lehetőségeit.

Tudatosodjon a tanulókban, hogy a történelem tényei, eseményei, az ember megjelenésének kezdeteitől egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe, és a különböző társadalmak többféle szintű-minőségű társadalmi, emberi létezést biztosítanak.

A tanuló jusson szakszerű, reális történelmi ismeretekhez.

Alakuljon ki a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Segítse az oktatás az érzelmileg is megalapozott énazonosság-tudat, valamint a nemzeti és európai identitás kialakulását.

Járuljon hozzá a humán szocializációs, rehabilitációs folyamat eredményességéhez

Biztosítsa azt a jelentörténet feldolgozásához nélkülözhetetlen szemléleti megerősítést, miszerint a megelőző korok, társadalmak történéseiből következő változások, azok továbbvitele a történelmi hagyományok megbecsülése mellett minden nemzedéknek feladata. Ennek tudatosodása segíti a jelen ellentmondásos folyamataiban való eligazodást is.

A fentiek szellemében a 9–10. évfolyamon tanított jelenismeret-állampolgári ismeretek felkészíti a tanulókat a demokratikus közéletben való tudatos részvételre, hozzásegíti őket ahhoz, hogy elfogadják a jogilag szabályozott demokratikus viszonyok alapelveit és értékeit.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai az alapozó szakaszban

Ismeretszerzés segítése személyes beszélgetéssel, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyelésével, hallott és olvasott elbeszélő szövegekkel, filmekkel, tömegkommunikációs eszközökkel.

Az emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése adott témához az iskolai vagy más könyvtárban.

Kérdések önálló megfogalmazásának fejlesztése a tárgyalt témával kapcsolatban, a mesehősök és a történelmi szereplők megkülönböztetése, híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése.

A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása szituációs játékokban való aktív részvétellel.

Tapasztalatok szerzése: a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítélése (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán).

A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetésére nevelés.

Saját vélemény érthető megfogalmazásának erősítése mások véleményének meghallgatásával.

Szóbeli beszámoló-képesség fejlesztése a saját tapasztalatokról, gyűjtőmunkával szerzett ismeretekről.

Rajzolási képesség fejlesztése történelmi vagy társadalmi témáról.

Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése, aktív és passzív szókincs bővítése.

Ismeretszerzés technikájának fejlesztése a lakóhely hagyományai, múltja, értékei, a magyar állam és a magyar nép történelmének fontosabb fordulópontjain keresztül.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a fejlesztő szakaszban

Információ gyűjtésének szélesítése adott témához kapcsolódóan az iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban.

A tanultak alkalmazása új feladathelyzetben.

A lényegkiemelés fejlesztése írott és hallott szövegekből, adott szempont szerint.

A fikció megkülönböztetése az igaz történettől.

Önálló vélemény megfogalmazásának tanulása, érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására.

Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele.

Események, történetek elbeszélésének fejlesztése emlékezetből élőszóban.

Az íráskészség fejlesztése fogalmazás készítésével adott történelmi-társadalmi témáról.

A kreativitás fejlesztése. A megjegyzés, felidézés technikáinak kimunkálása, rajzos ábrák készítése.

Térben-időben való tájékozódás fejlesztése időmeghatározással, más ismert jelenségre, eseményre való utalással (pl. a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején); az idő ábrázolásával (pl. időszalag készítése); a térkép legfontosabb elemeinek felismerésével: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések.

Ismeretszerzés technikáinak továbbfejlesztése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai a megszilárdító szakaszban

Ismeretszerzés technikáinak fejlesztése különböző írásos forrásokból, információk gyűjtése az interneten.

A legfontosabb történelmi, társadalomtudományi kézikönyvek, lexikonok ismeretének és használatának megszilárdítása.

A kritikai gondolkodás fejlesztése többféleképpen értelmezhető szöveg jelentésrétegeinek feltárásával, különféle társadalmi-történelmi jelenségek összehasonlításával.

Történelmi szereplők, társadalmi csoportok, intézmények viselkedésének elemzése.

Feltevések megfogalmazása, összefüggések felismerésének fejlesztése az egyének, csoportok és intézmények viselkedésének mozgatórugóiról.

Társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről szóló önálló vélemény megfogalmazási képességének erősítése.

Különféle értékrendek összehasonlítása, a saját értékek tisztázása.

A megismert jelenségek rendezése: okok és okozatok, hasonlóságok és különbözőségek, szándékok és következmények szerint.

A kommunikációs képesség fejlesztése, a tanultak gyakorlása, automatizálása az alábbi tevékenységekkel: a vita során véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése mások véleményének figyelembevételével. A különböző információforrások elemzéséből levont következtetések, illetve különféle társadalmi-történelmi összefüggések szóbeli kifejtése.

Történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása. Önállóan gyűjtött képekből tabló készítése.

Térben-időben való tájékozódás fejlesztése, szókincsbővítés a történelmi korszakok, periódusok nevének használatával a történelmi idő tagolására, események, jelenségek, személyek stb. időrendbe állításával, a történelmi tér változásainak leolvasásával különböző térképekről.

Ismeretszerzés elsajátított technikáinak gyakorlása.

Elemzés, összefüggéslátás, ok-okozat feltárása.

A tanulók értékelésének elvei

Folyamatos ellenőrzés, értékelés, egyéni szükséglethez igazodó segítségnyújtás jellemezze a tanítás-tanulás folyamatát.

Az ellenőrzés és értékelés legyen sokszínű, sokirányú, következetes.

Az értékelés legyen a tanulók számára is informatív jellegű, biztosítsa a további motiváltságot, a személyiség fejlődését.

Az értékelés megerősítő szereppel bírjon, pozitívumokra épülő legyen.

A kiinduló diagnosztizáló értékelést kövesse egész évben a folyamatos formatív értékelés.

Az értékelés alapja mindig az önmagához mért fejlődés legyen, vegye figyelembe az ismeretelsajátítási folyamatban tanúsított aktív részvételt.

A tanuló egyéni képességeihez, fejlettségéhez, tudásához igazodó egyénre szabott számonkérésen alapuljon.

A differenciált értékelés kapjon hangsúlyt minden szakaszban.

Vegye figyelembe a tanuló kritikai gondolkodásának, kommunikációs készségének, időbeli, térbeli tájékozódásának fejlődését.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Témakör	Tartalom
Közvetlen környezetünk	A családi közösség. Helyem a családban, saját élettörténet, a család múltja, története, generációk. A családfa. Az iskolai közösség. Az iskola múltja, története.
A lakóhelytől a nagyvilágig	A lakóhely ismerete. A lakóhely településformája, természeti szépségei, gazdasági értékei. Kulturális értékek, hagyományok ápolása. Népművészeti, történelmi emlékek, emlékhelyek.
A múlt megismerése	A múlt megismerésének forrásai: tárgyi és írásos emlékek, történelmi gyűjtemények, a múzeumok. A régészek munkája. Az időszámítás – Történetek Jézus életéről. A keresztény időszámítás
Élet az őskorban	Az ember megjelenése a Földön, az ősember nyomában. A gyűjtögető, halászó, vadászó ősember életmódja. Küzdelem a természettel, a tűz szerepe az ősember életében. A földművelő és állattenyésztő ősember életmódja. Az első mesterségek és a csere kialakulása.
Élet az ókori keleten	Egy földműves házánál a Nílus partján. Vendégségben a fáraónál. Az egyiptomi iskolában. Történetek Mezopotámiából, Kínából, Indiából. Az emberi összefogás, tudományok és művészetek születése.

Az ókori görögök	Történetek a görög mondavilágból Olimpiai játékok. Az athéni iskolában. A városállamok: Athén és Spárta. Mesterek és művészek.
Az ókori rómaiak	Mondák Róma alapításáról. A rabszolgapiacon: szabadok és rabszolgák. Történetek a római császárokról. Róma, az ókori nagyváros. A római iskolában. Rómaiak hazánk területén, megmaradt emlékek a római korból.
A magyar történelem kezdetei	A magyarság születése – a magyarok eredete, mondák és valóság. Vándorlás a pusztákon, az ősmagyarok életmódja. Harcoló őseink. Letelepedés, honfoglalás, 895.
Élet a középkori Európában	Élet a középkori falvakban. Önellátó gazdálkodás. Jobbágyság és szolgáltatások. A középkori városok. Céhmesterek és kereskedők. Lovagi élet a középkori várakban. Történetek az egyház szerepéről. A kolostori élet.
Magyarország az Árpád-házi uralkodók idején	A kalandozások kora. Géza és I. István. István koronázása, az államalapítás – 1000–1001. I. (Szent) László és Könyves Kálmán – törvények születnek. II. András – a királyi hatalom gyengülése. A tatárjárás, a muhi csata. IV. Béla, a második honalapító. Az Árpád-kor műveltsége és művészete. Az Árpád-ház kihalása.
A virágzó középkor Magyarországon	Az Anjouk kora – Károly Róbert gazdasági intézkedései. Nagy Lajos birodalma. Zsigmond király. A parasztok elégedetlensége – felkelés Erdélyben. A hazánkat veszélyeztető külső támadások. Hunyadi János a török ellen. Nándorfehérvár, 1456. Hunyadi Mátyás. Kultúra és művelődés Mátyás udvarában. Dózsa György a parasztok vezére, 1514. A mohácsi vész, 1526. Buda török kézen, 1541. Az ország három részre szakadása.
Az újkor kezdete Európában	Nagy földrajzi felfedezések, 1492. Felfedezők és hódítók, leigázott népek. Történetek a kor emberének gondolkodásáról – reformáció, ellenreformáció.
Magyarország az újkor hajnalán	Élet a török hódoltságban, a királyi Magyarországon és a független Erdélyben. A végvárak dicsősége, élet a végeken. Nagy várvédők, kiemelkedő személyiségek. Függetlenségi harcok. „Istennel a hazáért és a szabadságért” – II. Rákóczi Ferenc szabadságharca 1703–11. A szatmári béke és következménye.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

A tanuló környezetére vonatkozó közvetlen megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése, beszámolás a megfigyelési szempontok alapján.

Közvetett ismerethordozók – képanyagok, fényképek gyűjtése, válogató, összehasonlító, rendező tevékenységek.

Történetek, mondák olvasása, dramatizálása.

Történelmi szituációk eljátszása, megjelenítése.

Egyszerű korabeli írásos források (legendák, krónikák) olvasása, kérdések megfogalmazása. Történetek mesélése. Rajzos illusztrációk készítése. Rajzos történeti naplót összeállítása.

Múzeumok, gyűjtemények látogatása, rajzos, 1-2 mondatos beszámoló készítése. Kiállítási anyagok – rajzok, makettek, képanyagok – összeállítása az egyes korok jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Jellemzések, példák felsorolása. Tananyag, tananyagrészlet elmondása kérdések segítségével.

Tapasztalatszerzés bővítése, képi információk gyűjtése adott témáról, válogató, összehasonlító, rendszerező tevékenység, tablók, képes időszalagok készítése.

Manipuláció képes időszalagon képekkel.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló legyen tájékozott saját életeseményei alapján a múlt–jelen–jövő relációs rendszerben.

Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.

Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.

Meséljen családja és iskolája múltjából érdekes történeteket.

Ismerje lakóhelyének településformáját, természeti szépségeit, gazdasági értékeit. Legyen képes ezek rövid szöveges bemutatására.

Tudjon biztonságosan tájékozódni és közlekedni lakóhelyén.

Ismerje és használja a lakóhely művészeti és kulturális szolgáltatásait.

Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.

Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.

Ismerje fel a tanult korokat – ruházatot, használati tárgyakat, jellegzetes épületeket – képről.

Legyen képes beszélni Jézus születéséről, a kereszténység kialakulásáról.

Értékelje a Biblia jelentőségét, tudjon elmondani bibliai történetet.

Mondja el önállóan a megismert mondák, legendák, történetek tartalmát.

Tudjon különbséget tenni a történetek mesei és valóságos eseményei között.

Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.

Ismerjen fel és nevezzen meg hazánk őskori és ókori emlékeiből legalább kettőt képről, filmről.

Tudja leolvasni, megmutatni a képes történelmi atlaszban a tanultakkal összefüggő történelmi helyeket.

Olvassa le és mutassa meg vándorló őseink állomáshelyeit.

Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.

Tudjon érzelmileg azonosulni a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.

Tudja megnevezni a tanult korok uralkodóit, beszéljen tetteikről.

Legyen képes tanári rávezetéssel ok-okozati összefüggések felismerésére, következtessen a tanulságokra.

Legyen képes példákkal illusztrálni az ország fennmaradásának, a magyarság megmaradásának küzdelmeit.

Legyen képes ismereteit bővíteni forrásanyagok felhasználásával, olvasson rövid részleteket a tananyaghoz kapcsolódóan.

Tudja a tanult évszámokat az időszalagon elhelyezni, az események helyszíneit a térképen megmutatni.

Mondjon példákat a történelmi események művészeti megjelenítésére.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Témakör	Tartalom
A lakóhelytől a nagyvilágig	A lakóhely társadalma. Jellegzetes társadalmi csoportok a lakóhelyen. A helyi közösségek tevékenysége a lakóhely életében, részvételi lehetőségek. A helyi ügyintézés színterei a lakóhelyen. Intézmények, szolgáltatások – családsegítő szolgálat, munkaügyi szolgálat, polgármesteri hivatal. Az ügyintézés folyamatai.
A polgári átalakulás kora	Találmányok és feltalálók. Az ipari forradalom és hatása a társadalomra és a gazdaságra. Történetek a nagy francia forradalomról, Napóleonról.
Polgárosodás Magyarországon	Hazánk a Habsburg Birodalom részeként. A soknemzetiségű ország. Mária Terézia és II. József uralkodásának hatása a gazdasági életre. A reformkor politika irányítói – Széchenyi, Kossuth a társadalom átalakításáért. A reformkori országgyűlések. Nemzeti kultúrának kibontakozása, jeles személyiségek. 1848. március. 15. A forradalom eseményei. Nemzetiségi törekvések kibontakozása, polgári törvények. A szabadságharc legfontosabb eseményei, eredményei.
A kiegyezés kora	Programok és intézkedések a szabadságharc bukása után. A kiegyezés. Gazdasági felzárkózás. Budapest – a világváros születése. A millennium. „Boldog békeidők.”
A késő újkor Európában. Az első világháború	Versenyben a világ felosztásáért. Az első világháború. 1914–18. Frontvonalak – villámháború, állóháború, a hátország. Forradalom, hatalmi átrendeződés Oroszországban. Győztesek és vesztesek.
A trianoni Magyarország	A trianoni békeszerződés és következményei. Élet a Horthy-Magyarországon. Társadalmi, politikai megmozdulások. Az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság – helytörténeti vonatkozások.
A jelenkor kezdete, két háború között	A nagy gazdasági világválság Európában – túltermelés, következmények. Háborús készülődés – Németország világuralmi tervei.

A második világháború. Hazánk a háborúban	A II. világháború eseménytörténete 1939–45 – a fordulópontok. A háború befejezése, a párizsi béke. Hazánk a háborúban, a német megszállás, helytörténeti vonatkozások.
Korunk történelme	Földünk a második világháború után – a megosztott világ. A hidegháború, fegyverkezés, katonai, gazdasági szövetségek, kommunista diktatúrák. Hazánk a vesztes háború után. A pártállam kialakulása. Új kormányprogram – Nagy Imre. Forradalom és szabadságharc 1956 – helytörténeti vonatkozások. A Kádár-korszak. A pártállam összeomlása – vissza a demokráciához. A békés rendszerváltás – a Magyar Köztársaság létrejötte 1989. október 23. A demokratikus intézményrendszer kialakulása – az Antall-kormány megalakulása.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Írásos anyagok tanulmányozása, elemzése, célszerű válogatása.

A helyi hírek, újságok figyelése, gyűjtés, rendszerezés, beszámoló.

Különböző térképek használata. Feladatvégzés térképvázlatokkal.

Fogalmi szemléltető eszközök – szókártyák, mondatkártyák használata, rendszerezése. Jellemzők, példák válogatása adott tananyaghoz.

Történetek dramatizálása, rendezés, szereplés, tudatos szerepválasztással. Tananyag, tananyagrészletek önálló elmondása, kérdések megfogalmazása. Tematikus rajzok készítése.

Időszalag, időtáblázatok használata.

Szituációs játékok, dramatikus feldolgozások. Beszélgetések, vélemények megfogalmazása, ütköztetése, vita.

Történelmi visszaemlékezések meghallgatása. Forrásanyagok keresése, felhasználása.

A lakóhelyi információk gyűjtése, a gyűjtött anyag felhasználása beszámolókban, önálló feleletekben. Tananyagról vázlatkészítés.

Történelmi témájú regényrészletek, filmek, dokumentumfilmek megtekintése, beszélgetés, érzések, vélemények megfogalmazása.

A szakasz végére elvárható követelmények

Tudjon megnevezni a lakóhelyén működő helyi közösségeket, ismerje alapvető tevékenységeiket, mondjon gyakorlati példákat.

Ismerje lakóhelyén a lakossági ügyintézés intézményeit, tudja hova, milyen ügyben lehet fordulni.

Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.

Legyen képes szóban felvázolni rövid életrajzi portrét egy általa példaképnek tartott történelmi személyiségről.

Ismerjen fel az egyes korok eseményei között történelmi összefüggéseket, készítsen azokról vázlatot.

Ismerje a legjellegzetesebb reformkori személyiségek nézeteit, érveljen, vitázzon a megismert tények alapján.

Tudjon összefüggéseket említeni a világ- és a magyar történelem eseményei között. Az ok-okozati összefüggések felismeréséből, a következtetésekből legyen képes elemi ítéletalkotásokra.

Megadott szempontok alapján elemezze a társadalmi, gazdasági változásokat, konkrét példákkal mutasson rá a fejlődésre.

Tudja a tanult történelmi évszámokat.

Jártasság szintjén használja a képes történelmi atlaszt.

Ismerje fel, hogy népünk számára milyen gazdasági, társadalmi veszteségeket jelentett a háborúkban való részvétel.

Legyen képes a térképről önállóan leolvasni a háborús eseményeket, használja fel a térképet szóbeli feleletéhez.

Utasítsa el a nemzeti, faji gyűlöletet.

Legyen magatartásában megnyilvánuló magyar és európai azonosságtudata.

Ismerjen néhány történelmi témájú irodalmi művet, filmet.

Legyen képes tankönyvből önállóan felkészülni, könyvtárban forrásanyagot keresni, irodalmi ismeretei alapján illusztrációkat gyűjteni adott témához.

Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot, a kortársak visszaemlékezéseit.

TERMÉSZETISMERET

Tantárgyak és szakaszok

Tantárgyak – szakaszok					
Alapozó szakasz		**Fejlesztő szakasz**		**Megszilárdító szakasz**	
5. évfolyam	**6. évfolyam**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**	**9. évfolyam**	**10. évfolyam**
Természetismeret (hon- és népismeret)		Természetismeret – Biológia, egészségtan Természetismeret – Fizika, kémia		Természetismeret – Biológia, egészségtan Természetismeret – Fizika, kémia (hon- és népismeret)	

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok	
	Alapozó szakasz	
	5.	6.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

Témakörök ütemezése

Témakörök	Alapozó szakasz	
	5. évfolyam	6. évfolyam
Megismerési módszerek	x	x
Az élettelen természet anyagai, kölcsönhatások	x	x
Az élő természet – termesztett növények, tenyésztett állatok	x	
A hazai tájak életközösségei		x
Természetföldrajzi környezetünk elemei: az időjárás, az éghajlat	x	
Földrajzi ismeretek alapozása – tájékozódás a térképen	x	

Célok

Természettudományosan megalapozott, a tanulók által is megfigyelhető, megvizsgálható, a különböző ismeretszerzési forrásokból megerősíthető tudás átadása a környezet tárgyairól, anyagairól, élőlényeiről, jelenségeiről, folyamatairól.

Feladatok

Az életkornak, a fejlettségnek megfelelő és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő megismerési módszerek megtanítása.

A közvetlen környezetben végezhető – természettel kapcsolatos tevékenységek elsajátítása.

A földrajzi ismeretek tanulásának megalapozása.

A térképen való tájékozódás kialakulásának segítése.

A szűkebb és tágabb környezet megismerése iránti igény kialakítása.

A tanuló tájékozódási képességének (térben, időben és saját személyére vonatkozóan) fejlesztése.

Az élő és élettelen természet kölcsönös egymásra hatásának, sokféleségének megismertetése.

A környezetük szépségét érzékelni tudó, azért tudatosan tenni képes emberré nevelés.

A haza iránti megbecsülés, szeretet, a közösséghez tartozás érzésének felkeltése.

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Tájékozódás a tudományos megismerésről

Rendszeres megfigyelés, vizsgálódás, egyszerű becslés, mérés (önállóan, csoportban), a tapasztalatok megfogalmazása segítséggel, különféle információhordozók használata csoportmunkában – irányítás mellett.

Tájékozódás az élő és az élettelen természetről

A használati tárgyak anyagainak felismerése, az anyagfogalom biztos használata.

Egyszerű játékok, kísérletek a kölcsönhatásra (a hő, a fény terjedése), a mágnesességre; példák segítségével a hétköznapi folyamatokban tapasztalható energiafajták és energiahordozók megismerése.

Az élővilág változásának bemutatása; az ember kultúrkörnyezetének értelmezése a növénytermesztésben, az állatok nevelésében.

Konkrét példák az életközösségekre, az életközösségekben működő kapcsolatrendszer érzékeltetése.

Tájékozódás a közvetlen földrajzi környezetben

Egyszerű megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló időjárás-megfigyelés, a változások értelmezése; alapvető mérések elvégzése, a folyamatokban megmutatkozó oksági kapcsolat felismerése – tanári irányítással; az időjárás és a halmazállapot-változás közötti kapcsolat felfedezése segítség mellett.

Tapasztalatok gyűjtése a környezet felszíni formáiról.

Ismeretek a térképi ábrázolásról, egyszerű tájékozódási gyakorlatok a térképen.

Képi információk, rövid szemléletes leírások felhasználásával a földrajzi, domborzati, térképi elsődleges képzetek kialakítása.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Megismerési módszerek	A megismerési módszerek és eszközök. Részvétel a tanári kísérletekben, kísérletezés. Balesetek megelőzése - szabályok. Könyvek, lexikonok, tömegkommunikációs eszközök használata az ismeretszerzésben. Természettudományos alapfogalmak kiépítése, használata. A vizsgálóeszközök adekvát megválasztása, használata. A tapasztalatok lejegyzése.
Az élettelen természet anyagai, kölcsönhatások	Az anyag legfontosabb tulajdonságai szerinti csoportosítás. Az anyagok kölcsönható képessége: a hőhatás, a mechanikai hatás, a gravitáció. Az égés, a fényjelenségek értelmezése példákkal. Halmazállapot-változások kísérleti megfigyelése, összekapcsolása az időjárási jelenségekkel. Ismerkedés konkrét, hétköznapi folyamatokban az energiával, az energiahordozók jelentőségével a hétköznapokban.
Az élő természet – termesztett növények, tenyésztett állatok	Szántóföldi növények: a búza és a kukorica, egyéb gabonafélék. A zöldségeskert és a gyümölcsöskert növényei. Kártevők a zöldség- és a gyümölcsösben. Az állatok háziasításának története, fontossága. A legismertebb háziállatok és szerepük az ember életében: sertés, szarvasmarha, ló, baromfi. Jellemző testrészeik, kültakarójuk, táplálkozásuk, szaporodásuk, ivadékgondozásuk, mozgásuk. A haszonállatok tartásának, gondozásának módja a ház körül és a nagyüzemekben. Állatvédelem.
A hazai tájak életközösségei	*A hazai mezők, rétek, élővilága* Jellegzetes növények: gyermekláncfű, csalán, kamilla. Jellegzetes állatok: fehér gólya, mezei nyúl, fürge gyík. Külső jegyeik, testfelépítésük, mozgásuk, szaporodásuk, alkalmazkodás a környezetben. Tápláléklánc felfedezése a mezők, rétek élővilágában. Emlős, madár, hüllő: csoportokba sorolás. *A hazai erdők élővilága* Jellemző növényei: tölgyfa, bükkfa, erdei fenyő, kökény, vadrózsa, hóvirág, ibolya, gyöngyvirág, gyógynövények. A gombák az erdő különleges élőlényei. Jellemző állatai: – madarak: széncinke, nagy fakopács, erdei fülesbagoly, – emlősök: szarvas, vaddisznó, vörös róka, erdei egér, – rovarok: erdei vöröshangya, szarvasbogár, – puhatestűek: éti csiga. Az évszakonkénti változások erdeinkben, a növények és állatok életritmusa. A megismert növények és állatok jellemzői. Az állatok testfelépítése, kültakarójuk, búvóhelyük, táplálkozásuk, szaporodásuk, ivadékgondozásuk. Az állatok és növények kölcsönös kapcsolata, egymásrautaltsága. Táplálékláncok az erdő életközösségében. Az ember felelőssége az erdők védelmében. Pusztító hatások. Az erdőgazdálkodás fő szabályai. Az erdőtüzek, a savas eső pusztító hatása. *Hazai vizek, vízpartok élővilága* Jellemző növényei: nád, gyékény, fűzfa. Jellemző állatai: szúnyog, ponty, folyami rák, kecskebéka, vízisikló, tőkésréce.

	Egyéb vízi, vízparti élőlények folyamatos megfigyelése. A növények és állatok hasznosítása az ember életében. Jellemző táplálékláncok. A növények és állatok testfelépítése, életmódja, szaporodása. A vizek és vízpartok élővilágának jellemzői, évszakonkénti változásai. Alkalmazkodásuk a környezethez. Az állatok: kétéltű, hüllő, hal, madár, ízeltlábú csoportba rendezése.
Természetföldrajzi környezetünk elemei: az időjárás, az éghajlat	Az időjárás folyamatos megfigyelése. Az időjárás elemei: szél, csapadék, hőmérséklet, napsütés. A tapasztalatok rögzítése. Az időjárás-jelentések értelmezése. A víz körforgása a természetben. Az éghajlat fogalma.
Földrajzi ismeretek alapozása – tájékozódás a térképen	A világtájak a valóságban és a térképen. Az iránytű használata. Alaprajz, térképvázlat, sík térkép, domború térkép. Domborzati viszonyokat jelölő színek és jelek a térképen. Vizek ábrázolása a térképen. A felszíni vizek fajtái. A vizek szennyezésének ártalmai és a vizek óvása. Hazánk térképének megismerése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A tartós figyelem és emlékezet fejlesztése, az érdeklődés, a kíváncsiság felkeltése és megtartása.

A kifejezőképesség, az önálló megnyilatkozás, véleményformálás fejlesztése.

A térbiztonság megerősítése a valóságos terepen és a térképi ábrázolásban, a szimbólumok használatával.

A tér és az idő változásának felismerése, megfogalmazása, a természet folyamataiban a ciklikusság felfedezése, megfogalmazása.

A gondolkodási műveletek fejlesztése, alkalmazása: rendezés, csoportosítás, következtetés, ok-okozat, kapcsolatrendszer felfedezése. Kifejezésük szóban, írásban és képi formában.

Tanulási módszerek, szokások kialakulása az egyéni adottságoknak megfelelően, analógiák alkalmazása a feladatok megoldásában.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés alapja a tanulók önmagukhoz mért fejlődése. Az értékelés legfontosabb célja az ösztönzés. Ennek érdekében:

Megismerési módszerek, tájékozódás: a tapasztalatgyűjtésben való aktivitás, pontosság, motiváltság. Vizsgáló eszközök használata, (irányítással, segítséggel) érzékenység, kíváncsiság, a közvetlen környezet jelenségei, folyamatai és anyagai iránt.

Tájékozottság térben és időben: a valóságról szerzett információk pontossága, az elemi környezeti – földrajzi jelenségek, folyamatok térbeli, időbeli rendjének felfedezése példákon át – irányítás mellett, tájékozottság a lakóhely környékén, a térkép és valóság kapcsolatának felismerése, gyakorlottság, a környezetben lezajló folyamatok időrendjének felismerésében =időjárás, életmód, termelő tevékenység, az élővilág változása).

Gondolkodási műveletek, kommunikáció: csoportokba rendezés, összefüggések észrevétele, egyszerű következtetések, analógiák alkalmazása, a tanult fogalmak pontos használata, egyszerű információhordozók kezelése, használata, elemi tájékozottság a lakóhelyre, otthonra, hazája természeti adottságaiban.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló tudja tapasztalatait szóban, írásban rögzíteni.

Legyen tapasztalata a hő hatására bekövetkező változásokról.

Ismerje a tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságait, tudja azokat felsorolni.

Tudja, hogy tűz esetén hogyan kell segítséget kérni.

Ismerje a termesztett növények, valamint a házi és ház körül élő állatok szerepét az ember életében.

Tudja adott szempontok szerint jellemezni a tanult állatok testfelépítését, kültakaróját, életmódját, táplálkozását, szaporodását.

Tudja felsorolni az időjárás elemeit és ezek segítségével önállóan jellemezni a napi időjárást.

Tudja felsorolni és kijelölni a fő világtájakat a valóságban és a térképen.

Tudja használni az iránytűt.

Ismerje a színek jelentését a térképen.

Ismerje fel Magyarország természetföldrajzi térképét.

Ismerjen fel és nevezzen meg a hazai tájakra jellemző egy-egy növényt és állatot.

Tudja jellemezni és csoportosítani a tanult növényeket és állatokat, adott szempontok alapján.

Ismerje az összefüggéseket az időjárás, az évszakok változása és az élő természetben végbemenő változások között.

Tudja, hogy az ember pozitív és negatív értelemben is befolyásolja a természeti életközösségek fennmaradását, életét.

Tudjon felsorolni a környezetében alkalmazott környezetvédelmi módszereket.

Aktívan vegyen részt környezetvédelmi tevékenységben.

Használja tudatosan az ismeretszerzési eszközöket, módszereket.

Váljon igényévé a könyvek és egyéb ismerethordozók használata.

Legyen képes önállóan lejegyezni tapasztalatait.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Biológia, egészségtan
Fizika – kémia

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok	
	Fejlesztő szakasz	
	7.	**8.**
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

Témakörök ütemezése

Biológia, egészségtan

Témakörök	**Fejlesztő szakasz**	
	7.	**8.**
A növények és az állatok életműködése	x	
Távoli tájak természetes életközösségei	x	
Az emberi test és működése		x
Egészségtani ismeretek	x	x

Fizika – kémia

Témakörök	**Fejlesztő szakasz**	
	7.	**8.**
A testek mozgása, mozgásállapot-változások	x	
A mechanikai munka, az egyszerű gépek		x
Hőtani alapjelenségek	x	
A nyomás		x
Kémiai alapismeretek. A kémia mint tudomány	x	
Az anyagok tulajdonságai és változásai		
Fémes és nemfémes elemek, valamint vegyületeik		x
Vegyszerek a háztartásban. Környezetvédelmi ismeretek	x	x

A tanulók értékelésének elvei (a biológia, egészségtan; fizika – kémia tantárgyaknál)

A tanulók értékelésének célja a tanulók fejlesztése.

Szempontjai

Helyes képzetek kialakulása, a tanult és begyakorolt szakkifejezések használatának fejlettsége.

A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazásának szintje.

A természettudományos megismerés szintje – a tanuló egyéni fejlettségének figyelembevételével.

A kísérletekben történő részvétel, egyszerű vizsgálódások, kísérletek önálló vagy párokban történő megoldása.

A gondolkodási funkciók, műveletvégzések szintje, alkalmazásuk önállóan vagy irányítás mellett.

Ismeretek gyakorlati alkalmazása saját életvitelében.

Tantárgyspecifikus tanulási szokások, az önálló vagy az irányított tanulás szintje.

A tanulmányok során elsajátított magatartási és viselkedési szabályok bensővé válása.

A jelenségek, folyamatok közül az emberre, a környezetre veszélyt jelentők felismerése, környezettudatos fogyasztói magatartás.

A tanuló részvétele a közös munkában, feladatokban, egyéni vállalásokban.

A tantárgyak kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Gyakorlati problémák felismerése, korszerű életvezetés

Példák, gyakorlati feladatok segítségével tudatosítani az iskolában tanultak és az iskolán kívüli világ közötti kapcsolatot.

Ésszerű életvezetési stratégiák kialakítása, elfogadtatása, a negatív életvitel következményeinek beláttatása.

Egészség -és környezetvédelem:

Az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítése hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással.

Környezetvédő magatartás kialakítása.

Természetbarát, ökologikus szemlélet formálása, példák bemutatása, összefüggések feltárása az érzelmi intelligencia mozgósításával.

Gondolkodási műveletek fejlesztése, megerősítése

A gondolkodás rugalmasságának, a kritikai, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át.

A tanult analógiák transzfer hatásának megerősítése új feladatban, tevékenységben.

Az általános képességek fejlesztése

A kommunikációs, a téri irányok, téri viszonyok, a térbeli szókincs, az időészlelés pontossága, tudatossága.

Kommunikáció változó helyzetekben.

Különféle vélemény, nézet egyszerű kifejezése.

Az önálló tanulás erősítése.

Az információhordozók használatának képessége.

BIOLÓGIA, EGÉSZSÉGTAN

Célok

Tudományosan megalapozott, korszerű ismeretek nyújtása a növényi, állati, emberi szervezet működéséről, az egészség megóvásáról, hozzásegítve a tanulókat az egészséges életmód kialakítása és megtartása szempontjából szükséges szokásrend elsajátításához.

Annak elérése, hogy a tanulók képesek legyenek napi egészségügyi problémáik megoldására, megfelelő segítség kérésére és a kapott tanácsok betartására.

Feladatok

Az élő és élettelen természet szoros kapcsolatának, az élőlények állandósságának és változékonyságának megismertetése.

A távoli tájak életközösségeinek megismerése.

Az egészséges emberi szervezet és működésének megismerése.

Az egészségmegőrző szokások elsajátítása iránti igény kialakítása.

Felelősség kialakítása a család testi-lelki egészségének megóvása iránt.

Tegye képessé őket arra, hogy baleset, betegség esetén célszerűen cselekedjenek és elemi szinten segítséget tudjanak nyújtani.

Az egészségkárosító szokások megismerése és meggyőződéses elutasítása iránti belső igény kialakítása.

Egészségügyi témájú kiadványok, filmek, újságok iránti figyelem felkeltése.

Az egészséges környezet megóvása iránti felelősségtudat kialakítása, az aktív természetvédelem iránti igény felkeltése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
A növények és az állatok életműködése	A növényi sejt és szövet. A növények tápanyagfelvétele, gázcseréje, anyagátalakítása, szaporodása, mozgása. Fotoszintézis. A növények szerepe az emberek életében. Egysejtű és soksejtű állatok. Az állatok táplálkozása, légzése, mozgása, szaporodása. Utógondozási formák. Az állatok kültakarója. Az állatok szerepe az ember életében.
Távoli tájak természetes életközösségei	*A dél-amerikai erdők jellemző növényei és állatai:* óriásfák, kúszónövények, fán lakó növények. Bőgőmajom, jaguár, óriáskígyó. *A szavannák élővilága:* fűfélék, majomkenyérfa. Csimpánz, antilopfélék, oroszlán, elefánt, nílusi krokodil. *A sivatagok élővilága:* kaktuszok, teve, vipera. *A mérsékelt égövi füves puszták élővilága:* tajgaerdő: lucfenyő, vörösfenyő, nyír. Antilopok, futómadarak, bölény. *A tengerek élővilága*: planktonok, heringek, korallok, kék bálna, cápa. *A hideg övezet élővilága*: tundra. A sarkvidékek jellemző élőlényei.
Az emberi test és működése	Sejtek, szövetek, szervek, szervrendszerek, szervezet. *A bőr:* szerkezete, bőrérzékelés. A túlzott napozás veszélyei. *A mozgás*: a test fontosabb csontjai. A csontok kapcsolódása. Az izmok rögzülése és feladataik. A mozgásszegény életmód következményei. *A táplálkozás:* a táplálkozás szervei. Az emésztés folyamata. A fogápolás és az egészséges táplálkozás fontossága. *A légzés*: a légzés szervei. A légcsere. A dohányzás kóros hatásai. A keringési rendszer részei, funkciója. A vér anyagszállítása, útja a nagy- és kisvérkörben. Összetétele. A kiválasztás szervei és működése. A kiválasztó működés jelentősége a szervezet fenntartásában. *A szaporodás*: a férfi ivarszervek és működésük. A női ivarszervek és működésük. A terhesség és a szülés. Az ember nemi élete. Az ivarszervek higiénéje. Fogamzásgátlás. Az idegi szabályozás. *Az érzékszervek*: látás, hallás, szag- és hőérzékelés. Az idegrendszer tagolódása, működésének főbb jellemzői. A kábító- és élvezeti szerek hatása az idegrendszerre.
Egészségtani ismeretek	Az ember legnagyobb kincse az egészsége. Az egészség megóvásának alapfeltétele az egészséges környezet és életrend. A Föld népessége, az emberek sokfélék. Földünk jellemző embertípusai. A másság elfogadása. A betegség tünetei általában. Mikor kell orvoshoz fordulni? Teendők az orvos érkezéséig. A természetgyógyászat, népi gyógymódok. A gyógynövények szerepe a gyógyításban. A kuruzslás.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Ismeretszerzés, tanulás

Fokozatosan nagyobb önállóság a megfigyelésekben, vizsgálódások, egyszerű kísérletek, mérések végzésében.

Páros, csoportos feladatok az információszerzésben, az információhordozók kezelésében segítségadás mellett.

Vázlatok, rajzok, feljegyzések készítése.

Szóbeli írásbeli beszámolás, egyszerű leírás, jellemzés.

Tájékozódás az egyszerű természetről

Az élővilágról szerezhető információk jelentősége, kíváncsiság, érdeklődés felkeltése.

A kommunikációs helyzetek, a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségeinek megteremtése során az együttműködés képességének fejlesztése.

Az élővilág egyensúlyának bemutatása az életből vett példákon.

Ismeretek bővítése az életjelenségek körében – növények, állatok tekintetében.

Az életközösségek leírására vonatkozó rendszerek elsajátítása – algoritmusok, analógiák alkalmazása.

Tájékozottság az emberi szervezet működésében

Ismeretszerzés a saját szervezet működéséről, felépítéséről – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével.

A saját és mások tapasztalatainak elemi szintű értelmezése, egyszerű következtetések levonása.

A gyakoribb betegségek megelőzésére szolgáló, a gyógyítás mindenki számára elérhető módozatainak ismerete, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismerése.

Az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásainak megismerése.

Önismeret, önelfogadás, egészségmegóvás készségének fejlesztése.

A szakasz végére elvárható követelmény

A tanuló tudjon példákat mondani a tanult életközösségek növényi és állati egyedeire, jellemző életformájukra.

Legyen képes példákon keresztül bemutatni egy-egy életközösséget veszélyeztető történést és az ember felelősségét.

Vegyen részt a növények, állatok gondozásában, óvásában, becsülje élő környezetét.

Legyen igénye egészséges környezetre, tevőlegesen vegyen részt annak kialakításában.

Fogadja el a másságot, lássa meg benne a természet sokszínűségét, szépségét. Legyen toleráns a saját környezetében felfedezhető mássággal kapcsolatosan.

Bővítse ismeretei különféle információhordozó anyagokon keresztül.

Legyen képes információk rövid, tömör közlésére szóban és írásban.

Ismerje saját teste felépítését, a szervrendszereket. Tudja elhelyezkedésüket, működésük lényegét és szerepét a szervezet harmonikus működésében.

Ismerje a fogamzásgátlás néhány lehetőségét.

Legyen képes megkülönböztetni a szervezet egészséges és beteg működését.

Legyenek ismeretei a természetgyógyászatról. Utasítsa el a kuruzslás minden formáját.

FIZIKA

Célok

A korszerű fizikai szemléletmódra nevelés.

A mindennapi élet és a technikai fejlődés által felvetett egyszerűbb, fizikával kapcsolatos ismeretek nyújtása.

Feladatok

A fizikai jelenségek, folyamatok iránti érdeklődés felkeltése.

Meggyőződés kialakítása arról, hogy a mindennapi élet problémáinak megoldásában és az életünk minőségét meghatározó műszaki-tudományos fejlődésben jelentős szerepe van a fizika tudományának.

A technikai és kommunikációs készség, a gondolkodás fejlesztése.

A szakmatanulás megalapozása a fizikai ismeretekkel.

Környezettudatos magatartásra, aktív környezetvédelemre nevelés.

Annak tudatosítsa, hogy a természet egységes egész, a különböző tudományok ugyanazt az anyagi világot vizsgálják.

Alapismeretek nyújtása az anyag fizikai tulajdonságairól, a kölcsönhatásokról, a mindennapi gyakorlatban is megfigyelhető problémákról.

A fizikai vizsgálatok eszközrendszerének, munkamódszereinek megismertetése. A pontosság, a munkafegyelem jelentőségének beláttatása.

A megismerési módszerek egyre önállóbb használatának gyakoroltatása, a tapasztalatok pontos megfogalmazása.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakörök	Tartalom
A testek mozgása, mozgásállapot-változások	A testek mozgása: mozgás és nyugalom. Az egyenes vonalú egyenletes mozgás, az egyenletesen változó mozgás, körmozgás és rezgőmozgás megfigyelése. A szabadesés. A dinamika alapjai. A testek tehetetlensége és tömege. Az erő mozgásállapot-változtató hatása. Erő–ellenerő – példák a mindennapi életből.
A mechanikai munka, az egyszerű gépek	A mechanikai munka: a munka értelmezése. A munka, az erő és az út összefüggése. Egyszerű számításos feladatok. Az egyszerű gépek: emelő, lejtő, hengerkerék, csiga. Egykarú, kétkarú emelő. Álló, mozgó csiga – csigasor. Egyszerű gépek a gyakorlatban.
Hőtani alapjelenségek	A hőmérséklet mérése. A hőtágulás jelensége a mindennapi életben. A termikus kölcsönhatás, a hőmennyiség. A termikus energia felhasználása a mindennapokban munkavégzésre. Halmazállapot-változások: olvadás, fagyás, forrás, párolgás, lecsapódás megfigyelése hétköznapi példákon. Olvadáspont, forráspont. Az égés, égéshő. Tűzoltás. Teendők tűz észlelésekor. Az energia-megmaradás érzékeltetése egyszerű, hétköznapi példákkal. Az energiamegmaradás törvénye.
A nyomás	A nyomás értelmezése egyszerű kísérletek alapján. A szilárd testek által kifejtett nyomás. Nyomás a folyadékokban és gázokban. Gyakorlati példák keresése: járművek fékberendezései, hidraulikus sajtó. Közlekedőedények megfigyelése egyszerű kísérletek során. Gyakorlati vonatkozások pl. kutak, vizek szennyeződése belvizek esetén. Arkhimédész törvényének érvényesülése a gyakorlatban. A felhajtóerő, úszás, lebegés, elmerülés feltételeinek megfigyelése kísérletekben. A felületi feszültség megfigyelése a mindennapok gyakorlatában.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Természettudományos megismerés

Fokozódó igény és kíváncsiság a kísérletezés, a vizsgálódás, a folyamatok megértése iránt.

Gyakorlottság megteremtése az ábrák értelmezésében az eszközök működésének megértésében, egyszerű szóbeli, írásbeli leírásában.

Változások felismerése, okok keresése irányítás mellett.

A háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeinek működtetése, a fizikai ismeretek alkalmazása a működtetés során.

Vegye észre a fizika és a többi természettudomány közti szoros kapcsolatot tanári irányítással.

Tevékenységek

Jelenségek, kísérletek megfigyelése, értelmezése szóban.

Becslések, mérések, az eredmények ellenőrzése, lejegyzése.

Fizikai problémák felismerése a gyakorlatban, megoldások keresése.

Ismeretterjesztő irodalom, lexikonok, információhordozók használata tanári segítséggel.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló legyen képes egyszerű mechanikai és hőtani jelenségeket megfigyelni a gyakorlatban és kísérletekben, fogalmazza meg tapasztalatait.

Ismerje fel a tanult fizikai ismeretek szerepét a technikai és természeti környezetben.

Ismerje a fizikai vizsgálatokhoz szükséges eszközök balesetmentes használatát.

Legyen járatos a mérések végzésében és tudjon egyszerű kísérleteket önállóan is elvégezni.

Tudja kiválasztani azokat a cikkeket, könyveket, rádió-, televízió-műsorokat, amelyek segíthetik a fizikai jelenségek jobb megismerését.

Tudja megkülönböztetni az egyenletes és egyenletesen változó mozgásokat.

Tudja, hogy nem a mozgás fenntartásához, hanem a mozgásállapot megváltoztatásához kell erő.

Ismerje fel a halmazállapot-változásokat a mindennapok gyakorlatában.

Ismerje a hőmérséklet-kiegyenlítődés elvét és az energiamegmaradás törvényét.

Tudjon gyakorlati példákat mondani a hőmérséklet mérésére.

Példák segítségével tudja értelmezni, hogy mi a különbség a test súlya és tömege között.

Ismerje fel az anyagok halmazállapotát, tudja azokat jellemezni.

Ismerjen fel a gyakorlatban néhány egyszerű gépet.

Legyen tájékozott arról, hogy az egyszerű gépek a mindennapi munkavégzésben nélkülözhetetlenek. Tudja, hogy az összetett gépek alapjául is az egyszerű gépek szolgálnak.

Tudjon példát mondani a nyomás fizikai törvénye alapján készült berendezésére.

KÉMIA

Célok

Olyan alapismeretek nyújtása, amelyek lehetővé teszik a modern életben megjelenő vegyszerek kémiai folyamatok felismerését.

Segítség nyújtása abban, hogy a kémia tudományának gyakorlati eredményei ne fenyegetettséget jelentsenek, hanem lehetőséget a komfortosabb élet megteremtésére.

A természettudományokon belül felkelteni a tanulók érdeklődését a kémia iránt.

Feladatok

A kémiai megfigyelésekhez, kísérletekhez szükséges eszközök, anyagok, módszerek és magatartás megismertetése.

Az alapvető kémiai fogalmak, műveltségelemek elsajátíttatása.

A mindennapi életben megjelenő kémiai jelenségek felfedeztetése és értelmezése.

A megszerzett tapasztalatok, tudáselemek alkalmazása a napi problémák megoldásában.

A figyelem felkeltése, motiválás a kémia tudományával kapcsolatos hírek, cikkek, könyvek, tudósítások olvasására, értelmezésére.

Meggyőződés kialakítása arról, hogy az ember felelős környezete állapotáért.

A természet szeretetére és a környezettudatos, környezetvédő magatartásra nevelés.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Kémiai alapismeretek. A kémia mint tudomány	A kémia mint tudomány a természettudományok része. Néhány híres magyar kémikus nevének, munkássága lényegének megismerése. A kísérletezés szerepe a kémiai megfigyelésekben. Kísérleti eszközök megismerése. A periódusos rendszer szerepe az elemek közötti tájékozódásban.
Az anyagok tulajdonságai és változásai	A fizikai és kémiai változások jellemzői. Anyagok, elemek vizsgálata. Az anyagok csoportosítása – természetes anyagok, vegyipari termékek. Szervetlen és szerves anyagok. Változások jellemzői: fizikai és kémiai változás. Keverék és vegyület. Oldás, a víz mint oldószer. A levegő az oxigén és a nitrogén keveréke. Az égés. Az égés feltételei. Az oxidáció. Gyors és lassú égés.
Fémes elemek és vegyületeik	Fémes elemek: vas – vasgyártás, acél, alumínium, arany, ezüst, réz. Korróziós jelenségek a mindennapokban – korrózióvédelem. További elemek, szervetlen anyagok a természetben: nátrium, kálium, kalcium- karbonát. Szervetlen tisztítószerek: hypo, sósav. Mosószerek a háztartásban. Környezeti kémia: energiagazdálkodás, az emberi szervezet energiahordozói – zsírok, szénhidrátok, fehérjék (egyben építőanyagok).

Nemfémes elemek és vegyületeik	Nemfémes elemek – a víz, a levegő – hidrogén, oxigén, klór, nitrogén – megismerésük kísérlet útján. Nemfémes elemek és vegyületeik – a szén, gránit, gyémánt. A szén megfigyelése, a grafit, a gyémánt jellemzői.
Vegyszerek a háztartásban	Mosó- és tisztítószerek használati utasításainak és összetételi ismertetőinek közös értelmezése.
Környezetvédelmi ismeretek	Az el nem használt vegyszerek elhelyezésének szabályai a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével. A levegő és víz szennyeződésének megfigyelése. Okok keresése, példák a napi sajtóból.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Természettudományos megismerés

Az ismeretszerzés iránti igény felkeltése, fenntartása.

Gyakorlottság az önálló kísérletezésben az egyszerű ártalmatlan anyagok, folyamatok megfigyelésénél; gyakorlat szerzése a lényegkiemelésben, csoportosításban, összehasonlításban, az elemzésben.

Ismeretek szerzése a környezetben előforduló anyagokról: biztonságos szakszerű használatuk a hétköznapokban;

A környezetszennyezés káros következményeinek megértetése.

Szokásrend, viselkedésrend megerősítése.

Tudatosság erősítése az életvezetésben, az egészségük megőrzésében, a háztartásvezetésben.

Tevékenységek

Megfigyelés és összehasonlítás.

Kísérletek.

Tapasztalatok gyűjtése, megfogalmazása, következtetések levonása.

A mértékegységek gyakorlása.

Összefüggések felfedezése tanári segítséggel.

A tapasztalatok felhasználása a mindennapi gyakorlatban.

Információk felkutatása.

Gyűjtőmunka.

Megfigyelések rögzítése tanári segítséggel.

Szabályok gyakorlása.

Modellezés.

A szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése, használata.

A szakasz végére elvárható követelmények

L ássa be a kémiai ismeretek fontosságát a mindennapi életben és a tudományos fejlődésben.

Tudja csoportosítani tanári segítséggel a változásokat aszerint, hogy megváltozott-e az anyagok minősége.

Ismerje fel a vizsgált anyagok leglényegesebb fizikai és kémia tulajdonságait.

Tudja, hogy az oxigén és a víz elengedhetetlen feltétele az életnek.

Ismerje a tűz hasznát és pusztítását. Ismerje a tűzoltás néhány alapszabályát.

Legyen képes tájékozódni a napi sajtóban, ismereteket szerezni a médián keresztül, tudja azokat átadni, értelmezni.

Fogalmazza meg tanári segítséggel, majd fokozódó önállósággal a vizsgált anyagok jellemző tulajdonságait.

Tudja, hogy a lúg veszélyes méreg, ismerje kezelésének szabályait.

Mondjon példát lúgok hasznosítására.

A tanuló ismerje a tanult elemek és vegyületek nevét.

Tudjon példát mondani felhasználásukról, jelentőségükről az ember életében.

Ismerje azokat a veszélyeket, amelyeket a tanult kémiai anyagok jelenthetnek, tartsa be kezelésük, tárolásuk szabályait.

Tudja, hogy a vásárolt termékek használata előtt mindig el kell olvasni a használati utasítást és azt maradéktalanul be kell tartani.

ÉNEK-ZENE
TÁNC

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok							
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz		Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37	37	37	37

Témakörök ütemezése

Témakörök	Szakaszok – évfolyamok							
	Bevezető szakasz (1–2. évf.)		Kezdő szakasz (3–4. évf.)		Alapozó szakasz (5–6. évf.)		Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)	
Zenei alkotóképesség – interpretáció, improvizáció	x	x	x	x	x	x	x	x
Megismerő- és befogadóképességek – zenehallgatás	x	x	x	x	x	x	x	x
Zenei hallás és kottaismeret	x	x	x	x	x	x	x	x
Tánc	x	x	x	x	x	x		

Célok

Bevezető szakasz

Az egyéni sajátosságokhoz igazodó énekes szemelvények, ritmikai és dallami elemek ismertetésével, az ének-zene eszközrendszerével a tanuló segítése az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, kapcsolatrendszere építésében, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében.

Kezdő szakasz

Az énekes és zenei kifejezőkészség fejlesztésének felhasználása az érzelmi élet, a személyiség harmóniájának fejlesztésében.

Feladatok

Bevezető szakasz

Az éneklési kultúra alakítása, az örömteli éneklés élményének megteremtése.

A zenei élmény szóbeli és mozgásos megfogalmazásának segítése. A zenei fantázia fejlesztése a tanult ritmikai és dallami elemek kötetlen felhasználásával.

Az éneklés, a zenélés oldott befogadására nevelés.

A memória, a koncentráció, a gondolkodás, a figyelem fejlesztése, a társakkal való együttműködés segítése, erősítése.

A szociális és kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.

Kezdő szakasz

A szép, kifejező éneklés technikájának tanítása, az énekhang, az éneklési kultúra fejlesztése, a közös éneklés anyagának megteremtése.

Az ének-zene speciális jelrendszerének, ritmikai és dallami elemeknek, különféle kottatípusoknak a bemutatása, az ötvonalas kottarendszerben való tájékozódás segítése.

A zenei hallás, a muzikalitás fejlesztése. A zenehallgatás megalapozása, a zenei élmények kifejezésének segítése.

Az alkalmazkodóképesség, a szabálytudat, a testmozgás, az emlékezet, a figyelem és az érdeklődés fejlesztése.

A memória, a képzelet, a fantázia fejlesztése.

Az érzelmi élet, az önismeret, a társakkal való együttműködés fejlesztése.

A tanulók értékelésének elvei

Alapja a folyamatos megfigyelés, biztatás és dicséret, a pozitívumok kiemelése, a tanulói teljesítmények bátorítása. Az értékelés segíti az énekórák elfogadó, oldott légkörének kialakulását.

Szempontjai

– A tiszta éneklésre való törekvés, a pontos szövegmondás, a tanult szabályok betartása.

– A tanult dalok pontos felidézése: ritmus, dallam, szöveg, mozgások.

– Részvétel, aktivitás, figyelem, együttműködés az órai munkában.

– A ritmusérzék, a zenei hallás önmagához mért fejlődési üteme.

– A zenei írás-olvasás tanult szabályainak felismerése, betartása.

BEVEZETŐ SZAKASZ

(1–2. évfolyam)

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Az óvodából az iskolába való átmenet segítése.

Az énekes és zenei kifejezőképesség, ritmusérzék és a zenehallás csoportos és egyéni fejlesztése.

A zenei ismeretek megalapozása, játékos ismerkedés a ritmus, a dallam, a zenei forma kifejezésének alapjaival.

Kötött és kötetlen játékok a tanult elemek felhasználásával.

Mozgásfejlesztés, a figyelem és az együttműködés fejlesztése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Zenei alkotóképesség Interpretáció	A dalok élményből kiinduló kifejező megszólaltatása, az éneklési öröm felkeltése. Gyermekdalok tanítása hallás után.
Improvizáció	Ritmikai, dallami, formai elemek megismerése, azok kötött és kötetlen felhasználása. A zenei fantázia mozgósítása, csoportos és egyéni rögtönzések. Ritmushangszeres játékok a tanult elemek játékos felhasználásával.
Megismerő- és befogadóképességek Zenehallgatás	A csend, a zaj, a zörej elkülönítése. Az emberi hang színeinek, környezetünk hangjainak megismertetése, megkülönböztetése.
Zenei hallás és kottaismeret	Az alapritmusok, ütemfajták, dallami elemek felismerése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel. Ritmushangszerek használata, szolmizációs jelek alkalmazása.
Tánc	Egyszerű mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése. Állatok mozgásának és hangjának utánzása. A játékbátorság kialakítása, a csoport előtti megnyilvánulás gyakorlása és elfogadása. Gyermek- és játékdalok mozgással kísért csoportos előadása. A beszéd, az ének és a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben és/vagy ritmikus formákban.

A szakasz végére elvárható követelmények

Szívesen és örömmel vegyenek részt az énekórai munkában, a közös éneklésekben, ritmikai, dallami és fantáziafejlesztő játékokban.

Szerezzenek ismereteket a gyermekdalok és -játékok körében.

Ismerjék fel a többször hallott felvételek alapján környezetük hangjait, zajait, zörejeit. Vegyenek részt a közös mozgásos játékban, fejlődjön mozgásuk és együttműködési képességük.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. osztály)

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

A bevezető szakaszban kialakított ének-zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.

Hosszabb és nehezebb dalok tanulása, közös, kiscsoportos és egyéni éneklés.

A ritmikai és dallami ismeretek fejlesztése, ismeretek szerzése a zenei hang jellemzőiről.

A kreativitás, a zenei fantázia fejlesztése csoportos és egyéni feladatokkal.

Mozgásfejlesztés, a szabálytudat fejlesztése.

A tanult dalok felismerése különböző zenei feldolgozásokban is.

A zenei hallás, hangszínhallás fejlesztése, hangszerek felismerése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Zenei alkotóképesség Interpretáció	Egységes hangzás kialakítása csoportos énekléskor, a kiscsoportos és az egyéni éneklés fejlesztése. Népdalok tanítása hallás után. A hallás utáni képességének alakítása.
Improvizáció	*Kötött és kötetlen játékok, ritmus- és dallamhangszeres improvizációk a tanult elemek, egyszerű zenei szerkezetek (kérdés-felelet) és az eltérő karakterek felhasználásával. Mozgásos improvizációk szervezése a fantázia szabadságával.*
Megismerő- és befogadóképességek Zenehallgatás	A hang tulajdonságainak megfigyeltetése. A hangmagasság, a hangerő, a hangszín iránti érzékenység fejlesztése. Ritmusértékek tanulása, hangnevek meghatározása a vonalrendszerben a relatív szolmizáció alapján. A belső hallás megalapozása, tanult dallamok felismerési képességének kialakítása.
Zenei hallás és kottaismeret	Az alapritmusok, ütemfajták, dallami elemek felismerése, olvasása és lejegyzése tanári segítséggel. Ritmushangszerek használata, szolmizációs jelek alkalmazása.
Tánc	Csoportos mozgásos, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Térkitöltő és térkihasználó gyakorlatok, alapfokú tánctechnikai elemek felhasználásával. Tánclépések a tanult népdalokhoz. Ritmus- és mozgásgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok.

A szakasz végére várható követelmények

Vegyenek részt a dalok tanulásában, közös éneklésében.

Kedvvel és szívesen énekeljenek.

Fejlődjön ritmusérzékük, mozgásuk, fantáziájuk.

Segítséggel tudjanak tájékozódni a vonalrendszerben, erősödjenek ismereteik a zenei írás-olvasás terén.

Ismerjék fel a többször hallott zenéket, legyenek képesek zenei részletek irányított figyelmű hallgatására is.

Célok

Alapozó szakasz
Az éneklési és zenehallgatási kultúra, valamint a zenei műveltség fejlesztésével a zenei ízlés formálása, a zenehallgatási szokások kialakítása.

Fejlesztő szakasz
Az örömteli éneklés, az éneklési kultúra megőrzése, a közös éneklés anyagának gyarapítása, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsülése.

Feladatok

Alapozó szakasz

A dalrepertoár bővítése magyar és más népek dalainak tanulásával.

Ismeretek átadása a zenei írás-olvasás speciális jelrendszerének használatáról.

A zenei esztétikai érzék, az érzelmi élet és a személyiség harmóniájának fejlesztése.

A zenei képességek kibontakozásának segítése, a mozgáskészség fejlesztése, táncolás zenére és saját éneklésre.

Zenei karakterek megjelenítése, énekes és hangszeres rögtönzések képességének fejlesztése.

Fejlesztő szakasz

A zenei ismeretek bővítése, az ének-zene speciális jelrendszerének használata, az esztétikai érzék fejlesztése.

A zenei fantázia, a zenei hallás, az emlékezet, a muzikalitás fejlesztése.

Az érzelmi élet, a kommunikációs és szociális képességek fejlesztése.

Az együvé tartozás élményének átélése a közös éneklés és zenélés által.

A zenei képességek kibontakoztatása, a kreativitás, a fantázia erősítése.

A kulturált zenehallgatás szokásainak rögzítése, a zenehallgatás örömeinek megélése, a feszültségoldó együttlét átélése.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés célja a megerősítés, támogatás, a tanuló énekes és zenei megnyilvánulásainak segítése.

Az értékelés pozitív megerősítést ad a tanulóknak, segíti a zenei képességeik kibontakozását, az énekórák oldott légkörének kialakulását.

Alapja a folyamatos megfigyelés, biztatás és dicséret, a pozitívumok kiemelése, a tanulói teljesítmények bátorítása.

Szempontjai

– A dalanyag ismerete, emlékezetben tartása, a szép éneklés tanult szabályainak betartása.

– Dalok egyéni éneklése, segítő részvétel a közös éneklésekben.

– Aktív részvétel a dalok elemzésében, csoportosításában a tanult ismeretek felhasználásával.

– Tájékozottság a különböző kották használatában.

– Aktív részvétel a tanult zenei ismeretek felidézésében.

– Elemi ismeretek a tanult zeneszerzőkről, zeneművekről.

– A többször hallott és kijelölt zeneművek felismerése.

– A ritmusérzék, zenei hallás, memória, figyelem önmagához mért fejlődése.

– Részvétel, aktivitás, figyelem, együttműködés az órai munkában.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. osztály)

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

Az éneklési kedv fenntartása, közös dalkincs kialakítása.

Éneklés változatos formákban: közösen, kiscsoportban, egyénileg és kánonban is.

Ismeretek szerzése a tanult dalok jellemzőiről: összehasonlítás, elemzés, elvonatkoztatás. Ritmikus játékok, a zenei írás-olvasás gyakorlása, fejlesztése.

Közös és egyéni rögtönzések adott formák alapján és szabadon.

A zenei hallás fejlesztése, nép- és műzenei alkotások, szemelvények hallgatása, elemzése adott szempontok szerint.

A belső hallás fejlesztése.

Mozgásos rögtönzések, páros és csoportos táncok tanulása, megjelenítése énekkel vagy zenére.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Zenei alkotóképesség Interpretáció	Az éneklési kultúra fejlesztése. A dallam és a szöveg kapcsolatára épülő megfelelő előadásmód kialakítása. Dalkarakterek összehasonlítása. A kiscsoportok és az egyéni éneklés továbbfejlesztése. Az életkornak megfelelő magyar, európai, Európán kívüli nép- és műdalok megszólaltatása. A néphagyomány jellegzetességeinek megismertetése. A zenei emlékezet aktivizálása, a többszólamú éneklés gyakorlása (kánonok).
Improvizáció	Zenei karakterek megfigyeltetése és megjelenítése, csoportos és egyéni rögtönzések. A formaalkotás fejlesztése, egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára énekes és/vagy hangszeres improvizációk. Ritmus- és dallamhangszeres rögtönzések a szabad rögtönzések segítségével.
Megismerő- és befogadóképességek Zenehallgatás	Hangzásbeli különbségek, hangszínek azonosítása. Hangszerek, hangszercsoportok és zenekarok felismerése, megnevezése hangzás és alak alapján. Zenei karakterek megfigyelése, azonosítása. Többször hallott zenei szemelvények felismertetése. A zenetörténet nagy korszakainak átfogó ismertetése, az egyéb műveltségterületekhez tartozó kapcsolódások bemutatásával. Eredeti népzenei énekes és hangszeres felvételek megismertetése. A nép- és műzenéhez kapcsolódva országismeret és a közös európai kulturális értékek megismertetése.
Zenei hallás és kottaismeret	A hangzó ritmikai elemek felismerése, motívumok lejegyzése tanári segítséggel. Ritmushangszerek használata, ritmuszenekar, ritmikai többszólamúság fejlesztése. Hangok elhelyezése a vonalrendszerben relatív szolmizáció alapján. A csoportos szolmizált kottaolvasás fejlesztése. A dallam, a hangmagasság, a tempó, a dinamika, a hangszín érzékeltetése, azonosságok és különbözőségek meghatározása, az összehasonlító képesség erősítése. A belső hallás fejlesztése, dalok szerkezetének hallás utáni megfigyeltetése, felismertetése.
Tánc	Egyszerű elemekből építkező mozgássor létrehozása. Mozgásos rögtönzések a tanult táncos elemek felhasználásával. Páros és csoportos tánc zenére és a tanult népdalokra. Jeles napok játékai. Európai és Európán kívüli népek táncai.

A szakasz végére elvárható követelmények

Vegyenek részt örömmel az énekórákon, énekeljenek közösen, vállalkozzanak egyéni éneklésekre is.

Válasszanak kedvenc dalokat, törekedjenek a tanult előadásmód megjelenítésére a dalok éneklése során.

Fejezzék ki és fogalmazzák meg a tanult dalok élményvilágát, hangulatát.

Vegyenek részt többszólamú gyakorlatokban, éneklésekben, a közös rögtönzésekben, vállalkozzanak egyéni hangszeres és/vagy énekes rögtönzésekre is.

Gyakorolják tanári segítséggel a különféle kották írását-olvasását a tanult formákban.

Fejlődjön zenei hallásuk, ismerjék föl a többször hallott nép- és műzenei szemelvényeket.

Legyenek képesek hosszabb terjedelmű zenei részletek figyelemmel kísérésére, elemzésére, adott szempontok alapján.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. osztály)

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

A kifejező, szép éneklés megőrzése, a közös dalkincs bővítése, a tanult dalok jókedvű, hangulatos megszólaltatása.

A figyelem és az emlékezet fejlesztése.

Részvételi szándék erősítése a többszólamú éneklésben.

A hangszeres, énekes és mozgásos rögtönzések csoportos és egyéni formákban.

A zenei élmény felismerése, átélése és megfogalmazása különböző formákban.

Ismeretek szerzése a magyar népdalok csoportjairól, zenei jellemzőikről.

Ritmushangszerek önálló használata, az ismeretek gyakorlása a zenei írás-olvasás terén.
Zenehallgatás és elemzés, társművészeti kapcsolatok keresése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Zenei alkotóképesség	
Interpretáció	Dalok éneklése az érzelmi tartalmak megjelenítésével, esztétikai élmények biztosítása az éneklés során. A zenei emlékezet megerősítése, a többszólamúság készségének fejlesztése. Magyar és idegen népdalok, valamint műdalok kifejező előadása.
Improvizáció	A rögtönzési tevékenység fejlesztése népdalszerű és egyszerű műzenei formák keretei között. Ritmus és dallamhangszeres improvizációk. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítésének segítése. Szabad dallam- és ritmusrögtönzések segítése.
Megismerő- és befogadóképességek Zenehallgatás	 A legjelentősebb zeneirodalmi alkotások, valamint a különböző korok populáris zenéinek bemutatása. Jelentős zeneszerzők életrajzi történeteinek megismertetése. Zeneművek felismertetése jellegzetes témáik alapján. A zenei élmény érzelmi és intellektuális megragadásának segítése. Törekvés a verbális közlésre a zenei mondanivaló kifejlesztésére a zenei szemelvények hallgatása után. Társművészeti kapcsolódások keresése, bemutatása.
Zenei hallás és kottaismeret	A dalanyagban előforduló ritmusképletek hangoztatása több szólamban is. A ritmushangszerek önálló használatának továbbfejlesztése. Egyszerű ritmusképletek és dallamsorok olvasása és lejegyzése tanári segítséggel. A hangkarakterek felismertetése. A zenei emlékezet fejlesztése a belső hallás működtetésével. A magyar népdalok zenei jelenségeinek bemutatása. Műzenei formák felismertetése és közös elemzése.

A szakasz végére elvárható követelmények

Tudják kifejezően énekelni a tanult dalokat társakkal és egyénileg.

Vegyenek részt a kánonok éneklésében, többszólamú gyakorlatokban, csoportos és egyéni rögtönzésekben egyéni képességek szerint.

Törekedjenek fokozottabb önállóságra a zenei írás-olvasás feladataiban.

Szerezzenek ismereteket zeneművekről, zeneszerzőkről, ismerjék fel a meghallgatott zenei szemelvényeket jellegzetes témáik alapján is.

Fejlődjön esztétikai érzékük, zenei hallásuk, muzikalitásuk, emocionális érzékenységük.

RAJZ ÉS KÉZMŰVESSÉG
(VIZUÁLIS KULTÚRA)

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok							
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz		Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	1	1	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37	37	37	37

Témakörök ütemezése

Témakörök	Bevezető szakasz (1–2. évf.)	Kezdő szakasz (3–4. évf.)	Alapozó szakasz (5–6. évf.)	Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)
Vizuális nyelv és kommunikáció	x	x	x	x
Kifejezés, képzőművészet és technika	x	x	x	x
Tárgy- és környezetkultúra	x	x	x	x

BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZ
(1–4. ÉVFOLYAM)

Célok

A környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására ösztönzés segítségével az alkotás örömének, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak kialakítása a tanulókban.

Feladatok

A vizuális önkifejezés, a téri tudatosság kifejlesztése és megerősítése.

A képi információk befogadására való képesség kialakítása, a világban való eligazodás megkönnyítése.

A kommunikációs és szocializációs képesség gazdagítása.

A természetes és mesterséges környezet vizuális befogadásának segítése.

A művészeti kifejezésformák iránti érdeklődés felkeltése.

Az ábrázolás, alakítás anyagainak, azok helyes használatának megismertetése.

Különböző rajzos és kézműves technikák, népi kismesterségek megismerése.

A környezet szépségének, esztétikumának felfedeztetése.

A népművészet értékeinek bemutatása.

A különböző művészeti ágak együttes és különálló alkalmasságának felfedeztetése ugyanannak a gondolatnak, élménynek, érzelemnek a kifejezésére.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése.

A pontos megfigyelő-, elemzőképesség alapozása.

A szándékos figyelem és emlékezet erősítése.

Az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége.

A koordinált mozgás, a cselekvés képességének alakítása.

Az alkotás örömének felfedeztetése, megélése.

A kommunikációs képességek fejlesztése.

A tevékenységek kitartó végzése, a feladattartás erősítése.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés célja a megerősítés, támogatás.

Elvei

A tanuló teljesítményének megítélése a folyamatos megfigyelésre, ellenőrzésre, eseti diagnosztizálásra épül.

Az értékelés mindenkor egyénre szóló legyen, a tanuló fejlődését vegye figyelembe.

Minden tevékenység, alkotás, produktum ellenőrzése, személyre szóló értékelése az osztálytársak bevonásával történjen.

BEVEZETŐ SZAKASZ

(1–2. évfolyam)

Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Megismerő- és befogadóképességek

Az alkotás élményének megtapasztalása, érzelmi gazdagodás, az intuíció fejlesztése.

A közvetlen környezet tárgyainak elemzése –az alak, szín, forma, funkció pontos felismertetése.

Ismeretszerzési képességek, térbeli tájékozódás

Az egyértelmű téri helyzetek felismerése, megnevezése.

A tankönyvben, a környezetben előforduló egyszerű vizuális közlések elemi szintű értelmezése.

Egyszerű látványélmények emlékezetben tartása és felidézése segítséggel, az önkifejezés igényének felismerése.

Tárgykészítés, környezetalakítási tevékenységek, díszítés.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv és kommunikáció	Néhány egyszerű forma-, vonal- és színminőség használata alkotómunkában, azok felismerése és megnevezése (pl. kicsi, nagy, vastag, vékony vonalak; egyenes, ferde, hullámvonal, körvonal, formák). Foltfestés. Formák megfigyelése a nagyság szempontjából. Tárgyak helyének, helyzetének meghatározása és szerepeltetése alkotásokban. A vonal mint a mozgás kifejezője. Szabályos és szabálytalan formák felismerése és ábrázolása. Szögletes, íves, gömbölyű formák. Formák, színek szimmetrikus elhelyezése. Egyszerű ritmusok létrehozása és elrendezése. Saját jelek választása, egymás jelének megismerése. Ábrák, jelek, a mindennapi környezetben megfigyelhető egyéb látványok szemlélése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése. Tárgyak, élőlények, egyszerű események ábrázolása változatos technikákkal (pl. vonallal, folttal, színesen és fekete-fehérben). Előzőleg tudatosan megfigyelt változások (pl. évszak, időjárás) legjellegzetesebb állapotainak ábrázolása. Arckifejezések értelmezése, jelek, piktogramok megértése.
Kifejezés, képzőművészet és technika	Önmagával vagy a családdal kapcsolatos események kifejezése személyes hangú rajzokban, festményekben. Történetek eljátszása bábokkal. Műalkotások néhány perces szemlélése, közös beszélgetések a tárgyakról, élőlényekről, színekről, formákról. Élmények feldolgozása emlékek alapján, megjelenítése síkon és térben. Évszakok hangulatának kifejezése. Saját, kitalált történetek megjelenítése síkon és térben. Ismerkedés különféle technikákkal; anyagok és munkaeszközök használata: ceruza-, golyóstoll- és ecsetrajz; vízfestés; mintázás anyagból, plasztilinből; konstruálás papírból tépéssel, nyírással; síkbáb készítésének egyszerű technikája. Különféle technikák, könnyen megmunkálható változatos anyagok (pl. papír, agyag) és egyszerű munkaeszközök használata. Formálás anyagból. Papírhajtogatás. Nyomtatás krumplidúccal.
Tárgy- és környezetkultúra	Babaszoba berendezése. Egyszerű használati és dísztárgyak készítése mintakövetéssel. A környezet (pl. osztályterem) szebbé tétele, átrendezése. Tárgyak készítése könnyen alakítható anyagokból (papír, agyag). Csomagolások készítése mintakövetéssel, csomagolóanyag díszítése (egyénileg). Köznapi és ünnepi tárgyak (pl. jeles napok tárgyi kellékei) formája és funkciója közötti összefüggések megbeszélése.

A szakasz végére elvárható követelmények

Tudjon megfigyelni formákat, azokat nagyság szerint rendezni.

Tudja a tárgyak helyét, helyzetét segítségnyújtással meghatározni.

Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. Tudja megnevezni, ábrázolni a szabályos, szabálytalan, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat.

Értse meg a tankönyv ábráit, az egyszerű eligazító táblákat, piktogramokat.

Értelmezze az egyszerű arckifejezéseket, gesztusokat.

Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján festéssel, rajzzal.

Tudja kifejezni az évszakokhoz kapcsolódóan az időjárás egyszerű jelenségeit a képkialakításaiban.

Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból.

KEZDŐ SZAKASZ
(3-4. évfolyam)

Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

A síkban-térben történő konstruálás, a képi, a plasztikai kifejezés bátorságának elősegítése, önálló tárgykészítés modell és algoritmus segítségével.

Az alkotótevékenység személyiségfejlesztő hatásának; érzelemgazdagításának biztosítása.

Önismeret, önértékelés; ízlés, belső igény fejlesztése.

Lehetőség adása a munka, a teljesítmény önálló megítélésére, a társak munkájával történő összehasonlítására.

Megismerő- és befogadóképességek – motoros készségek fejlesztése

Egyszerű elemzések elvégzése irányítással.

A vizuális jelek, jelképek alkotó használata.

Képek készítése a tanult technikákkal.

Egyszerű összehasonlítások, képzeletbeli átalakítások a látványélmények felhasználásával, mozgásváltozások felismertetése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv és kommunikáció	A tanult vizuális elemek, minőségek és viszonylatok felismerése képek, tárgyak, látványok elemzésekor. Egyszerű forma-, vonal- és színritmusok alkalmazása és felfedezése a különböző célú képalkotásokban (díszítményekben, vizuális jelekben). Hangsúlyozás, formák és színek kiemelésével. Formakompozíciók, kompozíciós megoldások, formaritmusok. A formák (foltok, tömegek) és színek közlési szándékának megfelelő elrendezése (körvonal, foltképzés, árnyék). A forma szerkezete – síkformák, körformák megfigyelése, létrehozása. Ritmikus felületek létrehozása. Térbeli viszonylatok létrehozása dobozokkal. Tárgyak jelzése, felismerése egy nézet alapján. Egyszerű tér- és mozgásábrázolások. Tárgy ábrázolása szemmagasságban. Tárgyak alaprajza. Egyszerű történés, folyamat értelmezése fázisrajzok felhasználásával. Élethelyzetekhez kapcsolódó magyarázó rajzok, folyamatábrák és vizuális jelek olvasása és üzenetük értelmezése (pl. plakátok).
Kifejezés, képzőművészet és technika	Egyedül vagy közösségben szerzett mindennapi élmények kifejezése festményben, rajzba, plasztikában, térben. Évszakok hangulata. Szépirodalmi és filmélmények, zenei élmények megjelenítése síkon és térben. Képzőművészeti alkotások leírása néhány mondatban (pl. köztéri szobor), jellemzőik magyarázata. Különféle technikák, technológiák megismerése, munkafolyamataik értelmezése, könnyen megmunkálható változatos anyagok és egyszerű munkaeszközök használata. A mintázás és a kollázstechnikák újabb technológiai változatai. Rajzolás rosttollal, krétával. Festés temperával. Különféle tárgy- és anyagnyomatok.
Tárgy- és környezetkultúra	Egyszerű tárgyak készítése (pl. játékok, bábok, edényféleségek). Csomagolások készítése minta után és egyéni elképzeléssel. A tárgyalkotó folyamat végigvitele (próbálkozások a folyamat lépéseinek betartására). Környezetalakító tevékenység (pl. helyiségek átrendezése új funkcióinak megfelelően, díszlet készítése). A funkció, forma, méret, anyag, technika összefüggései (pl. tárgyak agyagból). Környezetalakító tevékenység (pl. kiállítás rendezése). A magyar kultúrából származó köznapi, ünnepi tárgyak és tárgycsaládok elemzése a rendeltetés, az anyag, a forma és díszítés legegyszerűbb összefüggéseinek meglátásával.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló ismerje a vizuális alapelemek egyszerű rendszereit (vonalfajták, formák, színritmusok).

Ismerje a vizuális alapelemek viszonylatait (irány, arány, kompozíció, hangsúlyozás).

Váljon gyakorlottá az egyes vizuális elemek használatában. Fejlődjön érzelmi világa és kreativitása.

Tudjon képet alkotni az időjárás, az évszakok hangulatának kifejezésével, a téri viszonylatok spontán rögzítésével.

Legyen képes egyszerű vizuális ritmusok létrehozására.

Tudjon megfigyeléseket tenni és azokat megfogalmazni a természeti környezet vizuális jellemzőire vonatkozóan.

Tudjon a megismert anyagokkal tárgyakat készíteni.

Értse a legegyszerűbb vizuális jelzéseket.

Ismerje a vonal- és foltképzési technikákat.

Legyen képes tárgykészítés céljából forma- és színritmusok létrehozására.

Biztosan ismerje a térbeli viszonylatokat a téri szerkezetek létrehozásakor.

Ismerjen fel cselekvéssort képeken.

Ismerjen fel tárgyakat két nézete alapján.

Legyen képes látvány hatására képet alkotni.

Tudjon látvány alapján tárgyakat segítséggel, szóban elemezni, összefüggéseket rávezetéssel felfedezni.

ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZ
(5–8. évfolyam)

Célok

Az érdeklődés, a fogékonyság felkeltése és megerősítése a természetes és mesterséges környezet esztétikai és más látható értékei iránt.

Az esztétikai érzékenység, nyitottság, fogékonyság, ízlés alakítása, fejlesztése, a múlt értékeinek, hagyományainak tudatosítása a nemzeti műveltség közvetítésével.

Feladatok

Élményszerű tapasztalatok nyújtása a tárgy- és környezetkultúra területéről.

A környezettudatos magatartás kialakítása a tárgykultúra példáin keresztül.

A kreativitás, a kreatív gondolkodás fejlesztése.

A tantárgy sajátos tartalmával és eszközrendszerével olyan személyiségjegyek kialakítása, amelyek felkeltik a szakmák iránti érdeklődést és segítik az eredményes szocializációt.

Tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a tárgy- és környezetkultúra világáról, a vizuális kommunikáció területeinek használatáról, az információk képi rögzítéséről, értelmezéséről.

Jártasság fejlesztése gyakorlatokon keresztül a vizuális technikák alkalmazásában.

Az érzelmek minél árnyaltabb kifejezésének, a személyes élmények megjelenítésének elősegítése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Az érzéki tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzékszervi kultúra gazdagítása.

A tartós figyelem és emlékezet fejlesztése.

Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.

Önmaga képességeinek, fejlődési lehetőségeinek felismertetése, a motívumok erősítése.

Gazdag tapasztalatszerzés a tanulót körül ölelő mikró és makrovilágról.

A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.

A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.

A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.

Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.

A tanulók értékelésének elvei

A rajz és kézművesség tantárgy alkotásközpontú, így az értékelésnél elsősorban a tanuló egyéni vagy csoportban létre hozott produktumait értékeljük.

Az értékelés rugalmasan alkalmazkodik a tanuló eltérő adottságaihoz, a sérülésből adódó egyediségéhez.

Az értékelésnél figyelembe kell venni

- a tanuló önmagához mért fejlődését, az egyes tevékenységkörökhöz, technikákhoz történő vonzódását,
- a tantárgy többszínűségéből adódó, más és más színvonalú eredmények alkotásakor a részvételt a produktum készítésében, a tervezési folyamatban, a kreativitást, a feladattartást, az újrakezdés képességét,
- a tanuló aktív részvételét az önértékelésben.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Alkotóképesség és tanulást segítő képességek

A vizuális nyelvi elemek árnyaltabb használatának képessége.

A térlátás, a térábrázolás fejlesztése (forma- és színtanulmány, egyszerű takarások, tárgyelemzés – a forma – rendeltetés kapcsolata). Az emlékezet fejlesztése – a részletek megjegyzése, a képzetek felidézése. Az érdeklődési kör szélesítése, a változatos anyagok, technikák, eszközök biztosításával.

Önismeret, önértékelés, önszabályozás

Tudatos tárgykészítés az eszköz, a technika önálló megválasztásával.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv és kommunikáció	Folthatárok, foltfestés, vonalabsztrakció, a tárgy formája vonalkövetéssel. Ritmikus felületek kialakítása. Szabályos és szabálytalan sík- és térformák. Természeti formák csoportosítása. A forma árnyéka – körülrajzolása. Mértani formák megfigyelése, testek felülete, élek, testek létrehozása. Tulajdonságok elemzése, bevonása papírral. Látványok ábrázolása – természeti formák ábrázolása modell után, forrásformák ábrázolása. Egyszerű kompozíciós megoldások létrehozása. Térformák ábrázolása modell után. Forgás- és szögletes formák ábrázolása. A tárgyak két nézetének megrajzolása. Tárgyak, tárgycsoportok alaprajzának elkészítése. Térképrajz értelmezése.
Kifejezés, képzőművészet és technika	Különböző hangulatú, látványhoz kötött élmények, személyes élmények síkbeli és térbeli megjelenítése rajzzal. Élménykifejezés emberábrázolással. Meseszerű történetek megjelenítése rajzolással, festéssel, plasztikával. Művészeti élmények (tánc, zene, irodalom) feldolgozása képi kompozícióban. Tájábrázolás megfigyelés alapján.
Tárgy- és környezetkultúra	Néhány alkotás rajzos és szóbeli összehasonlítása az alkotások anyaga, valamint az anyagok tulajdonságai alapján. A tanulók alkotásainak vizsgálata, elemzése az érzelmi hatás szempontjából. A tárgyalkotó folyamat lépései a tárgykészítésben. Tárgykészítés agyagból, papírból, textíliából. A tárgyak csoportosítása a funkció szerint. Őseink tárgyai, ma használatos tárgyak. Funkció, forma, anyag, esztétikum egysége. Egyszerű terv a tárgykészítéshez – tárgykészítés a tanult technikákkal.

A szakasz végére elvárható követelmények

Tudjon adottságai függvényében egyszerűbb vizuális problémákra, emocionális késztetésekre kreatívan reagálni.

Szerezzen tapasztalatokat a vizuális kifejező elemek változatos felhasználhatóságáról a folt, a vonal, a felületek kapcsolatában.

Ismerje a komponálás néhány fontos eszközét (vonalvastagság, szín, elhelyezés).

Tudjon ritmikus kompozíciókat létrehozni.

Legyen képes egyszerű formák látványszerű ábrázolására.

Fejlődjön képi kifejezése irodalmi és zenei élmények hatására (festés, rajzolás és plasztikus alakítások).

Tudjon – a tárgyalkotó folyamat lépéseinek betartásával – a megismert anyagokból egyszerű tárgyakat készíteni.

Legyen jártas az összetettebb síkbeli alkotások létrehozásában.

Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).

Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.

Legyen képes – szabadon választott technikával – művészeti és személyes élményei képi kifejezésére.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok

Kommunikációs képességek, kreativitás

Jelenségek, érzelmek, gondolatok térbeli és síkbeli kifejezésének képessége.

A kifejezés hagyományos technikáinak és az újszerű technikák elsajátításának készségei.

Közlő, magyarázó, eligazító ábrázolás képessége.

Vizuális közlemények (térkép, alaklemez, szabásminta) értelmezésének képessége.

A köznapi élet tipikus vizuális közleményei (televízió, rádió, sajtó) felfogásának, megértésének, megítélésének képessége.

Alkotóképesség, önismeret, önértékelés

Egyszerű tárgyak megtervezésének képessége.

Képesség a tervezés elveinek megértésére, alkalmazására.

Célszerűség–használhatóság–megmunkálás–anyag –szerkezet összefüggéseinek meglátása.

Jártasság a tanult kézműves technikákban, a modellezésben, építésben.

A munka, az alkotás esztétikai értéke jelentőségének felismerése az épített környezetünkben, a művészeti alkotásokban.

A saját és mások alkotásának megbecsülése.

Az ésszerű, anyagtakarékos megoldások előnyben részesítése. A környezetbarát megoldások keresése.

Az együttműködési és alkalmazkodási készség, csoportmunkában való részvétel képessége.

Az empátiás készség fejlesztése.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Vizuális nyelv és kommunikáció	Formacsoportosítások-sík- és térformák, szabályos és szabálytalan mértani formák. Térformák, forgásformák származtatása, felhasználása térépítéséhez. Térkompozíciók létrehozása, térrendezés, térépítési modellek létrehozása. A fény kiemelt szerepének megfigyelése a műalkotásokban. A ritmus, a szimmetria, az aszimmetria a műalkotásokban. Ítéletalkotások, következtetések. Ritmuskompozíciók készítése. Testek ábrázolása, az árnyék, a vetett árnyék kifejezése. Tárgyak nézeti ábrázolása. Emberalak látványszerű ábrázolása. Az álló ember árnyai. Ábrázolás modell után. Az emberi arc ábrázolása. Önarckép. Emberábrázolás – ülő, álló ember rajzolása modell után. Vizuális közlések – tervezés, kivitelezés (meghívó, plakát). Munkafolyamatok szemléltetése – folyamatábra. Nézetábrázolások mértani formákról.
Kifejezés, képzőművészet és technika	Művészeti élmények kifejezése – irodalom, zene. Ábrázolás a tanult technikákkal. Műalkotások elemzése. Érzelem kifejezése a képzőművészetben. Hangulatok, érzelmek kifejezése különböző témák feldolgozása során. Adott téma képi feldolgozása során különböző kompozíciós megoldások kipróbálása. Festés zenéhez. Művészeti kiállítások, múzeumok megtekintése során szerzett élmények szóbeli és képi feldolgozása.
Tárgy- és környezetkultúra	A tárgyalkotás folyamata, tervezés, kivitelezés. Kézműves technikák alkalmazása a tárgykészítésben. Az ember épített környezetének elemzése. Őseink épített környezete, a mai világunk. Lakóépületek, középületek. A funkció–forma összefüggései az építészetben, különféle épülettípusokban. Településtípusok elemzése képen, modelleken. A tárgyi környezet és életmód összefüggéseinek elemzése. Használati és dísztárgyak megtekintése, elemzése.

A szakasz végére elvárható követelmények

Használja tudatosan a vizuális nyelv elemeit.

Ismerje a mértani térformák legfontosabb tulajdonságait és tudja azokat felhasználni térelemzéshez, térképezéshez.

Alkalmazza a fény-árnyékot a plasztikus formák megjelenítésében.

Legyen képes művészeti élmény hatására kifejező alkotásokat készíteni térben vagy síkban.

Legyen képes egyszerű mértani testek látványszerű ábrázolására.

Tudjon embert ábrázolni modell után. Legyen ismerete az ember méreteiről, arányairól.

Ismerje fel a műalkotásokon a kompozíció legfontosabb eszközeit.

Használja tudatosan képalakításain a vizuális kifejezőelemeket.

Legyen képes egyszerű plakátok megtervezésére és kivitelezésére.

Legyen képes művészeti élmény vizuális kifejezésére a tanult kompozíciós eszközök felhasználásával.

Legyen nyitott az esztétikai közlésre és befogadására.

Tudjon értékítéleteket hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan.

Legyen jártas a környezet alakításában, a tárgykészítésben használatos egyszerű eszközök, szerszámok használatában.

Legyen ismerete a tárgyi környezet és az életmód összefüggéseiről.

FÖLDRAJZ

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok					
	Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz		Megszilárdító szakasz	
	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Heti óraszám	–	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Éves óraszám	–	55,5	55,5	55,5	55,5	55,5

Témakörök ütemezése

Témakörök	Szakaszok – évfolyamok					
	Alapozó szakasz (5–6. évf.)		Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)		Megszilárdító szakasz (9–10. évf.)	
Ismeretek a térképről		x				
Ismeretek a hazáról és a lakóhelyről		x				
Hazánk természeti, társadalmi, gazdasági jellemzői				x		
Kontinensek, tájak, országok – Európa			x			
A Kárpát-medence és Európa				x		
A lakóhelytől a bolygónkig		x				
A Föld természetföldrajzi képe. A Naprendszer					x	
A világ gazdasági és természetföldrajzi képe						x
Globális környezeti problémák					x	x

Célok (6–8 évfolyam)

Kialakítani, majd fokozatosan fejleszteni a tanulók földrajzi, környezeti tájékozódását és gondolkodását.

A természettudományos vizsgálat egyszerűbb módszereinek és azok alkalmazásának elsajátításával a világban elfoglalt helyünk, földrajzi-környezeti adottságaink, értékeink megismertetése.

Feladatok

A szűkebb és tágabb környezet természetföldrajzi, társadalmi, gazdasági jellemzőinek megismertetése.

A tanulók szemléletének, a nemzeti, az európai értékekhez való pozitív viszonyulásának formálása.

A napi gyakorlat során szükséges térbeli és időbeli tájékozódási képesség kialakítása.

A tanulók érdeklődésének felkeltése a megfigyelhető, észlelhető, megvizsgálható jelenségek, folyamatok iránt a közvetlen és a tágabb környezetet érintően.

A tér- és időbeli tájékozódási képességek bővítése, a térképi alapismeretek fejlesztése. Hozzájárulás az ökológiai szemlélet, a környezeti attitűd, magatartás és értékrend kialakulásához.

A haza, az európai és a távoli tájak földrajzának megismertetésével késztetés az élő, az élettelen, az épített környezet megóvására

Hozzájárulás a tanulási szokások kialakításához, az elsajátított ismeretek, készségek, jártasságok alkalmazásához a napi életvitel szintjén.

Felkészítés a reális értékelésre, a földrajzi információhordozók értelmes felhasználására, kiválasztására (térképek, földgömb, tv-műsorok, kiadványok, útikönyvek).

Topográfiai ismeretek, földrajzi fogalmak kialakítása – a tanulók fejlettségének megfelelően. Megfelelő gyakorlás, megerősítés, biztosítás az alapvető földrajzi szakkifejezések használatára, az írásos rögzítésre, az ábrázolásra, az elemzésre.

A tanulók értékelésének szempontjai

Az értékelésben valamennyi évfolyamon kiemelt szerepe van a folyamatos ellenőrzésnek (írásbeli, rajzos, szóbeli és egyéb produktumok) és értékelésnek – szóban, esetenként írásban is.

Az értékelés mindenkor a tanuló önmagához mért fejlődését fejezze ki, ezért legyen differenciált, személyre szóló, a tanuló fejlettségéhez, állapotához igazított.

Az értékelésnél ne csupán az adott helyzetnek való megfelelést vegyük alapul, hanem a tantárgyi specifikumoknak megfelelő – már begyakorolt – tanulási és munkaszokásokat is.

Az értékelésben kapjon helyet a tanuló feladattudata, akarata, erőfeszítése az önálló és a közös munkában egyaránt.

Az értékelés segítse a tanulót a reális önértékelés kialakításában, képességei felismerésében.

A tanulók értékelhető tevékenységükhöz a sérülésüknek megfelelően kapják meg azokat a segédeszközöket, anyagokat, amelyek állapotuknak megfelelnek.

Az értékelésről, a tanuló eredményeiről – az iskola pedagógiai programja értelmében – kapjon tájékoztatást a szülő is.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek

Tájékozódás a földrajzi térben és időben

Tájékozódás a lakóhelyen és környékén.

Eligazodás, egyszerű leolvasási gyakorlatok a domborzati, közigazgatási térképről irányítás mellett.

A periodikusság felismerése a természet folyamataiban (időjárás, növényzet, termelés).

Az idő múlásával bekövetkezett környezeti változás azonosítása egyszerű példákon – irányítás mellett.

Tényleges és viszonylagos helyzet a földrajzi térben.

A környezet folyamatainak, azok időrendjének felismerése segítséggel.

A természeti környezet közvetlen hatása az ember termelőtevékenységére, a társadalmi-gazdasági folyamatokra – a földrajzi helyekről vett példák alapján.

Tájékozódás a földrajzi, környezeti kölcsönhatásokban

Az időjárás éghajlati jelenségei, a domborzati adottság hatása a természetre, az élőlényekre példák alapján.

A természeti környezet hatása az ember termelőtevékenységére.

Különböző adottságú nagytájak eltérő természetföldrajzi, települési jellemzőinek felismerése tanári segítséggel, rávezetéssel.

Ismeretszerzés, tanulás

A közvetett és közvetlen információhordozók használatának gyakorlása tanári irányítással (térképek, ábrák, képek, filmek, könyvek).

Megfigyelés, összehasonlítás, lényegkiemelés, összefüggések feltárása példákon keresztül, segítségadás mellett.

A tanult földrajzi fogalmak gyakorlása, használata a fejlettségnek megfelelően.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Ismeretek a térképről	A térkép és a valóság. A térképek méretaránya, jelrendszere. Irány meghatározása a térképen, tájékozódás a fő világtájak szerint. Domborzati, közigazgatási és tematikus térkép. A térkép jelrendszere, magasság leolvasása, hely és helyzet meghatározása. Elemi ismeretek a földrajzi fokhálózatokról. Tájékozódás a földgömbön, a világtérképen.
Ismeretek a hazáról és a lakóhelyről	A lakóhely természetföldrajzi adottságai: példák a lakóhely társadalmi, gazdasági folyamataira (foglalkozás, termelés, gazdálkodás). A földrajzi környezetre gyakorolt emberi, társadalmi hatások – környezetkárosító folyamatok, problémák – saját élmény alapján. Változások a lakóhelyen. Az időjárás, az éghajlat fogalma. A tágabb környezet, a hazai tájak. A nagytájak természeti adottsága (domborzat, víz, éghajlat) természeti erőforrások. Hazánk települései, településtípusok. Tájékozódás Magyarország közigazgatási térképén. Hazánk fővárosa.
A lakóhelytől a bolygónkig	A Föld alakja. Természetföldrajzi folyamatok, a földfelszín változása. A talajképződés. A belső és külső erők szerepe a földfelszín formálásában. Jellegzetes felszíni formák. Elemi fogalom a földalakról, a földtengely ferdeségéről, a besugárzásról és az éghajlati övek kialakulásáról – modellezés, kísérletek, filmek bemutatásával. Egyes éghajlati övezetek legfontosabb jellemzői. Európa a Földön. Kontinensek és óceánok a Földön. A kontinensek és óceánok térbeli helyzete. Időbeli, térbeli tájékozódás a kontinensek között. Eltérő természeti jellemzők – a földrészek nagyobb országai.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma-felismerés, ok–okozat összefüggés meglátásának képessége.

A rövid, a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.

A rész–egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térkép összefüggéseinek felismerése.

Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. A tájékozódás biztonsága a síkban a jelek, a szimbólumok világában.

Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése: valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.

Az időészlelés fejlesztése. Időrend, periódus, természetben, folyamatban.

Kommunikációs képességek – kérdezni tudás, a szakkifejezések használata.

Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.

A szakasz végére elvárható követelmények

Ismerje fel a tanult földi képződményeket, nevezzen meg jelenségeket, folyamatokat.

Legyen ismerete az éghajlati övezetekről. Tudja segítség mellett megmutatni, megnevezni az éghajlati övezeteket.

Legyen képes a földgömbön, a Föld térképén irányítás mellett tájékozódni, a kontinenseket, óceánokat megnevezni, helyüket, a helyzetüket meghatározni.

Legyen képes egyszerű összehasonlításokat végezni a térkép vagy modell, makett segítségével.

Gyűjtsön képeket, leírásokat. Tudja megmutatni hazánk helyét Európa térképén. Legyen képes a térképről információt szerezni, hazánk nagy tájait megmutatni, megnevezni, a tanult földrajzi neveket, szakkifejezéseket pontosan használni.

Tudja megfigyeléseit szóban elmondani, röviden, tömören írásban rögzíteni, rajzban ábrázolni.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek

Tájékozottság a földrajzi térben, a környezet kölcsönhatásában

Különböző típusú térképek használata, szemléleti térképolvasás önállóan.

Egyes tipikus tájak, földrészek, országok természeti-társadalmi jellemzőinek és összefüggéseinek felismerése segítségnyújtással.

Az emberi tevékenység által okozott környezetkárosító folyamatok megismerése.

Tájékozottság földrajzi-környezeti kérdésekben

Európa és a Kárpát-medence természeti-társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése, az Európa-tudat fejlesztése, a kötődések megerősítése.

Az egyes európai országok eltérő és hasonló adottságainak érzékeltetése, összefüggések felfedezése tanári irányítással.

Az Európai-unió tagállamainak kapcsolatrendszere példákon keresztül.

Ismeretszerzés, tanulás

A földrajzi környezetben, a gyakorlati életben való eligazodás képességének fejlesztése.

Információk kezelése, értelmezése irányítással (könyvtár, világháló, térképek könyvek) a tanulók fejlettségének megfelelően.

Egyszerű ábrák, rajzok készítése.

A hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeinek elsajátítása, folyamatos gyarapítása önállóan vagy tanári segítséggel.

Gyűjtemények, tablók összeállítása, helyzetgyakorlatok (idegenvezetés, utazásszervezés, bemutató, leírás).

Tájékozottság a hazai földrajzi-környezeti kérdésekben

Magyarország részletes megismerése kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.

A haza természeti, gazdasági értékeinek megismerése, a körzetek, régiók eltérő és hasonlatos jegyei – tanári irányítással az aktuális példákon keresztül az eltérések okainak keresése.

Kulturális néprajzi hagyományok ismerete.

A regionális kapcsolatok jelentősége.

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Kontinensek, tájak, országok	Ismeretek a kontinensekről. A nagyobb tájegységek jellegzetességei, tipikus tájak: – a földrajzi övezetesség szerint a monszunvidék, a sivatag, a mediterrán táj, a tajgavidék, – a domborzatoz kapcsolódó tájtípusok – a magashegységek, középhegységek, – a gazdálkodás tipikus tájai – ipari körzet, farmvidék, ültetvények, öntözéses gazdálkodás, oázisok, speciális térségek – kikötőövezet, üdülőövezet.
A Kárpát-medence és Európa	Európa tényleges és viszonylagos fekvése, részei. Európa természeti és társadalom-földrajzi képe. Az európai Unió. Észak-Európa országainak egyedi, földrajzi vonásai, Dél-Európa – tipikus mediterrán táj, kikötő és üdülőövezet. Kelet-Európa jellegzetes nagytájai. Közép-Európa tájainak, országainak természeti és társadalmi földrajzi jellemzői. A Kárpát-medence földrajza, természeti, gazdasági jellemzői.
Hazánk természeti, társadalmi, gazdasági jellemzői. Körzetek, régiók	Hazánk természeti környezete, hasonlóságok, eltérések a Kárpát-medence természeti adottságaival. A földrajzi környezet hatása a gazdálkodásra, a településre, az életmódra. A Dunántúl, Észak-Magyarország, az Alföld és a Központi körzet földrajzi jellemzői, természeti erőforrások, gazdasági lehetőségek. Hazánk kereskedelme, közlekedése, idegenforgalma, környezeti állapota és környezeti értékeinek védelme. Nemzetközi kapcsolatok. A magyar nép tájtörténeti tagolódása – néprajzi hagyományok.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességének bemutatására tanári irányítás mellett. Legyen képes egy táj természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a nagyobb tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.

Tudjon tanári segítséggel egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire.

Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságait, erőforrásait.

Legyen elemi ismerete az Európai Unióról.

Ismerje Európa legfontosabb országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonásokra.

Használja pontosan a témához kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.

Legyen képes jellemezni hazánk nagy régióit szempontsor szerint. Végezze önállóan írásbeli feladatait a munkalapokon, feladatlapokon.

Oldja meg készségszinten a szemléleti térképolvasást, jártasság szinten a következtető térképolvasást.

Tudja a megye, a főváros főbb jellemzőit.

ÉLETVITEL ÉS GYAKORLATI ISMERETEK

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok							
	Bevezető szakasz		**Kezdő szakasz**		**Alapozó szakasz**		**Fejlesztő szakasz**	
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Heti óraszám	1	1	1	2,5	2,5	2,5	3	3
Éves óraszám	37	37	37	92,5	92,5	92,5	111	111

Témakörök ütemezése

Témakörök	**Bevezető szakasz (1–2. évf.)**	**Kezdő szakasz (3–4. évf.)**	**Alapozó szakasz (5–6. évf.)**	**Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)**
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	x	x	x	x
Munka- és termeléskultúra – anyagok és alakításuk – tervezés, szerelés, építés	x	x	x	x

Közlekedési kultúra – közlekedés	x	x	x	x
Háztartási és fogyasztói kultúra – háztartástan				x
Gazdálkodáskultúra – termelés és gazdálkodás			x	x
Pályaorientáció				x

BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZ
(1–4. évfolyam)

Célok

Az átmenet biztosítása az óvodai létből az iskolai létbe.

Az önállóságra nevelés, az elképzelések megvalósítására való ösztönzés, az egyéni szükségletekhez igazított önellátás technikáinak elsajátíttatása a képességek fejlesztése során.

Feladatok

Gazdag tapasztalatszerzés biztosítása az egyszerű érzékszervi benyomásoktól a bonyolultabb gondolati műveletekig.

Az életvezetésre nevelés, amely lehetővé teszi a természeti, a társadalmi és a technikai környezettel való helyes együttélést.

Az egészségmegóvás lehetőségeinek bemutatása példákon, élményanyagon, a személyes tapasztalás lehetőségeinek megteremtése.

A helyes, célszerű tanulási és munkaszokások kialakítása.

A tanulók képessé tétele a műveleti algoritmusok alkalmazására, egyszerű tervezési tevékenységre, problémák felismerésére.

Példákon, személyes tapasztalaton keresztül az alapvető közlekedési szabályok felismertetése, a környezetben való biztonságos tájékozódás fejlesztése.

A tanulók önértékelő, elemző képességének, alkotó, konstruáló kedvének megalapozása.

A természetben, a társadalomban élő ember és az általa létrehozott technikai környezet kapcsolatának megtapasztaltatása konkrét példákon.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célja a bevezető és kezdő szakaszban

Az önellátás, a cselekvőképesség fejlesztése, erősítése.

A megfigyelő, a megismerő, a tapasztalatszerző képességek fejlesztése.

A gondolkodási funkciók és műveletek erősítése: csoportosítás, összehasonlítás, elemzés, rendszerezés, algoritmusok, analógiák felfogása, alkalmazása.

Az elsajátítási, a tevékenységi szintek emelése az utánzástól az algoritmus önálló alkalmazásáig.

A finom- és a nagyobb mozgások koordinálása, munkamozdulatok fejlesztése a célszerűbb, a kisebb munkaerő-ráfordítás érdekében.

Az önellátáshoz, a családi munkamegosztáshoz, a feladatokhoz való helyes viszonyulás, a munkafegyelem erősítése.

A szociális kompetencia fejlesztése terápiák, tréningek segítségével.

A tanulók értékelésének elvei

A tanítás-tanulás folyamatát a tanuló munkájának, tevékenységének folyamatos ellenőrzése, értékelése, a fejlettséghez igazított segítségnyújtás jellemezze.

Differenciált értékelés alkalmazása a tanuló sérülésspecifikumainak figyelembevételével.

Az értékelés vonatkoztatása a produktum mellett az erőfeszítésre, az akaratra, a szorgalomra, a feladattudatra, a tanuló együttműködésére a tevékenység folyamatában, a munkavégzés tisztaságára, az esztétikumra, az anyagtakarékosságra, az önállóságra, a kreativitásra.

Kiemelt szempont a tanuló önmagához mért fejlődése, igyekezete.

Az értékelés szempontjai között szerepeljen.

Az értékelés nyilvános, követhető az elért eredmény szóbeli és szöveges megfogalmazása, a produktum kiállítása, bemutatása során.

BEVEZETŐ SZAKASZ
(1–2.évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	*Öltözködés:* a ruházat kiválasztása az évszaknak, időjárásnak megfelelően; saját ruha kezelése: gombolás, fűzés, kötés, hajtogatás. Ruhanemű felismerése. *Tisztálkodás:* önálló tisztálkodás, hajmosás, körömkefe használata; a tisztasági csomag használata. *Táplálkozás:* evőeszközök helyes használata; a napszaknak megfelelő étkezés. Ételfélék felismerése, megnevezése.
Munka- és termeléskultúra – anyagok és alakításuk – tervezés, szerelés, építés	*Természetes anyagok:* (termések, levelek, kavics, fa) gyűjtése, érzékszervi vizsgálat; a gyűjtött anyagokból formák, alakzatok, kompozíciók készítése. Környezetünk előállított, alakított anyagai a lakásban, az iskolában, az iskola környékén; papír, fa textil, képlékeny anyagok. Anyagmegmunkálás lépései, egyszerű tárgy készítése, technikák. *Textil:* anyagvizsgálat, nyírás, ragasztás. *Papír:* tépés, nyírás, hajtogatás, sodrás – anyagvizsgálat.

	Fa: hurkapálca darabolása, csiszolás, festés, ragasztás. *Tervezés, építés:* játékos építés dobozokkal – térképzés. Építés minta alapján; belső tér modellezése; építés a szabadban – homokozóban. Térrendezés terepasztalon, tereptárgyak használata. Az építődoboz elemei. Építés minta alapján térben, síkban.
Közlekedési kultúra – közlekedés	Tapasztalatok gyűjtése a gyalogos közlekedésről. Szabálykövető magatartás a közlekedésben: áthaladás a zebrán a jelzőlámpa vagy forgalomirányítás mellett. Veszélyhelyzetek a gyalogos közlekedésben, elemzés, értelmezés. Tapasztalatok gyűjtése a helyi tömegközlekedésről – utazás felnőttel.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

Az önellátás és környezetellátás tevékenységének fejlesztése, énkompetencia alakítása; önállóság, kulturáltság az öltözködésben, tisztálkodásban, étkezésben; önellátó technikák folyamatos gyakorlása, részvétel az egyszerű környezeti rend és tisztaság megteremtésében.

Érdeklődés, tapasztalatszerzés a közvetlen környezet élő és élettelen anyagai iránt, az anyaggal végzett tevékenység élménye.

Alakítás kézzel és egyszerű eszközzel; rend, tisztaság megvalósítása.

Az építés, a modellezés, a tervezés – kivitelezés öröme.

A szabályfelismerés képességének fejlesztése, a veszélyhelyzetek elemzése, tudatosság kialakítása a közlekedésben.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

Gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: megfigyelés, megismerés, elemzés, összehasonlítás; tájékozódás, kommunikációs képesség; finommozgások koordinálása.

Személyes képességek: önellátás, önkiszolgálás, kezdeményezés.

Szociális képességek: együttműködés, segítségnyújtás, kapcsolatteremtés.

A szakasz végére elvárható követelmények

Fokozódó önállóság az önkiszolgáló tevékenységben.

Szabálykövető magatartás az étkezésben, az egyéni fejlettségnek megfelelő feladatok elvégzésében, a munka elfogadásában.

A megfigyelt anyagok felismerése, megnevezése, tapasztalatok, ismeretek felhasználása az egyszerű megmunkálásban, a megismert eszközök balesetmentes használata.

Egyszerű modell, rajz alapján építés, térrendezés.

A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	Önellátás, környezetellátás. *Öltözködés:* az időjárásnak, az évszaknak, a napszaknak megfelelő ruházat kiválasztása; a ruházat, a lábbeli tisztítása – portalanítás. Tisztálkodás: kéz, láb ápolása, az ápolás eszközei. A helyes fogápolás, a jó fogkefe. A rendszeres tisztálkodás. *Táplálkozás:* a napszaknak, az évszaknak megfelelő változatos táplálkozás – egészségmegóvás. *Munkatevékenységek:* mindennapos tevékenységek az iskolában, részvétel a családi munkamegosztásban (mosogatás, törülgetés, vásárlás, gyógyszertár, posta…). Házimunka – gépek a konyhai munkában.
Munka- és termeléskultúra – anyagok és alakításuk – tervezés, szerelés, építés	Tapasztalatok az átalakított anyagokról, anyagvizsgálat érzékszervi úton. A képlékeny anyagok – alakítás kézzel, szerszámmal. A papír megmunkálása eszközökkel: nyírás, vágás, csomagolás. *Textil*: alaklemez használata – nyírás, varrás (differenciáltan, fejlettség szerint), egyszerű öltések, gyöngyfűzés. *Fa:* darabolás, csiszolás, festés. Faragás differenciáltan – fejlettség szerint. *Fémek:* huzalok vizsgálata, formálás. Alapanyagok és hulladékok. Hulladékhasznosítás a háztartásban. Műanyag a háztartásban.
Közlekedési kultúra – közlekedés	Gyalogos közlekedési helyzetek modellezése – városban, falun. Tapasztaltszerzés, gyakorlás a helyi tömegközlekedésben. Szabálykövető magatartás. A helyi közlekedés eszközei falun és a városban. A vasút, a pályaudvar, információszerzés, piktogramok, jelek értelmezése.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek

A helyes önellátás, életmód, életvezetés képességeinek, készségeinek alapozása, énkompetencia fejlesztése az öltözködésben, tisztálkodásban, a táplálkozásban

Részvétel, feladatvállalás a fejlettségének megfelelő munkatevékenységekben, házimunkában, szolgáltatások igénybevételében, a konyhai gépek alkalmazásában felügyelet mellett.

Az anyagokkal végzett tevékenység örömteli megélése, tapasztalatok gyűjtése, megoldások, kivitelezések választása; anyagalakítás kézzel, egyszerű eszközzel, mintakövetés, algoritmus olvasása, alkalmazása, elemi munkavégzési szokások, tanulási technikák, szokások: a sorrendiség, az időbeliség, szabálykövetés, rend, tisztaság, anyagtakarékosság.

A szabályfelismerés képességének fejlesztése, a veszélyhelyzetek elemzése, tudatosság kialakítása a közlekedésben.

2. Általános képességek és készségek fejlesztése

Gondolkodási funkciók, gondolkodási műveletek fejlesztése: megfigyelés, megismerés, felismerés, belátás, megoldás keresése, tervezési képesség (alapfokon), konstruáló, építő, szerelő, térérzékelő, téralakító képesség. Kommunikációs képesség fejlesztése.

Finommozgások összehangolt működése.

Szociális képességek és készségek fejlesztése: kötelességtudat, segítőkészség, felelősség, együttműködés, udvariasság.

A szakasz végén elvárható követelmények

A természeti, társadalmi és a technikai környezet megfigyeléséből, elemzéséből gyűjtött tapasztalatok értelmezése, felhasználása egyszerű feladathelyzetben, anyagok megmunkálásában, eszközök használatában.

Az épített környezet megnevezése, önálló tervezés, építés kockák, dobozok, szerelőelemek felhasználásával.

A gyalogos közlekedés szabályainak betartása jártasság szinten, gyakorlottság a tömegközlekedésben (egyéni fejlettség szerint). Szabálykövető magatartás.

Kulturált együttműködés, részvétel életkorának, állapotának megfelelő közösségi munkában, a családi munkamegosztásban, házimunkában.

A tanult, a begyakorolt életviteli szokások alkalmazása konkrét helyzetekben: ruházkodás, tisztálkodás, táplálkozás, takarékosság, tisztaság, rend megőrzésében.

ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZ
(5–8. évfolyam)

Célok

Konkrét problémahelyzetekben jól alkalmazható készségek és képességek kialakításával az önálló életvezetés, a pályaválasztás és a szakmatanulás előkészítése.

Feladatok

Gazdag tapasztalatszerzés biztosítása az egyszerű érzékszervi benyomásoktól a bonyolult gondolati műveletekig, a problémamegoldásokig.

A serdülő korosztály technikai környezet iránti nyitottságának fokozása, a tanulók tájékozottságának, biztonságérzetének növelése, a környező világ teljességének örömteli átélése, ezekért érzett felelősség tudatosítása.

Az egyéni szükségletekből kiindulva a tanulók felkészítése az iskolán kívüli világra az életszerű megoldások keresésével, a környezettudatos beállítódással, kritikus fogyasztói magatartással, a munka megbecsülésével, az életkornak, fejlettségnek megfelelő munkafolyamatok gyakorlati elsajátításával.

Műveleti algoritmusok felhasználtatása a tárgykészítés munkalépéseiben szabályszerűségek felismertetése a technikai problémák megoldásában.

Helyes munkaszokások elsajátíttatása, a veszélyes eljárások tudatosítása.

A takarékos anyagfelhasználás, hulladékhasznosítás szokásrendjének elsajátíttatása.

A tudatos egészségmegóvás, környezettel való együttélés társadalmi normáinak megismerése, elfogadása a közlekedés alapvető szabályaiban.

Ismeretek adása a vállalkozás, a gazdálkodás területéről, a szakmaválasztásról, az önálló életvezetésről.

Kitartó munkára nevelés, a tűrőképesség növelése, a reális önismeret kialakítása.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célja az alapozó és fejlesztő szakaszban

A mozgáskoordináció, a finommotorika erősítése, a munkamozdulatok sebességének, ütemének fejlesztése.

A térbeli eligazodás, térlátás, a téri tájékozódás fejlesztése.

Az akaratlagos figyelem fokozása, az emlékezet, a koncentrálás erősítése – terápiák, tréningek segítségével.

Az öntevékenység, önállóság, döntésképesség – döntési kompetencia alakítása.

Az énkompetencia erősítése: önismeret, önelfogadás, önfejlesztés, szakmai irányultság.

A szociális kompetencia erősítése: együttműködés, munkafegyelem, felelősségvállalás, azonosulás a családi szerepekkel, társadalmi cselekvőképesség növelése, szabálykövető magatartás elfogadása, erőfeszítés, monotónia-tűrés a munkafolyamatokban, élethelyzetekben.

Kommunikációs képességek fejlesztése: gondolatok szóbeli megfogalmazása, vélemény, kritika, vita kulturált nyelvi formái.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés alapja a tanuló önmagához viszonyított fejlődése.

Az elméleti ismeretek ellenőrzése helyett fokozott hangsúly helyezése a gyakorlati tevékenység szintjére, a kreativitásra, a munkafegyelemre, a feladatelfogadásra, az erőfeszítésre, kitartásra.

A tanítás-tanulás folyamatát a tanuló munkájának, tevékenységének folyamatos ellenőrzése, értékelése, a fejlettséghez igazított segítségnyújtás jellemezze.

Differenciált értékelés alkalmazása a tanuló sérülésspecifikumainak figyelembevételével.

Az értékelésben figyelembe kell venni az egyéni sajátosságokat, a tanuló sérüléséből eredő eltéréseket
(pl. több segítséget igényel, de erőfeszítéseket tesz a feladatmegoldás érdekében).

Az értékelés vonatkoztatása a produktum mellett az erőfeszítésre, az akaratra, a szorgalomra, a feladattudatra, a tanuló együttműködésére a tevékenység folyamatában, a munkavégzés tisztaságára, az esztétikumra, az anyagtakarékosságra, az önállóságra, a kreativitásra.

Kiemelt szempont a tanuló önmagához mért fejlődése, igyekezete.

Az értékelés része a munkavégzési, a tanulási szokások elsajátítása, az anyagtakarékosság betartása, a környezettudatosság.

Az értékelés nyilvános. Történhet szóban, írásban és érdemjeggyel (osztályzattal). Része a produktum kiállítása, bemutatása

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	Egyszerű háztartási munkák, házkörüli teendők. Háztartási kisgépek működtetése. Tisztítószerek, környezetbarát szerek felismerése, alkalmazása. Háztartási hulladék-kezelés, szelektív hulladékok. Szolgáltatások igénybevétele: posta, gyógyszertár, közintézmények, piac, élelmiszerbolt. Szabadidő eltöltése: mozgás, sport, szórakozás. A test tisztántartása: kamaszkori testápolás, hajmosás, szárítás, kéz- és lábkörmök ápolása. Testápoló szerek. *A ruházat tisztántartása:* zokni, fehérnemű mosása. Textíliák, természetes anyagok szerepe a ruházkodásban. Divat és célszerűség, egészség összefüggései. Az egészséges lábbeli. *Táplálkozás:* az életkornak, az egészségi állapotnak megfelelő táplálkozás. A táplálék mennyisége, minősége. Gyümölcs-, zöldségfogyasztás. Egytálétel főzése. Vendég a házban.
Munka- és termeléskultúra – anyagok és alakításuk – tervezés, szerelés, építés	*Az anyagok csoportosítása:* természetes és átalakított anyagok, anyagvizsgálatok. A feldolgozott anyagok vizsgálata, hasznosítása. *A fa:* vizsgálat, megmunkálás – darabolás, faragás, csiszolás, illesztés, szerelési módok. A famegmunkálás szerszámai. *A papír*: a papírfélék tulajdonságai. A kartonpapír megmunkálása, tárgykészítés. *A bőr* vizsgálata, megmunkálhatósága, szerszámai. Tárgykészítés: a fűzés, a lyukasztás, a fonás technikái. *A textil:* a filc tulajdonsága, megmunkálás, tárgykészítés. Öltésformák gyakorlása. Szövés, hurkolás. Elemi ruhajavító és -karbantartó technikák. *A műanyagok:* tulajdonság, használhatóság, alakíthatóság. *Népművészet:* szalma, gyékény, csuhé, rafia, gyapjú hasznosítása. A fazekasság – a népi iparművészet. Hagyományok.

	Munkaszervezés: A munkamenet, anyagszükséglet tervezése, tárgykészítés algoritmus szerint. Anyag–forma–funkció egysége. Az anyagtakarékosság, hulladékhasznosítás. *Tervezés, szerelés, modellezés*: a valóság műszaki rajzi ábrázolása, egyezményes jelek. Rajzoló-, mérőeszközök. Pontos mérés, lejegyzés. Épített környezet megjelenítése maketten, modellen. Terek, formák létrehozása – falu, város modellezése. Konstruálás szerelő elemekkel, mozgó, működő modellek. Szerelés rajz alapján. A kerékpár részei, gyakorlatok az egyszerűbb alkatrészek szereléséhez.
Közlekedési kultúra – közlekedés	A tömegközlekedés eszközei, információs rendszere, menetrendek – információkérés formái. Veszélyhelyzetek elkerülése. A vízi közlekedés – személyszállítás, teherszállítás. A szárazföldi közlekedés története. A kerék története. *A kerékpározás szabályai:* kerékpárút, jelzőtáblák a kerékpáros szempontjából. Utazás hosszabb útra – csomagolás, előkészületek.
Gazdálkodáskultúra – termelés és gazdálkodás	Az ember termelő tevékenysége. Talajvizsgálatok, talajjavító eljárások. Tápanyag-utánpótlás, talajmegmunkálás egyszerű kézi szerszámokkal. *Növényszaporítás:* magvak vetése, palántázás, dugványozás, bujtás. Növényápolási munkák, vízgazdálkodás. Betakarítás, tárolás. Környezetbarát növényvédelem.

FEJLESZTŐ SZAKASZ

(7–8.) évfolyam

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	**Tartalom**
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	Az egészségmegőrzés ismeretei, a korszerű életvitel. *Táplálkozás:* a fejlődés és a táplálkozás ismeretei, a tápanyagszükséglet életkoronként, változatos étrend. A kamaszkori táplálkozás. A mértéktelen táplálkozás következményei. *Testápolás, testkultúra:* korszerű testápolás a fiatalkorban, testápoló szerek, kozmetikumok serdülőknek. Mozgás–táplálkozás–testápolás összefüggései. Az ember testi-szellemi egészsége. *Egészség–megelőzés*: a család resti-szellemi egészsége, Generációs kapcsolatok. Gyermekvállalás, türelmes odaadó gondozás és ápolás. Családi ünnepek. Az ünnep hangulata, légköre. Az egészségre káros szerek elutasítása. Egészségkárosító életmód elutasítása. *Szabadidő:* a sportolás, a játék, a kikapcsolódás szükségletei serdülő- és fiatal korban. Szórakozás az életkornak, érdeklődésnek, egyéniségnek megfelelően. Társas kapcsolat ápolása.
Munka- és termeléskultúra – anyagok és alakításuk – tervezés, szerelés, építés	*A lakás:* a lakás, a lakókörnyezet, lakás és háztípusok. A célszerű, az esztétikus berendezés, lakásdíszítés. A lakás karbantartása, nagytakarítás munkaszervezés. Háztartási gépek. Bútorápolás. *Ételkészítés:* előkészítés, párolás, főzés, sütés, habarás. Élelmiszertárolás. A szakácskönyv használata – értelmezés felnőtt irányításával. A kisgyermek, a csecsemő, az idős, a beteg családtag étrendje. A helytelen táplálkozás veszélyei. *Mosás:* kézi, gépi mosás, a mosószer megválasztása. Fertőtlenítés – veszélyes anyagok kezelése.

Közlekedési kultúra – közlekedés	A közlekedés rendszere, története. Közlekedési lehetőségek belföldön. Közlekedési előkészületek a külföldi közlekedéshez – információk megszerzése. Közlekedési helyzetek elemzése a gyalogos, a kerékpáros szemszögéből. A közlekedés írott, íratlan szabályai. Udvarias, szabálykövető magatartás, segítőkészség. A közlekedési eszközök környezetkárosítása.
Gazdálkodáskultúra – termelés és gazdálkodás	*Anyagok*: nyersanyagok, energiahordozók. *A fémek*: tulajdonságai, megmunkálhatóság. Szerszámai. Fémtárgyak a háztartásban, a lakókörnyezetben, a fémek védelme, kezelése. *Használati és díszítő tárgyak:* készítése egyszerű technikákkal a megismert anyagok felhasználásával. Hulladékok hasznosítása. A varrógép és használata. Kéziszerszámok karbantartása. *Szerelés, modellezés:* vetületi ábrázolás megismertetése, tárgyfelismerés a vetület alapján. Mérőeszközök, rajzeszközök pontos használata. Hogyan működik a vízellátás, a lakásfűtés, a világítás, a csatornahálózat. A szennyvíz és tisztítása. Takarékosság az energiával.
Egészség- és szabadidő-kultúra – életvitel	A családi gazdálkodás, bevétel, kiadás – zsebpénz beosztása. Megtakarítás, tartalék képzése, váratlan kiadás. Családi vállalkozás – tervezés, költségvetés, ügyintézés. *Termelés:* szobanövény, terasz, erkély növényei, gondozásuk. Lakókert, haszonkert. A kert terméseinek saját célú hasznosítása, piackutatás.
Pályaorientáció	Saját felkészültség, képesség ismerete, lehetőségek, szakmák. Életpálya, pályakép. Tájékozódás a szakmatanulás, a munkaerőpiac és a munkavállalás lehetőségei között.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztés, feladatok, tevékenységek

A közvetlen mesterséges környezet felelős, célszerű alakítása, személyes szerep kipróbálása, gyakorlása.

Az ön- és környezetellátás az önálló életvezetés készségének, képességének megerősítése, tudatosítása. A tudatosság fejlesztése az egészségmegőrzésben, a szabadidő felhasználásában.

A munkatevékenység bővítése, a munkamozdulatok elvégzése (fejlettség, állapot szerint).

Gyakorlati tevékenység a háztartási munkában, a szolgáltatások igénybevételében, egyszerű gépek működtetésében, anyagmegmunkálásban.

Tervezési képesség kialakítása a munkalépésekben, az anyagok, eszközök – szerelések felhasználásában.

A szabályfelismerés képességének fejlesztése, a veszélyhelyzetek elemzése, tudatosság kialakítása a közlekedésben.

Szabálykövető magatartás fejlesztése.

2. Általános képességek, készségek fejlesztése

A kognitív funkciók fejlesztése: elemző, összehasonlító, ok-okozat, rendszerezési képesség.

A mozgásos képességek: finommotorika, testtartás, erőkifejtés, gazdaságos erő-, időfelhasználás.

Kommunikációs képességek: indoklás, tervek, megoldások megfogalmazása, összefüggések egyszerű kifejtése.

Elvárható követelmények

A technikai környezet megfigyeléséből, elemzéséből gyűjtött tapasztalatok, ismeretek felhasználása az élethelyzetekben, feladatok, problémahelyzetek megoldásában.

Az egészséges élethez, az önellátáshoz, életmódhoz szükséges ismeretek elsajátítása, a szabályok, szokások betartása.

Egyszerű műveletek, feladatok elvégzése rajzok, tervek, munkamenet (algoritmus) szerint – önállóan.

Balesetmentes eszközhasználat.

Az anyagtakarékosság, az anyag–forma–funkció egységének ismerete, gyakorlati alkalmazás. Egyszerű tárgykészítés az ismert anyagokból.

Biztonságos gyalogos közlekedés, tájékozottság a tömegközlekedésben, az információszerzésben. Szabálykövető magatartás.

TESTNEVELÉS

Óraszámok

Bevezető szakasz		Kezdő szakasz		Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
3	3	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZ
(1–4. évfolyam)

Célok

A testnevelés az alapvető mozgáskészségek, fizikai képességek aktivizálásával járuljon hozzá

a mozgás összhangjának megteremtéséhez,

a mozgás örömének hosszú távú fenntartásához, a szervezet előkészítéséhez a fokozatosan növekvő és nagyobb intenzitású mozgásokkal szembeni igénybevételre,

a tanulók érzelemvilágának, szellemi-fizikai kitartásának gazdagításához, az önkiszolgálás fejlesztéséhez.

Feladatok

Az egyéni sajátosságokhoz igazodó fejlesztési eljárások megtalálása a fizikai erőnlét kialakítására, megtartására és fejlesztésére.

A meglévő testi adottságok fejlesztése.

A mozgáskoordinációs képességek fejlesztése a játéktevékenységen keresztül.

A tartáshibák kialakulásának megelőzése, korrigálása.

A finommotorika, a szem-kéz koordináció és a kétoldaliság fejlesztése.

A legjellegzetesebb testhelyzetek és kartartások körének bővítése.

A koordinált, különböző célú és végrehajtási módú járás, futás, ugrás, szökdelés kialakítása.

A statikus, dinamikus és egyensúlyozó képesség fejlesztése.

Alapkészség kialakítása a labdák elfogásában, dobásában.

A térbeli mozgás és tájékozódás képességének fejlesztése.

Az időjárás tényezőivel szembeni ellenállás, a szervezet edzettségének fejlesztése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Motorikus képességek aktivizálása és fejlesztése.

Mozgásos alaptechnikák elsajátításának képessége.

Kondicionális és koordinációs képesség fejlesztése.

Cselekvésbiztonság elérése, a gyors, pontos mozgásos reagálás, a téri tájékozódási képesség fejlesztése.

Együttműködési készség aktivizálása, tolerancia kialakítása.

A terápiás attitűd elfogadása.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés célja a motiválás, a mozgás örömére való figyelemfelhívás. Az elemző értékelés a pozitívumokra koncentrál, egyéni célokat, fejlesztési területeket jelöl meg. Jellemzője a rendszeresség, következetesség, alapozva a tanuló aktív részvételére.

Jellemzői:

elemző,

pozitívumokat kiemelő,

hiányokat feltáró, előremutató,

reális elvárásokat tisztázó.

Figyelembe veszi:

az életkori sajátosságokat, a pszichomotoros képességeket,

az általános és speciális, egyénre szabott fejlesztési célkitűzések, feladatkijelölések alapján az egyéni fejlődés mértékét.

Értékelendő területek:

együttműködés a habilitációs munka folyamatában,

aktivitás,

az elsajátítottak önálló alkalmazására való törekvés,

a tanuló önálló mozgáskezdeményezése.

Az értékelés szempontjai:

a tanuló önmagához mért fejlődése.

Az értékelés módja:

szóbeli – folyamatos visszajelzés, a tanórák végén összefoglaló elemzés és értékelés,

írásbeli – szöveges minősítés, amely a habilitációs célokhoz viszonyítva történik.

BEVEZETŐ SZAKASZ
(1–2. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Jelentésadás egyszerű formában. Sorakozás támponthoz, segédvonalak mentén. Nyitódások, zárások, vonal- és oszlopalakzatban. Testfordulatok jobbra és balra, lábfejnyitással két ütem alatt. Járás ütemtartással, tapsra. Köralakítás kézfogással, járásban körszűkítéssel.
Gimnasztika	Utánzó és játékos gyakorlatok. Alapállásban törzs-, kar- és lábmozgások. Különböző testhelyzetekben végzett tartásjavító gyakorlatok (2-4 ütem). Egyszerű kéziszer-gyakorlatok: kézben labda, karika, szalag, tornabot.
Atlétika	*Járások:* alakzatokban, különböző lábtartással. *Futások:* kötetlen, tartós futás, gyorsfutás, futás irányváltással: akadályok között, akadályok leküzdésével. Állórajt: induló láb megkötése nélkül. *Ugrások*: szökdelések – ugróiskola feladatai. Szökdelések egy és páros lábon, haladás előre, hátra, oldalirányba. Kéztámasszal, páros lábbal felugrás zsámolyra. *Természetes ugrásfeladatok*: távolugrás helyből és nekifutásból. Mélyugrás tornaszerekről. Magasugrás merőleges nekifutással, alacsony magasság felett. *Dobások:* eltérő méretű dobóeszközökkel (babzsák, kisméretű gumilabda). Kislabdadobás helyből, helyes hajító mozdulattal. Célba dobás függőleges és vízszintes célra.
Torna	*Támasz- és függésgyakorlatok:* helyváltoztatással állatjárások talajon és tornaszereken. Kúszások, csúszások, mászások tornapadon, akadályok alatt. Függeszkedés bordásfalon. *Egyensúlygyakorlatok*: vonalon, zsinóron, tornapad ülőlapján, keskeny pallón, kar- és lábtartásváltásokkal. *Torna jellegű gyakorlatok*: gurulóátfordulás előre, hátra, sorozatgurulások, tarkóállás.

Labdás gyakorlatok	*Egyénileg:* labda fogása, feldobása, elkapása ölelő fogással, pattogtatása helyben. Járás közben a labda feldobása és elkapása. Labdapattogtatás lassú előrehaladással. Labda lábbal rúgása. Labda falhoz dobása kétkezes alsóval. *Párokban:* különböző testhelyzetekben labda átgurítása, dobása, rúgása társnak. *Csoportban, testnevelési játékban*: labda továbbítása adogatással, átdobással, rúgással, gurítással, sor- és váltóversenyekben. Egyéni versengések célba dobással, rúgással, pattogtatással.
Testnevelési és sportjátékok	Futó- és fogójátékok nehezedő szabályokkal. Labdával végzett egyszerű testnevelési játékok, a megismert labdakezelési technikák beépítésével. Sor- és váltóversenyek sportszerek és eszközök beállításával, hordásával. Körjátékok. Akadályversenyek.
Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és a sporteszközök. Triciklizés, rollerezés: haladásirány- és irammegkötésekkel. Téli foglalkozás a szabadban.
Könnyített testnevelés	Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok, prevenciós és rehabilitációs feladatok sporteszközök alkalmazásával is.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok

Elemi szintű alapmozgások és kiegészítő terápiás mozgásgyakorlatok.

Szenzoros integrációs gyakorlatok.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok.

A motorikus képességek általános és egyéniesített gyakorlatai.

A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok. Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos versenyek, mozgásos vetélkedők. Szabályok betartása.

2. Általános képességek fejlesztése

Észlelés, figyelem-összpontosítás, elemzés, rendezés, megformálás, kivitelezés.

Utasítás pontos megértése, követése, helyes munkatempó megválasztása, fenntartása.

A vizuális, akusztikus, motoros emlékezet fejlesztése.

A feladattudat, kitartás, érdeklődés, kreativitás, önmegvalósítás fejlesztése.

A beszédkészség fejlesztése, a szókincs bővítése. A megnyilatkozás képességének formálása, bátorítás.

Társas kapcsolatok megélési képességének kifejlesztése. A helyzetfelmérés, alkalmazkodás, együttérzés képességének fejlesztése.

Önismeret, önértékelés formálása.

Esztétikai érzék fejlesztése.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.

Értse az órán elhangzó utasításokat és szakkifejezéseket, ezeknek megfelelően cselekedjen.

Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.

Tudja végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.

Legyen képes gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra futásgyakorlataiban.

Érzékelje a távolba és a célba dobás különbségét.

Különböztesse meg mozgásában a magasba és a távolba ugrást.

Tudja összekapcsolni és irányítással végrehajtani a tanult talajtornaelemeket.

Ismerje, illetve alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának egyszerű kéz- és lábtechnikai megoldásait.

Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel idézze fel és tartsa be a játékszabályokat.

KEZDŐ SZAKASZ
(3–4. évfolyam)
Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Sorakozások, nyitódások, zárkózások segédvonalak nélkül. Fejlődések járás közben. Testfordulatok helyben. Menetelés ütem- és lépéstartással, lépésváltás megkísérlése, megindulás, megállás két ütem alatt.
Gimnasztika	Határozott formájú szabad-, társas, kéziszer-, pad- és bordásfal-gyakorlatok az ismétlésszám fokozatos növelésével. Gyakorlatok ritmusra, zenére, ismert mozgáselemek alkalmazásával, táncos kivitelezéssel.
Atlétika	Járások alakzatban, különböző tempóban és lépésmóddal, akadályok között és fölött. Futások nehezített mesterséges akadályok között, irány-, iramváltásokkal, fordulatok beiktatásával. Futóiskola feladatai. Iramfutás állórajttal. Ugrások: fel-le, átugrások, mélyugrások akadálypályán – differenciáltan. Magasugrás lépő technikával, nekifutás 45°-os szögből, a lendítőláb rögzítése, alacsony magasság felett – differenciáltan. Távolugrás guggoló technikával, elugró sávból, közepes távú és tempójú nekifutással. Dobások: kislabdahajítás kidobó terpeszből, helyes hajító mozdulattal távolba dobás. Célzó feladatok eltérő méretű dobóeszközökkel.
Torna	*Támaszgyakorlatok:* padon, szekrényen, fokozatos magasság- és lejtésemeléssel. *Függésgyakorlatok:* bordásfalon feladatkombinációk alkalmazásával. Gyűrűn hintázás. *Kötélmászási kísérlet:* helyes mászókulcsolás, félmagasság. *Egyensúlygyakorlatok:* járás zsinóron (labirintus), padon (50 cm), padmerevítő gerendáján, ferdepadon, meghatározott kar-, lábtartásokkal, beiktatott leguggolással, fordulattal. *Egyszerű gyakorlatok kiegészítő tornakészleten*: függeszkedések, átfordulások,

	átmászások, mélyugrások. *Talajtorna:* elemfűzések, gurulóátfordulás előre, hátra, tarkónállás, híd, mérlegállás, tigrisbukfenc, kézenállás segítővel, sorozatgurulások. *Szekrényugrás:* kéztámasszal felugrás guggolásba, leugrás nyújtott testtel. *Mélyugrások:* a magasság fokozatos növelésével, fordulattal célkarikába is. Zsugor-kanyarlati átugrás.
Labdás gyakorlatok	Adogatás párokban: álló helyzetben, mozgásban: járásban és lassú futásban, irányváltoztatásokkal végzett labdavezetési és labdaadogatási gyakorlatok. Labdaiskola feladatai falnál. Labdás sportjátékok előkészítése elemi szinten: technikai és taktikai megoldások gyakoroltatása csapatjáték közben.
Testnevelési és sportjátékok	Sor- és váltóversenyek. Labdás testnevelési és sportjátékok és könnyített szabályokkal. Küzdőfeladatok, játékok: húzások–tolások, emelések–hordások párban, csoportban.
Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatók a sportágak és a sporteszközök. Kerékpározás: a közlekedés alapszabályainak betartásával tanpályán, illetve terepen helyes sebesség-megválasztással. Ügyességi feladatok. Téli foglalkozás: hócsata, szánkózás, versengések.
Könnyített testnevelés	Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok (önálló gyakorlással).
Úszás (4. évfolyam)	*Szárazföldi gyakorlatok:* előkészítő gyakorlatok a parton, bemelegítő célgimnasztika. *Légzőgyakorlatok*: ki- és belégzés, levegő benntartása. *Vízbiztonsági gyakorlatok*: vízhez szoktató játékok és feladatok. Felfekvés, lebegés, siklás eszközzel (úszódeszka), leállás. *Vízi játékok*: fogó-, labdás, páros, csoportos. A mellúszás kar- és lábtempója eszközzel és eszköz nélkül.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok, tevékenységek.

Mozgás-összerendezettséget fejlesztő gyakorlatok, zenés-ritmikus gyakorlatok.

A motorikus képességek fejlesztését célzó gyakorlatok.

Labdás sportjátékok előkészítő gyakorlatai. A mozgásigényt kielégítő csoportos és egyéni játékok.

Az egészséges életmód szokásainak megismerése, gyakorlása. Rendszeres testedzés. Az iskolán kívüli mozgáslehetőségek felismerése, igénybevétele, tapasztalatainak megbeszélése.

Játékos sor- és váltóversenyek, mozgásos vetélkedők, küzdőfeladatok. Sportjátékok. Szabályok betartása, alkotása.

A vízhez szoktatás, a vízbiztonság játékos gyakorlása.

A testnevelés szakkifejezéseinek használata, utasítások gyakorlása.

2. Általános képességek fejlesztése

Az észlelés, figyelem-összpontosítás, elemzés, rendezés, megformálás, kivitelezés képességeinek fejlesztése.

Utasítás pontos megértése, követése, helyes munkatempó megválasztása, fenntartása.

Hosszú távú emlékezet fejlesztése: vizuális, akusztikus, motoros.

Lényegkiemelés képességének kifejlesztése, koncentrálóképesség növelése.

Tanuláshoz való viszonyulás képességének fejlesztése: feladattudat, kitartás, érdeklődés, kreativitás, önmegvalósítás.

Beszédkészség fejlesztése, a szókincs bővítése, a megnyilatkozás képességének formálása, bátorítás.

Erkölcsi értékek, normák kiépítése.

Társas kapcsolatok megteremtési-, megtartási-, megélési képességének fejlesztése. A helyzetfelmérés, alkalmazkodás, együttműködés, belátás, együttérzés képességének fejlesztése.

Önismeret, önértékelés formálása.

Esztétikai érzék fejlesztése.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló értse meg és hajtsa végre az utasításokat menetgyakorlatok közben.

Törekedjen a tanult mozgásformák, gyakorlatok esztétikus, koordinált végrehajtására.

Növekedjen az egyéni teljesítménye növekedjen.

Tudjon egyenletes iramban 4-6 percig futni vagy futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni.

Törekedjen a maximális futósebesség elérésére rövidtávon, majd a sebesség minél hosszabb ideig történő tartására.

Tudjon állórajtból indulni, ugrásoknál elrugaszkodásra hangsúlyt helyezni.

Növekedjen a célba dobásoknál a találatszám, távolba dobásoknál az egyéni eredmény.

Tudjon a tanult talajtornaelemekből összeállított egybefüggő talajgyakorlatot végrehajtani tanári segítséggel.

Tudjon egyfajta szekrényugrást végrehajtani, segítségnyújtás mellett elvégezni.

Alkalmazkodjon a labda méretéhez, súlyához, a repülő labda útjához, ívéhez, irányához, sebességéhez.

Alkalmazzon egy számára megfelelő labdafogást, elkapást, birtoklást feladathelyzetben és játékban.

Tudjon a játékhelyzetnek megfelelően helyezkedni, viselje el játék közben a kudarcokat.

Tudjon a mellig érő vízben biztonságosan mozogni.

ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZ
(5–8. évfolyam)

Célok

A testnevelés az alapvető mozgáskészségek, fizikai képességek aktivizálásával járuljon hozzá

A kiegyensúlyozott testi-lelki fejődéshez, az mozgáskultúra kialakításához, a sport megszerettetéséhez.

A tanulók helyzetfelismerő képességének, valamint a változó körülményekhez, feladathelyzetekhez való alkalmazkodási képességének javításához.

A szociális és a jellemtulajdonságok, a közösségi és csapatmunka, a társakkal való aktív együttműködés erősítéséhez.

Feladatok

Alapvető fizikai képességek, az egyensúlyérzék, a koordinációs készség fejlesztése.

A járás, a futás, az ugrás és a dobás technikai kivitelezésének folyamatos javítása.

Elfogadott csapatszellem kialakítása, pozitív személyiségjegyek bevésése.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célú feladatai

Általános kondicionális (erő, állóképesség, gyorsaság) és koordinációs (futó, ugró, dobó, ügyesség, hajlékonyság, lazaság, rugalmasság, egyensúlyérzék, téri tájékozódás) képességek fejlesztése.

A torna, az atlétika és a sportjátékok szerkezelése.

A mozgásminták helyzethez igazított alkalmazása. A mozgásszabályozás.

Játékkészség és sportági képességek: mozgáskombináció, konstruktív emlékezet, helyzetfelismerő és cselekvéses gondolkodás. Állóképesség, kitartás, együttműködés, egészséges versenyszellem, önkifejezés, önállóság.

A tanulók értékelésének elvei

Az értékelés célja a motiválás, a mozgás örömének megélése. A pozitívumokra koncentrál, egyéni célokat, fejlesztési területeket jelöl meg. Jellemzője a rendszerességg, következetessé, alapoz a tanuló aktív részvételére.

Jellemzői:

elemző,

pozitívumokat kiemelő,

hiányokat feltáró, fejlesztő,

reális elvárásokat tisztázó.

Figyelembe veszi:

az életkori sajátosságokat, a tanuló mozgásállapotát,

az általános és speciális, egyénre szabott fejlesztési célkitűzések, feladatkijelölések alapján az egyéni fejlődés mértékét

Értékelendő területek:

együttműködés a habilitációs munka folyamatában,

aktivitás,

az elsajátítottak önálló alkalmazására való törekvés,

a tanuló önálló mozgáskezdeményezése.

Az értékelés szempontjai:

a tanuló önmagához mért fejlődése.

Az értékelés módja:

szóbeli – folyamatos visszajelzés, a tanórák végén összefoglaló elemzés és értékelés,

írásbeli: – szöveges minősítés, amely a habilitációs célokhoz viszonyítva történik.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Nyitódások és zárkózások, fejlődések és szakadozások járás közben: a tér- és távköz pontos felvétele. Testfordulatok: jobbra, balra, hátraarc két ütemben. *Menetelések:* átmenet járásból, futásból, ütemre, lépéstartással menetelésbe, majd kétütemű megállás.
Gimnasztika	Kötetlen és határozott formájú, 2-4-8 ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és kéziszerekkel: egyénileg, párban, sportszerhez kapcsolódva (bordásfal, pad). Testtartást javító, erősítő, nyújtó, lazító hatású és légzőgyakorlatok (mellkasi, hasi légzés). Gyakorlatok zenére.
Atlétika	*Futások:* kitartó futás 6-8 percig, közbeiktatott akadálykerülések, alkalmazott futóiskola feladatai. Iram- és gyorsfutások: állórajttal, térdelőrajttal. Rajt- és futóversenyek. *Ugrások:* ugró- és szökdelőiskola. Távolugrás guggoló technikával elugró sávból, teljes rohammal: az elrugaszkodó láb állandósítása. Magasugrás: lépő technikával, optimális nekifutási szögből, a lendítőláb rögzítésével. *Dobások:* kislabdadobás rövid nekifutással, a kitámasztás, a csípőforgatás bevésése – fejlettség szerint. Célba dobás vízszintes és függőleges célra, eltérő nagyságú és súlyú labdával.

Torna	*Talajtorna:* statikus és dinamikus elemek tökéletesedő technikával, zsugorfejenállás. Dinamikus elemek különböző kiindulási és befejező helyzetekben, kézenállás bordásfalnál. Elemkapcsolások. Támaszugrások padon és 3-4 részes szekrényen: függőleges leugrás, repülés közben lábfelhúzás, terpesztés, testfordulat – fejlettség szerint differenciáltan. Zsugorkanyarulati átugrás tetszőleges oldalra. Bátorugrás – a fejlettségnek megfelelően. Függésgyakorlatok kiegészítő tornakészleten. Egyszerű elemek érintő magas gyűrűn: fészek, zsugortestű lefüggés. Egyensúlygyakorlatok 2 zsámolyra tett tornapad merevítő gerendáján: járások előrehaladással, láb-, kartartással, mélyugrások kapcsolásával.
Sportjátékok	Labdarúgás, kosárlabdázás nehezedő technikával: labdavezetés, irány- és iramváltásokkal, labdaátadások lábbal, illetve egy és két kézzel álló és mozgó társnak, védekezés, támadás játékhelyzetben, kapura rúgás, kosárra dobás alaptechnikával. Sportjáték szabálybővüléssel. Zsinórlabdázás: alapvető játékelemekkel, csökkentett, sportági labdával, házi szabályokkal.
Testnevelési és sportjátékok	*Futó- és fogójátékok*: betartandó feladatbővítésekkel. *Labdás testnevelési játékok:* számfeladatok, labdaterelések kézzel, lábbal, fejjel, eszközzel. *Küzdőjátékok*: húzások-tolások párokban és csoportokban, test-test ellen, eszköz beiktatásával.
Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és a sporteszközök. *Kerékpározás:* kötelékben, terepen. *Görkorcsolyázás:* esés- és ütközésmentes haladás előre, biztonságos megállás, jól megválasztott sebesség a kanyarodásnál. *Tollaslabdázás:* háló felett, tenyeres- és fonákütés, felütés és lecsapás (hálómagasság-változtatással). Téli foglalkozás a szabadban. *Szánkózás:* társ húzása, tolása. Szánkózás terepen.
Könnyített testnevelés	Tartás- és mozgásjavító, -korrigáló gyakorlatok egyénre szabottan, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.
Úszás	Úszásnem: mellúszás. A siklás gyakorlatai: eszközzel és eszköz nélkül. Kar- és lábtempó összehangolása, tökéletesítése. Úszás benntartott fejjel, majd helyes levegővétellel. Vízi játékok.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok

Az alapmozgások technikai gyakorlása.

Mozgás-összerendezettséget fejlesztő gyakorlatok. A mozgáskontroll gyakorlása.

A kondicionális képességeket növelő gyakorlatok, fizikai és lelki kondíciók fejlesztése.

Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.

Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a labdarúgás, a zsinórlabdázás keretében.

A vízbiztonság játékos gyakorlása. A választott úszásnem részmozdulatainak eszköz nélküli gyakorlása.

2. Általános képességek fejlesztése

Az észlelés, figyelem-összpontosítás, elemzés, rendezés, megformálás, kivitelezés.

Utasítás pontos megértése, követése, helyes munkatempó megválasztása, fenntartása.

Hosszú távú emlékezet fejlesztése: vizuális, akusztikus, motoros.

Lényegkiemelés képességének fejlesztése, koncentrálóképesség növelése.

A tanuláshoz való viszonyulás képességének fejlesztése: feladattudat, kitartás, érdeklődés, kreativitás, önmegvalósítás.

A beszédkészség fejlesztése, a szókincs bővítése, a megnyilatkozás képességének formálása, bátorítás.

Erkölcsi értékek, normák kiépítése.

Önismeret, önértékelés formálása.

Esztétikai érzék fejlesztése.

A szakasz végén elvárható követelmények

A tanuló hajtsa végre a tanult óraszervezést segítő rendgyakorlatokat, értse az utasításokat, vezényszavakat.

Legyen képes 4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokat eszközzel végrehajtani.

Tudjon a távolságnak megfelelően gyorsan és kitartóan futni 6-8 percig.

Sajátítsa el az ugrások sajátos mozgásösszetevőit – alkalmazza azokat fejlettségének megfelelően.

Tudja a hajító mozdulatot pontosan kivitelezni.

Törekedjen az elsajátított gyakorlatok összefüggő, biztos végrehajtására.

Törekedjen az ugrásoknál a bátor nekifutásra, az erőteljes elrugaszkodásra, az esztétikus kivitelezésre.

Fejlődjön a statikus, dinamikus és egyensúlyozóképessége.

Alkalmazza a labda birtokbavételének és kézzel, lábbal történő továbbításának legegyszerűbb változatait.

Tudja játék közben is alkalmazni a tanult technikai elemeket.

Tudjon játék közben tartósan figyelni, összpontosítani és gyorsan reagálni.

Legyen képes mellúszással úszni.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Rendgyakorlatok	Sorakozások, nyitódások, zárkózások: vonal- és oszlopalakzatban, az igazodás, takarás begyakorlásával. Fejlődés kettes oszlopba, járás és lassú futás közben, torlódásmentes átmenettel. Menetelés alakzatformálással. Sorbontások, alakzatváltások különböző formái.
Gimnasztika	Szabadgyakorlatok és szabadgyakorlati alapformájú társas, kéziszer- és egyszerű szergyakorlatok emelt szériaszámmal. Önálló bemelegítés 8-10 gimnasztikai gyakorlattal, egyénileg, előtornászással, párban: tükörképjáték. Zenés gimnasztika.
Atlétika	*Futások:* futóiskola feladatai nehezedő feltételek között. Rövid- és középtávú futások egyénileg és csoportosan, időméréssel. Térdelőrajt vezényszóra, kifutással. *Ugrások:* ugróiskola feladatai, helyből, sorozatban. Távolugrás teljes rohammal, elugródeszkáról, guggoló technikával. Magasugrás: lépő technikával, a magasság fokozatos emelésével – differenciáltan *Dobások:* helyből, nekifutásból, távolba és célba, egy és két kézzel. Kislabdadobás teljes rohammal, keresztlépéssel, teljesítményemeléssel. Súlylökés 2 kg-os tömött labdával, oldalfelállásból.
Torna	Ismert 3-6 elem összekapcsolásával összefüggő talajgyakorlat végzése. *Talajtorna:* fejenállás térdelésből, guggolásból, terpeszállásból indítva, gurulás előre, érkezés guggolásba. Kézenállás, ereszkedés gurulóátfordulásba. Kézen átfordulás oldalra, szekrényugrás, átguggolás, átterpesztés 5. rekeszállásban, dobbantó használatával – képesség szerint differenciáltan. Ismert elemek összekapcsolása gyűrűn: zsugor, hátsó, nyújtott testű, lebegő lefüggés. *Függésgyakorlatok:* bordásfalon, „vándormászás" karral, rúdon és kötélen mászás 2-3-szor egymás után – fejlettség, adottság szerint függésgyakorlatok: mászás fel, le bordásfalon, kötélen és rúdon – fejlettség szerint. *Egyensúlygyakorlatok:* tornapad merevítő gerendáján (50cm magasság). Járások, fordulatok, leguggolások, meghatározott kar- és lábtartások, leugrások hozzáépítésével.
Testnevelési és sportjátékok	*Sportjátékok*: labdarúgás, kosárlabdázás. A játékok technikai, taktikai alapjainak begyakorlása, a szabályok fokozatos szigorításával (gyorsindítások, cselezések, pontszerzésre törekvés). *Röplabdázás*: csökkentett játéktéren, alacsony magasság felett: alsónyitás, egy- és kétkezes alkarérintés, kosárérintés, leütés, feladás, sáncolás mozgáselemek beépítésével. *Küzdőjátékok:* húzások-tolások párokban és csoportban.
Természetben űzhető sportok	A helyi lehetőségek függvényében választhatóak a sportágak és sporteszközök. *Kerékpározás:* alapvető KRESZ-ismeretek alkalmazásával, illetve terepen. *Gördeszkázás, görkorcsolyázás:* ügyességi feladatokba építve. *Tollaslabdázás:* mozgáselemek tudatos alkalmazásával, házi szabályokkal meccsjáték. Téli foglalkozás a szabadban, ötletjátékok.

Könnyített testnevelés	Mozgáskorrekciót szolgáló gyakorlatok egyénre szabottan, valamint a testnevelés tantervben a nem ellenjavallt tananyagok.
Úszás	*Úszásnemek*: mell-, gyorsúszás. Szárazföldi gyakorlatok. Speciális célgimnasztika. Vízbiztonsági gyakorlatok. Mell- és gyorsúszás növekvő távon, a kar-, lábtempó és a légvétel technikájának összehangolása, begyakorlása. Rajttechnika és fordulók úszásnemekhez kapcsolása. Vízi játékok.

Fejlesztési feladatok, tevékenységek, tanulásszervezés

1. Tantárgyspecifikus képességfejlesztési feladatok

Az atlétikai alapmozgások technikai gyakorlása.

Mozgásműveltséget fejlesztő gyakorlatok. Zenés gimnasztikai gyakorlás.

Sportjátékok és testnevelési játékok gyakorlása, szabályok betartása, alkotása.

Az alapvető játékelemek rögzítése, támadási és védekezési megoldások bővítése a kosárlabda, a röplabda, a labdarúgás keretében.

Az egészséges életmód szokásainak alkalmazása. Rendszeres testedzés.

Sportolás természeti környezetben.

Részvétel helyi és iskolák közötti versenyeken, ügyességi vetélkedőkön.

A vízbiztonság automatizálása. A mell- és a gyorsúszás gyakorlása.

A sportolás higiéniai teendőinek rendszeres elvégzése.

2. Általános képességek fejlesztése

Az észlelés, figyelem-összpontosítás, elemzés, rendezés, megformálás, kivitelezés.

Utasítás pontos megértése, követése, helyes munkatempó megválasztása, fenntartása.

Hosszú távú emlékezet fejlesztése: vizuális, akusztikus, motoros.

A lényegkiemelés képességének fejlesztése, koncentrálóképesség növelése.

A tanuláshoz való viszonyulás képességének fejlesztése: feladattudat, kitartás, érdeklődés, kreativitás, önmegvalósítás.

A beszédkészség fejlesztése, a szókincs bővítése, a megnyilatkozás képességének formálása, bátorítás.

Erkölcsi értékek, normák kiépítése.

Önismeret, önértékelés formálása.

Az esztétikai érzék fejlesztése.

A szakasz végére elvárható követelmények

A tanuló lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, megfelelő önfegyelemmel hajtsa végre az utasításokat.

Legyen képes bemelegítésre alkalmas 8-10 gimnasztikai gyakorlat önálló elvégzésére.

Ismerje és alkalmazza a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat tanórán kívül is.

Tudjon 6-8 percig kitartóan futni.

Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.

Fejlődjön a hajítás és a lökés mozdulata, egyéni teljesítménye.

Mutasson be 3-6 elemből álló összefüggő talajgyakorlatot (tanári segítséggel).

Növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét labilis egyensúlyi helyzetben.

Legyen gyakorlott két sportjátékban, ismerje és tudja betartani a szabályokat.

Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.

Ismerjen két úszástechnikát és legyen képes folyamatos úszásra.

Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Óraszámok

	Szakaszok – évfolyamok					
	Alapozó szakasz		**Fejlesztő szakasz**		**Megszilárdító szakasz**	
	5.	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Heti óraszám	1	1	1	1	1	1
Éves óraszám	37	37	37	37	37	37

Témakörök ütemezése

Témakörök ütemezése	**Szakaszok – évfolyamok**					
	Alapozó szakasz (5–6. évf.)		**Fejlesztő szakasz (7–8. évf.)**		**Megszilárdító szakasz (9–10. évf.)**	
Társas kapcsolatok, illemszabályok	x	x				
Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés			x	x		
Önismeret,	x	x	x	x		

testi-lelki és szociális egészség						
Az emberi természet					x	x
Pályakép, pályatükör			x	x		
A felnőtt életünk szerepei					x	x

Az osztályfőnöki órák terápiás jellege hangsúlyozott. Az egyénhez, a sérüléshez, a speciális szükségletekhez igazított módszerek, tartalmak szolgálják az eredményes habilitációt.

Az osztályfőnök – a sérülésspecifikumok figyelembevételével – az életkori, kamaszkori sajátosságokból kiindulva a személyiség fejlődésében, alakulásában, megnyilvánulásában bizonyos elvárásokat fogalmazhat meg, amelyeket viszonyítási alapként kezelhet a tanuló személyiségfejlődésének megítélésében.

Célok

A tanulók a személyiségének alakulását nyomon követve szintetizálni a nevelési folyamatot, formálni a pozitív attitűdöt.

Sérülésspecifikus eljárások alkalmazásával fejleszteni a tanulók társas kapcsolatát, a helyes magatartási és viselkedési szokások elsajátítását, a szabálytudat erősítését.

Az egyéni szükségletek mentén építkezve a reális énkép, az önértékelés kialakításával, az érzelmi egyensúly, a jó iránti fogékonyság megteremtése.

A konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével a szociabilitás, a testi-lelki harmónia lehetőségének megteremtése.

Feladatok

Terápiás eljárások alkalmazásával az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés erősítése.

A szociális érzékenység légkörének biztosítása. A konfliktus kezelésének konkrét megoldása helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül.

Az értékek védelmével kapcsolatos felelősség tudatosítása, a közvetlen környezet humán értékeinek felismertetése.

Tapasztalati lehetőségek megteremtése a serdülőkor testi-lelki változásairól – a saját élmények megvitatása, vélemények megfogalmazása.

Riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – pontos képzet és viszonyulás kialakítása az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről.

A pályairányítás, a pályaválasztás, a reális életcélok megfogalmazásának segítése.

Tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtése a munka világáról, a szakmákról.

A vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy kiemelt habilitációs/rehabilitációs célja

A reális énkép, önismeret kialakítása.

A távlati lehetőségek felismertetése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.

Szociális kapcsolatok, érzületek fejlesztése.

Szokások, normák megértetése, azok bensővé válásának megerősítése szociális helyzetekben.

A családi, a társ-, a baráti kapcsolat értékeinek befogadása, elfogadása, erősítése.

Az emberi élet, mint érték megbecsülése, a testi-lelki egészség megóvása, szokásrendjének kialakítása.

A kulturált vitakészség, konfliktuskezelés technikáinak megismertetése, terápiák alkalmazása.

Szituációs gyakorlatok, tréningek az udvarias magatartás művelésére, a kötelesség, a felelősség elfogadására.

Kapcsolatrendszer erősítése – magyarság-, nemzet-, csoporttudat.

A tanulók értékelésének szempontjai

Az osztályfőnöki órák lehetőséget teremtenek arra, hogy nyomon követhető legyen a tanulók a személyiségének, értékrendjének alakulása. A személyiség gazdagítása érdekében – valamennyi évfolyamon – lehetőséget adódik arra, hogy a pedagógus az osztálytársak bevonásával értékelje az egyes tanulók iskolai, tanórai teljesítményét. Az értékeléshez – a tanulókkal közösen - kívánatos konkrét elvárásokat megfogalmazni, amelyek viszonyulási alapként kezelhetők.

Az értékelés alapja az egyéni adottságok figyelembevétele.

ALAPOZÓ SZAKASZ
(5–6. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Társas kapcsolatok, illemszabályok	A kommunikáció elfogadott formái felnőtt és gyermek, gyermek és gyermek között. Kommunikációs formák ismert és idegen közegben – köszönés, bemutatkozás, megszólítás, tegeződés-magázódás; szándéknyilvánítás. Illemszabályok helyzetekre – vásárlás, utazás, könyvtár, kulturális intézmény, vendégségben, ünnepnapokon (születésnap, névnap, esküvő). Az önérvényesítés helyzetei az osztályban, a családban, - vélemény, vita, ellentmondás, generációs feszültségek: szülő–gyerek; nagyszülő–szülő; nagyszülő–gyerek. Kommunikációs formák idegennel – óvatosság, távolságtartás, kellő tisztelet. Bemutatkozás, kézfogás, teljes név elmondása. Beszélgetés telefonon keresztül.
Önismeret, testi-lelki és szociális egészség	Önmaga bemutatása – drámajáték, mimetikus játék; „ez vagyok – ez voltam” – fotók a múltról, a családról, a gyermekkorról. Élmények, történések, családi események. Adatok önmagáról, családjáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Az önellátás – ruházat, felszerelés, saját környezet rendje, tisztasága. A testi fejlettségnek, adottságnak megfelelő táplálkozás: mértéktelenség, mohóság, önkorlátozás. Tisztálkodási szokások napi ritmusa. Önarckép szóban, írásban, rajzban. Önfejlődés felfedezése, tudatosítása. Pozitív, negatív jegyek. Játékos átváltoztatás – saját és mások megváltoztatása. Visszafogott önérvényesítés. A serdülő megváltozott testi adottságai – lelki konfliktusok.

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek

Önismeret, reális önértékelés, akaraterő fejlesztése.

Eredményes alkalmazkodás képességének kialakítása a társas kapcsolatokban.

A szokások, a normák bensővé válásának segítése a szociális helyzetekben.

A társas kapcsolatra való alkalmasság, a szociális érzület alakítása.

A család, a barát, a társ értékeinek felismerése, képesség az el- és befogadásra, az őszinteség, a becsületesség.

Az emberi élet megbecsülésének képessége, a testi, a lelki egészség megóvása.

A felelősség, a kötelesség, az udvariasság. Képesség a másság elfogadására.

A környezet értékeinek megbecsülése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségei.

Tevékenységek

Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok, az illemszabályok alkalmazása. Történetek, játékok a helyes, a helytelen viselkedés bemutatására. Születés- és névnapi naptár készítése az osztálynak. Az ajándékcsomagolás technikái, az átadás helyzetgyakorlatai.

Adatok önmagáról, a családról szóban, írásban – pozitív jellemvonások szóban.

Önarckép – tükörbe nézve. Családrajz – ahogyan látom családtagjaimat, ahogyan hozzájuk viszonyulok.

Szépirodalmi szemelvények bemutatása, megbeszélés.

Önellátó, testápoló technikák.

Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok: bemutatkozás, társalgás idegennel, telefonálás, tudakozódás telefonon, üzenetmondás üzenetrögzítőre. Drámajátékok: konfliktus, vita a családban, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.

Játékos átváltozás – mások átváltoztatása, barát vagy családtag bemutatása, leírása. Öltözködési kultúra bemutatása játékosan a valóságban, képeken. Az egészséges fejlődéshez szükséges heti étrend, mozgás, pihenés, szórakozás, heti program összeállítása. Bizalmas közlendők a testünk működéséről – fiúk és lányok külön-külön.

A szakasz végére elvárható követelmények

Fejlődik az önismeret és a reális önértékelés.

Nyitottság a társas kapcsolatra, fejlődő szociális érzület.

Serdülőkori sajátosságainak elfogadása, a testi-lelki egészségmegóvás technikáinak ismerete.

Iskolai konfliktusok felismerése, törekvés a megoldásra.

Az iskolai követelmények szerinti normatartás.

FEJLESZTŐ SZAKASZ
(7–8. évfolyam)

Tantárgyi tartalmak, témakörök

Témakör	Tartalom
Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés	A kamaszkori konfliktusok leggyakoribb helyzeteinek feldolgozása az osztályban, a rivalizálás egészséges és egészségtelen formái, öltözködés, zene, sport, szórakozás, barátkozás, párkapcsolat, fiú–lány kapcsolat. Peremhelyzet, magányosság, szorongás, agresszivitás a helyzetből adódóan. Feloldási módok. Önfegyelem – tűrőképesség. Konfliktus a családban: szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség, peremhelyzet. A deviáns csoportok veszélye az egyéni életútra.
Önismeret, testi-lelki és szociális egészség	Felelősség önmagunkért, a családért. Felelős és felelőtlen döntések önmagunkra, a családra nézve – például csavargás, szülők elhagyása, érték, pénz eltulajdonítása, elköltése, pazarlás, az egészség károsítása szerekkel, itallal, dohányzással, korai párkapcsolat, szexualitás és követelményei (következményei). Az öltözködési kultúra, a divat végletei – személyiség és divat. Elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről, a felnőtt szerepekről, a felnőttkori

	önmaga megvalósításáról. Nyitottság, zárkózottság. Lelki bántalmak, sérelmek veszélyei – kamaszkori öngyilkosság. A rendszertelen táplálkozás következményei. A mozgás, a sportolás fontossága – élvezeti szerek elutasítása.
Pályakép, pályatükör	Felkészülés a pályaválasztásra – mit takarnak a fogalmak: pálya, szakma, foglalkozás, beosztás szakképzettség, munkakör. Érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A szakmatanulási lehetőségek – szakiskolák, speciális szakiskola. Tanműhelyek látogatása.

Tantárgyspecifikus fejlesztési feladatok, tevékenységek

A kapcsolatok kezelésének képessége: kommunikációs helyzetgyakorlatok, dramatikus játék, mimetikus játék, tréningek, terápiák kapcsolatteremtésre, párkapcsolat építésére, helyzetgyakorlatok a rivalizálás feloldására.

A konfliktusos helyzet feloldása szóban; levélváltás – levélírás – telefonálás.

Élménybeszámoló, döntéshelyzetek bemutatása dramatikus játékkal, vita, állásfoglalás. Saját viselkedés elemzése változó nézőpontból.

Tevékenységek

Helyzetgyakorlat, dramatikus játék családi konfliktus bemutatásáról és feloldási technikákról. Szituációs játék egy-egy csoporthelyzetről – elemzés, vita, állásfoglalás.

Irodalmi részletek bemutatása a lelki élet problémáiról – megbeszélés.

Sportolási lehetőségek felkutatása.

Étrend, napirend összeállítása.

Munkahely-látogatás, szakiskolák felkeresése. Önismereti tréning, szituációs gyakorlat.

A szakasz végére elvárható követelmények

Reális önértékelés, önfejlesztés. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése.

A fejlettségnek megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.

Tudatos egészségóvás. Veszélyhelyzetek felismerése az életvitelben, a cselekedetekben, döntésekben.

Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.

Alakuló pályakép, a képesség, a lehetőségei felismerése, tájékozottság a választható szakmákban.

1.5.5. A sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

Hiperaktivitás és figyelemzavar

Fejlesztési területek:

- tájékozódó képességek fejlesztése
- vizuális észlelés és differenciálás fejlesztése
- figyelemfejlesztés
- monotónia tűrés fejlesztése
- grafomotorika fejlesztése

Enyhe értelmi fogyatékosság

Fejlesztési területek:

- tájékozódó képességek fejlesztése – (testséma fejlesztés)
- aktív szókincs bővítése
- auditív figyelem fejlesztése
- vizuális figyelem fejlesztése
- reedukáció
- gondolkodás fejlesztése
- szerialitás fejlesztése
- számfogalom kialakítása, fejlesztése
- szorzó és bennfoglaló tábla bevésése (korcsoporttól függően)
- matematikai műveletek végzése, pontosítása, gyakorlása
- egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása (életkortól, képességtől függően)
- bontás – pótlás értelmezése
- grafomotorium
- emlékezetfejlesztés (RTM)
- általános ismeretek bővítése

Beszédhiba

Fejlesztési területek:

- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
- auditív figyelem fejlesztése
- légzőgyakorlatok (légzéstechnika)
- artikulációs gyakorlatok
- hangképzés, hangok helye a szavakban
- ritmusgyakorlatok
- vizuális figyelem fejlesztése
- olvasástechnika

Az iskolai készségek kevert zavara

Fejlesztési területek:

- vizuális és akusztikus észlelés fejlesztése

- vizuális és akusztikus differenciálás fejlesztése
- nyelvi- helyesírási szabályok elmélyítése
- grafomotorium
- műveleti automatizmusok kialakítása, begyakorlása
- helyiérték fogalma
- szöveges feladatok értelmezése, megoldása

Diszlexia, diszgráfia

Fejlesztési területek:

- vizuális és akusztikus észlelés fejlesztése
- nyelvi- helyesírási szabályok elmélyítése
- vizuális és auditív memória fejlesztése
- olvasástechnika fejlesztése
- szövegértés és szókincsfejlesztés
- grafomotorium

Diszkalkulia

Fejlesztési területek:

- számfogalom kialakítása, fejlesztése
- helyi érték fogalma
- logikai készség fejlesztése
  - gondolkodás fejlesztése
  - RTM fejlesztése
  - figyelemfejlesztés
- műveleti automatizmusok kialakítása, elmélyítése
- szöveges feladatok értelmezése, megoldása

Autizmus

Fejlesztési területek:

- szociális készségek, norma és szabálykövetés fejlesztése
- önismeret, pozitív „én-kép” formálása
- társas kapcsolatok formáinak kialakítása, formálása
- szociális - kommunikációs kompetencia fejlesztése
- konfliktuskezelés
- együttműködési technikák, formák elsajátítása, alkalmazása
- önkiszolgáló funkciók erősítése
- mozgásfejlesztés, finommotorika fejlesztése
- testséma-orientáció fejlesztése
- logikai készség fejlesztése

Hiperkinetikus zavar

A hiperkinetikus gyerekek esetében fontos szerepe van az olyan gyakorlatoknak, melyek a központi idegrendszert stimulálják, koordinálják, illetve ezen gyakorlatoknak mozgásfejlesztő hatása van. Ide tartoznak például a különböző labdás fejlesztő játékok. Fontos esetükben is a pozitív szemlélet kialakítása, a dicséret, a jutalmazó attitűd, az elfogadás kifejezése, hogy ne érezzék magukat különcnek, segíteni, hogy be tudjanak illeszkedni egy közösségbe. Megtalálni azt, amiben sikeresek tudnak lenni, azt támogatni, erősíteni.

Fejleszteni és segíteni azt, hogy tevékenységeikben kitartóak tudjanak lenni, fontos, hogy a kezelés multimodális legyen. Kiemelendő a pszichoedukáció, szülőtréning, pedagógus tréning, viselkedés és kognitív terápiás technikák megtanítása. A velük való kommunikációnál figyelni kell arra, hogy egyszerű mondatokat használjunk, konkrét dolgokat fogalmazzunk meg, és világos szabályokat állítsunk. Ha a gyermek indulatos, feszült, megnyugvás lehetőségét mindig biztosítsuk számára.

A szakértői vélemény iránymutatásainak figyelembevételével.

Az iskolánkra vonatkozó elvárható követelmény rendszer

1. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon beszélgetésekbe bekapcsolódni.
- A tanuló beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
- Tudja rávezető kérdések segítségével, kifejezni a gondolatait.
- Legyen képes adott témában 3-4 mondat alkotására.
- Alkalmazza a megismert helyesírási szabályokat
- Legyen képes a megismert betűk megnevezésére, szótagok, rövid szavak hangos szótagoló olvasására.
- Tudja az olvasott történetek, mesék szereplőiről, magatartásukról véleményét segítséggel megfogalmazni.
- Tudjon az olvasottakról beszámolni.
- Legyen képes a tanult betűket, rövid szavakat tollbamondás után leírni.
- Írásképe legyen tiszta, rendezett, olvasható.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen képes tárgyak, személyek tulajdonságainak megfigyelésére, megnevezésére.
- Tudjon a megismert tulajdonságok alapján csoportosítani.
- Legyen számfogalma, műveletfogalma a 10-es számkörben
- Segítséggel tudjon egyszerű szöveges feladatot eszközzel kirakni, rajzzal megjeleníteni.
- Ismerkedés a geometriai alapformákkal
- Legyenek elemi tapasztalatai térbeli helyzetekről, nagyságbeli viszonyokról
- Segítséggel legyen képes dolgokat egymáshoz rendezni.
- Ismerjen fel segítséggel összefüggéseket személyek, tárgyak, számok között.

Környezetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Alkalmazza a gyakorolt megismerési módszereket (tapasztalat, megfigyelés, csoportosítás).
- Tudja kifejezni tapasztalatait szóban és rajzban.
- Tudja az időjárás elemeinek, a napoknak, a napszakoknak és az évszakoknak a nevét
- Fokozatosan önállósodjon a gyalogos közlekedésben.
- Figyelje meg az életkorának megfelelő növényápolási és állatgazdálkodási munkákat.

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Szívesen és örömmel vegyen részt az ének órai munkában, a közös éneklésekben, ritmikai, dallami és fantáziafejlesztő játékokban.
- Szerezzen ismereteket a gyermekdalok és -játékok körében.
- Ismerje fel a többször hallott felvételek alapján környezete hangjait, zajait, zörejeit. Vegyen részt a közös mozgásos játékban, fejlődjön mozgása és együttműködési képessége.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon megfigyelni formákat, azokat nagyság szerint rendezni.
- Tudja a tárgyak helyét, helyzetét segítségnyújtással meghatározni.
- Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. Tudja megnevezni, ábrázolni a szabályos, szabálytalan, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat.
- Értse meg a tankönyv ábráit, az egyszerű eligazító táblákat, piktogramokat.
- Értelmezze az egyszerű arckifejezéseket, gesztusokat.
- Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján festéssel, rajzzal.
- Tudja kifejezni az évszakokhoz kapcsolódóan az időjárás egyszerű jelenségeit a képkialakításaiban.
- Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Segítséggel legyen képes modellezni.
- Fejleszteni az önkiszolgáló képességét.
- Segítséggel tudja a különböző anyagokat megmunkálni.
- Felügyelet mellett tudja a szerszámokat balesetmentesen használni.
- Felnőtt felügyelete alatt legyen képes a közlekedési szabályokat betartani.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.
- Szívesen és örömmel vegyenek részt a testnevelés órai munkában
- Vegyenek részt a közös mozgásos játékokban, fejlődjön mozgásuk és együttműködő képességük.
- Értse az órán elhangzó utasításokat, ezeknek megfelelően cselekedjen.

- Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.
- Tudja segítséggel végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.
- Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel idézze fel és tartsa be a játékszabályokat.

2. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon beszélgetésekbe bekapcsolódni.
- Alkalmazza a tanult nyelvi formákat a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Tudja kifejezni a gondolatait.
- Legyen képes adott témában 4-5 mondat alkotására.
- Ismerje a tanult nyelvtani fogalmakat (mondatfajták, szófajok, magánhangzók, mássalhangzók, betűrend, szótagolás).
- Alkalmazza a megismert helyesírási szabályokat.
- Ismerje a „j” hang kétféle jelölését a gyakorolt szavakban.
- Legyen képes a feldolgozott szövegek olvasására.
- Alkalmazza eszközszerűen az olvasást és az írást a tartalmi megértést bizonyító egyszerű feladatok megoldásában.
- Tudja az olvasott történetek, mesék szereplőiről, magatartásukról véleményét röviden megfogalmazni.
- Tudjon az olvasottakról összefüggően beszámolni.
- Írásképe legyen tiszta, rendezett, olvasható
- Legyen képes előkészítés után tollbamondással 4-5 egyszerű mondat leírására.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon a megismert tulajdonságok alapján csoportosítani.
- Tudjon kész csoportokat egy tulajdonsággal elnevezni:
- Megfelelő tapasztalati bázis megalapozásával:
  - – természetes számfogalom, műveletfogalom kialakítása 20-as számkörben;
  - – különböztesse meg a kerek, szögletes, gömbölyű alakzatokat.
  - – a megszerzett tudás kipróbálása a mindennapi életben;
- Tudja az egyszerű szöveges feladatot művelettel megjeleníteni, lejegyezni
- Ismerjen fel összefüggéseket személyek, tárgyak, számok között
- Tudja kifejezni a felismert összefüggéseket tevékenységgel, szóval.
- Legyen képes dolgokat egymáshoz rendezni.

Környezetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Értse az összehasonlítások során a tanár által használt kifejezéseket, relációkat.
- Használja a téri és időbeli relációkat jelentő legegyszerűbb kifejezéseket
- Ismerje fel és nevezze meg a megfigyelt növényeket és állatokat. Tudja, hogy a növényeknek emberi táplálkozásra alkalmas részeik vannak, melyek az egészséges táplálkozásban fontos szerepet játszanak.
- Ismerje a fő csapadékfajtákat.
- Vegyen részt az életkorának megfelelő növényápolási munkákban.
- Fokozódó önállósággal válassza meg az évszaknak, az időjárásnak megfelelő öltözéket

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Vegyen részt oldottan örömmel az éneklésben
- Törekedjen a szöveg tiszta, szép ejtésére
- Kapcsolódjon be a körjátékba, mozgásos, táncos tevékenységbe.
- Tudjon egyszerű ritmusmotívumokat megszólaltatni, ritmushangszert használni.
- Fejlődjön akusztikus figyelme, irányultsága, intenzitása.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon megfigyelni formákat, azokat nagyság szerint rendezni.
- Tudja a tárgyak helyét, helyzetét segítségnyújtással meghatározni.
- Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. Tudja megnevezni, ábrázolni a szabályos, szabálytalan, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat.
- Értse meg a tankönyv ábráit, az egyszerű eligazító táblákat, piktogramokat.
- Értelmezze az egyszerű arckifejezéseket, gesztusokat.
- Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján festéssel, rajzzal.
- Tudja kifejezni az évszakokhoz kapcsolódóan az időjárás egyszerű jelenségeit a képkialakításaiban.
- Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Fokozódó önállóság az önkiszolgáló tevékenységben.
- Szabálykövető magatartás az étkezésben, az egyéni fejlettségnek megfelelő feladatok elvégzésében, a munka elfogadásában.

- A megfigyelt anyagok felismerése, megnevezése, tapasztalatok, ismeretek felhasználása az egyszerű megmunkálásban, a megismert eszközök balesetmentes használata.
- Egyszerű modell, rajz alapján építés, térrendezés.
- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.
- Szívesen és örömmel vegyenek részt a testnevelés órai munkában
- Fejlődjön mozgásuk és együttműködő képességük.
- Értse az órán elhangzó utasításokat, szakkifejezéseket ezeknek megfelelően cselekedjen.
- Tudja végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.
- Legyen képes gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra futásgyakorlataiban.
- Érzékelje a távolba és a célba dobás különbségét
- Különböztesse meg mozgásában a magasba és a távolba ugrást.
- Tudja összekapcsolni és irányítással végrehajtani a tanult talajtornaelemeket
- Ismerje, illetve alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának egyszerű kéz- és lábtechnikai megoldásait.
- Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel idézze fel és tartsa be a játékszabályokat

3. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló legyen képes a mindennapi érintkezésben a kommunikációs helyzetnek megfelelő, néhány mondatos szöveg alkotására.
- Tudjon kérdést feltenni, válaszolni, egyszerű üzenetek átadásában közreműködni.
- Ismerje saját személyi adatait.
- Beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, megfelelő ritmusban.
- Legyen képes előkészítéssel, segítséggel szövegértést bizonyító feladatok megoldására.
- Tudjon segítséggel 1-2 mondatos véleményt megfogalmazni az olvasott, hallott szövegben szereplők magatartásával kapcsolatban.
- Legyen képes felkészülés után egyenletes tempóban olvasni.
- Tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni írottról, nyomtatottról előkészítéssel.
- Legyen képes alkalmazni a gyakorolt helyesírási szabályokat – előkészítés mellett alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt, a mondatvégi írásjeleket, legyen ismerete a „j” hang kétféle jelöléséről.

- Legyen betűismerete a tanult betűk körében.
- Legyen képes 3-4 mondóka vagy vers elmondására.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen jártas a tulajdonságok változásainak megfigyelésében, megfogalmazásában.
- Tudjon megfogalmazni egyszerű állításokat és azok tagadását.
- Legyen biztos számfogalma, műveletfogalma az adott számkörben.
- Legyen jártas egyszerű relációk értelmezésében, kifejezésében, megfogalmazásában, a számok nagyságának összehasonlításában.
- Ismerjen fel egyszerűbb szabályokat, és tudja azokat megfogalmazni.
- Tudjon egyszerű, állandó különbségű számsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Ismerje a téglalap és a négyzet tulajdonságait.
- Legyen jártas a négyzet és a téglalap kerületének értelmezésében. Gyűjtsön tapasztalatokat a számításokban.
- Ismerje fel a négyzetet, kört, háromszöget; tudjon előállítani testeket gyurmából, síkidomokat vágással, tépéssel, rajzolással.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket.

Környezetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon csoportosítani adott szempontok alapján. Vegye észre, hogy a tulajdonságok egy része fontos, lényegi, míg mások kevésbé fontosak.
- Tudja, hogy a víz és a levegő elengedhetetlen feltétele az élőlények létezésének.
- Fedezze fel az időbeli sorrendiséget a napi, havi történésekkel kapcsolatosan. Tudja az évszakok, hónapok, napok, napszakok nevét.
- Legyen képes felsorolni segítséggel az életjelenségeket és az élethez szükséges környezeti feltételeket.
- Sorolja fel kép vagy a valóság alapján a virág és a gyümölcs részeit.
- Vegyen részt növényápolásban és a környezetében lévő állatok gondozásában.
- Fedezze fel, hogy az évszakok változása periodikus változásokat okoz a növények éle
- Ismerje a helyes étkezési rendet és étkezési szokásokat.
- Tudja, hogy betegség esetén orvoshoz kell fordulnia.
- Használja tudatosan a szemétgyűjtőket.
- Tájékozódjon biztonsággal az iskola épületében és a lakásban.
- Ismerje az utat a lakástól az iskoláig.
- Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vi

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Szívesen vegyenek részt a dalok tanulásában, közös éneklésében.
- Kedvvel és szívesen énekeljenek.
- Fejlődjön ritmusérzékük, mozgásuk, fantáziájuk.
- Segítséggel tudjanak tájékozódni a vonalrendszerben.
- Ismerjék fel a többször hallott zenéket.
- Kapcsolódjanak be a dalok játékának eljátszásába.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló ismerje a vizuális alapelemek egyszerű rendszereit (vonalfajták, formák, színritmusok).
- Ismerje a vizuális alapelemek viszonylatait (irány, arány, kompozíció, hangsúlyozás).
- Váljon gyakorlottá az egyes vizuális elemek használatában. Fejlődjön érzelmi világa és kreativitása.
- Tudjon képet alkotni az időjárás, az évszakok hangulatának kifejezésével, a téri viszonylatok spontán rögzítésével.
- Legyen képes egyszerű vizuális ritmusok létrehozására.
- Tudjon megfigyeléseket tenni és azokat megfogalmazni a természeti környezet vizuális jellemzőire vonatkozóan.
- Tudjon a megismert anyagokkal tárgyakat készíteni.
- Értse a legegyszerűbb vizuális jelzéseket.
- Ismerje a vonal- és foltképzési technikákat.
- Legyen képes tárgykészítés céljából forma- és színritmusok létrehozására.
- Biztosan ismerje a térbeli viszonylatokat a téri szerkezetek létrehozásakor.
- Ismerjen fel cselekvéssort képeken.
- Ismerjen fel tárgyakat két nézete alapján.
- Legyen képes látvány hatására képet alkotni.
- Tudjon látvány alapján tárgyakat segítséggel, szóban elemezni, összefüggéseket rávezetéssel felfedezni.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló legyen képes segítséggel az őt ért környezeti hatásokhoz alkalmazkodni.
- Segítséggel tudjon tervezni.
- Legyen képes a maga szintjén szerelőelemekkel dolgozni.
- Közösségben irányítással tudjon dolgozni.
- Az alkotásaiban próbáljon törekedni a szépre.

- Alakuljon ki a közösségi magatartás.
- A gyalogos közlekedésben segítséggel tudjon balesetmentesen közlekedni.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló értse meg és hajtsa végre az utasításokat menetgyakorlatok közben.
- Törekedjen a tanult mozgásformák, gyakorlatok esztétikus, koordinált végrehajtására.
- Növekedjen az egyén egyéni teljesítménye.
- Tudjon egyenletes iramban 4-6 percig futni.
- Törekedjen a maximális futósebesség elérésére rövidtávon.
- Tudjon állórajtból indulni, ugrásoknál elrugaszkodásra hangsúlyt helyezni.
- Növekedjen a célba dobásoknál a találatszám.
- Alkalmazzon egy számára megfelelő labdafogást, elkapást, birtoklást feladathelyzetben és játékban.
- Tudjon a játékhelyzetnek megfelelően helyezkedni, viselje el játék közben a kudarcokat.

4. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló legyen képes a mindennapi érintkezésben a kommunikációs helyzetnek megfelelő, néhány mondatos szöveg alkotására, véleményének egyszerű közlésére.
- Tudjon kérdést feltenni, válaszolni, egyszerű üzenetek átadásában közreműködni.
- Ismerje saját személyi adatait.
- Beszéljen érthetően, tagoltan, helyes köznyelvi kiejtéssel, megfelelő ritmusban.
- Legyen képes előkészítéssel, segítséggel szövegértést bizonyító feladatok megoldására, ismeretek, információk gyűjtésére.
- Tudjon 1-2 mondatos véleményt megfogalmazni az olvasott, hallott szövegben szereplők magatartásával kapcsolatban.
- Legyen képes felkészülés után egyenletes tempóban olvasni.
- Írásképe legyen rendezett, olvasható.
- Tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni írottról, nyomtatottról előkészítéssel, 3-4 betűből álló szavakat tollbamondás után leírni előkészítéssel.
- Legyen képes alkalmazni a gyakorolt helyesírási szabályokat – előkészítés mellett alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt, a mondatvégi írásjeleket, legyen ismerete a „j” hang kétféle jelöléséről.
- Legyen betűismerete a tanult betűk körében.
- Legyen képes 3-4 mondóka vagy vers elmondására.
- Rendelkezzen elemi műfaji ismeretekkel (vers, próza megkülönböztetése).

- Tudjon szöveghűen elmondani emlékezetből 3-4 verset
- Legyen képes egyszerű esztétikai ítéletalkotásra a természeti környezetre, tárgyakra, életkorának megfelelő műalkotásokra vonatkozóan.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen jártas a tulajdonságok változásainak megfigyelésében, megfogalmazásában, a halmazok képzésében.
- Tudjon megfogalmazni egyszerű állításokat és azok tagadását.
- Legyen biztos számfogalma, műveletfogalma az adott számkörben.
- Tudjon önállóan megoldani egyszerű szöveges feladatokat.
- Legyen jártas egyszerű relációk értelmezésében, kifejezésében, megfogalmazásában, a számok
- nagyságának összehasonlításában.
- Ismerjen fel egyszerűbb szabályokat, és tudja azokat megfogalmazni.
- Tudjon egyszerű, állandó különbségű számsorozatot folytatni mindkét irányban.
- Ismerje a téglalap és a négyzet tulajdonságait.
- Legyen jártas a négyzet és a téglalap kerületének értelmezésében. Gyűjtsön tapasztalatokat a számításokban.
- Ismerje fel a kockát, téglatestet, gömböt, hengert, négyzetet, kört, háromszöget; tudjon előállítani testeket gyurmából, síkidomokat vágással, tépéssel, rajzolással.
- Ismerje a szabvány mértékegységeket.

Környezetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon csoportosítani adott szempontok alapján. Vegye észre, hogy a tulajdonságok egy része fontos, lényegi, míg mások kevésbé fontosak.
- Tudja, hogy a víz és a levegő elengedhetetlen feltétele az élőlények létezésének.
- Tapasztalja meg, hogy a halmazállapotok egymásba átalakulhatnak.
- Fedezze fel az időbeli sorrendiséget a napi, havi történésekkel kapcsolatosan. Tudja az évszakok, hónapok, napok, napszakok nevét.
- Tudja megkülönböztetni a tűlevelű és a lombos fát.
- Legyen képes felsorolni segítséggel az életjelenségeket és az élethez szükséges környezeti feltételeket.
- Sorolja fel kép vagy a valóság alapján a virág és a gyümölcs részeit.
- Vegyen részt növényápolásban és a környezetében lévő állatok gondozásában.
- Tudja felismerni a különböző élőhelyek jellemző állatait.
- Ismerje fel a háziállatokat képen és lehetőség szerint a valóságban is.

- Tudja, hogy az ember gondoskodik az állatokról és az állatok táplálékot nyújtanak az embernek.
- Ismerje a helyes étkezési rendet és étkezési szokásokat.
- Használja tudatosan a szemétgyűjtőket.
- Tájékozódjon biztonsággal az iskola épületében és a lakásban.
- Ismerje az utat a lakástól az iskoláig.
- Ismerje környezetének legjellemzőbb felszíni formáit és vizeit.
- Használja a földrajzi neveket, ismerje a fő világtájak nevét.

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Szívesen vegyenek részt hosszabb és nehezebb dalok tanulásában is, közös és kiscsoportos éneklésben.
- Kedvvel és szívesen énekeljenek.
- Fejlődjön ritmusérzékük, mozgásuk, fantáziájuk.
- Segítséggel használjanak ritmushangszereket.
- Segítséggel tudjanak tájékozódni a vonalrendszerben, erősödjenek ismereteik a zenei írás-olvasás terén.
- Ismerjék fel a többször hallott zenéket, legyenek képesek zenei részletek irányított figyelmű hallgatására is.
- Szívesen kapcsolódjanak be a dalok játékának eljátszásába, mozgásos játékokba, igyekezzenek a szabályok betartására.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló ismerje a vizuális alapelemek egyszerű rendszereit (vonalfajták, formák, színritmusok).
- Ismerje a vizuális alapelemek viszonylatait (irány, arány, kompozíció, hangsúlyozás).
- Váljon gyakorlottá az egyes vizuális elemek használatában. Fejlődjön érzelmi világa és kreativitása.
- Tudjon képet alkotni az időjárás, az évszakok hangulatának kifejezésével, a téri viszonylatok spontán rögzítésével.
- Legyen képes egyszerű vizuális ritmusok létrehozására.
- Tudjon megfigyeléseket tenni és azokat megfogalmazni a természeti környezet vizuális jellemzőire vonatkozóan.
- Tudjon a megismert anyagokkal tárgyakat készíteni.
- Értse a legegyszerűbb vizuális jelzéseket.
- Ismerje a vonal- és foltképzési technikákat.

- Legyen képes tárgykészítés céljából forma- és színritmusok létrehozására.
- Biztosan ismerje a térbeli viszonylatokat a téri szerkezetek létrehozásakor.
- Ismerjen fel cselekvéssort képeken.
- Ismerjen fel tárgyakat két nézete alapján.
- Legyen képes látvány hatására képet alkotni.
- Tudjon látvány alapján tárgyakat segítséggel, szóban elemezni, összefüggéseket rávezetéssel felfedezni.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A természeti, társadalmi és a technikai környezet megfigyeléséből, elemzéséből gyűjtött tapasztalatok értelmezése, felhasználása egyszerű feladathelyzetben, anyagok megmunkálásában, eszközök használatában.
- Az épített környezet megnevezése, önálló tervezés, építés kockák, dobozok, szerelőelemek felhasználásával.
- A gyalogos közlekedés szabályainak betartása jártasság szinten, gyakorlottság a tömegközlekedésben (egyéni fejlettség szerint). Szabálykövető magatartás.
- Kulturált együttműködés, részvétel életkorának, állapotának megfelelő közösségi munkában, a családi munkamegosztásban, házimunkában.
- A tanult, a begyakorolt életviteli szokások alkalmazása konkrét helyzetekben: ruházkodás, tisztálkodás, táplálkozás, takarékosság, tisztaság, rend megőrzésében.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló értse meg és hajtsa végre az utasításokat menetgyakorlatok közben.
- Törekedjen a tanult mozgásformák, gyakorlatok esztétikus, koordinált végrehajtására.
- Növekedjen az egyén egyéni teljesítménye.
- Tudjon egyenletes iramban 4-6 percig futni vagy futómozgást tartalmazó tevékenységet végezni.
- Törekedjen a maximális futósebesség elérésére rövidtávon, majd a sebesség minél hosszabb ideig történő tartására.
- Tudjon állórajtból indulni, ugrásoknál elrugaszkodásra hangsúlyt helyezni.
- Növekedjen a célba dobásoknál a találatszám, távolba dobásoknál az egyéni eredmény.
- Tudjon a tanult talajtornaelemekből összeállított egybefüggő talajgyakorlatot végrehajtani tanári segítséggel.
- Tudjon egyfajta szekrényugrást végrehajtani, segítségnyújtás mellett elvégezni.
- Alkalmazkodjon a labda méretéhez, súlyához, a repülő labda útjához, ívéhez, irányához, sebességéhez.
- Alkalmazzon egy számára megfelelő labdafogást, elkapást, birtoklást feladathelyzetben és játékban.

- Tudjon a játékhelyzetnek megfelelően helyezkedni, viselje el játék közben a kudarcokat.
- Tudjon a mellig érő vízben biztonságosan mozogni.

5. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló beszéljen tisztán, érthetően, alkalmazza a beszédfonetikai eszközöket.
- Legyen képes eligazodni a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- Tartsa be a viselkedési és illemszabályokat.
- Legyen gyakorlott egyszerű helyzetekben az önálló véleménynyilvánításban.
- Olvasson az osztályfoknak megfelelő jó tempóban, értelmesen
- Legyen képes az olvasott szöveg cselekményének elmondására

Történelem és állampolgári ismeretek

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló legyen tájékozott saját életeseményei alapján a múlt–jelen–jövő relációs rendszerben.
- Ismerje saját helyét, szerepét a családjában.
- Mutassa be az iskolai közösséget közvetlen tapasztalatszerzés, saját élmény alapján.
- Meséljen családja és iskolája múltjából érdekes történeteket.
- Ismerje lakóhelyének településformáját, természeti szépségeit, gazdasági értékeit. Legyen képes ezek rövid szöveges bemutatására.
- Tudjon biztonságosan tájékozódni és közlekedni lakóhelyén.
- Ismerje és használja a lakóhely művészeti és kulturális szolgáltatásait.
- Tudjon különbséget tenni a történelem különböző megismerési forrásai között.
- Legyenek elemi összehasonlító fogalmai a távoli korban és a ma élő emberek életmódjáról.
- Ismerje fel a tanult korokat – ruházatot, használati tárgyakat, jellegzetes épületeket – képről.
- Legyen képes beszélni Jézus születéséről, a kereszténység kialakulásáról.
- Értékelje a Biblia jelentőségét, tudjon elmondani bibliai történetet.
- Legyen képes segítséggel rajzos beszámolókat készíteni.
- Ismerjen fel és nevezzen meg hazánk őskori és ókori emlékeiből legalább kettőt képről, filmről.
- Tudja leolvasni, megmutatni a képes történelmi atlaszban a tanultakkal összefüggő történelmi helyeket.
- Olvassa le és mutassa meg vándorló őseink állomáshelyeit.
- Ismerje a letelepedés, a honfoglalás évszámát, valamint fontosabb emlékhelyeit.
- Tudjon érzelmileg azonosulni a honfoglalással, a magyarság életében betöltött szerepével.

Hon-és népismeret

tantárgyból az végére elvárható követelmények:

- A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit.
- Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről.
- Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.
- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapjaira, ünnepnapjaira.
- Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi.
- Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.
- A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik.
- Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon gondolkodási műveletet végezni az ismert halmazok segítségével.
- Értse és használja helyesen a logikai fogalmakat.
- Legyen biztos számfogalma tízezres számkörben, a számok írásában.
- Tudjon készségszinten számolni szóban és írásban.
- Legyen jártas a természetes számok nagyság szerinti összehasonlításában.
- Legyen képes összefüggések felismerésére és leírására a matematika különböző témaköreiben.
- Felismert és megfogalmazott szabályokat tudjon lejegyezni.
- Növekedjen gyakorlottsága a gyakorlati mérésekben, a pénzhasználatban.
- Tudjon csoportosítani testeket és síkidomokat a tanult tulajdonságok alapján.

Informatika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen képes néhány lépésből feladatsor algoritmusának összeállítására.
- Tudjon egyszerű, elsősorban rajzos titkosírást készíteni, megfejteni.
- Ismerje a billentyűzet és az egér használatát, tudjon egyszerű rajzot és rövid szöveget megjeleníteni a képernyőn.

Természetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudja tapasztalatait szóban, írásban rögzíteni.
- Legyen tapasztalata a hő hatására bekövetkező változásokról.
- Ismerje a tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságait, tudja azokat felsorolni.
- Tudja, hogy tűz esetén hogyan kell segítséget kérni.
- Ismerje a házi és ház körül élő állatok szerepét az ember életében.
- Tudja adott szempontok szerint jellemezni a tanult állatok testfelépítését, kültakaróját, életmódját, táplálkozását, szaporodását.
- Tudja felsorolni az időjárás elemeit és ezek segítségével önállóan jellemezni a napi időjárást.
- Tudja felsorolni és kijelölni a fő világtájakat a valóságban és a térképen.
- Tudja használni az iránytűt.
- Ismerje a színek jelentését a térképen.
- Ismerje fel Magyarország természetföldrajzi térképét.
- Tudja jellemezni és csoportosítani a tanult növényeket és állatokat, adott szempontok alapján.
- Tudjon felsorolni a környezetében alkalmazott környezetvédelmi módszereket.
- Aktívan vegyen részt környezetvédelmi tevékenységben.
- Használja tudatosan az ismeretszerzési eszközöket, módszereket.
- Váljon igényévé a könyvek és egyéb ismerethordozók használata.
- Legyen képes önállóan lejegyezni tapasztalatait.

Ének-zene

***tantárgyból* az év végére elvárható követelmények:**

- Vegyenek részt örömmel az énekórákon, énekeljenek közösen, vállalkozzanak egyéni éneklésekre is.
- Válasszanak kedvenc dalokat, törekedjenek a tanult előadásmód megjelenítésére a dalok éneklése során.
- Fejezzék ki és fogalmazzák meg a tanult dalok élményvilágát, hangulatát.
- Gyakorolják tanári segítséggel a különféle kották olvasását a tanult formákban.
- Fejlődjön zenei hallásuk, ismerjék föl a többször hallott nép- és műzenei szemelvényeket.
- Legyenek képesek hosszabb terjedelmű zenei részletek figyelemmel kísérésére, elemzésére, adott szempontok alapján.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon adottságai függvényében egyszerűbb vizuális problémákra, emocionális késztetésekre kreatívan reagálni.
- Szerezzen tapasztalatokat a vizuális kifejező elemek változatos felhasználhatóságáról a folt, a vonal, a felületek kapcsolatában.
- Ismerje a komponálás néhány fontos eszközét (vonalvastagság, szín, elhelyezés).
- Tudjon ritmikus kompozíciókat létrehozni.
- Fejlődjön képi kifejezése irodalmi és zenei élmények hatására (festés, rajzolás és plasztikus alakítások).
- Tudjon – a tárgyalkotó folyamat lépéseinek betartásával – a megismert anyagokból egyszerű tárgyakat készíteni.
- Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).
- Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Rendelkezzen ismerettel, a kamaszkorral járó testápolásról.
- Tudjon megfigyeléseket végezni az ember épített környezetében.
- Tudja csoportosítani az anyagokat érzékelhető tulajdonságaik alapján.
- Legyen ismeretei az anyagok felhasználásáról.
- Legyen ismerete a vetületi ábrázolásról.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló hajtsa végre a tanult óraszervezést segítő rendgyakorlatokat, értse az utasításokat, vezényszavakat.
- Tudjon a távolságnak megfelelően gyorsan és kitartóan futni 6-8 percig.
- Sajátítsa el az ugrások sajátos mozgásösszetevőit – alkalmazza azokat fejlettségének megfelelően.
- Törekedjen az elsajátított gyakorlatok összefüggő, biztos végrehajtására
- Fejlődjön a statikus, dinamikus és egyensúlyozóképessége.
- Alkalmazza a labda birtokbavételének és kézzel, lábbal történő továbbításának legegyszerűbb változatait.
- Tudja játék közben is alkalmazni a tanult technikai elemeket.
- Tudjon játék közben tartósan figyelni.

6. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Ismerje fel a kérdőszavak alapján a tanult szófajokat, és igyekezzen fokozott önállósággal alkalmazni az ezekhez kapcsolódó nyelvtani szabályokat.
- Ismerje fel a tanult irodalmi és fogalmazási műfajokat, tudjon egy-egy rövid mesét, verset elmondani.
- Legyen képes szóban és írásban – az olvasott vagy átélt – élmények közlésére adott szempontsor szerint.
- Tudjon írásbeli munkát készíteni – előkészítés után, segítséggel – a tanult műfajokban, a szövegszerkesztés szabályainak alkalmazásával, irányítás mellett.
- Olvasson az osztályfoknak megfelelő jó tempóban, értelmesen, elemezze irányítással tartalmi és formai szempontból az olvasottakat.
- Legyen képes – irányítással – a megismert irodalmi szövegekben a lényeg kiemelésére és a szöveg tömörítésére, elemzésére.
- Vegyen részt aktívan dramatizálásban, gyűjtőmunkában.
- Ismerje fel a tanult irodalmi művekben a pozitív és negatív hősöket, tudjon véleményt nyilvánítani – irányítással – a művekkel kapcsolatban.

Történelem és állampolgári ismeretek

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen képes tanári rávezetéssel ok-okozati összefüggések felismerésére, következtessen a tanulságokra.
- Mondja el önállóan a megismert mondák, legendák, történetek tartalmát.
- Tudjon különbséget tenni a történetek mesei és valóságos eseményei között.
- Tudja megmutatni a képes történelmi atlaszban a fontosabb történelmi események helyszínét.
- Ismerje Mátyás király alakját.
- Legyen képes példákkal illusztrálni az ország fennmaradásának, a magyarság megmaradásának küzdelmeit.
- Legyen képes ismereteit bővíteni forrásanyagok felhasználásával, olvasson rövid részleteket a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Tudja a tanult évszámokat az időszalagon elhelyezni, az események helyszíneit a térképen megmutatni.
- Mondjon példákat a történelmi események művészeti megjelenítésére.
- Ismerje a reformkor személyiségeinek nézeteit, érveljen a megismert tények alapján.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Értse a közönséges tört szám és a negatív szám fogalmát.
- Tudjon önállóan összetett szöveges feladatot megoldani.
- Tudjon különbségsorozatot folytatni, hányadossorozatot alkotni
- Ismerje a mértékegységeket és a mértékegységek közötti viszonyszámokat.
- Legyen jártas a szögmérő használatában, a szögek mérésében.
- Tudja a négyzet és a téglalap kerületét kiszámítani, területét lefedéssel mérni.
- Tudja szerkeszteni a tanult geometriai alakzatokat.
- Gyűjtsön adatokat, szerezzen tapasztalatokat a lejegyzési módban.
- Végezzen csoportos valószínűségi kísérleteket.
- Értse a „biztos” és a „lehetetlen” kifejezéseket

Informatika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Fokozódjon érdeklődése, aktivitása a számítógéppel végzett tevékenység iránt.
- Legyen tájékozott a képi információforrások körében.
- Legyen képes változások létrehozására a képernyőn.
- Növekvő önállósággal legyen képes az iskolai könyvtár használatára.

Természetismeret

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudja tapasztalatait szóban, írásban rögzíteni.
- Ismerje a termesztett növények szerepét az ember életében.
- Tudja adott szempontok szerint jellemezni a tanult állatok testfelépítését, kültakaróját, életmódját, táplálkozását, szaporodását.
- Ismerje fel Magyarország természetföldrajzi térképét.
- Ismerjen fel és nevezzen meg a hazai tájakra jellemző egy-egy növényt és állatot.
- Tudja jellemezni és csoportosítani a tanult növényeket és állatokat, adott szempontok alapján.
- Ismerje az összefüggéseket az időjárás, az évszakok változása és az élő természetben végbemenő változások között.
- Tudja, hogy az ember pozitív és negatív értelemben is befolyásolja a természeti életközösségek fennmaradását, életét.
- Tudjon felsorolni a környezetében alkalmazott környezetvédelmi módszereket.
- Aktívan vegyen részt környezetvédelmi tevékenységben.
- Használja tudatosan az ismeretszerzési eszközöket, módszereket.

- Váljon igényévé a könyvek és egyéb ismerethordozók használata.
- Legyen képes önállóan lejegyezni tapasztalatait.

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Vegyenek részt örömmel az énekórákon, énekeljenek közösen, vállalkozzanak egyéni éneklésekre is.
- Válasszanak kedvenc dalokat, törekedjenek a tanult előadásmód megjelenítésére a dalok éneklése során.
- Fejezzék ki és fogalmazzák meg a tanult dalok élményvilágát, hangulatát.
- Gyakorolják tanári segítséggel a különféle kották olvasását a tanult formákban.
- Fejlődjön zenei hallásuk, ismerjék föl a többször hallott nép- és műzenei szemelvényeket.
- Legyenek képesek hosszabb terjedelmű zenei részletek figyelemmel kísérésére, elemzésére, adott szempontok alapján.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon adottságai függvényében egyszerűbb vizuális problémákra, emocionális késztetésekre kreatívan reagálni.
- Szerezzen tapasztalatokat a vizuális kifejező elemek változatos felhasználhatóságáról a folt, a vonal, a felületek kapcsolatában.
- Ismerje a komponálás néhány fontos eszközét (vonalvastagság, szín, elhelyezés).
- Tudjon ritmikus kompozíciókat létrehozni.
- Legyen képes egyszerű formák látványszerű ábrázolására.
- Fejlődjön képi kifejezése irodalmi és zenei élmények hatására (festés, rajzolás és plasztikus alakítások).
- Tudjon – a tárgyalkotó folyamat lépéseinek betartásával – a megismert anyagokból egyszerű tárgyakat készíteni.
- Legyen jártas az összetettebb síkbeli alkotások létrehozásában.
- Tudatosan alkalmazza térábrázolásaiban a térjelzéseket (közel, távol, takarás).
- Szerezzen tapasztalatokat az egyszerű tárgyak szerkezetéről.
- Legyen képes – szabadon választott technikával – művészeti és személyes élményei képi kifejezésére.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen pontos ismerete a lakás egyes részeinek funkciójáról.
- Legyen ismerete a szobában tartandó növényekről.
- Legyen igényes a ruhatárára.
- Ismerje meg a fémmegmunkálás szerszámait.
- Legyen ismerete a növényszaporítási módokról.
- Ismerje a rendszeres és változatos táplálkozás fontosságát

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló hajtsa végre a tanult óraszervezést segítő rendgyakorlatokat, értse az utasításokat, vezényszavakat.
- Legyen képes 4 ütemű gimnasztikai gyakorlatokat eszközzel végrehajtani.
- Tudjon a távolságnak megfelelően gyorsan és kitartóan futni 6-8 percig.
- Sajátítsa el az ugrások sajátos mozgásösszetevőit – alkalmazza azokat fejlettségének megfelelően.
- Tudja a hajító mozdulatot pontosan kivitelezni.
- Törekedjen az elsajátított gyakorlatok összefüggő, biztos végrehajtására.
- Törekedjen az ugrásoknál a bátor nekifutásra, az erőteljes elrugaszkodásra, az esztétikus kivitelezésre.
- Fejlődjön a statikus, dinamikus és egyensúlyozóképessége.
- Alkalmazza a labda birtokbavételének és kézzel, lábbal történő továbbításának legegyszerűbb változatait.
- Tudja játék közben is alkalmazni a tanult technikai elemeket.
- Tudjon játék közben tartósan figyelni, összpontosítani és gyorsan reagálni.
- Legyen képes mellúszással úszni.

7. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

Magyar irodalomból:

- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.
- Legyen képes a helyesírási segédkönyvek eszközszintű használatára.
- Rendelkezzen olvasható írásmóddal. Tudjon önállóan 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.
- Vegyen részt aktívan a közös dramatikus játékokban és az azokat elemző beszélgetéseken.

- Füzetben, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni.

Magyar nyelvből:

- A tanuló legyen tájékozott az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban.
- Ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.
- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.
- Legyen képes a helyesírási segédkönyvek eszközszintű használatára.
- Rendelkezzen olvasható írásmóddal. Tudjon önállóan 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.
- Vegyen részt aktívan a közös dramatikus játékokban és az azokat elemző beszélgetéseken.
- Füzetben, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni.
- Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.
- Legyen képes kitölteni, megírni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény).
- Ismerje fel ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ezekhez viszonyulni.
- Legyen képes egy-egy film – irányítás melletti – elemzésére.
- Ismerjen néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

Történelem és állampolgári ismeretek

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon megnevezni a lakóhelyén működő helyi közösségeket, ismerje alapvető tevékenységeiket, mondjon gyakorlati példákat.
- Ismerje lakóhelyén a lakossági ügyintézés intézményeit, tudja hova, milyen ügyben lehet fordulni.
- Tudja kezelni a kiemelkedő személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.
- Legyen képes szóban felvázolni rövid életrajzi portrét egy általa példaképnek tartott történelmi személyiségről.
- Ismerjen fel az egyes korok eseményei között történelmi összefüggéseket, készítsen azokról vázlatot.

- Tudjon összefüggéseket említeni a világ- és a magyar történelem eseményei között. Az okokozati összefüggések felismeréséből, a következtetésekből legyen képes elemi ítéletalkotásokra.
- Megadott szempontok alapján elemezze a társadalmi, gazdasági változásokat, konkrét példákkal mutasson rá a fejlődésre.
- Tudja a tanult történelmi évszámokat.
- Jártasság szintjén használja a képes történelmi atlaszt.
- Ismerje fel, hogy népünk számára milyen gazdasági, társadalmi veszteségeket jelentett a háborúkban való részvétel.
- Tudja, hogy a trianoni béke milyen veszteségekkel járt hazánk számára
- Legyen képes a térképről önállóan leolvasni a háborús eseményeket, használja fel a térképet szóbeli feleletéhez.
- Utasítsa el a nemzeti, faji gyűlöletet.

Angol nyelv

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Hallott szöveg értése

  A témákban feldolgozott, begyakorolt szavak értelmezésének, megértésének segítése, egyszerű kérdések, utasítások gyakorlása, a kapcsolatfelvétel technikáinak kialakítása.

  A tanuló megért ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, maximum kétmondatos kérést, utasítást, arra cselekvéssel válaszol.
- Beszédkészség

  Tudjon bemutatkozni, köszönni.
- Olvasott szövegértése

  A tanuló felismeri ismert szavak írott alakját.
- Íráskészség

  A tanuló felismeri ismert szavak írott alakját. helyesen másol

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló használja a matematika nyelvét a gondolkodási műveletek végzésekor.
- Legyen biztos szám- és műveletfogalma az adott számkörben.
- Tudjon összehasonlítani racionális számokat.
- Legyen képes összefüggések felfedezésére a szabály kiválasztásánál, különböző módon tudjon sorozatokat folytatni az adott számkörben.
- Legyen képes adott szabályú táblázatot kiegészíteni, adatokat ábrázolni koordináta-rendszerben. Tudjon

grafikont készíteni leolvasott adatok alapján.
- Ismerje a fogalmakat.
- Ismerje a testek és síkidomok tulajdonságait, alkotórészeit.

Informatika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanulónak legyen ismerete a számítástechnika múltjáról, a jövőben betöltött szerepéről.
- Ismerje fel a számítógép perifériális egységeit, ismerje fel alapvető funkcióit.
- Legyen tájékozott a kalkulátorral való számolásban.
- Legyenek elemi gyakorlati tapasztalatai az algoritmusok leírási lehetőségeiről.
- Ismerje fel egy-egy algoritmus jelölését.

Fizika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló legyen képes egyszerű mechanikai jelenségeket megfigyelni a gyakorlatban és kísérletekben, fogalmazza meg tapasztalatait.
- Ismerje a fizikai vizsgálatokhoz szükséges eszközök balesetmentes használatát.
- Legyen járatos a mérések végzésében és tudjon egyszerű kísérleteket önállóan is elvégezni.
- Tudja kiválasztani azokat a cikkeket, könyveket, rádió-, televízió-műsorokat, amelyek segíthetik a fizikai jelenségek jobb megismerését.
- Tudja megkülönböztetni az egyenletes és egyenletesen változó mozgásokat.
- Tudja, hogy nem a mozgás fenntartásához, hanem a mozgásállapot megváltoztatásához kell erő.
- Példák segítségével tudja értelmezni, hogy mi a különbség a test súlya és tömege között.
- Ismerjen fel a gyakorlatban néhány egyszerű gépet.
- Legyen tájékozott arról, hogy az egyszerű gépek a mindennapi munkavégzésben nélkülözhetetlenek. Tudja, hogy az összetett gépek alapjául is az egyszerű gépek szolgálnak.

Biológia

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon példákat mondani a tanult életközösségek növényi és állati egyedeire, jellemző életformájukra.
- Legyen képes példákon keresztül bemutatni egy-egy életközösséget veszélyeztető történést és az ember felelősségét.
- Vegyen részt a növények, állatok gondozásában, óvásában, becsülje élő környezetét.
- Legyen igénye egészséges környezetre, tevőlegesen vegyen részt annak kialakításában.

- Fogadja el a másságot, lássa meg benne a természet sokszínűségét, szépségét. Legyen toleráns a saját környezetében felfedezhető mássággal kapcsolatosan.
- Bővítse ismeretei különféle információhordozó anyagokon keresztül.
- Legyen képes információk rövid, tömör közlésére szóban és írásban.
- Ismerje saját teste felépítését, a szervrendszereket. Tudja elhelyezkedésüket, működésük lényegét és szerepét a szervezet harmonikus működésében.
- Ismerje a fogamzásgátlás néhány lehetőségét.
- Legyen képes megkülönböztetni a szervezet egészséges és beteg működését.
- Legyenek ismeretei a természetgyógyászatról. Utasítsa el a kuruzslás minden formáját.

Kémia

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudja csoportosítani tanári segítséggel a változásokat aszerint, hogy megváltozott-e az anyagok minősége.
- Ismerje fel a vizsgált anyagok leglényegesebb fizikai és kémia tulajdonságait.
- Tudja, hogy az oxigén és a víz elengedhetetlen feltétele az életnek.
- Ismerje a tűz hasznát és pusztítását. Ismerje a tűzoltás néhány alapszabályát.
- Fogalmazza meg tanári segítséggel, majd fokozódó önállósággal a vizsgált anyagok jellemző tulajdonságait.
- Ismerje azokat a veszélyeket, amelyeket a tanult kémiai anyagok jelenthetnek, tartsa be kezelésük, tárolásuk szabályait.
- Tudja, hogy a vásárolt termékek használata előtt mindig el kell olvasni a használati utasítást és azt maradéktalanul be kell tartani.

Földrajz

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességének bemutatására tanári irányítás mellett. Legyen képes egy táj természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a nagyobb tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.
- Tudjon tanári segítséggel egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire.
- Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságait, erőforrásait.
- Ismerje Európa tanult országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonásokra.
- Használja pontosan a témához kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.
- Oldja meg készségszinten a szemléleti térképolvasást, jártasság szinten a következtető térképolvasást.

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudják kifejezően énekelni a tanult dalokat társakkal és egyénileg.
- Vegyenek részt a kánonok éneklésében, többszólamú gyakorlatokban, csoportos és egyéni rögtönzésekben egyéni képességek szerint.
- Törekedjenek fokozottabb önállóságra a zenei írás-olvasás feladataiban.
- Szerezzenek ismereteket zeneművekről, zeneszerzőkről.
- Fejlődjön esztétikai érzékük, zenei hallásuk, muzikalitásuk, emocionális érzékenységük.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Használja tudatosan a vizuális nyelv elemeit.
- Ismerje a mértani térformák legfontosabb tulajdonságait és tudja azokat felhasználni térelemzéshez, térképezéshez.
- Legyen képes egyszerű mértani testek látványszerű ábrázolására.
- Ismerje fel a műalkotásokon a kompozíció legfontosabb eszközeit.
- Használja tudatosan képalakításain a vizuális kifejezőelemeket.
- Legyen képes művészeti élmény vizuális kifejezésére a tanult kompozíciós eszközök felhasználásával.
- Legyen nyitott az esztétikai közlésre és befogadására.
- Legyen jártas a környezet alakításában, a tárgykészítésben használatos egyszerű eszközök, szerszámok használatában.
- Legyen ismerete a tárgyi környezet és az életmód összefüggéseiről.

Technika és életvitel

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen ismerete a légi és a vízi szállításról.
- Legyen ismerete a textíliák kezeléséről, tisztántartásáról.
- Értse a kiskert fontosságát.
- Legyen ismerete a fóliasátras növénytermesztésről.
- A technikai környezet megfigyeléséből, elemzéséből gyűjtött tapasztalatok, ismeretek felhasználása az élethelyzetekben, feladatok, problémahelyzetek megoldásában.
- Ismerje az egészséges ivóvíz jelentőségét.
- Ismerje a lakásfűtési módokat.
- Biztonságos gyalogos közlekedés, tájékozottság a tömegközlekedésben, az információszerzésben. Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű műveletek, feladatok elvégzése rajzok, tervek, munkamenet (algoritmus) szerint – önállóan.

- Balesetmentes eszközhasználat.
- Legyen pontos ismeretei a továbbtanulási lehetőségekről.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, megfelelő önfegyelemmel hajtsa végre az utasításokat
- Ismerje és alkalmazza a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat tanórán kívül is.
- Tudjon 6-8 percig kitartóan futni.
- Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.
- Fejlődjön a hajítás és a lökés mozdulata, egyéni teljesítménye.
- Növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét labilis egyensúlyi helyzetben.
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben.

8. osztályban

Magyar nyelv és irodalom

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

Magyar irodalomból:

- A tanuló legyen tájékozott az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban.
- Ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.
- Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.
- Legyen képes kitölteni, megírni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény).
- Ismerje fel ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ezekhez viszonyulni.
- Legyen képes egy-egy film – irányítás melletti – elemzésére.
- Ismerjen néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

Magyar nyelvből:

- A tanuló legyen tájékozott az alapvető tömegkommunikációs helyzetekben és műfajokban.
- Ismerje fel a tömegkommunikáció szerepét és hatását.
- Tartsa tiszteletben mások véleményét.
- Ismerje fel a nyelvi szövegben a tanult hangtani, szó- és alaktani, mondattani jelenségeket.

- Legyen képes a helyesírási segédkönyvek eszközszintű használatára.
- Rendelkezzen olvasható írásmóddal. Tudjon önállóan 7-8 mondatban beszámolni irodalmi, film- és színházi élményeiről szóban és írásban.
- Vegyen részt aktívan a közös dramatikus játékokban és az azokat elemző beszélgetéseken.
- Füzetben, feljegyzés, vázlat, jellemzés vagy elbeszélés formájában tudja az olvasott művekben megjelenített emberi problémákat, kapcsolatokat, élethelyzeteket, erkölcsi kérdéseket megnevezni, bemutatni.
- Legyen tájékozott a tanult irodalmi kifejezésformák felismerésében és megnevezésében.
- Legyen képes kitölteni, megírni a mindennapi élet alapvető, egyszerűbb hivatalos iratait (feladóvevény, pénzesutalvány, csekk, hivatalos levél, kérvény).
- Ismerje fel ezek formai követelményeit, tudjon tájékozódni a kitöltés módjáról.
- Fejlettségi szintjének megfelelően legyen képes felfogni a tömegkommunikációs eszközök lényegi mondanivalóját, tudjon ezekhez viszonyulni.
- Legyen képes egy-egy film – irányítás melletti – elemzésére.
- Ismerjen néhány hazai és külföldi filmművészeti alkotást.

Történelem és állampolgári ismeretek

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen magatartásában megnyilvánuló magyar és európai azonosságtudata.
- Ismerjen néhány történelmi témájú irodalmi művet, filmet.
- Legyen képes tankönyvből önállóan felkészülni, könyvtárban forrásanyagot keresni, irodalmi ismeretei alapján illusztrációkat gyűjteni adott témához.
- Alkalmazza a tanulás során gyűjtött anyagot, a kortársak visszaemlékezéseit.
- Ismerje a nemzeti ünnepeinket.
- Ismerje az alapvető emberi jogokat és kötelességeket.
- Tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban.
- A média és a nyilvánosság szerepét ismeri.
- A világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről tud.
- Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről.
- Legyen tisztában a demokratikus választás elveivel és menetével.

Angol nyelv

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Hallott szöveg értése

  Értse a begyakorolt szavakat, kérdéseket, utasításokat. A tanuló ismert nyelvi eszközökkel

kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol; ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért; ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

- Beszédkészség

  Tudjon – a tanultak köréből – mondókát elmondani, dalt elénekelni.
- Olvasott szöveg értése

  Legyen képes használni a rendelkezésre álló segédanyagokat – képeket, szóképet, tárgyképet, hanganyagot – a nyelvtanulásban
- Íráskészség

  A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen lemásol, leír; egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján leír.

Matematika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudjon összetett szöveges feladathoz megoldási tervet készíteni, több megoldást keresni.
- Használja a logikai kifejezéseket.
- Ismerje a statisztikai adatok feldolgozásának, rendezésének módját.
- Legyen képes megállapítani a valószínűségi játékok és kísérletek kimenetelét
- Tudjon területet, felszínt számolni, ismerje a terület mértékegységét.
- Tudjon szerkeszteni a geometriai alakzatokat.
- Tudjon síkidomot tükrözni, kicsinyíteni, nagyítani

Informatika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Legyen képes tanári segítséggel algoritmusok megjelenítésére játékos számítógépes környezetben.
- Legyen képes a legfontosabb könyvtárban található dokumentumfajták megnevezésére, megkülönböztetésére.
- Legyen képes információk keresésére lexikonokból, gyermekenciklopédiákból.
- Legyen képes funkcióhoz kapcsoltan néhány egyszerű parancs bevitelére.
- Tudjon kész programba adatokat beírni, eredményeket értelmezni.

Fizika

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Ismerje fel a tanult fizikai ismeretek szerepét a technikai és természeti környezetben.
- Tudjon példát mondani a nyomás fizikai törvénye alapján készült berendezésére.

- A tanuló legyen képes egyszerű mechanikai és hőtani jelenségeket megfigyelni a gyakorlatban és kísérletekben, fogalmazza meg tapasztalatait.
- Ismerje fel az anyagok halmazállapotát, tudja azokat jellemezni
- Ismerje fel a halmazállapot-változásokat a mindennapok gyakorlatában.
- Ismerje a hőmérséklet-kiegyenlítődés elvét és az energiamegmaradás törvényét.
- Tudjon gyakorlati példákat mondani a hőmérséklet mérésére.

Biológia

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon példákat mondani a tanult életközösségek növényi és állati egyedeire, jellemző életformájukra.
- Legyen képes példákon keresztül bemutatni egy-egy életközösséget veszélyeztető történést és az ember felelősségét.
- Vegyen részt a növények, állatok gondozásában, óvásában, becsülje élő környezetét.
- Legyen igénye egészséges környezetre, tevőlegesen vegyen részt annak kialakításában.
- Fogadja el a másságot, lássa meg benne a természet sokszínűségét, szépségét. Legyen toleráns a saját környezetében felfedezhető mássággal kapcsolatosan.
- Bővítse ismeretei különféle információhordozó anyagokon keresztül.
- Legyen képes információk rövid, tömör közlésére szóban és írásban.
- Ismerje saját teste felépítését, a szervrendszereket. Tudja elhelyezkedésüket, működésük lényegét és szerepét a szervezet harmonikus működésében.
- Ismerje a fogamzásgátlás néhány lehetőségét.
- Legyen képes megkülönböztetni a szervezet egészséges és beteg működését.
- Legyenek ismeretei a természetgyógyászatról. Utasítsa el a kuruzslás minden formáját.

Kémia

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Lássa be a kémiai ismeretek fontosságát a mindennapi életben és a tudományos fejlődésben.
- Legyen képes tájékozódni a napi sajtóban, ismereteket szerezni a médián keresztül, tudja azokat átadni, értelmezni.
- Tudja, hogy a lúg veszélyes méreg, ismerje kezelésének szabályait.
- Mondjon példát lúgok hasznosítására.
- A tanuló ismerje a tanult elemek és vegyületek nevét.
- Tudjon példát mondani felhasználásukról, jelentőségükről az ember életében.

Földrajz

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló tudjon példákat mondani a természetföldrajzi övezetességre, alapvető jellegzetességének bemutatására tanári irányítás mellett. Legyen képes egy táj természeti jellemzőit bemutató kép, ábra, adatsor elemzésére irányítás, segítségadás mellett. Megadott szempontok szerint tudja csoportosítani a nagyobb tájegységek tipikus tájait, legyen képes a térképen megmutatni ezeket.
- Tudjon tanári segítséggel egy-egy példát mondani az adott táj természeti és társadalmi környezetének alapvető összefüggéseire.
- Szempontsor mellett legyen képes jellemezni Európa természetföldrajzi adottságait, erőforrásait.
- Legyen elemi ismerete az Európai Unióról.
- Ismerje Európa legfontosabb országait. Mondjon példát a közös és az eltérő földrajzi vonásokra.
- Használja pontosan a témához kapcsolódó földrajzi, topográfiai fogalmakat, legyen képes megmutatni ezeket a térképen is.
- Legyen képes jellemezni hazánk nagy régióit szempontsor szerint. Végezze önállóan írásbeli feladatait a munkalapokon, feladatlapokon.
- Oldja meg készségszinten a szemléleti térképolvasást, jártasság szinten a következtető térképolvasást.
- Tudja a megye, a főváros főbb jellemzőit.
- Tudjon példát mondani a megye környezeti állapotára.

Ének-zene

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Tudják kifejezően énekelni a tanult dalokat társakkal és egyénileg.
- Vegyenek részt a kánonok éneklésében, többszólamú gyakorlatokban, csoportos és egyéni rögtönzésekben egyéni képességek szerint.
- Törekedjenek fokozottabb önállóságra a zenei írás-olvasás feladataiban.
- Szerezzenek ismereteket zeneművekről, zeneszerzőkről.
- Fejlődjön esztétikai érzékük, zenei hallásuk, muzikalitásuk, emocionális érzékenységük.

Rajz és vizuális kultúra

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- Használja tudatosan a vizuális nyelv elemeit.
- Ismerje a mértani térformák legfontosabb tulajdonságait és tudja azokat felhasználni térelemzéshez, térképezéshez.
- Alkalmazza a fény-árnyékot a plasztikus formák megjelenítésében.
- Legyen képes művészeti élmény hatására kifejező alkotásokat készíteni térben vagy síkban.

- Legyen képes egyszerű mértani testek látványszerű ábrázolására.
- Tudjon embert ábrázolni modell után. Legyen ismerete az ember méreteiről, arányairól.
- Ismerje fel a műalkotásokon a kompozíció legfontosabb eszközeit.
- Használja tudatosan képalakításain a vizuális kifejezőelemeket.
- Legyen képes egyszerű plakátok megtervezésére és kivitelezésére.
- Legyen képes művészeti élmény vizuális kifejezésére a tanult kompozíciós eszközök felhasználásával.
- Legyen nyitott az esztétikai közlésre és befogadására.
- Tudjon értékítéleteket hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan.
- Legyen jártas a környezet alakításában, a tárgykészítésben használatos egyszerű eszközök, szerszámok használatában.
- Legyen ismerete a tárgyi környezet és az életmód összefüggéseiről.

Testnevelés és sport

tantárgyból az év végére elvárható követelmények:

- A tanuló lássa be a tanult rendgyakorlatok szükségességét, megfelelő önfegyelemmel hajtsa végre az utasításokat.
- Legyen képes bemelegítésre alkalmas 8-10 gimnasztikai gyakorlat önálló elvégzésére.
- Ismerje és alkalmazza a legfontosabb testtartást javító gyakorlatokat tanórán kívül is.
- Tudjon 6-8 percig kitartóan futni.
- Ismerje és alkalmazza az ugrásoknál az energikus elugrást, a légmunka fontosságát, a biztonságos talajérést.
- Fejlődjön a hajítás és a lökés mozdulata, egyéni teljesítménye.
- Mutasson be 3-6 elemből álló összefüggő talajgyakorlatot (tanári segítséggel).
- Növekvő biztonsággal uralja testhelyzetét labilis egyensúlyi helyzetben.
- Legyen gyakorlott két sportjátékban, ismerje és tudja betartani a szabályokat.
- Tanúsítson megfelelő önfegyelmet, önuralmat, sportszerű magatartást játék közben.
- Ismerjen két úszástechnikát és legyen képes folyamatos úszásra.
- Tudjon alkalmazkodni az időjáráshoz szabadtéri sporttevékenység közben.

1.5.6. Tehetséges tanulók fejlesztése - tehetséggondozás

Kiemelt fontosságú a tehetségek felismerése és fejlesztése.

Minden pedagógus, de elsősorban az osztálytanító, szaktanár és osztályfőnök feladata, hogy felhívja a figyelmet tehetséges tanítványainkra, hogy megfelelően gondoskodhassunk fejlesztésükről. E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt, együttműködést tételez fel a családdal és a tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetségfejlesztés lehetőségei iskolánkban:

- Differenciált tanórai munka
- Tehetséggondozó programok
- Felkészítés versenyekre, pályázatokon való részvételre
- Felkészítés középiskolai tanulmányokra
- Személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése
- Kiugró tehetségek szakemberhez való irányítása, aki gondoskodik megfelelő fejlesztésükről.
- Versenyeztetés: tantárgyakhoz köthető, sport, művészeti és komplex versenyek megszervezése, és azokon való részvétel intézményi, illetve területi szinten.
- Matematikából tanulmányi verseny szervezése a környékbeli iskolák taulói számára 3-8. évfolyamon.

Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

A hátrányos helyzetű tanulók száma egyre emelkedik. Ezért is indokolt, hogy a gyermek és ifjúságvédelem átfogja az iskolai élet egészét, biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő–óvó intézkedéseket tegyen a rászorulók érdekében.

Gyermekvédelmi tevékenységünk fontosabb feladatai:

- A gyerekek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) meglétének figyelemmel kísérése.
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának elősegítése a családon belül és a családon kívül.
- A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül és az iskolafogászati rendeléseken.
- A tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés, stb.).

- Segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően.
- A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásuknak folyamatos ellenőrzése, szükség esetén szabálysértési eljárás kezdeményezése.

A gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie!

Meg kell vizsgálnunk, hogy:

- a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését.
- mennyire ellenőrzött a tevékenysége, szabad mozgása.
- használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e fejlődésére káros életmódot.
- a tanuló szociális helyzete szükségessé teszi-e segélyek, egyéb támogatások igénybevételét.
- folyamatos ellenőrzést igényel-e a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni életformája, ellátása, pihenése.
- szükséges-e rendszeres segítségnyújtás tanulmányai befejezéséhez, pályaválasztásához és eredményes beiskolázásához.
- tudunk-e olyan érzelmi kötődést biztosítani, amelyben a gyermek őszintén feltárhatja problémáit.

<u>A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység</u>

- Szoros kapcsolat a helyi óvodai intézménnyel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a középiskolai továbbtanulás irányítása, segítése;
- iskolai sportkör, szakkörök;

- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok);
- szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás);
- a szülőkkel való együttműködés;
- szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

1.6. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladataink:

- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerkölcs erősítésével.
- A tanulók, a közösség felkészítése az SNI tanulók integrált nevelésére. Az SNI tanulók beilleszkedésének segítése és a másság elfogadása a tanulói közösségben.
- A tanulók kezdeményezéseinek, a közvetlen tapasztalatszerzésnek a támogatása.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése kooperatív együttműködéssel.
- Szociális kompetencia (empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodóképesség) fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny, projekt) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.
- Olyan pedagógus közösség kialakítása, amely összehangolt elvárásaival és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja.

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

- A tanulók önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére való nevelése.
- Átgondolt játéktervvel és a játéktevékenység pedagógiai irányításával a közösséghez való tartozás érzésének erősítése.

- A sokoldalú és változatos foglalkozásokkal (zene, tánc, képzőművészeti, kézműves stb.) járulunk hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez.
- A séták, a kirándulások, erdei iskolák tevékenységeivel a természetszeretetet és a környezet iránti felelősség elmélyítése.
- A közösségben végzett munka, a közösség szabályainak megismerésével a tanulók értékek iránti fogékonyságának erősítése.

A diákönkormányzat közösségfejlesztő feladatai:

- Jelöljön ki olyan közös értékeken és érdekeken alapuló közös és konkrét célokat, amellyel nem sérti az egyéni érdekeket.
- Fejlessze a meglevő közösségi munkálatokat, közösségépítő tevékenységeket.
- Törekedjen a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.
- Alakítsa ki a tanulóban a felelősségteljes közszereplés igényét, a demokratikus kommunikáció rutinját.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- A pedagógus építsen ki jó kapcsolatot az adott korosztállyal, szüleikkel,
- Fejlessze a csoportokban végzett közös munka során az önismeretet, az önfegyelmet, az együttműködést.
- Segítse olyan csoportok kialakítását, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítésével hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

A személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

Tanítási óra:

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

Hagyományőrző tevékenységek

- Fontos feladat az iskola névadójának, Petneházy Dávid emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés, a Petneházy Dávid Napok rendezvénysorozata.
- Minden tanév folyamán iskolai vagy osztály keretben megemlékezünk a nemzeti ünnepekről, megemlékezést tartunk a tanév rendjét meghatározó miniszteri rendeletben szereplő emléknapokról.
- A tanévnyitó és tanévzáró ünnepség, a ballagás, a Mikulás, a Karácsony, a Nőnap és az Anyák napja minden évben ismétlődő rendezvényünk.

Tanulószoba, napközi:

- 1-4. évfolyamon napközis, 5-8. évfolyamon tanulószobás foglalkozás segíti a másnapra való tanulmányi felkészülést, gyakorlást, a játékos, mozgásos és fejlesztő foglalkozások megtartását. A napközis csoportok munkarendje 13:00-tól16:00 óráig, a tanulószobás csoport munkarendje 14:00-tól 16:00 óráig tart. A napközis és tanulószobai foglalkozás írásbeli nyilatkozattal igényelhető.

Diákönkormányzat.

- A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola intézményvezetője által megbízott pedagógus segíti.

Diákétkeztetés.

- A tanulók számára – igény esetén – napi háromszori étkezést (tízórai, ebéd, uzsonna) vagy ebédet (menzát) biztosít az intézmény. Az étkezési térítési díjakat a települési önkormányzat által meghatározott módon kell befizetni.

Választható foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

- A hatályban lévő köznevelési törvény szerint az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és a délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megoldani, hogy a foglalkozások legalább 16 óráig tartsanak. A 16 óráig kötelezően biztosítandó iskolai foglalkozások továbbra is lehetőséget adnak a napközis és tanulószobai foglalkozások megtartására is. A törvény lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére az intézményvezetősaját hatásköre alapján ez alól felmentést adhasson.

Szakkörök, tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások:

- Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik. A résztvevőket önként jelentkezéssel, illetve egyes esetekben a pedagógusok jelölik ki és erről a szüleiket is értesítik.

  Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a szakkör indítását. A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művészetiek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról –a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév május 20-ig felmérést készítünk. A választható tanórán kívüli foglalkozások esetében diákjainknak nincs lehetőségük szabad pedagógus választásra intézményünk alacsony pedagógus létszám miatt.

  A tanuló kötelessége, hogy részt vegyen a foglalkozásokon.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások.

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére felvételi előkészítő órákat tartunk magyar nyelv és matematika tantárgyakból.
- További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

- A felzárkóztató foglalkozások sajátos formái a fejlesztő foglalkozások. Az egyéni foglalkozásokon a köznevelési törvény előírása alapján elsősorban azok a tanulók vesznek részt,
  - akiknek az első-negyedik évfolyamon az eredményes felkészülése ezt szükségessé teszi,
  - akik második vagy további alkalommal ismétlik ugyanazt az évfolyamot.

Iskolai sportkör.

- Az iskolai sportkör foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök, művészetoktatás

- A különféle csoportok működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók.

- A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Tanulmányi kirándulások.

- Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára gyalogos vagy kerékpáros tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.

Osztálykirándulások.

- Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni. Igyekszünk minden évben részt venni a „Határtalanul" pályázatban. Nyertes pályázat esetén vállaljuk, hogy a kirándulást követő 30 napon belül Nemzeti Összetartozás címmel témanapot tartunk legalább 3 tanóra terjedelemben, amelyen az iskola tanulói és dolgozói is megismerkedhetnek a kirándulás tartalmát és tapasztalatait.

Erdei iskolák, táborozások.

- A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik, illetve az iskolai szünidőkben szervezett táborozások. Az erdei iskolai foglalkozásokon és a táborozásokon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás.

- Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Szabadidős foglalkozások.

- A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Iskolai könyvtár.

- A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.

- A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után megteremthetők a feltételei annak, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulót megilleti az a jog, hogy életkorának megfelelő mértékben részese legyen az őt érintő döntések meghozatalának. Ezt a jogát személyesen, illetve választott képviselőin, valamint szülőjén/gondviselőjén keresztül gyakorolhatja. Joga van megismerni az őt érintő döntés tartalmát, okát, következményeit. A döntési folyamat során joga van véleményét elmondani.

A nevelési-oktatási intézmény a tanulóval kapcsolatos döntéseit – jogszabályban meghatározott esetben és formában – írásban közli a tanulóval, a szülővel. A tanuló ezen jogai gyakorlásának módját a házirend tartalmazza.

- A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.
- A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
- A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

- A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vehet az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
  - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
  - tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer;
  - sportélet;
  - túrák, kirándulások szervezése;
  - kulturális, szabadidős programok szervezése;
  - a tanulók tájékoztatása (iskolaújság).
- Ezekben a kérdésekben
  - az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
- a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállításánál az intézményvezetőnek lehetőség szerint figyelembe kell vennie.
- Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az intézményvezető felé.
- A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
  - az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
  - a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
  - az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
  - a házirend elfogadása előtt.
- A diákönkormányzatot az iskola vezetőségével, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) vagy a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus képviseli.

1.7. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Az iskolai nevelés-oktatás, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség együttműködése.

Ennek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Eredménye a családi és az iskolai nevelés egysége, és ennek nyomán a gyermeki személyiség kedvező fejlődése.

A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái:

- A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, ill. az aktuális feladatokról az iskola intézményvezetője, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
- Az intézmény vezetője legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a diákokat.
- A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az intézmény vezetőjével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkel.
- A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztálytanítók és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

A szülők és a pedagógusok együttműködésének formái:

- Egyéni beszélgetés
- Szülői értekezlet
- Fogadóóra
- Bemutatóóra
- Érzékenyítő, attitűd formáló tréningek
- Írásbeli tájékoztató
- Előadások szervezése
- Közös programok
- Pályaválasztási tanácsadás

- Kooperatív technikák alkalmazása a szülők megnyerése, szemléletformálása az együttműködés növelése érdekében
- Az SNI tanulókkal és szüleikkel történő folyamatos kapcsolattartás
- Nyilvánosság biztosítása

A szülők részéről elvárhatjuk:

- Aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- Őszinte véleménynyilvánítást,
- Együttműködő magatartást,
- Nevelési problémák őszinte megbeszélését, a közös megoldásra való törekvést,
- Érdeklődő, segítő hozzáállást,
- Szponzori segítségnyújtást.

Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola intézményvezetőjének állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

- az intézmény fenntartójával (Kisvárdai Tankerületi Központ)
- a területileg illetékes polgármesteri hivatallal,
- a helyi óvodával
- a területileg illetékes nevelési tanácsadóval, pedagógiai szakszolgálattal, pedagógiai intézettel
- gyermek és ifjúságvédelmi szervezetekkel
- gyámhatósággal
- szakmai szolgáltató szervezetek,
- civil szervezetekkel, egyházakkal

A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola intézményvezetője és intézményvezető-helyettese rendszeres kapcsolatot tart fenn az iskolaorvossal, a fogorvossal, az illetékes védőnővel, és segítségükkel megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát.

A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi koordinátora rendszeres kapcsolatot tart fent az illetékes gyermekvédelmi szolgálattal. A munkakapcsolat felügyeletéért az intézményvezető és az intézményvezető-helyettes a felelős.

A kapcsolattartás rendjét az SZMSZ tartalmazza.

1.8. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

Tanulmányok alatti vizsgák

Tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet által előírt esetekben szervez az iskola (egyéni munkarenddel rendelkező tanulók, tantestületi döntés alapján kötelezettek esetében).

- A vizsgák időpontjáról – a javítóvizsga kivételével – a vizsgára történő jelentkezéskor írásban kell tájékoztatni a tanulót és a szülőt, legalább 10 nappal a vizsga kezdő időpontja előtt. Tanulmányok alatti vizsgát – az e rendeletben meghatározottak szerint – független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
  A tanulmányok alatti vizsgán vizsgabizottság ellenőrzi és értékeli a vizsgakötelezettséggel érintett időszakra vonatkozó követelmények elsajátítását. A bizottság az összesített részeredmények és a kérdező tanár véleményezése alapján dönt a minősítésről.

- Ha a tanuló a tanulmányok alatti vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kap, a halasztott időpontig úgy folytathatja tanulmányait, mintha sikeres vizsgát tett volna.

- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

A tanulmányok alatti vizsgák (osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, pótló- és javítóvizsga) követelményeit, részeit, az értékelés szabályait a szakmai munkaközösségek határozzák meg.
A vizsga tantárgyi/évfolyamonkénti követelményei megegyeznek a kerettantervek alapján készült, a Pedagógiai Program részét képező helyi tanterv adott tantárgyra és évfolyamra vonatkozó követelményeivel.
Az intézmény két időszakot biztosít a tanulmányok alatti vizsgák lebonyolítására: augusztus, január folyamán (intézményi döntés szerint).
A vizsgaidőszakok pontos időpontja a tanév helyi rendjében meghatározott – közzétételre kerül az intézmény honlapján.

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tenni a tanulónak a félévi és év végi osztályzatok megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

- tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkező tanulóként végzi,
- hiányzása a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében előírt mértéket meghaladja, és ezért nem osztályozható, amennyiben a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

Ha a tanuló hiányzása adott félévben meghaladja adott tantárgyból a 30%-ot és nem értékelhető, köteles a tantárgyból osztályozó vizsgát tenni; ha a két félévben összesen lépi át a 30%-ot, a nevelőtestület dönthet az osztályozó vizsgáról, vagy a jegyek alapján történő értékelésről, ha az elégséges számú. Ha a hiányzás mértéke a tanévben meghaladja a 250 órát, és a tanév végén nem osztályozható, magasabb osztályba való lépése csak sikeres osztályozó vizsga tétele mellett lehetséges. A vizsgára a tanulót a szülő írásban jelentkezteti és felkészíti.

Egy osztályozó egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszerezni.

Különbözeti vizsga

- A tanulót jogszabály értelmében megilleti az a jog, hogy a választható tantárgyak esetében a május 20-i határnappal, a következő tanévre más választható tantárgyat válasszon. Ennek feltétele a sikeres különbözeti vizsga. A különbözeti vizsga a tantárgyi követelmények optimumát kéri számon. A vizsgára a szülő jelentkezteti és készíti fel a tanulót.
- Különbözeti vizsgát tehet a tanuló, ha:
  - írásbeli határozat alapján engedélyezték,
  - átvétellel tanulói jogviszonyt kíván létesíteni és az előző iskolájából eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott.
- Különbözeti vizsgát a tanév során folyamatosan lehet szervezni.

Javítóvizsga

Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata.

Amennyiben a javítóvizsgán nem teljesíti a meghatározott követelményeket, vagy nem jelenik meg, köteles évet ismételni.

A javító vizsga időpontját a szorgalmi időszak lezárásakor az iskola bejáratára kell kifüggeszteni.

A tanulót a vizsgára a szülő készíti fel, az iskola a nyár folyamán két ízben konzultációs lehetőséget biztosíthat (június-augusztus).

A javítóvizsgán elégséges osztályzatot kapott tanuló magasabb évfolyamba léphet.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel közölni kell:

- osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább két hónappal
- javítóvizsga esetén a tanév végén (bizonyítványosztáskor)

Az osztályozó és javítóvizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében (a választott kerettantervben) szereplő követelmények alapján a nevelők munkaközösségei, illetve a szaktanárok állapítják meg a helyi tanterv életbelépésének megfelelően évente felmenő rendszerben:

- 2013-14. tanév júniusban: az 1. és az 5. évfolyamon,
- 2014-15. tanév júniusban: a 2. és a 6. évfolyamon,
- 2015-16. tanév júniusban: a 3. és a 7. évfolyamon,
- 2016-17. tanév júniusban: a 4. és a 8. évfolyamon.

A követelmények elfogadásáról az előbbi ütemezésnek megfelelően a nevelőtestület dönt.

Pótló vizsga

Amennyiben a tanuló neki fel nem róható okból nem jelent meg a vizsgán, vagy a vizsga letétele előtt távozott, a vizsgát megismételheti.

- Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha:
  - neki fel nem róható okokból elkésik, távol marad,
  - megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik.
- Pótló vizsgát – az intézményvezető döntése alapján – az adott vizsganapon vagy az iskola által megszervezhető legközelebbi vizsganapon kell megtartani.

A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	**ÍRÁSBELI VIZSGA**	**SZÓBELI**	**GYAKORLATI**
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelvek	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika		SZÓBELI	
Természetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Hon- és népismeret		SZÓBELI	
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Informatika		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat		SZÓBELI	
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

1.9. A felvétel és az átvétel szabályai

A szülőt megilleti a nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga. A jelentkezést az intézmény vezetője köteles elbírálni és a szülőt a döntésről írásban értesíteni. A szülő a döntés ellen jogorvoslati lehetőséggel élhet, melyet a fenntartó bírál el. Az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, aki életvitelszerűen az általános iskola körzetében lakik (a továbbiakban: kötelező felvételt biztosító iskola). Az iskolák felvételi körzetét a kormányhivatal határozza meg és teszi közzé. Amennyiben a kötelezően felvett gyermekek után férőhellyel rendelkezik még az iskola a következők szerint jár el:

- először köteles a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanuló kérelmét teljesíteni
- a további kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azt a tanulót, aki életvitelszerűen az általános iskola körzetében lakik
- ha általános iskola az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor sorsolás útján dönt-a sorsoláson az intézmény intézményvezetője, helyettese és a kérelmet benyújtók vesznek részt-a sorsolás nyilvános
- különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, testvére az adott intézmény tanulója, szülő munkahelye az iskola körzetében található.

Az iskola első évfolyamára felvételt nyer minden olyan tanköteles és iskolaérett gyermek, aki:

- az iskola beiskolázási körzetében állandó vagy ideiglenesen bejelentett lakásban él,
- illetve a fenntartó által előírt létszámkeretig minden gyermek, akinek szülei az intézményünket választották. Túljelentkezés esetén előnyben részesülnek a hátrányos helyzetű tanulók.

Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor lehetőleg be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülő (ha van, a gyermek) személyi igazolványát, lakcímkártyáját;
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai szakvéleményt;
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét;

A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;

- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Magasabb évfolyamon felvételt nyerhet minden tanuló,

- aki beiskolázási körzetünkbe költözött,
- körzeten kívüli tanuló abban az esetben, ha az osztályok létszáma ezt lehetővé teszi.

Tanulók átvételéről a szülő kérésére, a tanuló előző tanulmányi, magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola intézményvezetője dönt.
A második-nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulónak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult.

Amennyiben a tanuló bármely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

1.10. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével; sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és
- jártasságokkal rendelkezzenek az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;

- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegélynyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és egyéb foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegélynyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják, így a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó elsősegély-nyújtási ismeretek a következő tantárgyakba épülnek be:

- Biológia: rovarcsípések, légúti akadály, artériás és ütőeres vérzés, komplex újraélesztés.
- Kémia: mérgezések, vegyszer okozta sérülések, savmarás, égési sérülések, forrázás, szénmonoxid mérgezés.
- Fizika: égési sérülések, forrázás, áramütés.
- Testnevelés: magasból esés, horzsolás, kificamodott végtag, törött végtag.
- Osztályfőnöki óra: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás.

Az elsősegély nyújtásával kapcsolatos ismeretek tantárgyankénti és évfolyamonkénti megjelenését a pedagógiai program mellékletét képező tantervek tartalmazzák.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb foglalkozások:

- szakkörök,
- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat, Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vagy az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületének bevonásával;
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó („Egészséghét”/projektnap/témanap) szervezése a tanulók számára.

2. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

2.1.A választott kerettanterv megnevezése, jellemzői 2020

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a címében foglaltak szerint is a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

A módosított Nemzeti alaptantervet 2020. szeptember 1-jén kell bevezetni általában az első, az ötödik és a kilencedik évfolyamokon.

A módosított Nemzeti alaptanterv bevezetésének éve évfolymokra lebontva

	1	2	3	4	5	6	7	8
2020/21	**NAT 2020**	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012	**NAT 2020**	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012
2021/22	**NAT 2020**	**NAT 2020**	NAT 2012	NAT 2012	**NAT 2020**	**NAT 2020**	NAT 2012	NAT 2012
2022/23	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	NAT 2012	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	NAT 2012
2023/24	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**	**NAT 2020**

A kerettanterv által meghatározott kötelező tantárgyak és azok minimális heti óraszámai az egyes évfolyamokon az alábbiak:

Alsó tagozat

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Első élő idegen nyelv	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	22	22	22	23

Felső tagozat

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Első élő idegen nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2		
Biológia			2	1
Fizika			1	2
Kémia			1	2
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret				
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	-
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető	1	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

A miniszter által kiadott kerettanterv óratervében meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson:

Iskolánk a hatodik évfolyamon a ***Hon- és népismeret*** tantárgyat tanítja.

ÉVFOLYAM	**Melyik tantárgy óraszáma lett megnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?**	**Hány órával lett megnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?**
1. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
1. évfolyam	Matematika	1
2. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
2. évfolyam	Matematika	1
3. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	2
3. évfolyam	Környezetismeret	1
4. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	2
4. évfolyam	Környezetismeret	1
5. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
6. évfolyam	Természetismeret	1
7. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
7. évfolyam	Matematika	1
8. évfolyam	Matematika	1
8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1

Mindezeknek megfelelően az iskola helyi óraterve az alábbi:

Alsó tagozat

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	8	8	6	6
Angol nyelv	-	-	-	2
Matematika	5	5	4	4
Etika/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	2	2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika - életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Digitális kultúra				1
……				
Összes heti kötelező tanóra	**24**	**24**	**24**	**25**

Felső tagozat

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	5	4	4	4
Idegen nyelvek (Angol)	3	3	3	3
Matematika	4	4	4	4
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret		1		
Etika	1	1	1	1
Természettudomány	2	3		
Biológa			2	1
Fizika			1	2
Kémia			1	2
Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

Minden egyes tantárgyra lebontva az alapelveket, célokat, követelmény rendszert a helyi tantárgyi tanterv tartalmazza.

2.2. A választott kerettanterv megnevezése, jellemzői NAT 2012

Az iskola általános tantervű osztályaiban a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben a miniszter által kiadott kerettantervet választotta. A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet (KPSZTI) kerettantervi szakértői munkacsoportja az EMMI kerettanterv alapján, annak szükséges kiegészítésével, az eredeti forma és tartalom megtartásával készítette el a „Katolikus helyi tanterv minta 2012" dokumentumot, melyet iskolánk, a Petneházy Dávid Általános Iskola, helyi tanterve is alapul vesz (www.kpszti.hu).

Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek az említett helyi tanterv dokumentumban meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

A kerettanterv által meghatározott kötelező tantárgyak és azok minimális heti óraszámai az egyes évfolyamokon az alábbiak:

Alsó tagozat

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek	-	-	-	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető	**2**	**2**	**3**	**3**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

Felső tagozat

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Történelem	2	2	2	2
Etika	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Informatika	-	1	1	1
Technika, életvitel	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

A választott kerettantervet az alábbi módon igazítjuk nevelési-oktatási céljainkhoz, feladatainkhoz:

Idegen nyelvként az angol nyelvet tanítjuk, a 4. évfolyammal kezdődően.

A mindennapos testnevelés megvalósítása heti 5 tanórán történik.

A miniszter által kiadott kerettanterv óratervében meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson:

ÉVFOLYAM	**Melyik tantárgy óraszáma lett megnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?**	**Hány órával lett megnövelve a szabadon tervezhető órák óraszámából?**
1. évfolyam	*Magyar nyelv és irodalom*	1
1. évfolyam	Matematika	1
2. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
2. évfolyam	Matematika	1
3. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	2
3. évfolyam	Környezetismeret	1
4. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	2
4. évfolyam	Környezetismeret	1
5. évfolyam	Természetismeret	1
5. évfolyam	Informatika	1
6. évfolyam	Matematika	1
6. évfolyam	Történelem	1
6. évfolyam	Informatika	1
7. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom	1
7. évfolyam	Kémia	1
7. évfolyam	Földrajz	1
8. évfolyam	Matematika	1
8. évfolyam	Fizika	1
8. évfolyam	Biológia és egészségtan	1

Iskolánk az ötödik évfolyamon választható ***Dráma és tánc***, illetve ***Hon- és népismeret*** tantárgyak közül a ***Hon- és népismeret*** tantárgyat tanítja.

Iskolánk a kerettantervben szereplő választható („***A változat”*** illetve „***B változat”***) kerettantervek közül az alábbiak alapján tanít:

ÉVFOLYAM	**VÁLASZTOTT KERETTANTERV**
1-4. évfolyam	Ének - zene: A
5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom: A
5-8. évfolyam	Fizika: B
5-8. évfolyam	Kémia: B
5-8. évfolyam	Biológia- egészségtan: B
5-8. évfolyam	Ének - zene: A

Mindezeknek megfelelően az iskola helyi óraterve az alábbi:

Alsó tagozat

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	8
Angol nyelv	-	-	-	2
Matematika	5	5	4	4
Etika/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	2	2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Technika - életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
……				
Összes heti kötelező tanóra	**25**	**25**	**25**	**27**

Felső tagozat

Óraterv – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	4
Történelem és állampolgári ismeretek	2	3	2	2
Etika/ Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	3	2		
Biológia			2	2
Fizika			2	2
Kémia			2	2
Földrajz			2	2
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Informatika	1	2	1	1
Technika, életvitel	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
…….				
Összes heti kötelező óra	28	28	31	31

2.3. Alapfokú művészetoktatás

Színjáték tanszak:

		Alapfok					
	Évfolyam:	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Drámajáték		2	2	2	2	2	2
Vers- és prózamondás		1	1	1	1	1	1
Beszédgyakorlat		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Mozgásgyakorlat		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Választható		2	2	2	2	2	2
Összesen:		6	6	6	6	6	6

Grafika és festészet tanszak:

		Alapfok					
	Évfolyam:	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Vizuális alkotógyakorlatok		2	2	2	2	2	2
Grafika és festészet alapjai		2	2	2	–	–	–
Grafika és festészet műhelygyakorlatok		–	–	–	2	2	2
Választható		2	2	2	2	2	2
Összesen:		6	6	6	6	6	6

Színművészeti-bábművészeti ág

A művészeti ág speciális szabályozása

Az alapfokú színművészeti-bábművészeti képzés célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására.

2. A képzés lehetővé teszi a színművészet területén

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;
- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;
- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás, köztük társaik által készített produkciók megtekintését;
- a színházi-drámai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását,
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

3. A képzés lehetővé teszi a bábművészet területén

- minél változatosabb bábos tevékenységformákban való részvételt;
- a bábos és maszkos játékok kulturális tradícióinak megismerését;

Színjáték tanszak

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv (óraszámok heti bontásban)

	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy												
Drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2				
Színjáték									2	2	3	3
Kötelező tantárgyak												
Beszédgyakorlatok			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1		
Mozgásgyakorlatok			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1		
Kötelezően választható Tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon választható Tantárgyak	(2)	(2)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen	2-(4)	2-(4)	4-*5*	4-*5*	4-*5*	4-*5*	4-*5*	4-*5*	4-*6*	4-*6*	4-*6*	4-*6*

Megjegyzés: a fenti táblázat Összesen rovatában az első számok a minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő dőlt számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés tantárgyai

Főtárgy:

- drámajáték (2) + (1-6. évfolyam),
- színjáték (7-10. évfolyam).

Megjegyzés: a főtárgy neve ott és akkor változik, amikor a színjáték nevelésben való felhasználása – a drámaiszínházi nevelés – mellett hangsúlyossá válhat a színházi (technikai) képzés.

Kötelező tantárgyak:
– beszédgyakorlatok (1-8. évfolyam),
– mozgásgyakorlatok (1-8. évfolyam).

Kötelezően választható tantárgyak
Megjegyzés: A 7-8. évfolyamon a kötelező tantárgyak magas óraszáma miatt nincs választási kötelezettség (az alábbi tantárgyak - természetesen - választhatók).

- vers- és prózamondás (az 1. évfolyamtól választható),
- bábjáték (a 4. évfolyammal bezárólag választható),
- tánc- és mozgásszínházi tréning (az 5. évfolyamtól választható),
- kreatív zenei gyakorlat (az 1. évfolyamtól választható),
- színházismeret (a 3. évfolyamtól választható),
- beszédtechnika (a 3. évfolyamtól választható).

Szabadon választott tantárgyak (a helyi igények és lehetőségek függvényében)

Néhány javaslat

- pantomim (a 4. évfolyamtól) – a bábjáték tanszak azonos elnevezésű tantárgya
- színháztörténet (az 5. évfolyamtól)
- színháztechnika (szcenika) (a 7-10. évfolyam)
- zenés színházi képzés (a 7. évfolyamtól)
- dramaturgiai-rendezői ismeretek (9-10. évfolyam)
- drámajáték-vezetői ismeretek (9-10. évfolyam)

A színművészeti-bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

A színművészet területén

Készítse fel a tanulót

- drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására,
- különböző színészi technikák tudatos alkalmazására,
- színházi improvizációra,
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel,
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra,
- különféle szerepek megformálására,
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára,
- más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazására a szerepalkotás során,
- színházi előadások elemzésére, értékelésére.

Ismertesse meg a tanulóval

- a színházi alapfogalmakat/szakkifejezéseket,
- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását,
- a legfontosabb történeti és/vagy kortárs színházi stílusokat,
- a színházi műfajokat,
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait,
- a színészi játék alapvető iskoláit,
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit,
- a színház jelenkori közösségi, társadalmi szerepét,
- napjaink színházi struktúráját.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, ott a szaktanár a megadott gyakorlatok köréből kiválasztott három különböző gyakorlatsort állít össze, amelyből a vizsgán a vizsgabizottság által kijelölt egy gyakorlatsort kell elvégezniük a tanulóknak csoportos formában, a szaktanár irányításával.

Vizsgatantárgyak a színjáték tanszakon

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

- drámajáték,
- beszédgyakorlatok
- mozgásgyakorlatok

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

- színjáték,
- egy választott tantárgy az alábbiak közül
    - beszédgyakorlatok,
    - mozgásgyakorlatok,
    - vers- és prózamondás,
    - tánc- és mozgásszínházi tréning,
    - kreatív zenei gyakorlat,
    - színházismeret,
    - beszédtechnika.

Színjáték és bábjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló legalább százharmincnyolc órán tanult, és az évfolyamokra előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán vers- és prózamondás, kreatív zenei gyakorlat vagy beszédtechnika tantárgyakból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

4. Az alapvizsga és záróvizsga minősítése

Az alapfokú művészetoktatási intézmény a megadott általános értékelési szempontok figyelembevételével készített értékelési szempontsor alapján minősít.

A tanuló teljesítményét az alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Színjáték tanszakon beszédgyakorlatok, valamint mozgásgyakorlatok tantárgyból, bábjáték tanszakon beszéd és ének tantárgyból köztes vizsga szervezhető.
Amennyiben az intézmény köztes vizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

5. Az alapvizsga és záróvizsga szervezése

A művészeti alapvizsga és záróvizsga csak alapfokú művészetoktatási intézményben szervezhető.

Színjáték tanszak

A drámajáték tantárgy célja, feladata, szakmai követelményei

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze *a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit*, illetve az *egyéni és csoportos kreatív folyamatokon* keresztül segítse elő a tanulók *szocializációjának folyamatát*.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanulótársaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára,
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
- érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,

- tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaikkal és egyénileg,
- kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára,
- egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban,
- különböző – felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt – érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
- összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Ismerje

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát,
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét,
- figyelme tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit,
- társai, önmaga és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait,
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában,
- az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban,
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,
- összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgásformák, illetve a szerepjáték lehetőségeit,

- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

A drámajáték tantárgy alapvizsga követelményei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Drámajáték

- improvizáció 2-3 perc
- színpadi produkció

  jelenet 3-5 perc

  vagy

  előadás 15-25 perc

2. A vizsga tartalma

A drámajáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli kétfős jelenet lehet.

A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmaznia kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.

A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül.

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet vagy csoportos előadás) avagy szerkesztett játék/műsor lehet.

A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

3. A vizsga értékelése

A drámajáték gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Improvizáció:

- az szituáció megértése
- a jelenet szerkezete, íve
- hiteles játékmód
- fantázia, ötletesség
- koncentráció, együttműködés

Színpadi produkció:

- hiteles játékmód
- koncentráció, együttműködés

A beszédgyakorlatok tantárgy célja, feladata, szakmai követelményei

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és képességeiknek megfelelően – dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságainak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében,
- a követendő és az elvetendő beszédpélda felismerésére hallás alapján,
- a durva légzéstechnikai, hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és saját beszédében.

Ismerje

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat,
- légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal és irodalmi szövegekkel,
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat,
- az általában érvényes hangsúlyszabályokat,
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét.

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

A tanuló legyen képes *(az előbbieken kívül)*

- ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására,
- dramatikus és színpadi munkájában az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására.

Ismerje *(az előbbieken kívül)*

- a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását,
- a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó),
- a szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit.

A beszédgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

- csoportos gyakorlatsor 10 perc
- egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlat 2-3 perc

2. A vizsga tartalma

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

- Légzőgyakorlatok (játékok) koncentrációs légzőgyakorlatok
- *szöveges hangerő-gyakorlatok:* a színpadi középhangerő, az erőteljes (nem ordított) és a halk, intim hangvétel
- *artikulációs játékok. gyakorlatok:* magánhangzó-gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére és a helyes időtartam megtartására; az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörők pergő tempójú mondásával; pontos, laza, pergő artikuláció (mondókák, versek) mozgás közben
- *ritmus- és tempógyakorlatok:* versek, mondókák ütemezése (pl.: tapssal, járással, mozgással) tempóváltással; időmértékes versek ritmizálása (skandálva és az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével is)

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtés-gyakorlatok

Kötelező elemek

- a szóhangsúly (összetett szavak, személynevek, számnevek, évszámok)
- a kijelentés, a kérdezés, a tagadás hangsúlya és hanglejtése

- az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

A hangsúly- és hanglejtés-gyakorlatokhoz a szaktanárnak 10 tételből álló tételsort kell összeállítania egyénileg elvégezhető gyakorlatokból a megadott kötelező elemel felhasználásával.

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gyakorlatok, illetve játékok ismerete
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága
- koncentráció
- együttműködés

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

A mozgásgyakorlatok tantárgy célja, feladata, szakmai követelményei

A tantárgy célja a tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színjátékfoglalkozásokon történő részvételre; alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése; a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve a koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén; az esetleges sérülések, az ütközésektől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére
- a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során
- általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére

Ismerje

- a bemelegítés menetének élettani hatásait
- a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit
- a különböző gyakorlattípusok egymás mellé rendelésének főbb módozatait

Követelmények a tantárgyi program elvégzése után

A tanuló legyen képes *(az előbbieken kívül)*

- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére.

Ismerje

- a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat,
- a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében.

A mozgásgyakorlatok tantárgy vizsgakövetelményei

A művészeti alapvizsga követelményei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 15 perc

2. A vizsga tartalma

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- a bemelegítés alapgyakorlatai: lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika
- térformáló, térérzékelő gyakorlatok, játékok: különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatok
- futásos gyakorlatok: különböző tempójú futástípusok ritmus- és irányváltással
- indítás-megállítás gyakorlatok, játékok: indítás és megállás gyors és lassú tempóban, egyéni és páros helyzetekben
- lassított mozgás: lassított mozgás különböző helyzetekben
- bizalomgyakorlatok: döntés-billenés helyzetekben történő gyakorlatok
- ugrás-, esés-, és talajgyakorlatok

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a gyakorlatok, illetve játékok ismerete
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága (koncentráció, térhasználat, mozgásritmus, mozgáskoordináció, együttműködés)

A tanszakok közös tantárgyai

A vers- és prózamondás tantárgy célja, feladata, szakmai követelményei

A tantárgy tanításának célja, hogy a tantárgy megismertesse a tanulókkal

- azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, amelyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak,
- azokat az eljárásmódokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, amelyek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez,
- a művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, amelyek tudatos működtetésével a hallgató a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet,
- a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét,
- a szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait,
- a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit,
- a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit,
- a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit; *továbbá ösztönözze a tanulókat arra, hogy*
  - műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak,
  - faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük,
  - próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken,
  - vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon,
  - járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes

- alkalmazni a légző, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat,
- alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a hallgatóknak, a közönségnek,
- a szöveget elemezni és azt megfogalmazni, miért fontos neki a választott alkotás, és mit kíván azzal üzenni a befogadónak,

- előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát - népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva),
- egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni.

Ismerje

- azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, amelyek segítségével képesek megfejteni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket,
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében),
- azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, amelyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében,
- a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjon ilyet készíteni és elmondani.

Képző- és iparművészeti ág

Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s

alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenység központúság - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)

Népművészet (1-10. évfolyam)

Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Fém- és zománcműves tanszak - Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

Fotó és film tanszak - Fotó és film műhelygyakorlat

Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

Textil- és bőrműves tanszak - Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

Népművészet (1-10. évfolyam)

Művészettörténet (3-10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg.

Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

	Évfolyamok											
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együttműködési készség

Kezdeményezőkészség

Segítőkészség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, -megoldás

Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása

A munkakörnyezet tisztántartása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Képzőművészeti tanszak

Vizuális alkotó gyakorlat

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív

beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végig vitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal

- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
A formák, színek használatában való jártasság
Kézműves és képzőművészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból

- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális domborű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei

- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetszövés - történetábrázolás

- Képzeletbeli utazás (egy középkori városban - illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak - színes kép készítése

- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,

- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)

- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)

- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.

- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele

- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végig vitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- színtani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,

- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Grafika és festészet alapjai

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.

- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat

- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások

- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban

- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, színkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre - különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, színkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,

- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Grafika és festészet tanszak

Grafika és festészet műhelygyakorlat

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.
A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét-világos, a hideg-meleg színkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája

Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata

- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig

- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniatúrák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A szín perspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai Egyszerű akció, performance létrehozása Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai

- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valőr színek

A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcos linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat

- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji

sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv - sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

2.4. A helyi tanterv tantárgyai, tartalmai

A Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet (KPSZTI) kerettantervi szakértői munkacsoportja az EMMI kerettanterv alapján, annak szükséges kiegészítésével, az eredeti forma és tartalom megtartásával készítette el a „Katolikus helyi tanterv minta 2012" dokumentumot, melyet iskolánk, a Petneházy Dávid Általános Iskola, helyi tanterve is alapul vesz (www.kpszti.hu).

Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek az említett helyi tanterv dokumentumban meghatározott tananyaggal és követelményekkel, amely azokat egy tanévre lebontva tartalmazza.

2.5. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az angol nyelvet, az informatikát, magyar nyelv és irodalmat, matematikát, biológiát, fizikát, kémiát, földrajzot, történelmet, ha az osztály magas létszáma ezt szükségessé teszi. Célunk ezzel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

2.6. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánk pedagógusai a helyi tanterv alapján, a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével választják meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket.

Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára.

A következő tanévben szükséges taneszközökről a tavaszi szülői értekezleten szóban és a bizonyítvány kiosztásakor írásban tájékoztatjuk a szülőket.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek és a szaktanárok a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.

- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak.
- A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

2.7. A tankönyvek térítésmenetes igénybevétele

A 1092/2019. (III. 8.) Korm. határozatértelmében a nappali rendszerű alap-és középfokú iskolai oktatásban részt vevő valamennyi tanuló ingyenes tankönyvellátásban részesül, alanyi jogon térítésmentesen kapja a tankönyveket. A tankönyvek megrendelését az oktatási intézmény végzi, ezzel kapcsolatban a szülőknek és a diákoknak sincs tennivalójuk. Az iskola részére tankönyvtámogatás céljára juttatott összegből megvásárolt tankönyv az iskola tulajdonába, az iskolai könyvtár állományába kerül. A diákok az iskolai könyvtár nyilvántartásába felvett tankönyveket kölcsönzés útján kapják meg használatra. A könyvekbe beleírni sem tollal, sem ceruzával nem szabad. A könyvek megrongálódása vagy elvesztése esetén a szülőnek pótlási kötelessége van. A könyveket a tanév végén az iskola könyvtárába vissza kell adni

2.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az alsó tagozat pedagógiai feladatainak megvalósítása

<u>Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása</u>

- Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségeket pedagógiai szempontból kezeljük.
- Fokozatosan átvezetjük a tanulót az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Törekszünk a mozgásigény kielégítésére, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésére, a koncentráció képességének alapozására.

<u>A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása</u>

- Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

- Fokozatosan előtérbe helyezzük a Nat elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamatokat.
- Fontosnak tartjuk az önismeret alakítását, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztését, az együttműködés értékének tudatosítását a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.
- A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempontnak tekintjük: az életkori jellemzők figyelembevételét, az ismeretek tapasztalati megalapozását és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatását.
- Kiemelt feladatként kezeljük a kreativitás fejlesztését, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvést, a tanulók egészséges terhelését, érési folyamatuk követését, személyre szóló, fejlesztő értékelésüket.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával az egészséges életvitel gyakoroltatásához járulunk hozzá.

A felső tagozat pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.
- Fontosnak tartjuk a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozását, helyes magatartásformák megismertetését és gyakoroltatását.
- Fejlesztjük a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot, az alapvető képességek, készségek elsajátítását, a mentális képességeket, az önálló tanulás és az önművelés alapozását.
- Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

- A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése.
- Célunk az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a pályaválasztásra, pályaorientációra.
- Az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.
- A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása; helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása.
- A biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása; a mentális képességek célirányos fejlesztése; az önálló tanulás és az önművelés alapozása.

2.9. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja, a tanulók fizikai állapotának mérése

Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

Az iskola mindennapos testnevelési órákról szóló programja a helyi lehetőségekből kiinduló, reális, fenntartható célkitűzés, mivel a program iskolánk minden tanulójának egész éven át lehetőséget ad a rendszeres mozgásra. A program figyelembe veszi a helyben felkínálható iskolán kívüli lehetőségeket is.

Ennek alapján az iskola minden osztályban megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelésóra keretében,

- amelyből a tanuló legfeljebb heti két órát az alábbi módok valamelyikével teljesíthet:
    - a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel,

- iskolai sportkörben való sportolással (esetlegesen megszervezésre kerülő úszással, túrázással stb.),
- kérelem alapján – sportszervezet, sportegyesület által kiállított igazolás alapján kiadott intézményvezetői engedéllyel – sportszervezet, sportegyesület keretei között szervezett edzéseken való sportolással,

- egyéb, jogszabályok által lehetővé tett módon kiváltva testnevelésórákat, pl. egy testnevelésóra néptánc oktatásával is kiváltható.

A mindennapos testnevelésben lehetőség van arra, hogy a tanuláshoz szükséges tulajdonságokat megerősítsük: legyen erős, kitartó, becsületes és szorgalmas, ne legyen fáradékony, bírja a tanulással járó idegi és fizikai terhelést.

Célunk:

- Tanulóinkban felkelteni a rendszeres testmozgás, az egészséges életmód iránti igényt, elsajátíttatni az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókat, ismereteket.
- Tudatosítani a tanulókban a saját szervezetük felépítésének és működésének alapfokú tudnivalóit.
- A testnevelés, sport segítségével kialakítani a tanulókban a mindennapi élethez szükséges alapvető tulajdonságokat, készségeket: akaraterő, szorgalom, kitartás, becsületesség, szabályok betartása, a társak tisztelete, segítése, a csapatmunka szerepe, az idegi és fizikai állóképesség, az egészséges önbizalom, a céltudatosság stb.
- A mindennapos testnevelés tematikáját a testnevelés helyi tantárgyi programja tartalmazza.
- Az alsó tagozaton a küzdősport alapú testnevelés és a tantervi testnevelés csoportbontása évfolyamra vonatkozóan valósul meg homogén csoportalkotás formájában (képesség- és készségalapú csoportszervezés).

A tanulók fizikai állapotának mérése

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező. A fizikai aktivitás jellemzője az egészséges testsúly, az állóképesség és az izomerő.

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését tanévenként írják elő.

A NETFIT-mérést április-május hónapban végezzük a rendelkezésünkre álló eszközcsomag segítségével.

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

2.10. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

Nevelési-oktatási célkitűzéseink elérése érdekében a nevelőtestületnek egységes követelményeket kell állítani a tanulók elé, melyek a megfelelő szokásrendszer kialakításának

alapfeltételei. A szűkös időkeretek nyújtotta lehetőségeken belül gondoskodunk a megfelelő

mélységű és időtartamú gyakoroltatásról, az ismeretek alkalmazásáról, a tanulói személyiség

komplex ismeretére alapozva az időben nyújtott segítségadásról.

A tanulói tevékenység rendszeres ellenőrzése, a megfelelő értékelés, jutalmazás vagy elmarasztalás az önkontroll kialakulásának alapja. Valljuk, hogy a jutalmazás, a pozitív élmény, a siker nagyobb nevelő erejű, serkentő, aktivitást biztosító hatású az elmarasztalásnál,büntetésnél.

A tanulás – amennyiben a gyermek optimálisan, képességeinek megfelelően akar eleget

tenni az iskolai követelményeknek – igen komoly munka. Súlyának elismerése, hogy az

érintettek igénylik az ellenőrzést, értékelést. Minőségét az iskola önmeghatározása, belső

igényszintje, a társadalmi környezet elvárása determinálja.

A diákok elé állított követelmény a pedagógiai tevékenység elvárt eredményét fejezi ki.

Helyi tanterveinkben minimum és optimum követelményeket fogalmaztunk meg.

Nevelő-oktató munkánk során a tapasztalatokat, mérési adatokat, jelenségeket vetjük össze

a kitűzött célokkal, követelményekkel, elvárásokkal, átadott értékekkel. A pedagógiai

értékelés visszajelzés az eredmények felől a célok felé.

Az ellenőrzés célja, hogy a feltárt adatok, tények alapján olyan intézkedéseket lehessen hozni, amelyekkel az esetleges hibák, problémák kijavíthatóak. Ehhez kapcsolódik az értékelés, amely az ellenőrzés eredményeinek elemzését jelenti.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

Az ellenőrzés módszerei:

- megfigyelés tanórán, tanórán kívül, iskolán kívüli környezetben
- megbeszélés, a kapott válaszokból történő következtetés
- írásbeli dokumentumok elemzése
- szóbeli feleletek, megnyilatkozások
- mérések
- a tanulói produktumok elemzése (füzetek, dolgozatok, rajzok, előállított munkadarabok,
- gyűjtemények, manipulatív tevékenységek)
- a tanuló tudásszintjének, a tananyag-elsajátítás mélységének vizsgálata a fenti módok bármelyikével

Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése.

A pedagógiai program értékelési koncepciójának célja, hogy az értékelés:

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- jelenjék meg, hogy a tanuló saját lehetőségét mennyire használta ki.

Iskolai gyakorlatunkban háromféle értékelési funkciót különböztetünk meg: a minősítő értékelést (teljesítménymérést), a diagnosztikai értékelést és a fejlesztő értékelést.

Funkció szerinti elkülönítésben:

a) diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelést végzünk

- 1. évfolyamra belépő tanulóink körében a tanulási képességet vizsgálva
- tanév elején az előzetes tudásszint, a pedagógiai fejlesztő folyamat kiindulópontja meghatározása céljából

b) formatív (fejlesztő, formáló) értékelést végzünk

- tudáselemek, témák ismeretére irányulva (feleletek, röpdolgozatok, dolgozatok)

- a tanulási eredmények, hibák és nehézségek differenciált feltárásáért

c) szummatív (lezáró-minősítő) értékelést végzünk

- a tanítási folyamat nagyobb egységének lezárásaként (témakör)

- nevezetes időszakasz lezárásaként (félév, év vége) évfolyamszinten összefogott, egységes felmérőlapokkal, melyek elemzése – típushibák, teljesítési szint – az intézményi év végi értékelés fontos eleme

Az értékelés legyen

- folyamatos és kiszámítható

- konkrét, okaiban és következményeiben kiszámítható

- objektív, igazságos, méltányos, személyre szabott

- segítse elő a rendszeres munkavégzés és felelősségtudat kialakítását

- serkentsen további erőfeszítésekre, segítse a helyes önértékelés kialakulását, a munkakedv töretlenségét

A tanuló teljesítményének számonkérési formái:

Szóbeli: összefüggő felelet, beszélgetés, kiesőadás, szituációs vagy dramatizált játék, órai aktivitás, projekt munka bemutatása, vitakészség, memoriterek

Írásbeli: teszt, feladatlap, fogalmazás, írásbeli felelet, témazáró felmérés, reprezentatív felmérés

Önálló szorgalmi munka: kutató munka, önként vállalt plusz feladatok

Gyakorlati: munkadarab, éneklés, rajz, gyűjtőmunka, sportteljesítmény, versenyeredmények

Az írásbeli munkák megőrzésének ideje:

- Írásbeli feleleteket nem őriz meg az iskola, ill. a szaktanár.

- Nagydolgozatokat, ill. évfolyamszintű felméréseket 1 évig őrzi a nevelő.

A tanulói teljesítmény minősítésének módjai

a) Szöveges minősítő (kvalitatív) értékelés

Történhet szóban vagy írásban, irányultsága szerint lehet pozitív, megerősítő, vagy negatív, elmarasztaló.

Szöveges minősítéssel zárjuk

- az 1. osztály első félévét és év végét,
- a 2. osztály első félévét minden tantárgyból

Szöveges értékelést alkalmazunk 1-8. évfolyamig valamennyi tantárgyból illetve a diákok magatartásának, szorgalmának minősítésére, amikor szaktárgyi, szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi dicséreteket vagy elmarasztalásokat adunk.

b) Számszerű (kvantitatív) értékelés

2. évfolyam év végétől 8. évfolyam végéig a tanulói teljesítmények kategorizálására a jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1) ötfokozatú skálát használjuk.

A félévi és az év végi bizonyítványban a jeles (5) D minősítést is lehet alkalmazni, mely megfelel a dicséretes ötös, 5D minősítésnek.

A félévi és az év végi minősítést heti 1-2 órás tantárgynál legalább havi 1, nagyobb óraszámú tantárgynál legalább havi 2 érdemjegy adásával kell megalapozni.

Az év közben adott érdemjegyeket az elektronikus naplóban rögzített kategóriáknak megfelelően az alábbiak szerint súlyozzuk:

- írásbeli témazáró dolgozat 200%
- éveleji felmérő 200%
- félévi felmérő 200%
- évvégi felmérő 200%
- írásbeli röpdolgozat 100%
- szóbeli felelet 100%
- beszámoló 100%
- gyakorlati feladat 100%
- házi feladat 100%
- házi dolgozat 100%
- projektmunka 100%
- órai munka 100%
- másik intézményből hozott értékelés 100%

- Külalak 100%
- Tollbamondás 100%

A súlyozott érdemjegyekből számított átlag figyelembe vétele a félévi és az év végi minősítés megállapításához:

- 1,6 alatt elégtelen 1,8 fölött elégséges
- 1,6 - 1,8 között tanári döntés (a teljesítmény tendenciája alapján)

A többi érdemjegy esetén az alábbi analógiára épülve pl.:

- 3,4 alatt 3, tehát a gyengébb jegy 3,6 fölött 4, tehát a jobb jegy
- 3,4-3,6 között tanári döntés (a teljesítmény tendenciája alapján)

A tanuló előrehaladásáról, számszerű és szöveges értékeléséről a tanév során a szülő kizárólag az elektronikus ellenőrzőben kap értesítést.

SNI/BTMN tanulók értékelése a mindenkori szakértői javaslat alapján történik. A tanulók tanulásának támogatása a méltányossági szempontok figyelembevételével történik. A dolgozatok írásakor időhosszabbításhoz való jog (+ 15 perc). Az írásból felmentett tanulók esetében a szóbeli számonkérést kell előnyben részesíteni.

A jutalmazás formái

Egyéni jutalmazási formák – Az iskolában elismerésként a következő írásos dicséretek adhatók:

- szaktanári,
- osztályfőnöki,
- igazgatói,
- nevelőtestületi.

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. A nyolcadik évfolyamon a három legjobb tanulmányi eredményt elért tanuló külön jutalmat kap – folytatva a több éves hagyományt: az iskola címerével ellátott hollóházi vázát.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

2.10.1. Az írásbeli és szóbeli feladatok, az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai

- Folyamatos megfigyelés eredményeként a helyes tanulási technikák kiválasztása, fejlesztése. Minden tanuló számára a legoptimálisabb – életkori szintjének és aktuális szükségletének megfelelő – tanulási módszerek megismerése, az egyéni tanulásban az önállóság fokozása.
- A figyelem, akarat fejlesztése, irányítása.
- A tanulók természetes érdeklődésének felkeltése, ébrentartása, elmélyítése, az egyéni érdeklődés és az egyéni képességek kibontakoztatása.
- Az önművelési igény felkeltése, az önművelés legfontosabb jártasságainak, készségeinek, képességeinek kialakítása, fejlesztése, önálló ismeretszerzésre ösztönzés.
- A tanórai keretben folyó nevelő-oktató munka speciális foglalkozások keretében történő megszilárdítása, kiegészítése, bővítése.
- A hátránnyal induló tanulók következetes fejlesztése, felzárkóztatása, a gyengébb képességűekkel való differenciált foglalkozás.
- A tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása, fejlesztése.
- Segédkönyvek, kézikönyvek, lexikonok használatának megismertetése, segítségnyújtó szerepének, hasznosságának felismertetése.
- Önképzésre nevelés.
- Önálló gyűjtőmunka végzése.
- Csoportos feladat elvégzése a tanítási időn kívül.
- Önellenőrzésre, önértékelésre nevelés.
- A tantárgyakhoz kötődő, differenciált képességfejlesztést szolgáló feladatok.

Hétvégére és az iskolai szünetekre csak annyi házi feladat adható fel, mint általában egyik tanóráról a másikra. A verseny és egyéb felkészítésben részesülő tanulók a kötelező házi feladaton kívül hét végére és szünetekre is kaphatnak versenyre felkészítő feladatokat.

Írásbeli és szóbeli házi feladatok elvégzésének együttes ideje:

- alsó tagozaton 1 ill. 1,5 óra,
- felső tagozaton 2 ill. 2,5 óra.

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

A délutáni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.

2.10.2. Az írásbeli beszámoltatás formái

A tanulókkal az év eleji ismétlések után az elméleti tantárgyakból szintfelmérő, illetve a tanév végén átfogó írásbeli dolgozatot íratunk. Az 5. évfolyamon a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében az év eleji szintfelmérő dolgozat anyagát magyar nyelvből és matematikából a negyedik és ötödik évfolyamon tanító szaktanárok együttesen állítják össze. A szintfelmérő dolgozat eredményét felső tagozaton érdemjegy formájában fejezzük ki, és tekintetbe vesszük a félévi, év végi osztályzat kialakításánál.

Témazáró dolgozat

Célja: A tanuló témán belüli tájékozottságának felmérése.

- Egy téma bezárása összefoglalás, gyakorlás után.
- Megírásához egy teljes tanóra áll a tanuló rendelkezésére.
- Időpontja tervezett, melyet a tanuló is ismer. Százalékosan is értékeljük.
- Piros jeggyel értékeljük ezzel is jelezve, hogy ennek van a legnagyobb súlya az érdemjegyek közül

Részszámonkérés

Célja: A hosszabb témán belüli fontosabb részek elsajátításának felmérése.

- Néhány lecke anyagából írható.
- Gyakorlás, ismétlés előzi meg.
- Megírásához 15- 20 perc áll a tanuló rendelkezésére.
- A tanuló ismeri a tananyag terjedelmét, a számonkérés időpontját.

Írásbeli felelet

Célja: A napi felkészülés ellenőrzése.

- Egy lecke anyagából írható.
- Megírásához 10- 15 perc áll a tanuló rendelkezésére.
- Bármikor írható, a tanulóval nem közöljük előre.
- Súlya a szóbeli felelettel azonos

Az írásbeli beszámoltatás korlátai:

A félévi, év végi valamint a témazáró dolgozatokat egy héttel a megírás előtt be kell jelenteni.

A tanulók egyenletesebb terhelése érdekében első-negyedik évfolyamon naponta 1 témazáró dolgozat írható. Ötödik-nyolcadik évfolyamon naponta maximum 2 témazáró írható.

A 10 tanítási nap alatt ki nem javított dolgozatok érdemjegyének beszámításáról a tanuló nyilatkozik. Kivétel, ha a dolgozat kijavítása a pedagógus betegsége, hivatalos akadályoztatása miatt késik.

A *kisdolgozatok, szódolgozatok* nem vesznek igénybe egy teljes tanórát, általában 10–20 percesek, bármelyik tanítási órán írhatók.

Az értékelés során a mért tanulói teljesítményeket valamilyen elváráshoz viszonyítjuk.

2.10.3. Oktatási eredményvizsgálatok

- „Bemenetkor” az első osztályosok ismeretanyagának, képességeinek felmérése, a feladatok meghatározása, szükség esetén fejlesztőpedagógus segítségével.
- „Átmenetkor” a 4. és 5. osztályban tanítók és a szaktanárok közösen összeállított anyagon mérik az alapkészségek helyzetét (hangos és szövegértő olvasás, helyesírás, matematika).
- Országos mérések 6. és 8. évfolyamon minden tanév májusában.

2.10.4. A tanulók teljesítményének értékelése

A tantárgyi követelményeket a helyi tanterv határozza meg. Az értékelésnél figyelemmel kell lenni a tanuló általános állapotára, fejlesztés esetén egyéni haladására, képességeire.

A vonatkozó jogszabályi előírások alapján az alsó tagozaton első évfolyamon és a második évfolyam első félévében szöveges értékelést végzünk, majd az ötfokozatú érdemjegy az osztályozás eszköze. A későbbiekben és a *felső tagozaton* a tanulók teljesítményének értékelése tanév közben érdemjegyekkel, félévkor és tanév végén osztályzatokkal (kitűnő, jeles, jó közepes, elégséges, elégtelen) történik.

2.10.5. Az értékelés kategóriái első osztálytól a második évfolyam félévéig

Kiválóan megfelelt

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Ismeretei biztosak, képes azokat az évfolyam követelményeinek megfelelő szinten alkalmazni. Szóban és írásban is képes gondolatai, véleménye és a tanultak pontos megfogalmazására. Életkorának megfelelő szinten képes az összefüggések meglátására, alkotó módon tudja a megszerzett ismeretanyagot hasznosítani.

Jól megfelelt

A tantervi követelményeket általában jól teljesíti. Ismeretanyaga jó, alkalmazásában kissé bizonytalan. Szóban és írásban kevés segítséget igényel feladatmegoldásai során. Kevés segítséget igényel az összefüggések meglátásában, ismereteit önállóan is képes alkalmazni.

Megfelelt

A tantervi követelményeket alapvető szinten teljesíti. Ismeretanyaga közepes szintű, alkalmazása során többször igényel segítséget. Szóban és írásban nehézkesen nyilvánul meg. Összefüggések meglátására csak segítséggel képes.

Felzárkóztatásra szorul

A tantervi követelményeket alacsony szinten teljesíti. Ismeretanyaga csekély, önálló alkalmazására is csak sok segítséggel képes. Szóban és írásban csak kérdések segítségével tud megnyilvánulni, fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni.

2.10.6. Mondatbank

1. osztály:

Magatartás

Kapcsolata társaival: társaira odafigyel, velük udvarias, együttműködik. Társaival közömbös. Gyakran kerül konfliktusba társaival. Segítőkészsége: szívesen segít. Csak kérésre segít. Nem segítőkész. Közösségi munkája: Sokat tesz a közösségért. Együttműködik társaival. Nem

kezdeményez, de nem is gátolja társait. Hátráltatja társait Kapcsolata felnőttekkel: Mindig illemtudóan viselkedik. Néha illetlenül viselkedik. Gyakran kerül konfliktusba felnőttekkel. Nem keresi a kapcsolatot a felnőttekkel. Tanórán kívüli viselkedése: Szeret, tud együtt játszani társaival. Néha félrehúzódik. Sokszor kerüli társait.

Szorgalom

Önálló munkája. Általában önállóan dolgozik. Kevés segítséggel dolgozik. Gyakran igényel segítséget. Indokolatlanul is kér segítséget. Probléma esetén sem kér segítséget. Munkája csoportban: Aktívan vesz részt a csoport munkájában. Csoportját ötletekkel segíti. Végrehajtja az utasításokat. Hátráltatja a csoport haladását. Felszerelése, leckéje mindig hiánytalan, ritkán hiányos, gyakran hiányos. Órai aktivitása: Órákon figyel, sokat jelentkezik. Gyakran lemarad. Nem figyel, mással foglalkozik. általában lemarad.

Magyar nyelv és irodalom

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Hangképzés: A hangokat tisztán képzi. Szókincse gazdag, választékos. Kifejező készsége: Egész mondatokban fejezi ki magát. Verseket, meséket könnyen idéz fel.	Hangképzés: Néhány hang képzése még bizonytalan. Szókincse korosztályának megfelelő. Kifejező készsége: Rövid mondatokban, szószerkezetekben fejezi ki magát. Szívesen mesél, versel társai előtt.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Hangképzés: Hangképzése fejlesztésre szorul. Szókincse szegényes, fejlesztésre szorul. Kifejező készsége: Csak kérdések segítségével fejezi ki magát. Segítséggel, csoportban mond verseket, mesét.	Hangképzés: Logopédiai képzést igényel. Nehezen tudja magát kifejezni. Kifejező készsége: Kérdésekre is csak igen - nem feleletet ad. Még nem szeret társai előtt szerepelni.

Olvasás

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Betűismerete: A tanult betűket biztosan ismeri és olvassa. Hangos olvasása: Olvasása kifejező, folyamatos. Önállóan összeolvassa a tanult betűket. Értő olvasása: Szövegeket (rövid) önállóan megért.	Betűismerete: A tanult betű felismerésében és olvasásában bizonytalan. Hangos olvasása: Olvasása szóképes, rövid mondatok olvasására képes. Értő olvasása: Rövid szöveget segítséggel ért meg. Mondatokat ért meg.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Betűismerete: Bizonyos betűket téveszt. Hangos olvasása: Szótagoló, betűző. A tanult betűk összeolvasásában bizonytalan. A betűket felismeri, de azok összeolvasása nehézséget jelent. Értő olvasása: Szavakat ért meg.	Betűismerete: A tanult betűket még nem ismeri fel. Hangos olvasása: Nem ismeri fel a tanult betűket. Értő olvasása: Értő olvasása még nem alakult ki.

Írás

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Ceruzafogása ügyes. Vonalvezetése biztos. Füzetvezetése tiszta, rendezett. Irányok ismerete: Az irányokat jól ismeri. Tájékozódás: Jól tájékozódik a síkban és a térben. Betűismerete: A tanult betűket biztosan ismeri és írja. Másolása: Munkája mindig pontos, hibátlan. Írása diktálás után: Pontosan ír, Írásának tempója: lendületes, gyors. Írásképe: Betűalakítása, betűkapcsolása szabályos, esztétikus. Írásbeli munkái szépek, áttekinthetőek. Írásos tevékenységet szívesen végez. Emlékezetből is pontosan írja le a betűket, szavakat.	Ceruzafogása magabiztos. Vonalvezetése néha bizonytalan. Füzetvezetése tiszta, megfelelő. Irányok ismerete: Az irányok ismerete megfelelő. Tájékozódás: Életkorának megfelelően tájékozódik a síkban és a térben. Betűismerete: A tanult betűket kevés hibával felismeri és írja. Másolása: Néha hibázik. Írása diktálás után kevés hibával ír. Írásának tempója megfelelő. Írásképe: Betűalakítása, betűkapcsolása nem mindig szabályos. Írásbeli munkái megfelelőek. Írásos tevékenységet többnyire szívesen végez. Emlékezetből kevés hibával írja le a betűket, szavakat.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Ceruzafogása megfelelő. Vonalvezetése kissé bizonytalan. Füzetvezetése időközönként rendezetlen. Irányok ismerete: Az irányok ismerete nem biztos. Tájékozódás: Még nem tájékozódik biztosan a síkban és a térben. Betűismerete: A tanult írott betűk felismerésében és írásában bizonytalan. Másolása: Gyakran és sokat hibázik. Írása diktálás után: sok hibával ír. Írásának tempója: lassú. Írásképe: Betűalakítása, betűkapcsolása gyakran szabálytalan. Írásbeli munkái elfogadhatóak, Írásos tevékenységet nem mindig végez szívesen. Emlékezetből pontatlanul ír.	Ceruzafogása bizonytalan. Vonalvezetése bizonytalan. Füzetvezetése rendezetlen. Irányok ismerete: Az irányok ismerete bizonytalan. Tájékozódás: Nem tud tájékozódni a síkban és a térben. Betűismerete: Bizonyos betűket téveszt. Másolása: Nem tud másolással írni. Írása diktálás után: Nem tud diktálásra írni. Írásának tempója kapkodó. Írásképe: Betűalakítása, betűkapcsolása pontatlan, rendezetlen. Írásbeli munkái maszatosak. Írásos tevékenységet nem szívesen végez. Emlékezetből még nem tud betűket, szavakat leírni. Hibáit önellenőrzéssel képes, nem képes javítani.

Matematika

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
A tanult relációjeleket (<,>,=) ismeri ügyesen alkalmazza. Számfogalma: A tanult számkörben kialakult. Számegyenesen ügyesen tájékozódik. A számszomszédokról ismeretei biztosak. Számok tulajdonságait önállóan felismeri és megnevezi. Számok bontott alakjait biztosan ismeri.	A tanult relációjeleket (<,>,=) ismeri és jól alkalmazza. Számfogalma: A tanult számkörben kialakult Számegyenesen jól tájékozódik. A számszomszédokról ismeretei megfelelőek. Számok tulajdonságait önállóan kevés hibával felismeri és megnevezi. Számok bontott alakjait kevés hibával ismeri.

Műveletfogalma: Kialakult, a tanult műveleteket pontosan értelmezi, hibátlanul elvégzi. Szöveges feladatok: Egyszerű szöveges feladatot önállóan megold. Függvények sorozatok: Szabályt önállóan megállapít, folytat. A tanult mértékegységeket, átváltásokat biztosan alkalmazza. Probléma megoldása: Nyitott a matematikai problémákra, szívesen oldja meg azokat. Felszerelése, füzetvezetése: Számok írása szép, füzetvezetése rendszeres, rendezett.	Műveletfogalma: Műveletfogalma kialakult. A tanult műveleteket kevés hibával értelmezi és elvégzi Szöveges feladatok: Egyszerű szöveges feladatot kevés segítséggel old meg, Függvények sorozatok: Adott szabályú sorozatot képes folytatni. A tanult mértékegységeket átváltásokat kevés hibával alkalmazza. Problémamegoldása: Kerüli a kihívásokat, csak megoldja a feladatokat. Felszerelése, füzetvezetése: Számok írása megfelelő, füzetvezetése átlagos.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
A tanult relációjeleket (<,>,=) alkalmazásában segítségre szorul. Számfogalma: Számfogalma bizonytalan. A számegyenesen megfelelően tájékozódik. A számszomszédokról ismeretei pontatlanok. Számok tulajdonságait segítséggel ismeri fel, Számok bontott alakjait hiányosan ismeri, Műveletfogalma: Műveletfogalma bizonytalan. A tanult műveleteket több hibával értelmezi és elvégzi. Szöveges feladatok: Egyszerű szöveges feladatot sok segítséggel old meg. Függvények sorozatok: Adott szabályú sorozatot is sok hibával folytat. A tanult mértékegységeket átváltásokat pontatlanul alkalmazza. Probléma megoldása: Csak segítséggel oldja meg a feladatokat. Felszerelése, füzetvezetése: Számok írása szabálytalan, füzetvezetése nem mindig esztétikus.	A tanult relációjeleket (<,>,=) nem ismeri fel. Számfogalma: A tanult számkörben számfogalma nem alakult ki. Nem ismeri a számszomszédokat. Számok tulajdonságait még nem ismeri fel. Számok bontott alakjait nem ismeri. Műveletfogalma: Műveletfogalma kialakulatlan. A tanult műveleteket nem tudja elvégezni. Szöveges feladatok: Szöveges feladatot még nem képes megoldani. Függvények sorozatok: Sorozatok folytatására még nem képes. A tanult mértékegységeket átváltásokat nem tudja alkalmazni. Problémamegoldása: Nem képes megoldani a feladatokat. Felszerelése, füzetvezetése: Füzetvezetése rendezetlen.

Ének

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
A tanult dalokat önállóan, szívesen énekli. Énekhangja tiszta. A ritmusértékeket alkalmazza, megnevezi. Dallam – szövegismerete: A tanult dalok dallamát, szövegét ismeri. Dalos játékokban szívesen vesz részt. A zenét szereti, a feladatokat szívesen végzi. Hallás után képes egyszerű ritmus visszatapsolására.	A tanult dalokat csoportban szívesen énekli. Énekhangja életkorának megfelelő. A ritmusértékeket segítséggel alkalmazza, Dallam – szövegismerete: A tanult dalok dallamát megfelelően ismeri. Dalos játékokban aktívan részt vesz. A zenét szereti, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen, Hallás után kevés hibával képes egyszerű ritmus visszatapsolására.

Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
A tanult dalokat segítséggel énekli. Énekhangja még fejlődésben van. A ritmusértékeket ismeretei hiányosak. Dallam – szövegismerete: A tanult dalok dallamában, szövegében bizonytalan. Dalos játékokban passzívan vesz részt. A zenét szereti a feladatokban való részvételhez bátorítást igényel. Hallás után több hibával képes egyszerű ritmus visszatapsolására.	A tanult dalokat bátortalanul énekli. Énekhangja még kialakulatlan. A ritmusértékeket nem ismeri. Dallam – szövegismerete: A tanult dalok dallamát, szövegét nem ismeri. Dalos játékokban rendbontóan viselkedik. Nem szívesen hallgat zenét, feladatokat nem végzi szívesen. Hallás után nem képes egyszerű ritmus visszatapsolására.

Vizuális kultúra

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Felszerelése hiánytalan, rendezett. A festés, rajzolás iránti érdeklődése kiemelkedő. Színhasználata munkáin változatosan használja a színeket. Eszközhasználata: A rajzeszközöket kiemelkedően használja. Kreativitása: Kreatív, tele van ötletekkel. Térkihasználása: A rajzfelületet maximálisan használja. Megfigyelőképessége pontos.	Felszerelése hiánytalan. A festés, rajzolás iránti érdeklődése jó, Színhasználata munkáin sajátos módon használja a színeket. Eszközhasználata: A rajzeszközöket biztonságosan használja. Kreativitása: Fantáziája életkorának megfelelő. Térkihasználása: A rajzfelületet jól használja. Megfigyelőképessége megfelelő.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Felszerelése hiányos. A festés, rajzolás iránti érdeklődése visszafogott. Színhasználata visszafogottan használja a színeket. Eszközhasználata: A rajzeszközöket megfelelően használja, Kreativitása: Inkább az utasításokat követi. Térkihasználása: A rajzfelületet bátortalanul használja. Megfigyelőképessége kicsit felületes. Megfigyelőképessége nagyon felületes.	Felszerelése nincs. A festés, rajzolás iránti érdeklődése közömbös. Színhasználata munkáin nem megfelelően használja a színeket. Eszközhasználata: A rajzeszközöket bátortalanul használja Kreativitása: Fantáziája szegényes. Térkihasználása: A rajzfelületet aránytalanul használja. Megfigyelőképessége nagyon felületes.

Technika

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat biztosan ismeri. Kézügyessége kiemelkedő. Munkadarabjai pontosak, esztétikusak. Az eszközöket kiemelkedően.	Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat megfelelően ismeri. Kézügyessége jó. Munkadarabjai megfelelőek. Az eszközöket biztonságosan.

Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat felületesen ismeri. Kézügyessége megfelelő, Munkadarabjai pontatlanok. Az eszközöket megfelelően használja.	Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat nem ismeri. Kézügyessége fejlesztésre szorul. Munkadarabjait nem készíti el. Az eszközöket csak segítséggel tudja használni.

Testnevelés és sport

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Mozgása harmonikus, összerendezett. A gyakorlatok elsajátítása: A bemutatott gyakorlatokat könnyen elsajátítja. A mozgásos játékokban aktívan vesz részt. Szabályokat mindig betartja. Csapatjátékokban együttműködő. A terhelést kiválóan bírja. Labdás játékokban ügyes, sportszerű.	Mozgása életkorának megfelelő. A gyakorlatok elsajátítása: A bemutatott gyakorlatokat kevés segítséggel sajátítja el. A mozgásos játékokban szívesen vesz részt. Szabályokat néha nem tartja be. Csapatjátékokban többnyire együttműködő. A terhelést jól bírja. Labdás játékokban biztos, pontos.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Mozgása kissé összerendezetlen. A gyakorlatok elsajátítása: A bemutatott gyakorlatokat sok segítséggel sajátítja el. A mozgásos játékokban nem szívesen vesz részt. Szabályokat gyakran nem tartja be. Csapatjátékokban közömbös. A terhelést megfelelően bírja. Labdás játékokban kicsit bizonytalan.	Mozgása fejlesztésre szorul. A gyakorlatok elsajátítása: A bemutatott gyakorlatokat nem tudja elvégezni. A mozgásos játékokban nem vesz részt. Szabályokat nem tartja be, rendbontó, sokszor figyelmeztetni kell. Csapatjátékokban rendbontó, önző módon vesz részt. A terhelést alig bírja. Labdás játékokban bizonytalan.

<u>2. osztály:</u>

Magatartás

Iskolába érkezése pontos, pontatlan. Órai magatartása aktív, változó, zavaró, állandó figyelmeztetésre szorul. Magatartása felnőttekkel tisztelettudó, illemtudó, előzékeny, segítőkész, néha tiszteletlen, elhúzódó, gyakran tiszteletlen, goromba, tolakodó, agresszív, tiszteletlen. Magatartása közösséggel szemben készséges, udvarias, kezdeményező, zárkózott, közömbös, jószívű, gyakran kerül konfliktusba, gyakran okoz konfliktust, irigy. Tanulóhelye rendes, változó, rendetlen. Tanszerei rendesek, változóak, hiányosak, rendetlenek.

Szorgalom

Munkavégzése önálló, kitartó, pontos, gyors, gondos, legtöbbször gondos, kitartó, változó, sok a pontatlanság, lassú önállótlan, nem feladat- orientált, segítségre szorul. Figyelme kitartó, változó, szétszórt, megfelelő, aktivizálható. Munkatempója gyors, megfelelő, lassú. Önellenőrzése pontos, önálló, pontatlan, önállótlan, figyelmeztetésre végzi. Füzeteinek külalakja tetszetős, átlagos, megfelelő, mutatós, tiszta, maszatos. Füzetvezetése rendszeres, rendszertelen, hanyag. A szorgalom értékelésének összegzése példás, jó, változó, hanyag.

Magyar nyelv és irodalom

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Szókincse gazdag. Gondolatok kifejezése választékos, pontos, értelmes. Beszéde értelmes, választékos.	Szókincse átlagos, életkorának megfelelő. Gondolatok kifejezése életkorának megfelelő. Beszéde elfogadható, megfelelő, mondatokban beszél.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Szókincse hiányos. Gondolatok kifejezése kissé nehézkes, pontatlan. Beszéde rövid mondatokban fejezi ki magát, nehezen érthető.	Szókincse szegényes. Gondolatok kifejezése keresi a szavakat, nehezen szólal meg, nem szívesen beszél. Beszéde érthetetlen.

Olvasás

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Hangos olvasása folyamatos, kifejező. Szövegértése biztos. Tartalommondása lényegre törő, összefüggő, élményszerű. Verstanulás, memoriter: pontos, hibátlan, kifejező.	Hangos olvasása folyamatos kevés hibával. Szövegértése kis segítséget igényel. Tartalommondása kérdések segítségével mond tartalmat. Verstanulás, memoriter: kevés hiba.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Hangos olvasása szólamokban, szótagolva olvas. Szövegértése sok segítséget igényel. Tartalommondása sok segítséggel mondja el. Verstanulás, memoriter: bizonytalan, sok hibával tanulja meg.	Hangos olvasása betűzve, akadozva olvas, nem olvassa össze jól a betűket. Szövegértése nem érti az olvasottakat. Tartalommondása az olvasott szöveg tartalmáról nem tud beszámolni. Verstanulás, memoriter: nem képes megtanulni.

Anyanyelv- Nyelvtani ismeretek

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Magyar abc ismerete: hibátlanul tudja. Anyanyelvi szabályok alkalmazása hibátlanul alkalmazza. Szótagolási, elválasztási ismeretek alkalmazása hibátlan. Mondatfajták felismerése hibátlan.	Magyar abc ismerete: kevés hibával tudja. Anyanyelvi szabályok alkalmazása kevés hibával alkalmazza. Szótagolási, elválasztási ismeretek alkalmazása kevés hibával. Mondatfajtákat kevés hibával ismeri fel.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Magyar abc ismerete: sok hibával tudja. Anyanyelvi szabályok alkalmazása sok hibával alkalmazza. Szótagolási, elválasztási ismeretek alkalmazása sok hibával. Mondatfajtákat sok hibával ismeri fel.	Magyar abc ismerete: nem tudja. Anyanyelvi szabályokat nem tudja alkalmazza. Szótagolási, elválasztási ismeretek alkalmazása nem tudja. Mondatfajtákat nem ismeri fel, Egyéni gyakorlásra, fejlesztésre van szüksége helyesírása javulásához.

Írás

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Másolása írott szövegről hibátlan. Másolása nyomtatott szövegről hibátlan. Emlékezet utáni írása hibátlan. Tollbamondás utáni írása hibátlan. Külalak: Írásbeli munkái szépek, tetszetősek. Füzetvezetése rendszeres.	Írott szövegről kevés hibával másol. Nyomtatott szövegről kevés hibával másol. Emlékezet utáni írása kevés hibával készül. Tollbamondás utáni írása kevés hibával történik. Külalak: Írásbeli munkái rendezettek, tiszták. Füzetvezetése többnyire rendszeres.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Írott szövegről sok hibával másol. Nyomtatott szövegről sok hibával másol. Emlékezet utáni írása sok hibával készül. Tollbamondás utáni írása sok hibával történik. Külalak: Írásbeli munkái elfogadhatóak, megfelelőek. Füzetvezetése ellenőrzés hatására fejlődik.	Írott szövegről még nem tud másolni önállóan. Nyomtatott szövegről még nem tud másolni önállóan. Emlékezetből még nem tud írni. Tollbamondásra még nem tud írni. Külalak: Írásbeli munkái rendetlenek, rendezetlen, maszatosak. Füzetvezetése nem rendszeres.

Matematika

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Számfogalma a tanult számkörben Kialakult biztos. Az egyjegyű és kétjegyű számokat helyesen leírja csoportosítja és rendezi. Műveletek végzése 100-as számkörben hibátlanul történik. Műveletek közötti összefüggéseket (összeadás, kivonás, bontás, pótlás, szorzás, osztás) felismeri, tudja, alkalmazza. Szöveges feladatok: Összefüggéseit önállóan felismeri. Megoldása hibátlan, önálló, biztos. Logikus gondolkodás: képes rá. Mértékegységek felismerése és használata hibátlan. Írásbeli munkái szépek, igényesek. Órai munkavégzése önálló. Önellenőrzése: Számításait önállóan ellenőrzi. Feladatvégzésének tempója gyors.	Számfogalma a tanult számkörben kialakult megfelelő. Az egyjegyű és kétjegyű számokat kevés hibával leírja csoportosítja és rendezi. Műveletek végzése 100-as számkörben kevés hibával történik. Műveletek közötti összefüggéseket (összeadás, kivonás, bontás, pótlás, szorzás, osztás) felismeri, kevés hibával alkalmazza. Szöveges feladatok: Összefüggéseit kevés segítséggel felismeri, kevés hibával, kis segítséggel tudja megoldani. Logikus gondolkodás: kis segítséggel képes rá. Mértékegységek felismerése és használata kevés hibával történik. Írásbeli munkái átlagosak, megfelelőek. Órai munkavégzése kevés segítséget igényel. Önellenőrzése: figyelmeztetés után ellenőrzi. Feladatvégzésének tempója átlagos.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Számfogalma a tanult számkörben bizonytalan. Az egyjegyű és kétjegyű számokat sok hibával leírja csoportosítja és rendezi. Műveletek végzése 100-as számkörben sok hibával, csak eszközökkel történik. Műveletek közötti összefüggéseket (összeadás, kivonás, bontás, pótlás, szorzás, osztás) segítséggel tudja alkalmazni. Szöveges feladatok: Összefüggéseit sok segítséggel ismeri fel, sok hibával/hiányosan tudja megoldani. Logikus gondolkodás: több segítséggel képes rá. Mértékegységek felismerése és használata sok hibával történik. Írásbeli munkái elfogadhatóak. Órai munkavégzése sok segítséget igényel. Önellenőrzése: csak felületesen ellenőrzi. Feladatvégzésének tempója megfelelő.	Számfogalma a tanult számkörben kialakulatlan. Az egyjegyű és kétjegyű számokat még nem tudja megfelelően leírni, csoportosítani és rendezni. Műveletek végzése 100-as számkörben nem képes elvégezni a műveletét. Műveletek közötti összefüggéseket (összeadás, kivonás, bontás, pótlás, szorzás, osztás) nem tudja alkalmazni. Szöveges feladatok: Összefüggéseit nem ismeri fel. Nem érti, nem tudja megoldani. Logikus gondolkodás: nem képes rá. Mértékegységek felismerését és használatát nem tudja. Írásbeli munkái igénytelenek, rendetlenek. Órai munkavégzése sok bátorítást igényel. Önellenőrzése: nem ellenőrzi. Feladatvégzésének tempója lassú.

Vizuális kultúra

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Érdeklődése teljes odaadással, figyelemmel végzi munkáit. Ábrázolása: Élőlények és élettelen tárgyak ábrázolása pontos, érzékletes, élethű. Térkitöltése bátran használja a teret. Képi megjelenítés (forma, méret) kifejező, pontos ábrázolás. Eszközhasználata helyes, biztonságos. Munkavégzése gondos, igényes, önálló.	Érdeklődése szeret rajzolni, festeni, színezni, szívesen végzi feladatait. Ábrázolása: Élőlények és élettelen tárgyak ábrázolása életkorának megfelelő, kifejező. Térkitöltése jól kitölti a teret. Képi megjelenítés (forma, méret) felismerhető ábrázolás. Eszközhasználata megfelelő, pontosságra törekvő. Munkavégzése figyelmes, többnyire önálló.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Érdeklődése gyakran bátorítást, segítséget igényel. Ábrázolása: Élőlények és élettelen tárgyak ábrázolása felületes, pontatlan. Térkitöltése bátortalan, sok a kihasználatlan tér. Képi megjelenítés (forma, méret) pontatlan. Eszközhasználata bizonytalan, csak gyakori segítséggel használja jól eszközeit. Munkavégzése elnagyolt, felületes, segítségre szorul.	Érdeklődése Nem szeret rajzolni festeni színezni. Ábrázolása: Élőlények és élettelen tárgyak ábrázolása nem ismerhető fel. Térkitöltése önállótlan, aránytalan. Képi megjelenítés (forma, méret) nehezen felismerhető az ábrázolás. Eszközhasználata helytelenül használja eszközeit. Munkavégzése önállótlan, sok segítséget igényel.

Ének-zene

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Éneklése önállóan is szívesen énekel. Hallása kiváló. A ritmuselemeket dalokban felismeri, jól alkalmazza. Dalismerete tudja. Kézjelek ismerete ismeri, használja.	Éneklése társaival, csoportban szívesen énekel. Hallása jó. A ritmuselemeket dalokban felismeri, kis hibával alkalmazza. Dalismerete kis segítséggel tudja. Kézjelek ismerete ismeri, kis hibával használja.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Éneklése bíztatásra énekel. Hallása pontatlan. A ritmuselemeket dalokban felismeri, de hibásan alkalmazza. Dalismerete: sok segítséggel tudja. Kézjelek ismerete ismeri, nem használja.	Éneklése nem szívesen énekel. Hallása nem megfelelő. A ritmuselemeket dalokban nem ismeri fel. Dalismerete nem tudja. Kézjelek ismerete nem ismeri.

Technika

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Kreativitása, alkotókészsége sok önálló ötlete van. Szerszám és eszközhasználata biztonságos. Munkavégzése pontos, gondos, kreatív, önálló. Munkája pontosak, esztétikusak, igényes. Felszerelése hiánytalan.	Kreativitása, alkotókészsége vannak önálló ötlete is. Szerszám és eszközhasználata helyes. Munkavégzése önálló, kicsit pontatlan, esztétikus. Munkája szép, tetszetős. Felszerelése néha hiányos.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Kreativitása, alkotókészsége kevés önálló ötlete van. Szerszám és eszközhasználata megfelelő. Munkavégzése pontatlan, segítségre szorul. Munkája kevés hiba, kis hiányosság. Felszerelése legtöbbször hiányos.	Kreativitása, alkotókészsége nincs önálló elképzelése. Szerszám és eszközhasználata segítséggel dolgozik. Munkavégzése egyedül nem képes rá, hanyag munkát végez. Munkája összecsapott, rendetlen, nagyon hiányos. Felszerelése gyakran nincs felszerelése.

Testnevelés és sport

Kmf - Kiválóan megfelelt -	**Jmf** - Jól megfelelt -
Mozgáskoordináció: mozgása összerendezett. Órai hozzáállása: aktív. Felszerelése: tiszta, rendes. Viselkedése sportszerű. A gimnasztikai gyakorlatokat ütemtartással pontosan hajtja végre. Atlétika: Futása kiváló, gyors. Tornaelemek végrehajtása szabályos, pontos. Labdagyakorlatok: Labdakezelése dicséretes, pontos. Játék közben a szabályokat betartja. Csapatjátékban aktív, örömteli. Csapatjátékra való készsége, hozzáállása kezdeményező	Mozgáskoordináció: mozgása mozgásának összerendezettsége fejlődő. Órai hozzáállása: öntevékeny. Felszerelése: megfelelő. Viselkedése szabálykövető. A gimnasztikai gyakorlatokat ütemtartással többnyire ütemtartással végzi. Atlétika: Futása helyes, rendezett. Tornaelemek végrehajtása kevés hibával történik. Labdagyakorlatok: Labdakezelése biztos, jó. Játék közben a szabályokat többnyire betartja. Csapatjátékban szívesen vesz részt. Csapatjátékra való készsége, hozzáállása: alkalmazkodó.
Mf - Megfelelt -	**Fsz** - Felzárkóztatásra szorul -
Mozgáskoordináció: mozgása bizonytalan. Órai hozzáállása: csak biztatásra tevékeny. Felszerelése hiányos. Viselkedése változó. A gimnasztikai gyakorlatokat ütemtartással nem mindig hajtja végre. Atlétika: Futása jó, kicsit lassú.	Mozgáskoordináció: mozgása összerendezetlen. Órai hozzáállása: nem szívesen vesz részt. Felszerelése: soha nincs. Viselkedése rendbontó. A gimnasztikai gyakorlatokat ütemtartással fegyelmezetlenül végzi.

Tornaelemek végrehajtása több hibával történik. Labdagyakorlatok: Labdakezelése pontatlan, bizonytalan. Játék közben a szabályokat figyelmeztetésre tartja be. Csapatjátékban biztatásra vesz részt.	Atlétika: Futása fejlesztésre szorul. Tornaelemek végrehajtását nem tudja elvégezni. Labdagyakorlatok: Labdakezelése gyenge, erőtlen, fél a labdától.

2.10.7. A tantárgyi érdemjegyek és osztályzatok kritériumai

Kitűnő

A tantárgyi követelményeknek nemcsak kifogástalanul megfelel, hanem dicséretet is érdemel.

Jeles

A tantárgyi követelményeknek kifogástalanul megfelel.

Ismeri, érti, önállóan képes alkalmazni a tananyagot.

Szóban és írásban pontosan, szabatosan fogalmaz.

Fogalmai pontosak, tiszták, összefüggésüket, rendszerüket átalakítja.

A váratlan problémák nem riasztják vissza, hanem biztos ismeretei birtokában közelíteni képes a megoldáshoz.

Jó

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti.

Fogalmai tiszták, az önálló alkalmazásban kissé bizonytalan.

Szóbeli és írásbeli fogalmazásában nem követ el értelemzavaró pontatlanságokat.

Az alapvető összefüggéseket tudja, a begyakorolt módszerekkel biztosan dolgozik.

Közepes

Csak az alapvető tantervi követelményeket teljesíti.

Pontatlanul, nehézkesen nyilvánul meg szóban, írásban egyaránt.

Fogalmai nem tiszták, az összefüggéseket csak segítséggel ismeri fel.

Elégséges

A tantervi követelményekből csupán annyit képes elsajátítani, amennyi a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges.

Fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni.

A legalapvetőbb feladatok megoldásához is tanári segítségre szorul.

Elégtelen

A tantervi követelményeknek nevelői segítséggel sem tud eleget tenni.

A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik;
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

A tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – csak egyszer kerülhet sor írásbeli számonkérésre, de minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül.
- A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrizzük.

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott

– fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak lehetőleg két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján ajánlott elvégezni a szaktárgyat tanító nevelőknek:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30 %:	elégtelen (1)
31-50 %:	elégséges (2)
51-75 %:	közepes (3)
76-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

2.11. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Hagyományosan tanulóink kimagasló teljesítményét a tanévzáró ünnepélyen értékeljük. Ennek formája bizonyítvány, oklevél, könyv, szóbeli dicséret. Itt tanulói közösségeket is kiemelhetünk.

Ennek szempontjai a tantestület döntése szerintiek:

- tanulmányi munka
- sportteljesítmények
- közösségi munka
- kulturális és közéleti tevékenység

A jutalmazás formái

Egyéni jutalmazási formák:

Azt a tanulót, aki képességihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az iskolában elismerésként a következő írásos dicséretek adhatók:

- szaktanári,
- osztályfőnöki,
- igazgatói,
- nevelőtestületi.

Az egész évben kiemelkedő munkát végzett tanulók, tantárgyi, szorgalmi és magatartási dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni. Az osztályfőnökök és a munkaközösségek javaslatára a legkiemelkedőbb – megyei, országos eredményekkel rendelkező – tanulók oklevélben és könyvjutalomban részesülnek.

Közösségi munkáért a DÖK is javasolhat tanulókat az elismerésre.

Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye (tanulmányi és kulturális versenyek győztese, az év tanulója, az év sportolója, az iskoláért végzett kiemelkedő társadalmi munka részese), jutalmát a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt nyilvánosan veszi át.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. A nyolcadik évfolyamon a három legjobb tanulmányi eredményt elért tanuló külön jutalmat kap – folytatva a több éves hagyományt - az iskola címerével ellátott hollóházi vázát.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A magatartási elvárásokat a házirend tartalmazza.

A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az értékelési szempontok a következők:

Példás

- A házirendet minden körülmények között betartja, és másokkal is betartatja.
- Órai és órán kívüli magatartása kifogástalan.
- A közösség alakításában aktívan részt vesz, kezdeményez.
- Iskolai feladatokat önként vállal, és maradéktalanul teljesít.
- Megnyilvánulásaiban őszinte, társaival, tanáraival szemben tisztelettudó, együttműködő és segítőkész.
- Fegyelmező intézkedés nem volt ellene.

Jó

- A házirendet betartja, apróbb hibáit törekszik javítani.
- A közösségben a rábízott feladatokat ellátja.
- Fegyelmezési problémák ritkán fordulnak elő.
- Fegyelmi fokozata: legfeljebb szóbeli figyelmeztető.

Változó

- A házirendet több ízben megsérti, vét a közösségi szabályok ellen.
- A közösség alakításában nincs szerepe, munkájában vonakodva vesz részt.
- Társaival szemben közönyös, megnyilvánulásaiban durva, tanáraival szemben tiszteletlen.
- Fegyelmi fokozata: legfeljebb igazgatói figyelmeztetés.

Rossz

- A házirendet nagyon hiányosan tartja be.
- A közösség munkáját hátráltatja, szándékosan árt a közösségnek.
- A nevelésére tett erőfeszítéseket rendre elutasítja.
- Társaival szemben durva, goromba.
- Tanáraival szemben tiszteletlen, udvariatlan, elutasító.
- Fegyelmi fokozata: igazgatói intés.

A szorgalom értékelésekor a tanuló iskolai és tanulmányi munkához való hozzáállását értékeljük. A szorgalom értékelése nem feltétlenül függ össze az eredményes, jó jeggyel értékelt tanulási eredménnyel, hiszen gyenge képességű tanuló is lehet kiemelkedően szorgalmas.

Példás

- Aki tanulmányi munkájában kitartó, a tanítási órákra képességeihez mérten pontosan és rendben, maximálisan felkészül.
- Tanulmányi munkájában többletfeladatokat végez, részt vesz versenyeken, pályázatokon.
- Az órai munkát érdeklődésével, aktivitásával segíti.

Jó

- A tanítási órákra lelkiismeretesen felkészül, feladatait elvégzi, de többletfeladatokat nem végez.
- Órai aktivitása a tőle elvárható, de különösebb érdeklődést nem mutat.
- Érdeklődése csak az iskolai tananyagra korlátozódik.

Változó

- Iskolai és otthoni munkájában csak időnként teljesít képességeihez mérten.
- Órai aktivitása hullámzó teljesítményt mutat.

- Házi feladatait hiányosan készíti el, felszerelése is többször kifogásolható.
- Gyakran szétszórt, figyelmetlen.

Hanyag

- Tanulmányi munkájában gyakran képességei alatt teljesít, megbízhatatlan, feladatait nem végzi el.
- Felszerelése hiányos, így az órai tanulmányi munkát hátráltatja.
- Munkafegyelme rossz, érdektelenség, közömbösség jellemzi.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- vagy a házirend előírásait megszegi
- vagy igazolatlanul mulaszt
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés
- osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés
- osztályfőnöki megrovás
- igazgatói figyelmeztetés
- igazgatói intés
- igazgatói megrovás
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől azonban indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az „osztályfőnöki megrovás” büntetésben kell részesíteni. Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:

- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, ellene a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

2.12. A tanulók továbbhaladása

2.12.1. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az iskola magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, aki a helyi tantervben előírt, a továbbhaladáshoz szükséges követelményeket teljesítette, beleértve a szükséges készségek meglétét és az elvárt kimeneteli követelményeket valamennyi tantárgyból.

Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola intézményvezetője felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- az iskola intézményvezetője engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- egy tanítási évben 250 tanítási óránál többet mulasztott,
- ha a tanuló mulasztása egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át meghaladja,
- egyéni munkarenddel rendelkező tanuló volt.

Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata.

Az évfolyamot megismételni köteles az a tanuló, aki az adott tanévben a javítóvizsgán nem felelt meg.

Az első évfolyamot megismételheti a tanuló szülői kérésre, ilyenkor bizonyítványt a tanuló a megismételt évről kap.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, vagy a szülő írásban ezt kéri.

Évfolyamtól függetlenül idegen nyelvből a tanuló az idegen nyelv tanulásának első évében nem utasítható évfolyamismétlésre azért, mert a tanulmányi követelményeket nem teljesítette.

2.13. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Valamennyi tanulónak joga van képességei minél maradéktalanabb kibontakoztatására, személyiségfejlődésének támogatására. Külön figyelmet kell fordítani a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került tanulókra, akiknek olyan támogató környezetre van szükségük, amely biztosíthatja iskolai sikerességüket.

Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

- kulcskompetenciák fejlesztését,
- az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazását, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítését,
- méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítást,
- a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztését,
- tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulást,
- a differenciáló módszerek alkalmazását,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését,
- a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás biztosítását,
- környezettudatos szemléletű oktatás-nevelést,
- egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítását,
- hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatását és alkalmazását a tanórákon,
- a tanulói aktivitás növelését a tanítási órákon,
- a tanulási attitűd pozitív átformálását,
- a továbbtanulás támogatását,
- személyiségfejlesztést és közösségépítést,
- a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítését,
- partnerközpontú nevelést.

3. PÁLYÁZATOK, PROGRAMOK

Lázár Ervin Program

„A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II.18.) Korm. határozat alapján Magyarország Kormánya egyetértett azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

A Kormány fenti határozata alapján a Lázár Ervin Program szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

A programot kiíró Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkársága meghatározta az egyes évfolyamok esetében a lehetséges programelemek körét:

1. évfolyam: bábeladás bemutatása az oktatási intézményben
2. évfolyam: előadó-művészi produkció bemutatása az oktatási intézményben
3. évfolyam: színházi előadás bemutatása saját játszóhelyen (kőszínház)
4. évfolyam: komolyzenei vagy népzenei koncert bemutatása oktatási intézményekben vagy koncerttermekben
5. évfolyam: színházi előadás bemutatása saját játszóhelyen (kőszínház)
6. évfolyam: cirkuszművészeti előadás bemutatása saját játszóhelyen (Fővárosi Nagycirkusz)
7. évfolyam: előadó-művészeti produkció bemutatása oktatási intézményekben
8. évfolyam: színházi előadás bemutatása Budapesten (kőszínház)

A Lázár Ervin Program lehetővé teszi, hogy az általános iskolai tanulmányok ideje alatt egy alkalommal egy őshonos állatokat bemutató farmot is meglátogassanak a tanulók.”

A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 „*A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben”* című projekt öt művészeti egyetem konzorciumi együttműködése során valósul meg. A UNI-V-ARTS Konzorcium[2] egyeztetése alapján az ön által vezetett intézményt a Magyar Képzőművészeti Egyetem választotta ki együttműködő partnerének.

A projekt kiemelt célja:

A köznevelési intézmények művészetpedagógiai módszertani megújítása és művészeti eszköztárának bővítése, a méltányos és minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, valamint a köznevelés eredményességének, hatékonyságának erősítése.

A projekt részcéljai:

A konstrukció részcéljai összhangban a kiemelt céllal elősegítik, támogatják mindazokat a nevelés-oktatás tevékenységében közvetlen illetve közvetett tevékenységeket, amelyek elősegítik a művészet-oktatás módszertani kultúrájának és módszertanának fejlesztését, megvalósulását, bevezetését, mérés-értékelését, visszamérését, szakmai szolgáltatásának speciális eszközökkel ellátását.

A projekt szerződésben foglalt keretek között nyújt szakmai és eszköztámogatást az együttműködő intézmény számára a fenti célok eléréséhez.

Várható tevékenységek az intézményben:

- Egy vagy több pedagógus bevonása 30 órás akkreditált tanár továbbképzésbe.
  A képzések ingyenesek, az utazási költségeket és szükség szerint a szállásköltséget, valamint a képzéshez szükséges anyagokat a projekt biztosítja.
- Egy vagy több pedagógus bevonása a projektben fejlesztett mintaprogramok kipróbálásába.
  Az iskola, ill. a pedagógus a mintaprogramból kiválasztott tananyag egységet adaptálja a helyi iskolai körülményekre, és ezekről a projekt által meghatározott formában szakmai

[2] Magyar Képzőművészeti Egyetem, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Magyar Táncművészeti Egyetem, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Színház és Filmművészeti Egyetem

dokumentumokat (óravázlat, foglalkozás forgatókönyve, stb) készít. A tananyag egységek kipróbálásához megegyezés szerint biztosítjuk a szükséges anyagokat. A projektbe bevont pedagógussal külön megállapodás keretében, megbízási szerződésben határozzuk meg a feladatokat.

- Iskolai tanórán kívüli művészeti/kulturális események, foglalkozások támogatása eszközökkel, szakmai anyagokkal. A tevékenység célja, hogy az intézményben folyó tanórán kívüli tevékenységek tehetséggondozó és nevelő funkciói erősödjenek.

4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM HATÁLYBA LÉPÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján módosította. A módosítások bevezetése 2020.szeptember 1. napjától történik.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: a dokumentumot a fenntartó székhelyén, az iskola könyvtárában, az intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján, és a Köznevelés Információs Rendszerének elektronikus felületén.

4.1. Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai program módosítását az intézmény diákönkormányzata 2020 június 15. napján tartott ülésén véleményezte, melyet aláírásommal tanúsítok.

Kelt: Petneháza, 2020. június 15.

Tóth Panda
diákönkormányzat képviselője

A pedagógiai program módosítását a Szülői Munkaközösség 2020. június 15. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a szülői szervezet (közösség) véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Kelt: Petneháza, 2020. június 15.

Szatoné Hatta Gabriella
szülői szervezet képviselője

4.2. A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék

A pedagógiai program módosítását az intézmény nevelőtestülete 2020 június 15. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Petneháza, 2020. június 15.

Szabóné Hosszú Gabriella
hitelesítő nevelőtestületi tag

Nagyné Bengyel Beáta
hitelesítő nevelőtestületi tag

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Kelt: Petneháza, 2020. június 15.

Fórizs Dóra Mária
intézményvezető h.

4.3. Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezések

……--……

……--……

……--…… (fejezet és címmegjelölések)

vonatkozásában a Kisvárdai Tankerületi Központ, mint az intézmény fenntartója egyetértési jogkört gyakorolt.

Aláírásommal tanúsítom, hogy mint a fenntartó döntésre jogosult *vezetője* a pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetértek, azokat jóváhagyom.

Kelt: Kisvárda, 2020. [illegible]

……
fenntartó képviselője

Kisvárdai Tankerületi Központ 01